
DAVI
NER

P A U L B R U N T O N

–

K N I H A P R V N Í

–

INSPIRATIVNÍ VÝBĚR Z JEHO KNIH

Motto 1

Ježíš nejdříve musel prožít lidské zkušenosti. Vykonal to ve svých raných letech. Pak musel prožít nadlidské zkušenosti a zkušenosti na cestě zasvěcování, než se mohl náležitým způsobem ujmout svého, z vlastní vůle přijatého, poslání.

Shromáždil lid a promluvil k němu jednu z nejslavnějších řečí: *Kázání na hoře*. Kázání na hoře znamená první vrcholný krok Ježíšův v jeho poselství světu. Před touto velmi důležitou událostí ve svém poslání byl podroben velikému pokušení – poslední zkoušce.

Šel na poušť a byl „pokoušen ďáblem“. **„Ďábel“, tehdy jako nyní, byl onen nepřátelský živel v Přírodě, který se snaží udržet vědomí člověka v zajetí nižších tvarů projeveného světa. Tento nepřátelský živel existuje od samého počátku stvoření. Není ničím novým a má svoje místo, protože nám poskytuje odpor, který potřebujeme k tomu, abychom projevili svou skrytou sílu. Bez tohoto zápasu bychom nikdy nemohli růst. Zlo má své místo, avšak musí být překonáno. A není to zápas, do kterého vstoupíme a hned si ho odbudeme; pokračuje od úrovně k úrovni. Přitom, jak naše zkušenost poroste, budeme více chápat síly, které jsou v životě činné; a jak je pochopíme, můžeme vědomě zaujmout své stanovisko a vyrovnat svou inkarnaci, až nakonec dosáhneme plného osvobození.**

Motto 2

Je jen jediná příčina toho, proč jsme zde na zemi, a to, abychom nalezli své pravé duchovní Já, své pravé vnitřní Bytí. Pokud je nenalezneme, vracíme se opět a opět, a trpíme, dokud je nenalezneme.

Srdce je středem duchovního vědomí v člověku a hlava zase středem intelektuálního vědomí. Musíme vnést veškeré své vědomí, všechnu svou energii do srdce, protože to je prahem vyššího Já. Znamená to sestoupit z intelektuálního do duchovního, z osobního do neosobního.

Motto 3

Lidé, kteří hledali mystické vědění nebo vyšší duchovní život ve starých egyptských školách mystérií, patřících k jistým chrámům, a byli přijati, byli cvičeni různý počet let. Po tomto výcviku byli posláni zpět do normálního všedního života v zevním světě, aby žili, jako žijí jiní lidé, vykonávali nějaké povolání, oženili se, měli děti atd. Život ve světě mohl pokračovat mnoho let po výcviku ve škole mystérií. A potom jednoho dne přišlo zavolání z chrámu, aby se vzdali světa, do dvaceti čtyř hodin ho opustili a vrátili se do chrámu a nastoupili život klášterní. Jestliže se svým lekcím naučili dokonale, pak se vrátili ochotně, protože svět je nemohl držet v zajetí, bez ohledu na to, jaké krásné prostředí si vytvořili či jakého dosáhli postavení ve společnosti. Takto byli ve světě, ale ne z něho. Kdyby je svět zajal, neměli by sílu k návratu; zkouškou by neprošli.

Stav bytí, který Ježíš nazval královstvím nebeským, je ryze vnitřní stav. A tak v dnešní době není nutné odejít od světa, avšak je nutné odejít od *připoutanosti* ke světu.

OBSAH

pobyt v Indii (1930 až 1931)

strana 006 ..... **Setkání s magikem z Egypta**

strana 015 ..... **Setkání s jóginem u řeky Adyar**

strana 036 ..... **Mezi magiky a světci**

strana 049 ..... **Divotvorce z Benáresu**

strana 057 ..... **Jeho Svatost Šrí Šankara**

strana 063 ..... **První setkání s Maharišim**

strana 079 ..... **Astrologie**

strana 093 ..... **Druhé setkání s Maharišim**

pobyt v Egyptě (1934)

strana 109 ..... **Sfinga a Velká pyramida**

strana 129 ..... **U káhirského mága**

strana 134 ..... **Hypnotismus**

strana 140 ..... **Tahra Bej – nejslavnější fakír**

strana 159 ..... **Egyptská mystéria**

strana 172 ..... **Nejslavnější zaklínač hadů**

strana 197 ..... **Setkání s Adeptem**

strana 215 ..... **Doslov k pobytu v Egyptě**

Eseje

strana 222 ..... **Co jsem já?**
(Psychicko-duchovní sebeanalýza)

strana 281 ..... **Životopis Paula Bruntona**

Setkání s magikem z Egypta

V Bombaji ve svém hotelu jsem učinil překvapivý objev, že jeden spolubydlící v hotelu je členem magického Bratrstva – divotvorce z masa a krve!

Ne, prosím, že by to byl jeden z oněch iluzionistů, kteří vydělávají jmění pro sebe a divadlo tím, že přivádějí v úžas přesycené obecenstvo. Není to žádný chytrák, který se pokouší napodobovat výkony. Ne! Tento muž náleží do řad středověkých kouzelníků. Denně je ve styku s tajuplnými bytostmi, které unikají běžnému lidskému zraku, ale jsou dostatečně zřetelné jeho očím! Taková je alespoň jeho svérázná pověst. Hotelový personál ho ustrašeně sleduje a mluví o něm se zatajeným dechem. Kdykoli jde kolem, ostatní hosté instinktivně přerušují konverzaci a v jejich očích se objevuje zmatený a tázavý pohled. S nikým se nesnaží spřátelit a obvykle trvá na tom, že bude obědvat sám.

Ještě zajímavějším v našich očích ho dělá fakt, že není ani Evropan, ani Ind; cestuje ze země Nilu; vážně – magik z Egypta!

Není pro mne snadné spojit vzhled Mahmouda s temnými silami, které se mu připisují. Namísto strohého zevnějšku a vyzáblého těla, které bych očekával, vidím usměvavý obličej, dobře stavěnou postavu s mohutnými rameny a chůzí temperamentního činorodého muže. Místo bílého roucha nebo dlouhého pláště je elegantně oblečen a jeho módní oblek mu dobře padne. Vypadá jako hezký Francouz, takový, jakého můžete vidět kterýkoli večer v lepších restauracích Paříže.

Přemýšlím o něm po celý zbytek dne a ráno se probouzím s jasným rozhodnutím. S Mahmoudem musím

bezodkladně provést interview. Jak by řekli kolegové – novináři – „musím ho dostat“.

Na zadní stranu vizitky napíši své přání a do pravého rohu nakreslím drobnými znaky určitý symbol, který naznačí, že mi tradiční stránka jeho tajemného umění není docela neznámá, což, jak doufám, mi snad pomůže získat rozhovor s ním. Vkládám navštívenku spolu se stříbrnou rupií do rukou sluhy a posílám ho za mágem.

Odpověď přichází po pěti minutách: „Mahmoud Bey vás ihned přijme, pane. Právě se chystá snídat a zve vás, abyste se k němu připojil.“

První úspěch mi dodává odvahy. Sluha mě vede po schodech nahoru a já konečně hledím na Mahmouda Beye. Namísto pozdravu ukazuje na židli proti sobě a pevným zvučným hlasem říká:

„Prosím, posaďte se. Promiňte, ale zásadně nikomu nepodávám ruce.“

Na sobě má volný šedý župan. Hlava je pokryta hnědými hustými vlasy, které připomínají lví hřívu. Jedna kadeř mu padá do čela. Zuby se bělavě zablesknou v okouzlujícím úsměvu při otázce: „Posnídáte se mnou?“

Odpovídám děkuji a rovnou se vrhám do hlubších vod. „Je pravda, že ovládáte magické síly?“

„Ano! Alláh, Všemocný, mi uděluje takové síly,“ říká klidně a jistě.

Váhám. Jeho temně šedé oči na mne hledí soustředěně.

„Myslím, že byste rád, abych vám je předvedl?“ ptá se pojednou.

Správně odhadl mé přání. Přikyvuji na souhlas.

„Dobrá. Máte tužku a nějaký papír?“

Rychle sahám do kapsy pro svůj zápisník, vytrhnu jeden list a vytahuji tužku.

„Dobře," poznamenává. „Nyní, prosím, napište na tento papír nějakou otázku." S těmito slovy odchází a usedá k malému stolku v okenním výklenku. Zpola zády ke mně, dívá se dolů do ulice. V tomto okamžiku nás dělí několik metrů prostoru.

Píši stručnou otázku: „Kde jsem žil před čtyřmi lety?"

„Nyní ten papír překládejte tak, až z něho bude malý čtvereček," poučuje. „Ať je to čtvereček co možná nejmenší. A pak sevřete pevně papír s tužkou do dlaně ve své pravé ruce."

Držím obojí pevně sevřené. Egypťan zavírá oči. Zdá se, že upadl do hluboké koncentrace. Potom se jeho těžká oční víčka znovu otevírají, šedé oči na mě hledí klidně. Potichu říká:

„Otázka, kterou jste mi položil, nebylo to – Kde jsem žil před čtyřmi lety?"

„Správně," odpovídám udiveně. Je to pozoruhodný případ čtení mysli!

„Nyní, prosím, rozložte papír, který držíte v ruce," slyším jeho hlas.

Dávám malý kousek papíru na desku stolu a zvolna otvírám četné záhyby, až papír leží vyrovnaný do původního rozměru.

„Podívejte se na něj!" nařizuje Egypťan. Poslechnu a čeká mě překvapující objev, neboť jakási neviditelná ruka napsala tužkou jméno města, kde jsem před čtyřmi lety žil. Odpověď je napsána přímo pod mou otázkou.

Mahmoud Bey se vítězně usmívá.

„Tady je odpověď. Je správná?" ptá se.

S údivem souhlasím, neboť jsem zcela vyveden z míry. Jeho výkon se zdá být sotva věrohodný. Žádám, aby na důkaz vše opakoval. Ihned souhlasí a vrací se k oknu, zatímco já píši další otázku. Takto se vyhýbá jakémukoli možnému obvinění, že je natolik blízko, aby mohl číst, co jsem napsal. Mimoto ho bedlivě pozoruji, a zjišťuji, že jeho oči jsou upřeny pouze na to, co se děje dole na ulici.

Znovu skládám papír a tisknu ho pevně s tužkou ve své ruce.

Potom slyším jeho slova: „Vaše druhá otázka – Které noviny jsem vydával před dvěma lety?“ Zcela přesně. Zase čtení myšlenek, myslím si.

Znovu mě žádá, abych rozbalil malý kousek papíru, který svírám v pravé ruce. Pokládám ho vyrovnaný na stůl a před mýma udivenýma očima se objevuje jméno novin, neobratně napsané tužkou!

Trik? Ihned tento nápad zavrhuji jako absurdní. Papír a tužka je z mé kapsy, otázky nebyly napřed promyšleny a Mahmoud Bey svědomitě dbá, aby při každém psaní bylo mezi námi několik metrů prostoru. Mimoto se všechno odehrává za denního světla.

Hypnotismus? Studoval jsem tento předmět a vím dobře, kdy jde o jakýkoli pokus využití nepřípustného vlivu. Stejně tak vím, jak se proti tomu bránit. A tajemně připsaná slova stále zůstávají na papíře. (*Poznámka autora: Kousek papíru jsem měl několik měsíců a po celou dobu písmo nezmizelo. Ukázal jsem jej několika osobám, které snadno rozpoznaly připojené odpovědi. Je proto zřejmé, že pokus nebyl halucinací.)*

Potřetí žádám Egypťana, aby experiment opakoval, a také z něho vychází s úspěchem.

Tato fakta nemohu popřít. Domnívám se, že čte v mé mysli a jakousi nevysvětlitelnou magií byla určitá slova napsána neviditelnou rukou na kousek papíru, který pevně svírám v ruce; a nakonec ona slova formulují přesnou odpověď na mé otázky.

Co je to za prapodivný postup, který užívá?

Jak uvažuji o celé záležitosti, vyciťuji přítomnost tajemných sil. Pro normální rozum je to nepochopitelné. Něco cizího a odděleného od logické existence. Mé srdce se téměř zastaví pocitem něčeho děsivého. „Byl byste tak laskav a odhalil mi své metody?“ ptám se nejistě a mám obavu, že moje žádost je skoro totéž, jako bych si přál, aby mě vyslal na Měsíc.

Pokrčil širokými rameny.

„Byly mi za to nabízeny velké finanční částky, ale dosud nemám v úmyslu to udělat.“

„Jste si vědom, že nejsem tak docela nevědomý, co se týká psychické stránky věci?“ odvažuji se.

„Jistě. Jestli vůbec kdy pojedu do Evropy – což je docela možné – mohl byste mi prokázat určitou službu. V tom případě slibuji, že vás zasvětím do svých metod, takže, budete-li si přát, mohl byste dělat totéž, co já.“

„Jak dlouho trvá takový výcvik?“

„To není u každého člověka stejné. Kdybyste pracoval usilovně a věnoval tomu všechen čas, stačily by tři měsíce, abyste pochopil metody, ale potom to vyžaduje léta praxe.“

„Můžete mi alespoň naznačit základ svého umění? Jen teoreticky – aniž byste vyzradil své tajemství?“ naléhám.

Mahmoud Bey chvíli přemýšlí o mé žádosti.

„Ano, jsem ochoten to pro vás udělat," odpovídá klidně. „Prozradím vám své metody. Ale vy jste žurnalista; pravděpodobně byste rád věděl, jak jsem se dostal k magii, že?" ptá se.

Nadšeně souhlasím.

„Dobrá! Narodil jsem se a vychován jsem byl v Káhiře. Přiznávám, že jsem byl docela normální kluk s obvyklými zájmy, jaké mají školáci. Toužil jsem studovat zemědělství, které se mělo stát mým povoláním, a tak jsem za tím účelem navštěvoval zemědělskou fakultu. Studoval jsem velmi usilovně.

Ale jednoho dne si v domě, kde jsem žil, najal byt jakýsi starší muž. Byl to Žid s huňatým obočím a dlouhým šedým vousem. Vždy vážný. Podle staromódních šatů by se zdálo, že žil někdy v minulém století. Choval se mimořádně zdrženlivě a udržoval odstup od ostatních obyvatel domu. Podivné bylo, že místo aby to na mě působilo stejně, tato tajuplná zdrženlivost probouzela můj zájem. Protože jsem byl mladý, nemístně sebejistý a nijak plachý, vytrvale jsem usiloval o seznámení s ním. Zprvu odmítal, ale to jen přilévalo oleje do mé zvědavosti. Nakonec ustoupil mým neodbytným pokusům navázat s ním konverzaci. Otevřel mi dveře a dovolil vstoupit do svého života. Tak jsem se dozvěděl, že strávil mnoho času studováním tajemných praktik. Jednoduše, svěřil se mi, že bádá o nadpřirozené stránce věcí.

Představte si, že až dosud probíhal můj život klidně a vyrovnaně. Studium a zdravý sport. Náhle jsem stál tváří v tvář naprosto odlišnému druhu existence. Ale to se mi zamlouvalo. Myšlenka na nadpřirozené mě nijak neděsila. Ve skutečnosti mě to nadchlo, neboť jsem viděl možnosti velkých dobrodružství, které se mi otevíraly.

Prosil jsem starého Žida, aby mě v tom směru něčemu naučil a on mé žádosti vyhověl. Tím jsem byl uveden do nového okruhu zájmů a přátel. Žid mě vzal s sebou v Káhiře do společnosti, která prováděla praktické průzkumy v magii, spiritismu, teosofii a okultismu. Často jim přednášel. Skupina se skládala z různých společenských kruhů – učených vědců, vládních úředníků.

Ačkoli jsem sotva dosáhl věku dospělosti, bylo mi dovoleno provázet tohoto starého muže na každé shromáždění této společnosti. Pokaždé jsem dychtivě naslouchal; neušlo mi jediné slovo, sledoval jsem dychtivě podivné experimenty, které se tam často odehrávaly.

Studoval jsem v zatuchlých starých knihách, které mi Žid půjčoval a praktikoval magické rituály a jiná cvičení, kterým mne učil. Dělal jsem tak rychlý pokrok, že jsem začínal odhalovat věci, které on sám neznal. Nakonec jsem byl v tomto směru uznáván jako odborník. Přednášel jsem v Káhirské společnosti a podpíral svůj výklad praktickými důkazy, až mě její členové zvolili předsedou. Zůstal jsem jím dvanáct let. Potom jsem na tuto funkci rezignoval a cestoval po světě. Určitý čas jsem strávil v Sýrii a Palestině. Syrští policejní hodnostáři se doslechli o mých silách a občas mě žádali, abych jim pomohl. Kdykoli si nevěděli rady s nějakým zločinem, užívali mých služeb jako poslední možnosti. Téměř vždy se mi podařilo najít pachatele.“

„Jak jste to dokázal?“

„Tajemství zločinů mi odhalili duchové, kteří mě provázejí a kteří pro mne vytvořili vidění scény, kde a jak se zločin odehrál.“

Mahmoud Bey chvíli vzpomíná. Trpělivě čekám na jeho další slova.

„Ano, myslím, že byste mě mohl nazvat spiritistou určitého druhu, protože vyvolávám pomoc duchů," pokračuje. „Ale jsem také to, co nazýváte magikem, v pravém slova smyslu, nikoli zaklínačem; stejně jako čtenářem myšlenek. Netvrdím, že jsem něco víc než to."

To tvrzení je dostatečně překvapivé, než abych ještě něco očekával!

„A duchové? Můžete mi o svých neviditelných pomocnících něco prozradit?" žádám ho.

„Duchové? Trvalo mi tři roky tvrdé práce, než jsem nad nimi získal nynější kontrolu. Víte, v jiném světě, který existuje za našimi fyzickými smysly, jsou dobří i špatní duchové. Snažím se využívat jen dobré duchy. Někteří z nich jsou lidské bytosti, které prošly tím, co svět nazývá smrtí, ale většina mých pomocníků jsou *džinové* – to jsou domorodí obyvatelé duchovního světa, kteří nikdy neměli lidské tělo. Někteří z nich jsou na úrovni zvířat, druzí jsou chytří jako lidé. Existují také zlí *džinové* a ti jsou využíváni kouzelníky nízké úrovně, zejména africkými medicinmany. S těmi odmítám mít cokoli společného. Jsou to nebezpeční sluhové a někdy se obrátí zrádně proti tomu, kdo je využívá; zničí ho."

„A kdo jsou ti lidští duchové, kterých využíváte?"

„Mohu vám říci, že jeden z nich je můj vlastní bratr. Zemřel před několika roky. Ale nezapomeňte – nejsem spiritistické médium, protože žádný duch nikdy nevstoupil do mého těla, ani mu nedovolím, aby mě jakkoli ovládal. Můj bratr je se mnou ve spojení tak, že do mé mysli předá myšlenku, kterou mi chce sdělit, nebo vytvoří před mým duševním zrakem vizi v podobě obrazů. A právě to je způsob, jak jsem se dozvěděl otázky, které jste napsal."

„A *džinové*?“

„Mám jich k dispozici asi třicet. I když jsem nad nimi získal moc, musel jsem je naučit poslouchat mé rozkazy. Musím znát také jméno každého z nich, protože je nelze přinutit, aby přišli, nebo používat jejich služeb, když neznáte jejich jméno. Některé z těchto jmen jsem se dozvěděl ze starých knih, které mi půjčil můj přítel Žid.“

Mahmoud Bey dále pokračuje: „Každému z duchů jsem uložil určitou povinnost; každý je naučen vykonávat určitou činnost. Takže *džinové*, kteří na vašem kousku papíru napsali tužkou slova, mi nemohli pomoci odhalit podstatu vašich otázek.“

„Jak se dostáváte do kontaktu s těmito duchy?“ zní moje další otázka.

„Mohu je velmi rychle přivolat, když se na ně v myšlenkách soustředím, ale v praxi obvykle napíši jméno ducha, kterého žádám, a to postačí, aby přišel téměř okamžitě.“

Egypťan se dívá na hodinky a povstane: „A teď, milý příteli, je mi líto, že vám již nemohu poskytnout žádnou další informaci o svých metodách. Sbohem.“

Jak se uklání, odhaluje při úsměvu zářivě bílé zuby. Rozhovor je u konce.

Setkání s jóginem u řeky Adyar

Jednoho rána se pomalu procházím podél krásné řeky, doprovázen jedním známým bráhmanem. Po chvíli mě náhle uchopí za paži.

„Podívejte," zvolal. „Vidíte toho mladého muže, který se k nám blíží? Je o něm známo, že je to jógin. Ten by vás zajímal, ale bohužel nikdy s nikým nemluví."

„Proč ne?"

„Je velmi zdrženlivý."

Zatím k nám cizí muž téměř došel. Má atletickou postavu a soudím, že mu může být tak třicet pět let. Výška o trochu větší než střední. Nejnápadnější na něm je však negroidní typ obličeje. Pleť je ztemnělá s nádechem černě, široký plochý nos, masité rty a svalnatá postava. Jeho dlouhé, spořádaně zapletené vlasy jsou vyčesány na temeni hlavy v uzel. Bílý šál má ovinut kolem těla a potom přehozen volně přes levé rameno. Je bosý.

Probouzí můj zájem. Náhle se mě zmocňuje silné přání prolomit bariéry, které nás dělí.

„Chci s ním mluvit. Vraťme se," navrhuji.

Bráhman odporuje: „Nemá to cenu."

„Aspoň se mohu pokusit," odpovídám a kráčím směrem k jóginovi. Můj průvodce je nucen mne následovat. „Požádejte ho, prosím, jestli s ním mohu mluvit," říkám svému společníkovi. Váhá a potom vrtí hlavou: „Ne, neodvažuji se," prohlašuje chabě.

Možnost, že bych mohl propást tak cenný kontakt, mi dodává odvahy k dalšímu pokusu. Není jiná možnost než oslovit jógina osobně. Odhazuji veškerá společenská pravidla stranou – indická i evropská – a zastoupím mu cestu. Hledím do jeho tváře. Pokouším se o krátkou větu

ze své chabé zásobárny hindštiny. Vzhlédne a kolem úst mu pohrává slabý úsměv, ale hlavou naznačuje odmítnutí.

Naštěstí bráhman začíná cítit, že mne nemůže nechat tak bez pomoci a váhavým omluvným hlasem říká něco v tamilštině. Jógin neodpovídá. Jeho obličej tvrdne, oči se stávají chladnými a nepřívětivými. Cítím na sobě pronikavě kritický pohled jógina. Tak nějak vnímám, že mentálně zkoumá mé nejhlubší myšlenky. Navenek však zůstává vzdálený, nestranný. Nebo se mýlím?

Nemohu se ale zbavit podivného dojmu, že jsem se stal určitým druhem exempláře pod mikroskopem.

Nečekaně jógin pokyne rukou, vede nás k vysoké palmě stojící blízko a tiše vybízí, abychom usedli u jejího kmene. Potom sám usedá na zem.

Náhle osloví bráhmana tamilsky. Jeho hlas má zvláštní zvuk a kvalitu, zní téměř jako hudební nástroj.

„Jógin říká, že je ochoten s vámi pohovořit," překládá můj tlumočník.

„Řekněte mu, prosím, že mám zájem o jógu a rád bych o ní něco slyšel," říkám.

Když jógin slyší přeloženou větu, kývne hlavou.

„Jaký druh jógické praxe sledujete?"

„Moje metoda je kontrola těla. Musíme bojovat s tělem a dechem, jako by to byli tvrdohlaví mezkové, a musíme je přemoci. Potom lze nervy a mysl snadněji ovládnout."

„A jaký prospěch vám to přináší?"

„Zdraví pro tělo, sílu vůle, dlouhý věk – to je jen několik výhod," říká. „Jógin, který se stane mistrem ve výcviku, který praktikuji, získá odolnost tvrdou jako železo. Bolesti s ním nepohnou. Znám jednoho, který se

podrobil chirurgické operaci, při které nebylo možné použít žádný uspávací prostředek. Snesl to bez hlesu. Takový člověk může vystavit holé tělo nejsilnějšímu mrazu a nic se mu nestane.“

Vytahuji zápisník, neboť vidím, že náš rozhovor bude zřejmě zajímavější, než jsem očekával. „Řekněte mi více o svém systému jógy,“ prosím ho.

„Můj učitel žije v otevřených horách Himálaje, obklopen sněhem a ledem, a jeho jediným oděvem je roucho skořicové barvy. Může sedět několik hodin bez přerušení na místě, kde je taková zima, že voda ihned zamrzá. Přesto však necítí žádnou nepohodu. Taková je síla naší jógy.“

„Vy jste tedy žákem, že?“

„Ano. Je ještě mnoho vrcholů, které musím zdolat. Již dvanáct let každý den se usilovně snažím a praktikuji naše cvičení.“

„A získal jste neobvyklé síly...?“

Kývá hlavou, ale zároveň se halí do apatického mlčení. Tento zvláštní mladý muž stále více vzbuzuje můj zájem.

„Mohu se zeptat, jak jste se stal jóginem?“ ptám se poněkud nejistě.

„S radostí!“ přichází odpověď a začíná vyprávět: „Byl jsem klidné a osamělé dítě; měl jsem docela jiné zájmy než ostatní děti. Nebavilo mě hrát si s nimi, ale rád jsem se potuloval sám po zahradách nebo polích. Asi ve dvanácti letech jsem náhodou zaslechl rozhovor nějakých starších lidí a z toho rozhovoru jsem se poprvé dozvěděl o existenci jógy. Zatoužil jsem vědět víc. Podařilo se mi získat několik knih a ty mně odhalily mnoho zajímavých věcí o jóginech. Tak jako kůň žízní v poušti po

vodě, tak žíznila má mysl po tom dozvědět se o nich co nejvíce. Došel jsem však k bodu: Předpokladem úspěchu na cestě jógy je osobní učitel. Tato slova na mne silně zapůsobila. Cítil jsem, že vhodného učitele naleznu jedině, když opustím domov a budu putovat dál. K tomuto způsobu života by ale rodiče nikdy nedali souhlas. Protože jsem nevěděl, co jiného dělat, začal jsem potají praktikovat určitá dechová cvičení, o kterých jsem posbíral několik útržkovitých informací. Tato cvičení mi nejen nepomohla, ale naopak mě poškodila. Tehdy jsem si neuvědomil, že bez vedení odborného učitele je nebezpečné taková cvičení provádět. Ale moje horlivost byla taková, že jsem nemohl čekat, až nějakého potkám. Účinek těchto dýchacích cvičení se projevil za několik let. Na temeni hlavy se objevila malá trhlina; zdálo se, že lebka praskla na nejslabším místě. Zkrátka a dobře, z rány proudila krev a moje tělo bylo chladné a nehybné. Myslel jsem, že umírám. O dvě hodiny později jsem měl podivnou vizi. Zdálo se mi, že vidím postavu ctihodného jógina, který mě takto oslovil: ‚Nyní vidíš, jak nebezpečná jsou zakázaná cvičení. Nechť je ti to vážným varováním.‘ Vize zmizela a – zajímavé – od toho okamžiku se můj stav zlepšoval a já se úplně uzdravil. Ale jizva je stále viditelná.“

Jógin sklonil hlavu, aby nám ukázal temeno hlavy. Malá zakulacená jizva je jasně patrná.

„Po této nešťastné zkušenosti jsem se vzdal dýchacích cvičení a čekal několik let, až se domácí pouta uvolnila,“ pokračuje. „Když se mi naskytla příležitost být svobodný, opustil jsem domov a vydal se hledat učitele. Věděl jsem, že nejlepším způsobem, jak vyzkoušet učitele, je žít s ním několik měsíců. Nalezl jsem jich několik

a rozdělil jsem si čas tak, že jsem s nimi nějakou dobu zůstal, ale vždy jsem byl zklamán. Někteří z nich byli představení klášterů; jiní byli vedoucí institucí duchovní nauky, ale žádný z nich mě nijak neuspokojil. Předávali mi mnoho filosofie, ale málo ze své vlastní zkušenosti. Většinou jenom opakovali, co je řečeno v knihách; nemohli mi však nabídnout žádné skutečně praktické vedení. Nepotřeboval jsem tolik teorie jako spíše praktickou zkušenost jógy. A tak jsem navštívil nejméně deset učitelů, ale ani jeden se nezdál být pravým učitelem jógy. Přesto jsem však nezoufal. Moje mladistvá dychtivost hořela ještě mocněji, neboť překážky ještě zvyšují mé rozhodnutí dosáhnout úspěchu.

Byl jsem nyní u brány svého mužného věku. Rozhodl jsem se navždy zříci se světského života a hledat až do smrti pravého učitele. Vydal jsem se na své jedenácté putování neboli pouť. Brzy jsem došel k malé svatyni, spíš to byl miniaturní chrám. Nahlédl jsem dovnitř jen ze zvědavosti a byl jsem překvapen, když jsem viděl množství mužů shromážděných v kruhu kolem jednoho člověka, který byl téměř nahý; vlastně měl na sobě jen krátkou bederní zástěrku. V jeho obličeji bylo něco úctyhodného, důstojného a tajuplného. Muži na něho hleděli s výrazem nejvyšší úcty. Zůstal jsem stát u vchodu v posvátné úctě a fascinován. Brzy jsem pochopil, že toto malé shromáždění dostává nějaké poučení a byl jsem přesvědčen, že muž ve středu je skutečný jógin, pravý mistr, a nejen učený knihomol.

Náhle obrátil učitel svou tvář ke dveřím a naše oči se setkaly. Uposlechl jsem vnitřní naléhání a vstoupil do chrámu. Učitel mě vřele pozdravil, vybídl, abych se posadil, a řekl: ‚Před šesti měsíci mi bylo nařízeno, abych tě

přijal za žáka. Nyní jsi přišel.‘ Vzpomněl jsem si s příjemným zachvěním, že tomu bylo přesně šest měsíců, kdy jsem opustil domov, abych začal svou jedenáctou pouť. Ať tak nebo onak, stalo se, že jsem se setkal se svým učitelem. Potom jsem ho doprovázel na všech cestách. Někdy chodíval do měst; někdy se stahoval do odlehlých lesů nebo osamělé džungle. S jeho pomocí jsem začal dělat pokroky na cestě jógy, a tak jsem byl konečně spokojený. Můj učitel byl jógin velkých zkušeností, ačkoli cesta, kterou sledoval, byla cesta ovládání těla. Existuje několik systémů jógy; velmi se různí v metodách a cvičeních; a soustava, ve které jsem byl vyučován, je jediná, která začíná s tělem místo s myslí. Učil mě také ovládání dechu. Při jedné příležitosti jsem se musel postit čtyřicet dní a připravit se, aby se mi dostalo jedné z jógických sil.

Můžete si představit, jak jsem byl překvapen, když pro mne učitel jednoho dne poslal a řekl: ‚Život úplného odloučení od světa pro tebe ještě není. Jdi zpět ke svým lidem a žij normální život. Oženíš se a budeš mít jedno dítě. Až ti bude třicet devět let, podle jistých znamení shledáš, že jsi volný, aby ses opět mohl stáhnout ze světa. Potom půjdeš do lesů a budeš cvičit o samotě meditaci, dokud nedosáhneš cíle, který hledá každý jógin. Budu na tebe čekat, a pak se můžeš ke mně vrátit.‘

Poslechl jsem a vrátil se do svého rodiště. Oženil jsem se s věrnou a oddanou ženou, která mi porodila jedno dítě, přesně jak prorokoval můj učitel. Avšak zanedlouho potom moje žena zemřela. Tak jsem opustil své rodné město a přišel jsem sem.“

Ptám se ho na podstatu jeho jógické metody, na její historii a její cíle.

„Kdo se odváží říci, jak starý je systém ovládání těla, který studuji? Naše tajné texty prohlašují, že tato soustava byla odhalena bohem Šivou mudrci Gherandovi. Od něho byl o této soustavě poučen mudrc Martejanda, který ji předával druhým, a tak se to tradovalo v nepřetržité řadě po tisíce let; ale kolik tisíc nevíme, ani se o to nestaráme, ačkoli věříme, že je to poslední z jógických věd, vzniklých v dávnověku. Takový byl úpadek člověka už v té době, že mu bohové museli dát cestu duchovní spásy, která vedla čistě prostřednictvím těla.

Naše texty nařizují zachovávat tajemství a naši učitelé odhalí důležité poučky pouze přezkoušeným žákům, kteří jim byli alespoň několik let věrní. Nejtajnější ze všech je systém naší jógy; ta je plná vážného nebezpečí nejen pro žáka samotného, ale i pro jiné. Myslíte, že je mi dovoleno odhalit vám nějaké nauky mimo ty nejzákladnější, nebo dokonce i ty, bez nejvyšší diskrétnosti?“

„Chápu.“

„Existuje však jedna část naší vědy, o které s vámi mohu mluvit otevřeně. Je to ta, v níž posilujeme svou vůli a zdokonalujeme tělo začátečníků, neboť jen takto mohou být schopni pokusit se o obtížná cvičení pravé jógy.“

„Ale to by mohlo Západ zajímat!“

„Máme téměř dvě desítky tělesných cvičení, která posilují různé části a orgány těla a odstraňují různé nemoci nebo jim zabraňují. Některá z nich jsou pozice, které vykonávají tlak na speciální nervová centra; ta zase ovlivňují určité orgány, které nepracují řádně, a pomáhají jejich funkci napravit. Dále máme čtyři druhy cvičení nebo metod, které udržují tělesné zdraví v pořádku. Nejdříve se učíme umění odpočívat tak, aby se mohly uklidnit nervy. Pro tento účel máme čtyři vhodná cvičení. Potom se

učíme ‚protahování', což jsou cvičení, při nichž napodobujeme přirozené protahování zdravých zvířat. Za třetí důkladně čistíme tělo různými metodami, které vám mohou připadat velmi nezvyklé, ale které jsou skvělé ve svých účincích. A konečně studujeme umění dýchání a ovládání dechu."

A dále pokračuje: „První věc, kterou se musíte naučit, je orientální způsob sezení! Židle mohou být opravdu užitečné v chladných místnostech vašich severských krajin, ale musíte se naučit obejít se bez nich v době cvičení, které vás bude připravovat pro jógu. Nejsnadnější způsob, jak se to naučit, je dát malý kobereček nebo rohožku ke zdi vašeho pokoje; seďte na něm, jak nejpohodlněji můžete a použijte stěnu jako podpěru svých zad. Nebo můžete položit rohožku do středu pokoje a k opírání použít gauč nebo křeslo. Potom ohněte nohy v kolenou směrem dovnitř a nohy překřižte. Nesmíte přitom pociťovat žádné napětí a nesmíte napínat svaly. A tak vaše první cvičení bude sedět tímto způsobem a udržovat tělo zcela nehybné kromě uvolněného dýchání. A když se dostanete do této pozice, musíte sám sobě slíbit, že odpoutáte všechny myšlenky od světských břemen a problémů; dopřejte prostě odpočinek své mysli pohledem na krásný předmět, obraz či květinu."

Nato jógin zaujímá pozici, která je západnímu světu známa z četných obrazů a představ Buddhy. Sedí dokonale vzpřímen, složí pravou nohu tak, aby zasunul chodidlo na levou stranu slabiny. Potom složí druhou nohu a klade levé chodidlo přes pravé stehno, kde se pata dotýká nejspodnější části břicha. Jeho chodidla jsou obrácena vzhůru. Je to umělecká a vyrovnaná pozice.

„Ale má to vůbec cenu, abych se o to pokoušel?"

„Jistě. Lotosová pozice – jak ji nazýváme – je tak důležitá, že žádnému z našich noviců není dovoleno ji vypustit, i když je mu dovoleno vynechat jiné pozice. Lotosová pozice je hlavní pozice, v níž pokročilí jógini meditují. Jedním z důvodů je, že poskytuje pevnou základnu tělu, takže není pravděpodobné, že by se tělo zvrátilo, kdyby jógin vstoupil do hlubokého transu. To je stav, který někdy nastane neočekávaně, ačkoli adepti vstupují do transu podle své vůle. Chápejte, lotosová pozice sevře nohy dohromady a udržuje klid a stabilitu těla. Neklidné a podrážděné tělo bude rušit mysl, ale v lotosové pozici se člověk cítí klidný a má sebekontrolu. V této pozici se snadněji získá síla koncentrace mysli, která je mezi námi tak ceněna. A konečně, v této pozici provádíme nejčastěji svá dechová cvičení, neboť kombinace dechu s touto pozicí probouzí duchovní oheň, který je ukrytý v těle. Když se tento neviditelný oheň probudí, znamená to, že krev proudí s novou silou v těle a důležité body jsou naplněny novou energií.“

Dívám se na něj zamyšleně a on pokračuje dál ve svém vyprávění:

„Možná se vám zdá nedůležité sedět či stát v určité pevné pozici. Ale síla vůle a soustředění pozornosti na vybranou pozici je tak silná, že se v jóginovi probudí spící síly. Tyto síly náleží tajným říším Přírody; proto jsou jen málokdy úplně probuzeny, dokud necvičíme také náš dech, neboť dech má v sobě hluboké síly. A i když je naším skutečným cílem probuzení takových sil, nejméně dvacet jiných cvičení může sloužit našemu zdraví nebo k odstranění nečistot z těla. Nezdá se vám to dostatečně důležité? Ještě jiné pozice mají pomáhat k získání kontroly nad myslí a duší, neboť je pravda, že tělo ovlivňuje

myšlenku právě tak, jako myšlenka ovlivňuje tělo. V pokročilých stupních jógy, kdy můžeme být ponořeni celé hodiny v meditaci, správná pozice těla nejen umožní mysli setrvat nerozptýlena v tomto stavu, ale skutečně pomáhá jejímu cíli. Přidejte k tomu všemu obrovskou sílu vůle, kterou získá člověk, jenž vytrvá v těchto obtížných cvičeních, a můžete vidět, jaká síla se skrývá v našich metodách."

„Ale proč všechno to kroucení a otáčení ve vašich jógových pozicích?" namítám.

„Protože v celém těle je roztroušeno mnoho nervových center a každá pozice ovlivňuje jiné centrum. Prostřednictvím nervů můžeme ovlivnit buď orgány těla, nebo myšlenky. Zkroucení nám umožňuje dosáhnout nervová centra, která by jinak mohla zůstat nedotčena."

„Rozumím." Základ této jógické fyzické kultury mi začíná být trochu jasnější.

„Naše jógická cvičení jsou ve skutečnosti pozicemi; a když už byly jednou zaujaty, nevyžadují žádné další pohyby a jsou udržovány po několik minut pevně, bez pohnutí. Dovolte, abych vám předvedl pozici ‚Celého těla', jak tomu říkáme." (*Poznámka: jedná se o pozici svíčky – Sarvangásana)*

Jógin leží na zádech, paže podél boků a nohy natažené vedle sebe. Zvedá nohy do vzduchu a kolena drží zcela rovně, až dosahují asi dvou třetin pravého úhlu s podlahou. Záda podepírá rukama, lokty spočívají na podlaze. Vzápětí vztyčí tělo zcela vzhůru, trup a boky kolmo. Prsa jsou vypnuta kupředu a dotýkají se brady. Ruce tvoří podpěru trupu. Váha těla je podepřena rameny a zadní částí krku a hlavy. Jógin setrvává v této

obrácené pozici asi pět minut, potom vstane a vysvětluje její hodnotu.

„Tato pozice přivádí krev do mozku svou vlastní vahou po několik minut. V obvyklé pozici musí být krev hnána vzhůru pumpující činností srdce. Tato pozice má uklidňující účinek na mozek a nervy. Přináší rychlou úlevu lidem, kteří duševně pracují, a jejich mozek je příliš unaven. Ale to není jediný klad. Posiluje také sexuální orgány."

„Děkuji vám za předvedení pozice a vysvětlení jejího blahodárného účinku," končím náš hovor o pozicích. Ale znovu se vrhám do záležitosti dýchání, které, jak se zdá, hraje tak důležitou roli v józe a pro mne je dosud tajemstvím. Jógin je ochoten prozradit trochu více o naukách dechu.

„Příroda vyměřila každému člověku 21600 dechových rytmů, které musí provádět nepřetržitě od jednoho východu slunce k dalšímu. Rychlé, hlučné a prudké dýchání překračuje tuto hranici, a proto zkracuje život člověka. Pomalé, hluboké a klidné dýchání dobře hospodaří s tímto vyměřeným dílem, a tak prodlužuje život. Každý dech, který uspoříme, se stává rezervou, ze které může člověk získat roky života navíc. Jógini se nenadechují tolikrát jako jiní lidé; ani to nepotřebují pro – odpusťte, nevím, zda mohu odhalit víc, aniž bych porušil své přísahy!"

Tato opatrnost jógina mne trápí. Avšak chápu, že tito zvláštní lidé skrývají své metody a své nauky – aby zaháněli povrchní zvědavce, duševně nepřipravené a snad i duchovně nehodné. Je možné, že také já patřím do některé z těchto skupin?

Ale jógin znovu promluví:

„Naši učitelé mají klíč k silám dechu. Oni vědí, jak těsné je spojení mezi krví a dechem; chápou, jak i mysl sleduje cestu dechu; a oni znají tajemství, jak probudit vědomí duše působením dechu a myšlení. Neřekl jsem, že dech je pouze výrazem jemnější síly v tomto světě, která je pravou oporou těla? Je to tato síla, která je skrytá v životně důležitých orgánech, ačkoli je neviditelná. Když opustí tělo, dech se poslušně zastaví a výsledkem je smrt. Ale ovládnutím dechu je možné získat určitou vládu nad tímto neviditelným proudem. I když však máme nad tělem naprostou kontrolu – dokonce do té míry, že ovládáme tep srdce – myslíte, že naši dávní mudrci měli na zřeteli jen tělo a jeho síly, když poprvé vyučovali naší soustavě?“

Ať si myslím cokoli o dávných mudrcích a jejich cíli, nade vším vítězí moje nesmírná zvědavost.

„Vy můžete ovládat tep svého srdce?“ zvolám překvapeně.

„Samočinné orgány, srdce, žaludek a ledviny do jisté míry ovládám,“ odpověděl klidně beze stopy vychloubání.

„Jak to děláte?“

„Člověk získá tuto schopnost, když praktikuje systém spojování určitých cvičení pozic, dýchání a síly vůle. To ovšem patří k pokročilým stupňům jógy. Jsou tak obtížné, že to dokáže jen málo lidí. Tímto způsobem jsem jaksi ovládl svaly, které jsou činné v srdci; a prostřednictvím srdečních svalů mohu pokračovat a ovládnout další orgány.“

„To je opravdu mimořádné!“

„Myslíte? Dejte mi ruku na prsa, právě na srdce, a držte ji tam.“ Nato změní jógin svou pozici, zaujme podivný postoj a zavře oči.

Uposlechl jsem a čekám trpělivě, abych věděl, co bude následovat. Po několik minut zůstal pevný jako skála a téměř nehybný. Potom tlukot srdce začíná postupně utichat. Je stále pomalejší. Mými nervy se šíří vlna strachu, když zřetelně cítím, jak srdce úplně zastavilo svou rytmickou činnost. Možná sedm vteřin úzkosti.

Snažím se namluvit si, že mám halucinace, ale přitom, jak jsem nervózní, vím, že je to zbytečné. Cítím úlevu, když se tento orgán vrací k životu ze zdánlivé smrti. Tepy srdce se zrychlují a tlukot je normální.

Jógin se navrátil ze svého ponoření do sebe až o několik minut později. Pomalu otevírá oči: „Cítil jste, jak se srdce zastavilo?“

„Ano. Velice zřetelně.“ Jsem si jist, že tento výkon nebyl žádnou halucinací.

„To není nic v porovnání s tím, co dokáže můj učitel. Přetněte některou z jeho tepen a on ovládne tok krve; ano, dokonce jej zastaví! I já jsem také dostal svou krev do jisté míry pod kontrolu, ale toto neumím.“

„Můžete mi tuto kontrolu předvést?“

Žádá mě, abych uchopil jeho zápěstí a stisknul tam, kde mohu cítit, jak krev protéká tepnou. Stalo se. Během dvou tří minut se pravidelný rytmus, který cítím pod palcem, postupně zvolňuje, až nakonec necítím vůbec žádný. S úzkostí čekám na obnovení cirkulace v tepně. Uplynula minuta a nic se neděje. Další minuta, ve které ostře vnímám každou sekundu stejně jako tikot hodinek. Stejně tak ve třetí minutě. Teprve polovina čtvrté

minuty přináší slabý návrat k činnosti. Napětí se uvolnilo. Zanedlouho bije tepna normální rychlostí.

„Neuvěřitelné!“ zvolám bezděčně. „Dnešní den se zdá být dnem podivuhodných výkonů, nechcete mi ukázat ještě jiný?“

Brama zaváhal. „Tak ještě jeden,“ řekl konečně.

Dívá se zadumaně na zem a potom říká: „Zastavím dech!“

„Pak ale určitě zemřete!“ zvolám úzkostně.

Zasměje se, ale mou poznámku přejde.

„Nyní položte svou ruku přímo pod mé chřípí.“

Váhavě jsem uposlechl. Na pokožce ruky cítím teplý závan vydechovaného vzduchu. Jógin zavírá oči; jeho tělo je nehybné a připomíná sochu. Zdá se, že upadá do nějakého druhu transu. Čekám a stále držím hřbet své ruky pod jeho nosem. Jógin zůstává stále tichý a nehybný jako socha. Velmi pomalu, velmi vyrovnaně začíná závan jeho dechu slábnout. Konečně ustal úplně. Pozoruji jeho chřípí a rty; zkoumám jeho ramena a prsa; ale ani v jediném případě nemohu objevit nějaký vnější důkaz dýchání. Vím, že tyto zkoušky nejsou konečné a přeji si provést přesvědčivější zkoušku, ale jak? Můj mozek rychle pracuje. Nemám žádné zrcátko, ale nacházím skvělou náhradu v malé vyleštěné mosazné misce. Držím ji chvíli pod jeho chřípím a pak zase na povrchu rtů. Její lesknoucí se povrch zůstává neposkvrněný; žádné zakalení nebo vlhkost. Zdá se nemožné uvěřit, že jsem se dotkl něčeho tak významného, něčeho, co západní věda bude snad jednoho dne nucena uznat proti své vůli. Ale důkaz je zde a je nepochybný. Jóga je skutečně něco více než bezcenný mýtus.

Když se jógin konečně vynoří ze svého stavu podobného transu, zdá se být poněkud unaven. „Zadržení dechu je cvičení, které je součástí pokročilé jógy. Jsem vázán mlčenlivostí. Pro bělocha se může zdát pošetilostí o to usilovat, avšak pro nás to má velkou důležitost.“

„My ale žijeme ve víře, že člověk nemůže žít bez dechu. A to přece není nic pošetilého.“

„Ta myšlenka není pošetilá; ale není pravdivá. Mohu zadržet svůj dech na dvě hodiny, jestliže si to přeji. Už jsem to dokázal mnohokrát, a ještě jsem nezemřel, jak vidíte!“ směje se jógin.

„Jsem zmaten. Jestliže vám není dovoleno toto vysvětlit, snad byste mi mohl trochu objasnit alespoň teorii, která se skrývá za vaší praxí?“

„Dobře. Určité poučení můžeme získat z pozorování jistých zvířat, což je oblíbená metoda výuky u mého mistra. Slon dýchá mnohem pomaleji než opice, a tak žije mnohem déle. Někteří velcí hadi dýchají mnohem pomaleji než pes, a také mají mnohem delší život. Existují tudíž tvorové, kteří dokazují, že pomalost dýchání může snad prodlužovat věk. Pokud to pochopíte, další krok bude pro vás snadnější. Dále, v Himálaji existují netopýři, kteří upadají do zimního spánku. Visí zavěšeni v horských jeskyních po celé týdny, a přesto neučiní ani jediný vdech, dokud se opět neprobudí. Také himálajští medvědi upadají v zimě do nehybnosti, jejich těla jsou zdánlivě bez života. V hlubokých norách Himálaje existují ježci, kteří pokud nenaleznou potravu, upadají na několik měsíců do spánku, tedy spánku, při němž je zastaveno dýchání. Jestliže tito živočichové přestávají na čas dýchat a přesto žijí, proč by nemohli lidé být schopni dělat totéž?“

Jeho konstatování různých faktů je zajímavé.

„Pro nás ze Západu bude vždy problém pochopit, jak život může pokračovat, když se dech v těle zastaví.“

„Život vždy pokračuje,“ odpovídá záhadně.

„Jistě, ale snad nechcete říci, že je možné nad smrtí zvítězit?“ ptám se nedůvěřivě.

Jógin se na mě dívá zvláštním způsobem.

„Proč ne?“ Následuje napjatá pauza. Jeho oči mne pronikají, ale přátelským způsobem.

„Protože ve vás existují určité schopnosti, sdělím vám jedno z našich starých tajemství. Tedy až dosud jste věřil, že úplné zastavení dechu přináší smrt.“

„Ano.“

„Není také rozumné věřit, že dokonalé zadržení dechu v lidském těle v něm udržuje život přinejmenším tak dlouho, dokud je zadržován dech?“

„Dobrá...?“

„Netvrdím nic víc než to. Říkám, že adept v ovládání dechu, který může dokonale udržovat svůj dech vůlí, udržuje tím také svůj životní proud. Chápete?“

„Myslím, že ano.“

„Nyní si představte nějakého adepta v józe, který může udržet zastavení dechu nejen na několik minut, nýbrž na týdny, měsíce a dokonce roky. Protože připouštíte, že kde je dech, tam musí být život, nevidíte, jaká vyhlídka na prodloužený život se člověku otvírá?“

Oněměl jsem. Jak mohu odmítnout toto tvrzení jako absurdní? Jenomže – jak ho mohu přijmout? Nevyvolává to vzpomínku na marné sny evropských alchymistů ve středověku, snílků, kteří hledali elixír života, ale kteří nakonec stejně podlehli smrti jeden po druhém? Ale jestliže jógin neklame sám sebe, proč by se měl snažit

klamat mne? Nevyhledal mou společnost, ani nevyvíjí žádnou snahu získat žáky.

Zmocnilo se mě podivné znepokojení. Co když je úplně šílený? Ne – v jiných věcech se zdá být tak rozumný a logický. Nebo ho mám považovat za člověka, který se mýlí? Avšak něco ve mně pochybuje i o tomto závěru. Jsem zmaten.

„Mohu vás přesvědčit," hovoří znovu. „Slyšel jste o příběhu s fakírem, který byl pohřben v jedné hrobce u Lahore? Pohřeb fakíra se konal za přítomnosti anglických vojenských důstojníků, přičemž obřad pozoroval poslední král Sikhů. Hrobka byla hlídána po dobu šesti týdnů, ale fakír vyšel živ a zdráv. Zeptejte se na tu příhodu; bylo mi řečeno, že existuje záznam někde v dokladech vaší vlády. Onen fakír dovedl ovládat svůj dech velmi virtuózně a mohl jej zastavit podle své vůle zcela bez nebezpečí smrti, a tak mohl žít ve vzduchotěsném prostoru tak dlouho bez dechu."

(Poznámka autora: Později jsem si ověřil tuto informaci a zjistil, že událost se skutečně stala v roce 1837 v Lahore. Fakír byl pohřben za přítomnosti krále Tanjit Singha, Sira Claude Wadea, Dr. Honigbergera a jiných. Stráž sikhských vojáků střežila hrob ve dne v noci, aby se zabránilo podvodu. Fakír byl vykopán za čtyřicet dní poté, co byl pohřben.)

„Existují i jiné podivuhodné síly, které lze získat naší jógou, stezkou Ovládání těla. V naší józe Ovládání těla existuje jeden adept, který se skrývá zde na jihu v horách. Nikdy nevychází ze svého úkrytu. Na severu žije jiný adept, jehož domovem je jeskyně na sněžném Himálaji. S těmito lidmi se nemůžete setkat, neboť pohrdají

světem, ale jejich existence je mezi námi tradicí a říká se, že prodloužili svůj život na sta let.“

„A vy tomu skutečně věříte?“ nesměle pochybuji.

„Bez jakékoli pochybnosti! Nemám viditelný příklad u svého vlastního mistra?“

Na jazyku mám znovu otázku, na kterou myslím již takovou dobu. Až dosud jsem váhal, ale nyní se ji odvažuji vyslovit. Dívám se soustředěně na jógina a ptám se: „Kdo je vaším mistrem?“

Vrací mi můj pohled, ale neodpovídá. Hledí na mě váhavě. Když konečně promluví, jeho hlas je mírný a vážný: „Je znám svým žákům na jihu jako Yerumbo Swámí.“

„Je tedy ve vaší józe Ovládání těla dokonalý?“

„Správně.“

„A vy věříte, že žije...?“

„Je mu přes čtyři sta let.“ Jógin za mě klidně dokončuje větu.

Následuje napjatá přestávka. Zírám na něj v ohromení. Skeptické uši Západu nejsou schopny přijmout toto tvrzení. „Jak je možné, aby člověk žil tak dlouho?“ bezděčně přemýšlím nahlas.

„Existují tři způsoby, kterými je možné toho docílit. První je praktikovat všechny pozice, všechna dýchací cvičení a všechna tajná cvičení, která zahrnuje náš systém Ovládání těla. Tato cvičení se musí provádět tak dlouho, až je člověk dokonalý, což lze uskutečnit jedině pod vedením vhodného učitele, který vám může sám na sobě ukázat, co vyučuje. Druhá cesta znamená pravidelně pít určité vzácné byliny, které jsou známy jen těm adeptům, kteří tuto věc studovali. Tito adepti nosí byliny tajně s sebou, nebo když cestují, skrývají je ve svém rouchu. Když

nadejde doba pro konečné zmizení takového adepta, zvolí si vhodného žáka, odhalí mu tajemství a obdaruje ho bylinami. Nikomu jinému je nedá. Třetí cestu nelze snadno vysvětlit.“ Jógin náhle zmlkne.

„Nepokusíte se?“ naléhám.

„Možná, že se mi vysmějete.“

Ujistil jsem ho, že si naopak budu jeho vysvětlení velice vážit.

„Tak tedy dobře. V mozku člověka existuje velice malý otvor. V tomto otvoru sídlí duše. Je tam určitá záklopka, která tento otvor chrání. Na konci páteře vzniká neviditelný životní proud. Neustálá ztráta tohoto proudu způsobuje, že tělo stárne, ale když ho ovládáme, tělo se naplňuje novým životem, který stále prodlužujeme. Když člověk dosáhne vlády nad sebou samým, může začít s ovládáním tohoto proudu určitými cviky, které jsou známy jen pokročilým jóginům naší nauky. A když dokáže vytáhnout tento životní proud po páteři nahoru, může se pak pokusit soustředit jej v otvoru své lebky. Avšak dokud nenalezne učitele, který mu pomůže otevřít ochrannou záklopku, nemůže mít úspěch. Jestliže najde učitele, který je ochoten pomoc poskytnout, potom neviditelný proud vstoupí do otvoru a změní se v Nektar Dlouhověkosti, jak to nazýváme. Není to snadné, neboť pro člověka, který se o to pokouší sám, to může znamenat zhroucení. Ale ten, kdo má úspěch, může navodit stav podobný smrti, kdykoli se mu zlíbí, a tak získá sílu vítěze, až ho skutečná smrt vyhledá. Ve skutečnosti si může zvolit přesný okamžik své smrti v kteroukoli dobu a i při té nejpřísnější zkoušce se bude zdát, že zemřel docela přirozeně. Ten, kdo zvládl všechny tři metody, žije po mnoho set let. Takto jsem byl poučen. I když zemře, červi na

jeho tělo nezaútočí. Po sto letech bude stále bez jediné stopy rozkladu.“

Děkuji jóginovi za jeho vysvětlení. Zůstávám uctivě tichý.

„Poslední otázku. Tyto síly – jsou obdivuhodně přitažlivé. Jednoho dne bych se skutečně rád věnoval hlouběji vašemu výcviku. Ale koneckonců, kolik trvalého štěstí to přináší? Neexistuje v józe něco ještě dokonalejšího? Snad se nevyjadřuji dost jasně?“

Jógin kývá hlavou a říká: „Rozumím.“

Oba se usmíváme.

„Naše texty říkají, že moudrý člověk bude doplňovat své cvičení jógy Ovládání těla jógou Ovládání mysli,“ poznamenává pomalu. „Dá se říci, že první připravuje cestu pro druhou. Když naši dávní mistři obdrželi principy našeho systému od boha Šivy, bylo jim řečeno, že konečný cíl není čistě fyzický. Chápali, že na ovládnutí těla se má pohlížet jako na krok k ovládnutí mysli, a to zase jako na cestu stát se dokonale duchovním. A tak vidíte, že náš systém se zabývá tím, co je po ruce, tedy tělem, ale pouze jako nepřímým prostředkem, abyste pronikl do ducha. Proto mne můj vlastní učitel poučuje: ‚Nejprve jdi cestou Ovládání těla; potom se můžeš věnovat královské vědě, Ovládání mysli.‘ Nezapomínejte, že tělo, které je zvládnuté, přestává rozptylovat mysl; jen málo lidí se může přímo vrhnout na cestu kontrolování myšlenek. Když se však člověk cítí být silně přitahován k cestě Ovládání mysli, nezasahujeme; neboť pak to je jeho cesta.“

„A to je čistě mentální jóga?“

„Správně. Je to cvičení připravit mysl tak, aby byla jako nehybné světlo, a to je potom zaměřeno k sídlu ducha.“

„Jak můžeme začít s takovým výcvikem?“

„K tomu je opět nutné najít učitele.“

„Viděl jsem některé knihy...“

Jógin potřásá hlavou. „Bez učitele jsou vaše knihy pouhými cáry papíru. Naše slovo pro učitele je ‚guru‘ a znamená to: ‚Ten, který rozptýlí temnotu‘. Člověk, jehož úsilí a osud jsou mu dostatečně příznivě nakloněny, aby nalezl pravého učitele, vstupuje rychle do stavu světla, neboť učitel používá svých vlastních vyšších darů ve prospěch žáka.“

Následuje dlouhé mlčení.

A pak se zvedám a loučím se, neboť je čas k odchodu.

Mezi magiky a světci

Je pravda, že fakír, který zvládne několik triků, či magik z ulice, probouzejí ve mně jako v každém přirozený zájem. Ovšem můj zájem je pouze prchavý, neboť takový člověk nemůže příliš osvětlit vznešená mystéria života, která jediná stojí za nejhlubší úvahu. Jeho přítomnost však znamená rozptýlení, proto pátrám po příležitosti, abych o takovém člověku získal informace.

Mám v úmyslu představit několik různých typů lidí, kteří se objevují v okruhu mého putování.

♦

V otevřeném prostoru, kde se shromáždil malý dav v napjatém očekávání, stojí uprostřed jakýsi muž a vykřikuje něco z plna hrdla.

Sebevychvalující muž je mohutné postavy; má podlouhlou hlavu, široká ramena, břicho, které se začíná vydouvat skrze bavlněnou látku, obtočenou kolem beder, jež je součástí jeho oděvu. Jinak je oblečen v dlouhé, bílé volné roucho. Cítím v tom muži trochu příliš mnoho chvastounství, ale když nabízí ukázku s mangovým stromem, jestliže dostane slušně zaplaceno, připojuji se k ostatním a házím mu mince k nohám.

Nejprve před sebe staví objemný kamenný květináč a potom usedá na zem. Květináč je naplněn načervenale hnědou zeminou. Ukazuje nám malou mangovou pecku a zasazuje ji do zeminy. Potom vytahuje z cestovní brašny látku a rozprostře ji přes hrnec, takže zároveň zakrývá ohnutá kolena a stehna. Po několika minutách jsme vyzváni, abychom naslouchali jistým mys-

tickým zaklínadlům, která muž vyzpěvuje monotónním hlasem; potom strhne látku. První poupě mangovníku vyráží na povrch svou hlavičkou!

Znovu zakrývá hrnec a nohy, vytahuje flétnu a vyluzuje z ní tajuplné zvuky, které se podle všeho mají považovat za hudbu. Po několika dalších minutách odkrývá látku, aby nám ukázal, že malá rostlinka povyrostla o několik palců. Tato procedura přikrývání a odkrývání s náležitými přestávkami hry na flétnu se opakuje, až se ze země vynoří malý mangový keř. Je asi dvacet centimetrů vysoký. Stěží to lze nazvat stromem! Přesto však malý mangový nažloutlý plod visí z vrcholu rostliny.

„Celý tento strom vyrostl ze semene, které jsem před vašimi zraky zasadil do země!“ ohlašuje muž triumfálně.

Můj zdravý rozum se brání ochotně přijmout toto tvrzení. Spíš tuším, že to byla ukázka pouhého žonglérství.

Student z davu mi oponuje: „Sahibe, ten člověk je jógin. Takoví lidé dokáží zázračné věci.“

Já však nejsem přesvědčen. Snažím se pochopit toto tajemství. Jak se však o tom přesvědčit?

Muž zavírá svou brašnu; dál sedí ve stejné pozici a pozoruje, jak se dav pomalu rozchází.

Náhle jsem dostal nápad. Když jsme osaměli, přistupuji k muži, vytáhnu pět rupií a říkám studentovi: „Řekněte mu, že může dostat tyto peníze, když mi ukáže, jak ten svůj kousek dělal.“

Muž přijímá těchto pět rupií. A následuje náležité vysvětlení.

Muž otevírá cestovní brašnu a ukazuje výzbroj, s níž provádí mystifikující výkon, zahalený do této chvíle

tajemstvím. Obsahuje pecku z manga, poupě a tři výhonky mangové rostliny, každý výhonek delší než ten předchozí.

Nejkratší výhonek stlačí do skořápky škeble. Rostlina se ohne do stočené pozice, skořápka se uzavře a dá do zeminy. Aby vytvořil první poupě, stačí, když zaboří prsty do hlíny a odstraní víčko skořápky, a rostlina bude zase rovně stát.

Delší výhonky rostliny jsou ukryté v jeho bavlněném opasku. V přestávkách čekání, zpívání a hudby pozvedá jednou či dvakrát plátěnou látku, aby bylo vidět, jak růst rostliny pokračuje, avšak nikomu jinému není dovoleno učinit totéž. Pod pláštěm těchto pohybů obratně vezme delší výhonek ze svého opasku, zasadí jej do zeminy, odstraní kratší výhonek a uschová jej ve svém oděvu. Takto je vytvořena iluze vzrůstající rostliny.

Tento muž, který nechá vyrůst mangovník za méně než půl hodiny, není pravý jógin; je to šarlatán.

♦

Přesto však fakírové, kteří ovládají skutečnou magii, opravdu existují. Jeden ke mně přišel.

Ozve se téměř nehlučné ťapkání bosých nohou; poněkud divoce vyhlížející muž, nesoucí malý bambusový koš, se blíží k bráně. Má dlouhé černé spletené vlasy a neušlo mi, že jeho oči jsou poněkud podlité krví. Přistupuje blíž, odkládá košík do prachu a ihned zvedá ruce, aby jimi zakryl tvář na pozdrav. Oslovuje mne směsí místního nářečí a nesrozumitelné angličtiny. Domnívám se, že nářečí je telegu, ačkoli si tím nejsem jist. Přízvuk jeho angličtiny je tak bídný, že nejsem schopen

pochopit význam více než tří, čtyř slov. Nakonec z jeho posunků a výrazů obličeje konečně chápu, že má něco důležitého v košíku, co mi chce ukázat.

Spěchám do bungalovu a volám sluhu, který umí trochu anglicky. Prosím ho, aby udělal, co může a překládal.

„Chce vám ukázat magii fakíra, pane.“

„Výborně. Ať ji tedy ukáže. Kolik za to chce?“

„Říká, že pán může dát, jak si přeje.“

„Ať začne!“

Fakírův zanedbaný zjev a jeho neznámý původ mne střídavě láká i odpuzuje. Je obtížné dostat se na kloub výrazu v jeho tváři. Něco v ní je téměř zlověstného, přesto však nepociťuji přítomnost zla. Mám pocit, že kolem sebe šíří auru podivného silného vlivu, neznámých sil. Nepokouší se vyjít po schodech verandy, ale usedá pod banánovníkem, jehož dlouhé nepravidelné větve tvoří nízký baldachýn, který mu visí nad hlavou a klesá k zemi. Z bambusového košíku vytahuje jedovatě vyhlížejícího škorpióna, kterého drží pomocí páru hrubě opracovaných dřevěných kleští.

Nepříjemně vyhlížející hmyz se pokouší utéci. Fakír kolem něho ihned kreslí do prachu ukazováčkem kruh. Potom škorpión běhá kolem dokola. Pokaždé, když doběhne ke kruhu, váhá, jako by stál před nějakou neviditelnou překážkou a pak leze dál v jiném směru. Pozoruji to zblízka v ostrém oslnivém tropickém světle.

Po dvou či třech minutách této nezvyklé exhibice dávám rukou znamení, že to stačí a fakír vrací škorpióna zpět do košíku, ze kterého potom vytahuje dvě ostré tenké špičaté jehlice, zhotovené ze železa.

Zavírá své poněkud děsivé začervenalé oči a zdá se, že čeká na příhodný okamžik, aby předvedl svůj další kousek magie. Konečně oči otevírá, bere jednu jehlici a vkládá ji do úst, špičkou kupředu. Probodává si tvář, až větší část jehlice podivně vyčnívá z jeho obličeje. Zdá se, že s tímto poněkud morbidním výkonem ještě není spokojen, neboť vzápětí probodává druhou tvář další jehlicí. Prožívám smíšené pocity odporu a údivu zároveň.

Když si myslí, že předvedl dost, vytahuje opět jehlice a naznačuje pohybem pozdrav. Sestupuji po schodech verandy dolů a zblízka zkoumám jeho obličej. Mimo několika bezvýznamných kapek krve a dvou nepatrných otvorů v pokožce jsou obě ranky sotva znatelné!

Gestem mne vybízí, abych opět zaujal své místo na židli. Znovu usedám na verandě; dvě tři minuty jeho klidného soustředění; vypadá to jako další příprava na nějaký neobyčejný výkon.

Klidně a lhostejně, jako když člověk odepíná knoflík kabátu, se pravá ruka fakíra zvedá k jeho očím, uchopí pravou oční bulvu a postupně ji vytahuje z důlku! Prudce ustupuji v úžasu. Přestávka několik vteřin; pak vytahuje oko trochu dále, takže v tomto okamžiku visí volně na jeho tváři pouze za vyčnívající svaly a žíly.

Příšerný pohled, při kterém mám pocit, že se mi zvedá žaludek a tento pocit trvá do okamžiku, než vrátí uvolněnou bulvu do očního důlku.

Už mám dost té magie a odměňuji ho několika stříbrnými rupiemi. Nesměle žádám sluhu, aby se zeptal, jestli je ochoten vysvětlit, jak provádí tyto anatomické horory.

„Slib neříct. Otec učit jen syna. Jen rodina znát.“

♦

Kráčím po města a přicházím rovnou k nevysvětlitelné podívané, kterou mi osud postavil do cesty, aby mi byla trvalou záhadou.

Uprostřed smíšeného davu se objevuje pestře oděný muž. Turban a volné dlouhé kalhoty prozrazují, že to je mohamedán. Muž dráždí mou zvědavost a probouzí můj zájem. Má malou ochočenou opičku, která je atraktivně oblečená v barevných šatičkách. Zkouší všechno, co opička dovede a ona pokaždé neomylně poslouchá rozkazy svého pána s téměř lidskou inteligencí.

Jakmile mne muž spatřil, něco šeptá malému tvorečkovi, který ihned hopsá davem a vzápětí stojí přede mnou s žalostným křikem. Potom snímá klobouček a drží jej, jako když prosí o bakšiš. Vhazuji do něj pár mincí. Opička zdvořile skloní hlavu, udělá pukrle a pak se vrací ke svému pánovi.

Dalším číslem je předvedení úžasného tance; muž hraje na starou harmoniku a opička dokonale tančí v rytmu podle hudby. Má umělecký šarm a znamenitý smysl pro rytmus, hodný pro lepší jeviště.

Když představení skončilo, muž pronesl ke svému asistentovi několik slov jazykem urdu. Mladý mohamedán ke mně vzápětí přistoupí se žádostí, abych vstoupil do stanu, který je postaven opodál, neboť jeho pán má něco zvláštního, co by mi rád ukázal.

Zatímco mladík zůstává venku, aby zadržel dav, vstupuji do stanu s pestře oděným mužem. Uvnitř vidím, že stan je ve skutečnosti stěna z látky, přehozená přes čtyři rovné sloupky; střecha chybí. Proto je uvnitř vidět stejně dobře jako venku. Uprostřed stojí jednoduchý světlý dřevěný stůl.

Muž otevírá plátěný obal a vytahuje z něj několik malých panenek, každá je asi sedm centimetrů vysoká. Hlavy jsou vyrobeny z barevného vosku a nohy z pevné slámy ukončené plochými kovovými knoflíky. Muž staví malé postavičky na stůl, takže každá stojí na železných knoflíkách docela zpříma.

Odstupuje asi metr od stolu a vydává rozkazy v urdském jazyku. Asi za jednu nebo dvě minuty se loutky začínají kolem stolu pohybovat a pak tančí! Mává krátkou hůlkou podobně jako dirigent orchestru, když udává rytmus, a barevné malé figurky tančí v dokonalé souhře s jeho taktovkou. Tančí po celém povrchu stolu, ale pečlivě se vyhýbají okraji, aby nepřepadly. Vidím celou tuto úžasnou podívanou za plného denního světla, asi ve čtyři odpoledne. Mám podezření, že se jedná o nějaký trik, proto přicházím blíž ke stolu a důkladně jej zkoumám, dokonce hmatám rukama nad figurkami a pod stolem a hledám šňůrky či nitě, ale nemohu najít nic neobvyklého. Je tento muž pouhým kejklířem nebo je nějakým skutečným fakírem?

Potom mi pomocí znamení a slov naznačuje, že mám ukázat na různá místa na stole. Činím tak a při každém podnětu se panenky seskupí a tancují sborově v přesném směru, který naznačuji!

Na závěr mi muž ukazuje minci, stříbrnou rupii a něco říká; a já instinktivně uhodnu, že je to žádost, abych položil stejnou minci na stůl. Vytahuji jednu z kapsy a kladu ji tam. Téměř okamžitě začíná stříbrná mince tancovat po povrchu stolu směrem k fakírovi. Když dosáhne protějšího okraje stolu, padá dolů a kutálí se k jeho nohám, kde se náhle zastaví. Muž ji sbírá, a zatímco ji drží v ruce, zdvořile zdraví a děkuje za uznání.

Jsem svědkem nějakého pozoruhodného iluzionistického kousku nebo výkonu pravé jógické magie? Pochyby v mé tváři jsou asi dostatečně viditelné, neboť fakír přivolává svého mladého pomocníka. Ten se ptá, jestli chci poznat více ze sil jeho pána. Souhlasím, načež podává fakírovi starou harmoniku a potom mě žádá, abych dal na stůl svůj prsten. Uposlechnu a stahuji prsten. Pozoruji zlaté drápky prstenu a nazelenalý kámen, zatímco fakír ustupuje od stolu na několik kroků a jazykem urdu dává příkaz za příkazem. Při každém slovu se prsten vznese do vzduchu a znovu spadne! Muž dělá příslušné gesto pravou rukou současně se svými rozkazy; jeho levá ruka stále drží harmoniku.

Začíná hrát na svůj nástroj a před mým užaslým zrakem počne prsten tančit na stole v souladu s hudbou! Za celou dobu se k němu nepřiblížil, dokonce se ho ani nedotkl. Nevím, jak si mám toto pozoruhodné představení vysvětlit. Jak je možné přeměnit tak záhadně kus neživého předmětu a změnit jej v předmět, který reaguje na slovní příkazy? Když mi asistent vrací můj prsten, velmi pečlivě jej zkoumám, ale nemohu najít žádnou stopu poškození.

Ještě jednou rozbaluje fakír svou bavlněnou brašnu. Tentokrát vytáhne zrezivělou plochou železnou tyč. Je asi osm centimetrů dlouhá a jeden centimetr široká. Než ji položí na stůl, zasahuji a žádám asistenta, aby mi ji nechal prohlédnout. Ani jeden nic nenamítá a já tyč důkladně zkoumám. Nejsou k ní připojeny žádné nitě. Vracím ji a pátrám v okolí stolu, ale nenacházím nic podezřelého.

Tyč leží na stole. Fakír si energicky mne dlaně po dobu asi jedné minuty. Potom nakloní trup poněkud ku-

předu a drží ruce několik palců nad železnou tyčí. Pozoruji ho pečlivě. Začíná stahovat ruce zpět, přitom má prsty stále namířeny směrem k tyči; s úžasem sleduji, jak ho rezavý předmět následuje. Pohybuje se nad deskou stolu sám souběžně s fakírovým zpětným pohybem!

Vzdálenost mezi prsty muže a tyčí je asi dvacet centimetrů. Když drží prsty nad stolem, tyč leží také. Znovu žádám, aby mi dovolil ji prohlédnout. Ihned svoluje. Okamžitě jsem zvedl tyč, ale nenacházím nic podezřelého; je to pouhý kus starého železa.

Fakír opakuje to samé, tentokrát je předmětem malý nůž s ocelovou rukojetí.

Štědře ho odměňuji za tuto neobvyklou podívanou a pak se snažím získat nějaké vysvětlení o jeho výkonech. Fakír mi ochotně poskytuje informace a říká, že je obvykle podmínkou, aby předmět byl buďto vyroben ze železa nebo aby je obsahoval, protože železo má zvláštní psychickou vlastnost; on se již zdokonalil v tomto umění natolik, že může totéž vykonávat s předměty ze zlata.

V duchu hledám nějaké rozřešení tohoto tajemství. Chválím fakíra, že je velmi obratným kouzelníkem a žonglérem.

Zamračil se a důrazně odmítá, že by byl něčím podobným.

„Co tedy jste?“ naléhám.

„Jsem pravý fakír,“ odpovídá hrdě prostřednictvím svého asistenta, „praktikuji umění...“ nejsem schopen zachytit poslední slovo, což bylo nejspíš jméno v urdském jazyku.

Říkám mu, že se zajímám o tyto věci.

„Ano, pozoroval jsem to, ještě než jste došel k davu lidí," odpovídá trochu vzrušeně. „Proto jsem vás pozval do stanu."

„Opravdu?"

„Ano, nemyslete si, že sbírám peníze z hrabivosti. Dělám to proto, že potřebuji jistou částku, abych vybudoval mauzoleum pro svého zemřelého učitele. Vložil jsem do této práce celé své srdce a nepřestanu, dokud se mi to nepodaří."

Prosím ho, aby mi řekl něco více o svém životě. Velmi se zdráhá, ale nakonec přece svoluje.

„Když mi bylo třináct, hlídal jsem stáda ovcí pro mého otce. Jednoho dne přišel do naší vesnice hubený asketa; byl vyzáblý až hrůza. Kost a kůže. Žádal o večeři a nocleh, což mu můj otec ochotně poskytl, protože vždy zacházel se světci s úctou a vážností. Avšak z jedné noci se jeho pobyt prodloužil na více než rok; naše rodina si ho tak oblíbila, že můj otec stále naléhal, aby zůstal a užíval naší pohostinnosti. Byl to skvělý člověk a my brzy zjistili, že je obdařen zvláštními silami. Jednoho večera, když jsme seděli u skromného jídla – rýže se zeleninou – několikrát se na mě velmi pátravě zadíval a já se divil proč. Následujícího rána přišel za mnou, když jsem pásl kozy a posadil se vedle mne.

‚Chlapče,' řekl, ‚chtěl bys se stát fakírem?'

Neměl jsem žádnou jasnou představu, jaký to je vlastně způsob života, ale jeho volnost a podivuhodnost mě velice přitahovaly. A tak jsem mu řekl, že se jím rád stanu. Promluvil s mými rodiči a řekl, že se vrátí, až budu o tři roky starší, potom že mě vezme s sebou. Zvláštní, ale oba mí rodiče během té doby zemřeli, takže když přišel, byl jsem zcela volný a mohl jsem ho doprovázet. Po-

tom jsme chodili od vesnice k vesnici; já jako jeho žák, on jako můj učitel. Všechny zázraky, které jste dnes viděl, jsou ve skutečnosti jeho, neboť mě jim naučil.“

„Je možné se těmto věcem naučit snadno?“ ptám se.

Fakír se směje. „Jen po mnoha letech tvrdého výcviku se může člověk naučit je ovládat.“

Zdá se mi, že jeho příběh je pravdivý. Vypadá jako příjemný, upřímný člověk. Ačkoli jsem povahou skeptický, dovedu svůj skepticismus držet na uzdě.

♦

Dr. Bandyopadhya je jedním z nejzručnějších chirurgů v Kalkatě; jeho ruce provedly šest tisíc operací; k jeho jménu se pojí řada titulů; a já měl to velké potěšení, že jsem si s ním pečlivě a kriticky vyměnil některé vědomosti o józe a ovládání těla, které jsem posbíral. Jeho vědecká lékařská praxe a jeho odborné znalosti anatomie napomohly mé snaze pozdvihnout předmět jógy na čistě rozumovou úroveň.

„Nevím o józe téměř nic,“ přiznává. „Co mi říkáte, je pro mne nové. Ještě jsem se nesetkal s jóginem, myslím s pravým jóginem, mimo Narasingha Swámího, který přišel do Kalkaty teprve před nedávnem. Narasingha Swámí zazářil v Kalkatě, způsobil senzaci a potom odešel nevím kam. Pochopil jsem, že náhle opustil své ústraní ve vnitrozemí, než přišel sem, a je možné, že se tam zase vrátil.“

„Rád bych věděl, co se stalo.“

„Krátkou dobu o něm mluvilo celé město. Objevil ho dr. Neoghy, profesor chemie na fakultě kalkatské uni-

verzity. Dr. Neoghy ho viděl v Madhupore, jak si líznul několik kapek jedovaté kyseliny a také jak si naplnil ústa žhavým dřevěným uhlím a měl ho tam tak dlouho, dokud nezhaslo. To probudilo jeho lékařský zájem a přemluvil jógina, aby přišel do Kalkaty. Univerzita zařídila, aby Narasingha Swámí veřejně předvedl své síly před obecenstvem, složeným výhradně z vědců a lékařů. Byl jsem mezi pozvanými. Pokusy se konaly ve fyzikálním sále fakulty. Byli jsme velmi kritické obecenstvo.

Jógin stál uprostřed sálu a byly mu podávány jedovaté látky, které byly vybrány z fakultního laboratorního skladu. Jako první jsme mu dali láhev s kyselinou sírovou. Vylil si několik kapek na dlaň a vylízal je jazykem. Potom dostal silnou kyselinu karbolovou, kterou rovněž olízl jazykem. Vyzkoušeli jsme i smrtelný jed, kyanid draselný, ale on to spolknul, aniž by hnul brvou! Bylo to úžasné, dokonce neuvěřitelné, nicméně viděli jsme to na vlastní oči a nezbylo, než to považovat za důkaz. Spolkl tolik kyanidu draselného, že by to zabilo každého nejdéle do tří minut; ale on tam stál a usmíval se; zřejmě bez úhony na zdraví.

Poté byla rozbita láhev ze silného skla a kousky skla rozdrceny na prášek. Narasingha Swámí prášek spolkl; prášek může pomalu zabíjet. Po třech hodinách jeden z našich kalkatských lékařů aplikoval jóginovi žaludeční pumpu a vyjmul obsah žaludku. Jed tam byl stále. A druhý den byl v jeho stolici objeven prášek skla.

Důkladnost našeho testu byla mimo jakoukoli pochybnost. Účinek kyseliny sírové byl prokázán ničivým účinkem na měděnou minci. Pokusu byl přítomen mimo jiné Sir C. V. Raman, slavný vědec a nositel Nobelovy ceny, který popsal toto představení jako výzvu moderní

vědě. Když jsme se tázali Narasingha Swámího, jak si může dovolit takto nakládat se svým tělem, řekl nám, že ihned po návratu domů vstoupí do jógického vytržení a intenzivním soustředěním mysli neutralizuje smrtelný účinek jedů.“

„Jste schopen předložit nějaké vysvětlení založené na vašich lékařských znalostech?“

Lékař zavrtěl hlavou. „Ne, nemohu nabídnout žádné vysvětlení. Je mi to naprostou záhadou.“

(Poznámka autora: Narasingha Swámí se znovu objevil na veřejnosti, kde předváděl podobné ukázky. Avšak jednou se stalo, že zapomněl po návratu domů podle obvyklé praxe vstoupit do jógického vytržení. Výsledkem bylo, že tragicky rychle zemřel.)

Po návratu domů usilovně hledám v kufru poznámkový blok, do něhož jsem si zaznamenal rozhovory s jóginem od řeky Adyar. Rychle obracím stránky, až najdu tuto poznámku: „Jedovaté látky nemohou uškodit adeptovi, který praktikuje Velké Cvičení, ať jsou sebevíc prudké. Toto cvičení je sestava určité pozice, dýchání, síly vůle a cvičení koncentrace mysli. Podle naší tradice uděluje adeptovi sílu absorbovat jakýkoli předmět, který si zvolí, tedy i jedovaté látky, aniž by mu způsobily nějaké obtíže. Je to krajně obtížné cvičení a musí být pravidelně prováděno, jestliže má mít účinek.“

Považoval jsem tuto odolnost vůči jedům za neuvěřitelnou a nemožnou. Ale nyní se mé předem utvořené představy o hranici lidských možností poněkud zhroutily.

Divotvorce z Benáresu

Přicházím k vratům, na jejichž sloupu je kamenná tabule se jménem *Vishudhananda*. To je dům, který hledám. Vstupuji do dvora a mířím rovnou do domu. V jednom pokoji uvnitř domu nalézám půlkruh temných tváří. Skupina velmi dobře oblečených Indů sedí dokola na zemi. Starý muž s vousem se opírá na divanu na vzdáleném konci místnosti. Jeho ctihodný zjev a čestné místo stačí, abych věděl, že tady je cíl mého hledání. Zdvihám ruce na pozdrav, dlaně se dotýkají. Následuje obvyklý hindský pozdrav: „Mír, mistře!“

Zdvořile se představuji jako spisovatel, který cestuje po Indii, ale mimoto studuje indickou ryzí filosofii a mystiku. Vysvětluji, že žák, s kterým jsem se setkal, mi dostatečně objasnil, že jeho učitel nikdy nepředvádí veřejnosti své zázračné síly a s ohledem na zachování soukromí je cizincům předvádí jen zřídka. Přesto však s ohledem na můj hluboký zájem o jejich starobylou moudrost zdvořile žádám o shovívavost a prosím, aby mne považoval za výjimku.

Soudím, že Vishudhanandovi je něco přes sedmdesát let. Jeho obličej zdobí krátký nos a dlouhé vousy. Jsem udiven velikostí jeho očí, pod nimiž jsou hluboké váčky. Kolem krku visí posvátná šňůra bráhmana. Starý muž na mne upírá chladně svůj zrak, jako bych byl exemplář, který je nutno studovat pod mikroskopem. Cítím, že se mého srdce dotýká něco tajuplného a záhadného. Skutečně, jako by celou místností prostupovala jakási podivná síla, která ve mně vyvolává tíseň.

Konečně se obrací k jednomu žákovi a něco říká dialektem. Rozpoznávám bengálštinu. Žák mne vzápětí

informuje, že mě mistr nepřijme, dokud nepřivedu pandita Kavirje, rektora Státní sanskrtské univerzity, aby se účastnil jako tlumočník. Dokonalá znalost angličtiny společně s dlouholetým žákovstvím u Vishudhanandy zcela opravňuje pandita, aby jednal jako prostředník.

„Přijďte společně zítra odpoledne," říká učitel. „Budu vás čekat ve čtyři hodiny."

♦

Následujícího dne, přesně ve čtyři hodiny, vjíždím ve společnosti pandita Kavirji do dvora učitelova domu. Vstupujeme do velkého pokoje a zdravíme. Kromě nás je v místnosti ještě šest žáků.

Vishudhananda mě žádá, abych přistoupil blíže, a tak usedám na zem několik stop od jeho divanu. Jeho první otázka:

„Přejete si vidět jeden z mých zázraků?"

„Jestliže mistr dovolí, budu nesmírně potěšen."

„Dejte mi tedy svůj kapesník. Když bude hedvábný, tím lépe," překládá pandit. „Vytvořím pro vás vůni, jakou si přejete, a to ničím jiným než čočkou a slunečními paprsky."

Naštěstí s sebou nosím kapesník a podávám jej divotvorci. Zvedá malou zářivou čočku a potom vysvětluje, že potřebuje soustředit sluneční paprsky, ale kvůli současnému postavení oběžné dráhy a stínu v pokoji to nemůže provést přímo. Tuto překážku však může snadno odstranit, když pošle jednoho žáka na dvůr. Ten použije ruční zrcátko, zachytí paprsky a odrazí je otevřeným oknem do pokoje.

„Nyní pro vás vytvořím vůni ze vzduchu!“ oznamuje Vishudhananda. „Jakou byste chtěl?“

„Můžete vytvořit bílý jasmín?“

Bere můj kapesník do levé ruky a drží nad ním zářící čočku. Krátce, asi po dobu dvou vteřin, se třpytivý sluneční paprsek vznáší nad hedvábnou látkou; potom odkládá čočku a kapesník mi podává. Přikládám jej k nosu a jsem odměněn příjemnou vůní bílého jasmínu!

Zkoumám kapesník, ale nemohu odhalit žádnou stopu vlhkosti, žádný důkaz, že byl použit nějaký tekutý parfém. Jsem zmaten a dívám se trochu nedůvěřivě na starého muže. Nabízí, že důkaz bude opakovat.

Podruhé volím růžový olej. Přitom ho bedlivě pozoruji. Každý jeho pohyb, každý kousek prostoru kolem něho podrobně zkoumám tak pečlivě, jak jsem schopen. Prohlížím si pozorně jeho buclaté ruce a jeho neposkvrněnou bílou řízu, ale nemohu odhalit nic podezřelého. Opakuje svůj dřívější postup práce a vyvolává vůni růžového oleje, která silně nasytila druhý roh kapesníku.

Moje třetí volba jsou fialky. I zde má stejný úspěch.

Vishudhanandy se jeho triumf vůbec nedotýká. Pokládá všechny tyto ukázky za všední, za pouhou nepatrnou událost. Jeho obličej zůstává stále stejně vážný.

„A nyní já zvolím vůni,“ prohlašuje neočekávaně. „Vytvořím vůni květiny, která roste jen v Tibetu.“ Soustřeďuje sluneční světlo na poslední nenavoněný roh kapesníku a hle! provedeno; vyvolal čtvrtou vůni.

Jaksi zaraženě vkládám kus bílého hedvábí do kapsy. Zdá se, že jsem se stal svědkem zázraku. Ukryl parfémy někde na těle? Ukryl je do svého roucha? Ale potom by musel s sebou nosit ohromnou zásobu, protože

dokud jsem nepromluvil, nemohl vědět, kterou vůni si vyberu. Jeho prostá říza mohla sotva pojmout takové množství, které by bylo nezbytné. Mimoto jeho ruka ani jednou nezmizela v záhybech jeho roucha.

Žádám o povolení prohlédnout si čočku. Vidím, že to je docela obyčejné zvětšovací sklo, zasazené do drátěného rámce s malou drátěnou rukojetí. Není v tom nic podezřelého. A pak je tu ještě jedna záruka, velmi věrohodná, a sice fakt, že Vishudhananda je pozorován nejen mnou, ale také půl tuctem žáků kolem nás. Pandit mě již informoval, že všichni bez výjimky jsou vysoce postavení, vzdělaní a odpovědní.

Jako možné vysvětlení se nabízí hypnotismus. Tento způsob vysvětlení se dá snadno prokázat. Až se vrátím do svého bytu, ukáži kapesník jiným osobám.

Vishudhananda má však ještě další, ohromující div, který mi chce ukázat, ačkoli jej provádí jen zřídka. Říká mi, že pro tento druhý výkon potřebuje silné sluneční světlo; protože slunce nyní zapadá a blíží se večer, mám přijít znovu, a to některý den v pravé poledne. Potom mi ukáže svůj úžasný výkon dočasného oživení mrtvého malého živočicha.

Opouštím ho a jedu domů; kapesník ukazuji třem lidem. Každý z nich konstatuje, že kapesník stále ještě nese silné stopy parfému. Výkon proto nelze přičítat domněnce o hypnotismu a celou záležitost neosvětlí ani to, když ji budeme pokládat za pouhý trik.

♦

A znovu jsem v domě magika. Sděluje mi, že může obnovit život jen malým zvířátkům.

Je zardoušen malý vrabčák a vystaven asi hodinu našemu pohledu, takže se můžeme všichni ujistit, že je skutečně mrtvý. Jeho oči jsou nehybné, tělíčko ztuhlé; nemohu odhalit jedinou známku, která by prozrazovala život v malém tělíčku.

Magik zvedá své zvětšovací sklo a zamíří paprsek slunečního světla do jednoho oka ptáčete. Čekám několik minut, aniž by se cokoli dělo. Starý muž sedí skloněný nad svým podivným úkolem, velké oči skelně upřené, tvář chladná, prostá citu a bez zájmu. Náhle se jeho rty otevírají a jeho hlas se láme; vyluzuje podivný tajemný kvílivý zpěv v jazyce, který neznám. O něco později začíná tělíčko ptáka sebou škubat. Viděl jsem trpícího psa, jehož tělo se škubalo stejným způsobem, když ho zastihly předsmrtné křeče. Pozoruji slabé třepotání křidélek a během několika minut stojí vrabčák na nožičkách a hopsá kolem po podlaze. Opravdu, mrtvý znovu oživl!

V další fázi této své zvláštní existence sbírá pták dostatek síly, aby mohl vzlétnout do vzduchu; chvíli hledá nová místa posedu, když lítá kolem místnosti. Zdá se to tak neuvěřitelné, že sbírám veškeré tělesné i duševní síly, abych se ujistil, že všechno kolem mne je skutečné, hmatatelné; že to není halucinace.

Ubíhá půlhodina napětí, kdy pozoruji snahy oživeného tvora vznášet se ve vzduchu. Náhlé vyvrcholení toho všeho s sebou přináší nový šok. Ubohý vrabec padá dolů a nehnutě přistává u našich nohou. Nehýbá se. Ohledání dokazuje, že nedýchá a je úplně mrtvý.

„Mohl byste jeho život ještě prodloužit?“ ptám se magika.

„To je to největší, co vám v přítomné době mohu předvést,“ odpovídá slabým pokrčením ramen. Pandit mi

šeptá, že možná zažijeme mnohem větší překvapení. Je toho ještě mnoho, co jeho mistr může vykonat; ale nesmím zneužívat jeho shovívavosti a nutit ho do role pouličního žongléra. Co jsem již viděl, mi musí stačit. Znovu zažívám všeprostupující pocit tajemnosti, který plní toto místo. A tento pocit je mnohem intenzivnější při vyprávění o jiných silách Vishudhanandových.

Dovídám se, že dokáže zdánlivě ze vzduchu vykouzlit čerstvé hrozny vína a z jejich neexistence dodat cukrovinky; že když vezme do ruky uvadlou květinu, ta znovu získá svou původní svěžest.

♦

Jaké tajemství je skryto za těmito zdánlivými zázraky? Ve snaze vylákat nějaký náznak získávám mimořádné vysvětlení. Jedno z těch, které ve skutečnosti nic nevysvětlují. Pravé tajemství zůstává skryto za hranatým čelem benáreského divotvorce, který své tajemství dosud neodhalil ani svému nejbližšímu žákovi.

Vypráví mi, že jeho rodištěm je Bengálsko. Když mu bylo třináct, uštkl ho jedovatý had. Jeho stav byl tak vážný, že matka pochybovala o jeho životě. Jakýsi jógin natřel otrávenou ránu nějakým kořením a odešel. Po sedmi dnech se vrátil a oznámil rodičům, že chlapec je nyní zcela zdráv, a opravdu tomu tak bylo. Ale za tu dobu se s chlapcem stalo něco zvláštního. Celá jeho mentalita a charakter se změnily; namísto aby byl spokojen a zůstal doma u rodičů, toužil stát se potulným jóginem. Od té doby neustále trápil svou matku, až mu za několik let dovolila, aby opustil domov. Odešel, aby hledal adepty v józe.

Odebral se do Tibetu, do oné transhimálajské země tajemství v naději, že nalezne svého osudem mu stanoveného učitele.

Léta míjela bez jakýchkoli událostí, ale jeho touha nepolevovala. A tak jednou v prostém obydlí mezi skalami objevil muže, který se ukázal být dlouho hledaným učitelem.

A znovu jsem uslyšel jedno z těch neuvěřitelných tvrzení, které by mne kdysi přimělo k satirickému smíchu, ale nyní mě skutečně vyděsilo. Neboť jsem v této chvíli slavnostně ujišťován, že tento tibetský mistr žije nejméně dvanáct set let! A toto ujištění je vysloveno tak klidně, jako kdyby průměrný člověk ze Západu prohlásil, že je mu čtyřicet.

Tibetský učitel zasvětil mladého Vishudhanandu do zásad a praktik jógy Ovládání těla. Během tohoto přísného výcviku rozvinul žák nadpřirozené síly těla i mysli. Rovněž byl zasvěcen do zvláštního umění, které nazývá Sluneční věda. Po dvanáct let setrvával ve svém učení navzdory strádání a trýzním života ve sněhem pokryté oblasti, u nohou Tibeťana, který je nesmrtelný. Po ukončení výcviku byl poslán zpět do Indie. Překročil horské průsmyky, sestoupil do nížin a v patřičnou dobu se sám stal učitelem jógy.

„Jak jste vykonal ty zázraky, které jste mi ukázal?“ ptám se přímo.

Vishudhananda kříží své baculaté ruce.

„To, co jsem vám předvedl, není výsledkem praxe jógy. Je to výsledek vědění o Sluneční vědě. Podstatou jógy je rozvoj síly vůle a mentální koncentrace ze strany jógina, ale při provozování Sluneční vědy se takové kvality nepožadují. Sluneční věda je pouze souhrnem tajem-

ství a není zapotřebí žádného zvláštního výcviku, aby se tato tajemství mohla využít. Může být studována přesně stejným způsobem, jako se studují kterékoli z vašich západních fyzických věd.“

Pandit Kavirj dodává, že toto zvláštní umění je příbuzné vědě o elektřině a magnetismu.

Cítím se být ve stejné temnotě jako předtím, a tak mi mistr laskavě sděluje další informaci.

„Tato Sluneční věda, která nyní přichází z Tibetu, není nic nového. Byla kdysi dávno velmi dobře známa velkým jóginům Indie. Ale v současné době, mimo několika vzácných případů, je v této zemi téměř neznámá. Ve slunečních paprscích jsou životodárné prvky a kdybyste znal tajemství, jak je oddělit nebo vybírat, mohl byste i vy dělat zázraky. A ve slunečním světle existují éterické síly, které mají magickou moc, jakmile je dokážete ovládat.“

„Učíte toto tajemství Sluneční vědy své žáky?“

„Ještě ne, ale připravuji se na to. Některé žáky vyberu a tajemství jim sdělím.“

Přemýšlím. Uvědomuji si, že se bezděčně ptám: „Existuje v životě nějaký cíl, nějaký smysl?“

Žáci přestávají být vážní a smějí se mé prostotě. Jedině nevěřící, nevědomý člověk ze Západu může položit takovou otázku. Nenaznačují snad všechny posvátné hinduistické knihy bez výjimky, že Bůh udržuje tento svět ve svých rukou pro svůj vlastní účel?

Učitel mi neodpovídá. Upadá do mlčenlivosti, ale podívá se na Kavirje, který odpovídá místo něho.

„Jistě, smysl existuje. Máme dosáhnout duchovní dokonalosti, spojit se s Bohem.“

Jeho Svatost Šrí Šankara

Tento malý muž je oděn v mnišské roucho okrové barvy a opírá se celou vahou svého těla o poutnickou hůl žebravého mnicha. Bylo mi řečeno, že je mu necelých čtyřicet let a jsem proto překvapen, že má úplně šedivé vlasy.

Jeho ušlechtilý obličej zaujímá čestné místo v dlouhé galerii portrétů mé paměti. V této tváři je přítomen onen nezachytitelný nádech, který Francouzi příznačně nazývají „spirituel“. V jeho výrazu je skromnost a mírnost, jeho velké temné oči jsou mimořádně klidné a krásné. Nos je krátký, rovný a klasicky pravidelný. Na bradě má malý nerovný vous a nanejvýš pozoruhodná je vážnost jeho úst. Takový obličej by mohl patřit jednomu ze světců, kteří zdobili křesťanské kostely ve středověku; tento obraz navíc nepostrádá rys intelektuality. Myslím, že my z praktického Západu bychom řekli, že má oči snílka. Nevysvětlitelným způsobem nějak cítím, že za těmito těžkými víčky je ukryto něco víc než pouhé sny.

„Vaše Svatost je velmi laskavá, že mne přijala,“ říkám úvodem.

Obrací se k mému průvodci spisovateli a říká něco místním nářečím. Význam toho odhaduji správně.

„Jeho Svatost rozumí vaší angličtině, ale obává se, že vy nebudete rozumět angličtině jeho. Proto dává přednost tomu, abych jeho odpovědi překládal,“ říká Venkataramani.

Vzpomněl jsem na neochvějnou víru Venkataramaniho, že Šrí Šankara má prorocký vhled. Vyvolává to ve mně okamžitý nápad požádat Šrí Šankaru o jeho názor na budoucnost světa.

„Myslíte, že se politické a ekonomické poměry všude zlepší? A kdy?“

„Není snadné, aby změna k lepšímu nastala tak rychle,“ odpovídá. „Je to proces, který opravdu potřebuje určitý čas. Jak se mohou věci lepšit, když národy vydávají každým rokem více na zbraně, které zabíjejí?“

„Přesto se však dnes mnoho mluví o odzbrojení. Znamená to něco?“

„I když vyřadíte své válečné loďstvo a své kanóny necháte zrezivět, válku to nezastaví. Lidé budou bojovat dál, i kdyby museli použít jen holí!“

„Ale co můžeme udělat pro to, aby se situace zlepšila?“

„Nic než duchovní porozumění mezi národy, mezi bohatým a chudým. Tak zavládne dobrá vůle a tím nastane skutečný mír a blahobyt.“

„To se zdá být velmi vzdálené. Naše vyhlídky tedy nejsou příliš radostné?“

Jeho Svatost se opře pevněji o hůl.

„Ještě existuje Bůh,“ poznamenává jemně.

„Jestli existuje, zdá se být velmi daleko,“ odvážně protestuji.

„Bůh nemá k lidstvu nic než lásku,“ zní pokorná odpověď.

„Soudě podle neštěstí a zoufalství, která postihují dnešní svět, nemá pro lidstvo nic než lhostejnost,“ vybuchnu, neschopen zadržet trpkou ironii v hlase. Jeho Svatost na mě soucitně hledí a já okamžitě lituji svých ukvapených slov.

„Oči trpělivého člověka vidí hlouběji. Bůh použije lidských nástrojů, aby věci urovnal v určenou hodinu. Zmatek mezi národy, morální úpadek mezi lidmi a utrpení

a bída milionů podnítí jako reakci na to nějakého mimořádného božsky inspirovaného muže, aby přišel lidstvo zachránit. V tomto smyslu má každé století svého vlastního spasitele. Tento proces působí jako zákon fyziky. Čím větší utrpení, způsobené duchovní nevědomostí, materialismem, tím větší bude člověk, který povstane na pomoc světu.“

„Očekáváte tedy někoho, kdo se objeví také v naší době?“

„V našem století,“ opraví mě. „Jistě. Potřeba světa je tak velká a jeho duchovní temnota tak hustá, že se určitě vynoří nějaký Bohem inspirovaný muž.“

„Podle vašeho názoru tedy lidé stále více degenerují?“ ptám se.

„Ne, to nemyslím,“ odpovídá shovívavě. „Každý člověk má v sobě božskou duši, která ho nakonec musí dovést k Bohu.“

„Ale v našich západních městech existují lidé tak brutální, že se chovají, jako by v nich sídlili démoni,“ odpovídám útočně a mám tím na mysli moderní gangstery.

„Neobviňujte tolik lidi jako spíš okolí, do něhož byli zrozeni. Jejich prostředí a okolnosti je nutí, aby se stali horšími, než skutečně jsou. To platí jak pro Východ, tak pro Západ. Společnost musí být uvedena do souzvuku s vyšší sférou. Materialismus musí být vyrovnán idealismem; pro těžkosti světa neexistuje žádný jiný opravdový lék. Nesnáze, do kterých se všude země řítí, jsou ve skutečnosti agónií, která si vynutí tuto změnu, tak jako neúspěch bývá často ukazatelem, naznačujícím směr na jinou cestu.“

„Vy byste tedy chtěl, aby lidé zavedli do svých světských záležitostí duchovní principy?“

„Jistě. Není to neproveditelné, protože je to jediná cesta, kterou lze získat výsledky, jež nakonec každého uspokojí a hned tak nezmizí. A kdyby na světě existovalo více lidí, kteří nalezli duchovní světlo, šířilo by se rychleji. Indie, což jí slouží ke cti, podporuje a má v úctě duchovní lidi, i když méně než v dřívějších dobách. Kdyby celý svět dělal totéž a dal se vést lidmi, kteří mají duchovní předvídavost, potom by celý svět brzy nalezl mír a vyvíjel se příznivě."

Náš rozhovor pokračuje. Rychle jsem postřehl, že Šrí Šankara neodsuzuje Západ, aby vynášel Východ, jako to činí mnozí v této zemi. Připouští, že každá půlka glóbu má řadu svých vlastních ctností i nectností a že tímto způsobem jsou zhruba na stejné úrovni! Doufá, že moudřejší generace sloučí to nejlepší z asijské a evropské civilizace ve vyšší a dokonalejší společenský systém.

Opouštím toto téma a prosím o dovolení položit několik osobních otázek. Je mi to laskavě dovoleno. Začínám hovořit o mém hledání a Jeho Svatost se mě táže na různé směry jógy a na svaté muže, které jsem až dosud poznal. Později mu upřímně říkám: „Rád bych se setkal s někým, kdo má vysoké dosažení v józe a mohl by mi podat nějaký důkaz nebo názornou ukázku. Existuje mnoho vašich svatých mužů, kteří, když je o tento důkaz požádám, poskytnou nejvýš jeden rozhovor. Žádám příliš mnoho?"

Klidné oči se setkají s mými. Následuje minutová pauza, během které Jeho Svatost hladí svůj vous.

„Jestliže hledáte zasvěcení do pravé jógy vyššího druhu, potom nehledáte příliš mnoho. Pomůže vám vaše vážnost a pozoruji také sílu vaší rozhodnosti; začíná se

ve vás probouzet světlo, které vás nepochybně povede tam, kam si přejete.“

Nejsem si jist, zdali ho správně chápu.

„Až dosud jsem se ve vedení spoléhal jen na sebe. Dokonce i někteří vaši dávní mudrci tvrdí, že neexistuje žádný jiný Bůh než ten, kterého máme v sobě,“ odvažuji se.

Odpověď přichází rychle: „Bůh je všude. Jak ho může člověk omezovat na své vlastní jáství? Bůh udržuje celý vesmír.“

Cítím, že ztrácím půdu pod nohama a ihned obracím hovor od tohoto napůl teologického motivu.

„Který směr je pro mě nejvhodnější; kterým se mám dát?“

„Cestujte dál. Na konci své cesty uvažujte o různých jóginech a světcích, které jste potkal; potom si vyberte jednoho, který na vás nejvíce zapůsobil. Vraťte se k němu a on vás určitě zasvětí.“

Dívám se na jeho klidný profil a obdivuji jeho vzácnou vyrovnanost.

„Ale řekněme, Vaše Svatosti, že na mě nikdo nebude dost působit. Co potom?“

„V tom případě budete muset jít sám, dokud vás nezasvětí sám Bůh. Meditujte pravidelně; hloubejte o vyšších věcech s láskou v srdci; často myslete na duši a to vám pomůže dostat se k tomu, co hledáte. Nejlepší čas k meditaci je hodina probuzení; další nejvhodnější dobou je hodina soumraku. V těchto dobách je svět klidnější a nebude vaše meditace tolik rušit.“

Rozhovor je u konce, a tak se loučíme.

♦

Toho dne ještě hodně cestuji, a tak jsem večer náležitě unaven a jdu brzy spát.

Další věcí, kterou vnímám, je náhlé probuzení. Místnost je absolutně temná. Cítím podivné napětí nervů. Atmosféra kolem mne se zdá být jako vzduch naplněný elektřinou. Zpod polštáře vytáhnu hodinky a ve světle zářícího ciferníku zjišťuji, že je tři čtvrtě na tři. A tehdy jsem si uvědomil nějaký světlý předmět v nohách postele. Rychle se posadím a dívám se přímo na předmět.

Můj udivený pohled se setkává s tváří a tělem Jeho Svatosti, Šrí Šankarou. Obojí je jasně a nepochybně viditelné. Neobjevuje se jako nějaký éterický duch, ale jako skutečná lidská bytost. Postavu obklopuje jakási tajuplná záře, která ji odděluje od okolní tmy.

Je tato vize nesmysl? Opustil jsem ho v Čingleputu! Zavírám pevně oči ve snaze vidění vyzkoušet. Nepomáhá to a já ho stále vidím zcela jasně! Nechť postačí, že zažívám pocit laskavé a přátelské přítomnosti. Otevírám oči a pozoruji dobrosrdečnou postavu ve volném žlutém rouchu.

Obličej se mění, neboť rty se usmívají a jako by říkaly: „Buďte pokorný a pak najdete, co hledáte!“

Proč cítím, že mne oslovila lidská bytost? Proč ji nepokládám přinejmenším za ducha?

Vidění mizí tak tajemně, jako přišlo. Zanechává mě s pocitem povznesení, šťastného a nevyvedeného z klidu neskutečnou povahou vidění. Mám to odmítnout jako sen? Záleží na tom?

Této noci ke mně spánek již nepřichází. Ležím a uvažuji...

První setkání s Maharišim

„Nyní půjdeme do síně Maharišiho," oznamuje muž ve žlutém rouchu a vyzývá mě, abych ho následoval. Zastavuji se před nekrytou kamennou verandou a vyzouvám si boty. Urovnávám malou hromádku ovoce, které jsem přinesl jako oběť, a vstupuji.

Dvacet hnědých a černých tváří na nás blýská očima. Všichni sedí se zkříženýma nohama v polokruhu na podlaze z červených dlaždiček. Jsou seskupeni v uctivé vzdálenosti od rohu, který je na nejvzdálenějším konci vpravo ode dveří. Ve chvíli, než jsme vstoupili, byl zřejmě každý otočen tím směrem. Pohlédnu na okamžik do toho místa a vidím sedící postavu na dlouhém bílém divanu a to stačí, abych věděl, že je to opravdu Mahariši. Můj průvodce přistoupí k divanu, padne tváří k zemi a skrývá oči pod složenýma rukama.

Divan je vzdálen pouze několik kroků od velkého vysokého okna na konci stěny. Světlo dopadá jasně na Maharišiho a já mohu zaznamenat každý detail jeho profilu, neboť sedí a dívá se nehybně z okna. Jeho hlava se nepohne a tak v domnění, že upoutám jeho pozornost, když mu nabídnu ovoce, jdu klidně k oknu, pokládám před něj dar a ustupuji o jeden či dva kroky.

Před jeho divanem stojí malá měděná pánev na žhavé uhlí. Je naplněna hořícím dřevěným uhlím a příjemná vůně prozrazuje, že na žhoucí uhlíky byl nasypán nějaký aromatický prášek. Poblíž je umístěna kadidelnice naplněná vonnými tyčinkami. Tenké proužky modravého dýmu stoupají a plynou vzduchem, ale jejich ostrá vůně je zcela odlišná.

Skládám tenkou bavlněnou pokrývku na zem a usedám na ni; sleduji s očekáváním tichou postavu, sedící stále ve strnulé pozici na divanu. Tělo Maharišiho je téměř nahé až na tenkou bederní zástěrku, ale to je v této části země dosti obvyklé. Jeho pleť je lehce zbarvená jako měď, přesto však ve srovnání s barvou průměrného jižního Inda je dosti světlá. Soudím, že je to muž vysoké postavy; věk kolem rané padesátky. Hlavu pokrývají krátce střižené šedé vlasy a má pěkný tvar. Široké a vysoké čelo dodává jeho osobnosti známku výjimečné inteligence. Rysy jsou více evropské než indické. Takový je můj první dojem.

Po celé velké hale vládne takové ticho, že byste uslyšeli spadnout i špendlík. Mudrc je stále úplně tichý, bez hnutí, naším příchodem naprosto nevyrušen. Jeho tělo je dokonale nehybné a pevné jako socha. Na druhé straně divanu sedí snědý žák. Poruší ticho, když zatahá za provaz, který rozvíří velký vějíř zhotovený z bambusové rohože. Vějíř je upevněn na dřevěném trámu a visí přímo nad hlavou mudrce. Naslouchám jeho rytmickému bzukotu, a hledím přímo do očí sedící postavy v naději, že se mi podaří upoutat jeho pozornost. Oči jsou temně hnědé, střední velikosti a široce rozevřeny. Avšak můj pohled nezachytí ani jedinkrát, neboť jeho oči stále hledí do vzdáleného prostoru a ten se zdá být nekonečně daleko.

Už dlouho zastávám teorii, že člověk může zjistit obsah duše druhého člověka z jeho očí. Ale před očima Maharišiho váhám, zmaten a vyveden z konceptu.

Minuty se vlečou nevýslovně pomalu. Podle hodin na stěně poustevny uplynula nejprve půlhodina; ta se posléze mění v celou hodinu. Nicméně v hale se nikdo

nepohne; nikdo se také neodváží promluvit. Dosáhl jsem bodu soustředění zraku, kdy zapomínám na existenci všeho mimo této tiché postavy na divanu. V tomto muži je něco, co přitahuje mou pozornost, stejně jako magnet přitahuje ocelové piliny. Nemohu ho spustit z očí. Můj počáteční úžas, zmatek způsobený tím, že tu stojím úplně nepovšimnut, pomalu mizí a stále silněji se mě zmocňuje toto podivné okouzlení. Ale teprve ve druhé hodině této neobvyklé události zaznamenávám tichou změnu, které nemohu klást žádný odpor a která se odehrává v mé mysli. Otázky, které jsem si ve vlaku připravil s takovou pečlivou přesností, jedna po druhé odpadají. Neboť v téhle chvíli mám dojem, že nezáleží na tom, jestli je položím nebo ne a zdá se, že nezáleží ani na tom, zda vyřeším problémy, které mě až dosud trápily. Vím jen, že v mé blízkosti teče plynulá řeka klidu, že vznešený mír proniká mou bytostí a můj mozek mučený myšlenkami nachází jistý odpočinek.

Jak nicotné se zdají být myšlenky, které jsem si tak často opakoval! Jak bezvýznamné rýsuje se panorama ztracených let! Najednou je mi jasné, že **intelekt si vytváří vlastní problémy a pak sama sebe činí nešťastným snahou vyřešit je.** Toto je vskutku neobvyklý pojem, který vstupuje do mysli toho, kdo až dosud přisuzoval tak vysokou důležitost intelektu.

Oddávám se stále více prohlubujícímu se pocitu klidu; – takto uplynuly dvě hodiny. Míjení času už mne nedráždí, protože cítím, že okovy problémů, vytvořených mou myslí, jsou zlomeny a odhozeny. A potom se v mé mysli pomalu rodí nová otázka: „Vyzařuje tento muž, tento Mahariši, vůni duchovního míru, jako květina vyzařuje vůni ze svých plátků?“

A – zázrak všech zázraků! – temně hnědé oči Maharišiho se jednou či dvakrát zachvějí. Potom otáčí hlavu, obličej se pohybuje zvolna, velmi zvolna, a sklání se v úhlu dolů. Několik dalších okamžiků a nacházím se v zorném úhlu jeho pohledu. Poprvé je tajemný pohled mudrce zaměřen na mne. Je jasné, že v téhle chvíli se probudil ze svého dlouhotrvajícího vytržení.

♦

Oběd je u konce a většina lidí mizí do lesíků, kde se oddávají spánku po obědě. Takže mohu přistoupit k Maharišimu tak, jak jsem zvyklý; bez přehnané pozornosti nebo zmatku. Vstupuji do velké haly a usedám poblíž něho. Mahariši se zpola opírá o bílé polštáře, rozmístěné po divanu. Jeden z přítomných tahá neustále za šňůru, která roztáčí vějíř. Měkký zvuk šustění provazu a jemný bzukot vějíře, jak se otáčí dusným vzduchem, zní mým uším příjemně.

„Mistře, studoval jsem naše západní filosofie a vědy, žil a pracoval jsem mezi lidmi našich přeplněných měst, okusil jsem jejich radosti a dovolil jsem si uvíznout v jejich tužbách. Ale také jsem odcházel do odlehlých míst a tam bloudil uprostřed samoty hlubokých myšlenek. Tázal jsem se mudrců na Západě; nyní jsem obrátil svou tvář k Východu. Hledám více světla."

Mahariši kývá hlavou, jakoby říkal: „Ano, dobře rozumím."

„Slyšel jsem mnoho názorů, naslouchal mnoha teoriím. Intelektuální důkazy jedné či druhé nauky se kolem mne kupí. Jsem tím unaven, skeptický ke všemu, co nelze prokázat osobní zkušeností. Odpusťte, že to říkám, ale nejsem zbožný. Existuje něco za fyzickou exis-

tencí člověka? Jestliže ano, jak to mohu pro sebe realizovat?“

Mahariši neodpovídá, ale zdá se, že upadá do celé řady jakýchsi úvah. Protože se nedá nic dělat a protože nemám již zábrany, oslovuji ho potřetí:

„Moudří ze Západu, naši vědci, jsou pro svou inteligenci velice uznáváni. Přesto však přiznávají, že na skrytou pravdu za životem mohou vrhnout jen málo světla. Říká se, že ve vaší zemi existují někteří, kteří mohou poskytnout to, co naši západní mudrci neodhalí nikdy. Je tomu tak? Můžete mi pomoci, abych zažil osvícení? Nebo je samotné pátrání po pravdě pouhým přeludem?“

Nyní jsem dosáhl svého cíle v konverzaci a očekávám reakci Maharišiho. Stále na mne zamyšleně hledí. Snad uvažuje o mých otázkách. Deset minut míjí v tichu.

Konečně otevírá ústa a říká vlídně: „Říkáte já. Já chci vědět. Povězte mi, kdo je toto já?“

Co tím míní? „Obávám se, že nerozumím vaší otázce,“ odpovídám bez vytáček.

„Není to jasné? Myslete znovu!“

Znovu si lámu hlavu nad jeho slovy. Náhle mi hlavou bleskl nápad. Ukazuji prstem na sebe a říkám své jméno.

„A znáte ho?“

„Celý svůj život!“ usmívám se na něj.

„Ale to je jen vaše tělo! Znovu se ptám: Kdo jste vy?“

Nemohu najít pohotovou odpověď na tento záhadný dotaz.

Mahariši pokračuje: „Poznejte napřed toto Já a potom poznáte pravdu.“

Moje mysl se znovu zamlžuje. Jsem hluboce zmaten. Svůj zmatek vyjadřuji nahlas.

„Je jenom jediná věc, kterou můžete dělat. Dívejte se do svého vlastního já. Dělejte to správným způsobem a najdete odpověď na všechny vaše problémy.“

Je to podivná odpověď. Ale ptám se ho: „Co musí člověk dělat? Jakou metodu mám sledovat?“

„Hlubokým uvažováním o povaze já člověka a stálou meditací lze najít světlo.“

„Často jsem se věnoval meditaci na pravdu, ale nevidím žádné známky pokroku.“

„Jak víte, že jste nedosáhl žádného pokroku? Není snadné vidět vlastní pokrok v duchovní oblasti.“

„Je nutná pomoc učitele?“

„Mohla by být.“

„Může učitel pomoci člověku, aby se díval do vlastního já způsobem, který navrhujete?“

„Učitel může člověku v tomto hledání dát vše, co potřebuje. To se může poznat jen na základě osobní zkušenosti.“

„Jak dlouho trvá, než žák získá osvícení za pomoci učitele?“

„Vše závisí na vyspělosti mysli hledajícího. Střelný prach chytne ihned, kdežto k zapálení uhlí je zapotřebí mnoho času.“

Kladu další otázku: „Žijeme v kritické době; mohl by Mahariši vyjádřit svůj názor na budoucnost světa?“

„Proč byste se měl znepokojovat kvůli budoucnosti?“ táže se mudrc. „Neznáte ani pořádně přítomnost! Starejte se o přítomnost; budoucnost se pak postará o sebe sama.“

„Vstoupí svět brzy do nové éry přátelství a vzájemné pomoci, nebo se propadne do chaosu a války?“ trvám tvrdošíjně na svém.

Nezdá se, že by to Mahariši těšilo, ale přesto odpovídá. **„Existuje Jeden, který řídí svět, a je také Jeho věcí se o něj starat. Ten, kdo dal světu život, ví také, jak se o něj postarat. On nese břemeno tohoto světa, ne vy.“**

„Když se ale rozhlížíme kolem nepředpojatýma očima, je těžké poznat, kam tato dobročinná pozornost míří,“ namítám.

Zdá se, že mudrc je ještě méně potěšen. Ale přece jen odpoví:

„Jaký jste, takový je svět. Jaký smysl má snaha pochopit svět, když nechápete sebe? Toto je otázka, o které hledající pravdu nemusí uvažovat. Lidé plýtvají svou energií nad takovými otázkami. Nejdříve najděte pravdu za sebou; potom budete spíš schopen pochopit pravdu za světem, jehož vy jste součástí.“

♦

Znovu usedám pohodlně blízko divanu. Mahariši ke mně ihned obrací svou tvář a vlídně zdraví. Cítím, že jsem se uklidnil a přímo se ptám.

„Jógini tvrdí, že se člověk musí vzdát světa a odejít do osamělých džunglí nebo hor, když touží najít pravdu. To lze na Západě jen stěží uskutečnit; naše životy jsou tak rozdílné. Souhlasíte s jóginy?“

„Není nutné vzdávat se života v činnosti. Budete-li meditovat denně jednu či dvě hodiny, můžete

pak pokračovat ve svých povinnostech. Budete-li meditovat správným způsobem, potom proud mysli, takto navozený, bude dále plynout i uprostřed vaší práce. Jako by to byly dvě cesty vyjadřující jednu a tutéž myšlenku; stejný směr, který nastoupíte v meditaci, bude vyjádřen ve vašich činech.“

„Jaký bude výsledek toho všeho?“

„Jak budete pokračovat, shledáte, že váš postoj vůči lidem, událostem a předmětům se bude postupně měnit. Vaše činy budou mít tendenci samovolně následovat vaše meditace.“

„Pak tedy nesouhlasíte s jógíny?“ pokouším se ho přimět přímo k odpovědi.

Avšak Mahariši se přímé odpovědi vyhýbá. „Člověk by měl zvládnout osobní sobectví, které ho váže k tomuto světu. Vzdát se falešného já je pravé odříkání.“

„Jak je možné stát se nesobeckým, když vedeme světsky aktivní život?“

„Mezi prací a moudrostí neexistuje žádný rozpor.“

„Chcete říci, že člověk může například ve svém povolání pokračovat ve všem, co dělal a že současně může dosáhnout osvícení?“

„Proč ne? Ale v tom případě se člověk nebude domnívat, že je tou starou osobou, která vykonává onu práci, protože jeho vědomí se bude postupně měnit, až bude soustředěno v Tom, co je za malým já.“

„Když se člověk zabývá nějakou prací, bude mít málo času pro meditaci.“

Mahariši se vůbec nezdá být vyvedený z klidu mým hlavolamem.

„Vymezování času pro meditaci je jen pro úplné začátečníky,“ odpovídá. „Ten, kdo již pokročil,

začne zažívat hlubší krásu, ať je v činnosti nebo ne. Zatímco jeho ruce jsou ve společnosti, svou hlavu udržuje chladnou v osamělosti.“

„Vy tedy nevylučujete jógickou cestu?“

„Jógin se snaží hnát svou mysl k cíli, jako když pasák krav žene býka holí, ale na této cestě se hledající snaží býka přemluvit tím, že před ním drží hrst trávy!“

„Jak se to dělá?“

„Musíte si položit otázku – kdo jsem já? Toto pátrání povede nakonec k odhalení něčeho ve vás, co je za myslí. Rozřešte tento hlavní problém a tím rozřešíte všechny ostatní problémy.“

Následuje krátká pauza, během které se snažím strávit tuto odpověď.

Mahariši mne znovu osloví: „Snad vám bude jasnější toto vysvětlení? Všechny lidské bytosti stále touží po štěstí, nezakaleném utrpením. Chtějí pevně uchopit štěstí, které nikdy nekončí. Instinkt je pravdivý. Ale napadlo vás někdy, že lidé milují nejvíce své vlastní já?“

„Ano?“

„Nyní to porovnejte se skutečností, že všichni neustále touží získat štěstí tím nebo oním způsobem, pitím nebo náboženstvím, a získáte klíč k pravé přirozenosti člověka.“

„Nechápu...“

Zvýšil hlas. „Skutečná přirozenost člověka je štěstí. Štěstí je vrozeno pravému Já. Jeho hledání štěstí je nevědomým hledáním jeho pravého Já. Pravé Já je nepomíjející, proto když ho člověk najde, nachází štěstí, které nekončí.“

„Svět je ale tolik nešťastný...“

„Ano, ale to je proto, že svět nezná své pravé Já. Všichni lidé bez výjimky vědomě či nevědomě štěstí hledají.“

„I ti bezbožní a brutální zločinci?“

„I ti hřeší proto, že se snaží najít štěstí pravého Já v každém hříchu, kterého se dopouštějí. Tato snaha je v člověku instinktivní, ale oni nevědí, že ve skutečnosti hledají své pravé Já, a tak napřed zkouší tyto zlé způsoby jako prostředky ke štěstí. Jsou to ovšem nesprávné cesty, neboť činy člověka se mu vrací zpět.“

„Takže pocítíme trvalé štěstí, až poznáme toto pravé Já?“

Mahariši kývá hlavou na souhlas. Šikmý paprsek slunečního světla dopadá nezaskleným oknem na jeho tvář. Na jeho čele spočívá vážnost, kolem pevných úst sídlí spokojenost a v zářivých očích je mír podobný míru ve svatyni. Jeho tvář bez vrásek svědčí o pravdivosti tohoto odhalení.

„Co je vlastně toto já, o kterém mluvíte? Jestliže to, co říkáte, je pravda, potom musí v člověku být ještě jiné já.“

Jeho rty se na okamžik zvlnily v úsměvu.

„Může člověk skrývat dvě osobnosti, dvě já?“ odpovídá. „K pochopení tohoto je v prvé řadě zapotřebí, aby člověk analyzoval sám sebe. Protože jeho dlouhým návykem je myslet tak, jako myslí druzí, ještě nikdy se nepostavil tváří v tvář svému ‚já‘ správným způsobem. Nemá o sobě správnou představu; příliš dlouho se ztotožňuje se svým tělem a mozkem. Proto vám říkám, abyste sledoval tuto otázku: kdo jsem já?“

Odmlčí se, abych nechal jeho slova do sebe proniknout. Dychtivě hltám každou další větu.

„Žádáte mě, abych vám popsal toto pravé Já. Jak to mám vysvětlit? Je to TO, z čeho vzniká osobní pocit já a do něhož bude osobní já muset zmizet.“

„Zmizet?“ opakuji. „Jak může člověk ztratit pocit vlastní osobnosti?“

„První a nejpřednější ze všech myšlenek, prvopočáteční myšlenka v mysli každého člověka, je myšlenka ‚já‘. Teprve po zrození této myšlenky mohou vůbec vznikat všechny ostatní myšlenky. Teprve když v mysli vznikne osobní zájmeno ‚já‘, může se objevit druhé osobní zájmeno ‚ty‘. Kdybyste mohl mentálně sledovat nit tohoto ‚já‘, až vás dovede zpět k jeho zdroji, objevil byste, že tak jako to je první myšlenka, která se objeví, je to také myšlenka poslední, která zmizí. Toto je něco, co lze zažít.“

„Chcete říci, že je dokonale možné provádět takové mentální pátrání v sobě?“

„Jistě! Je možné jít do nitra, až poslední myšlenka ‚já‘ postupně zmizí.“

„Co zbude?“ ptám se. „Pak bude člověk zcela bezvědomý nebo z něho bude idiot?“

„To ne! Naopak, získá vědomí, které je nesmrtelné, a on se stane skutečně moudrým, jakmile se probudí ke svému pravému jáství, které je skutečnou podstatou člověka.“

„Ale pocit ‚já‘ k tomu také patří?“ trvám na svém.

„Pocit ‚já‘ patří k osobě, k tělu a mozku,“ odpovídá Mahariši klidně. „Když člověk poprvé pozná své pravé Já, cosi jiného povstane z hlubin jeho bytosti a zmocní se ho. Toto cosi je za myslí; je nekonečné, božské, věčné. Někteří lidé to nazývají královstvím nebeským, jiní duší, ještě jiní nirvánou a my Hindové osvobozením; můžete to

nazvat, jak si přejete. Když se toto stane, člověk se ve skutečnosti neztratí; naopak, nalezl sám sebe.“

Mahariši znovu promluví a jeho slova pronikají do mé mysli: **„Dokud člověk nezakotví na této cestě hledání pravého Já, pochybnosti a nejistota budou mu v patách po celý život. Největší králové a státníci se snaží vládnout druhým, ale v hlubině svých srdcí vědí, že nedokáží vládnout sobě. Nicméně největší moc je v rukou toho člověka, který pronikl do své nejvnitřnější hlubiny. Existují lidé nesmírného intelektu, kteří tráví svůj život shromažďováním vědění o mnoha věcech. Tažte se těchto lidí, jestli rozřešili mystérium člověka, zdali přemohli sebe, a oni zahanbeně svěsí hlavu. Jaký má smysl vědět všechno ostatní, když dosud nevíte, kdo jste? Lidé se vyhýbají tomuto pátrání po pravém Já, ale co jiného stojí tolik za to, aby podnikali?“**

„To je obtížný, nadlidský úkol,“ poznamenávám.

Mudrc téměř nepostřehnutelně pokrčí rameny.

„Otázka možnosti toho je záležitostí vlastní zkušenosti člověka. Obtížnost je méně skutečná než myslíte.“

„Pro nás, kteří jsme neustále v činnosti, pro praktické Západďany, takové introspekce...?“ začínám pochybovat a zanechávám větu nedokončenou.

„Realizace pravdy je stejná pro Indy i Evropany. Lze připustit, že cesta k ní může být obtížnější pro ty, kteří jsou zcela ponořeni do světského života, ale i tehdy člověk může a musí zvítězit. Proud, který se navodí v meditaci, může být udržován silou zvyku, a praxí. Potom může člověk vykonávat svou práci a svou činnost v onom proudu; nenastane žádné přerušení. V tomto případě nebude také existovat žádný rozdíl mezi meditací a zevní

činností. Když budete meditovat na tuto otázku: Kdo jsem já? – když začnete chápat, že tělo ani mozek ani touhy nejste skutečně vy, potom samotná povaha tohoto zkoumání přivolá odpověď z hlubin vaší vlastní bytosti; dostaví se k vám samovolně jako hluboká realizace.“

Znovu uvažuji o jeho slovech.

„Poznejte pravé Já,“ pokračuje, „a potom pravda bude vyzařovat z vašeho srdce jako sluneční jas. Mysl bude nezkalená a zaplaví ji skutečné štěstí, protože štěstí a pravé Já jsou totožné. Jakmile dosáhnete tohoto sebepoznání, nebudete již více pochybovat.“

Otočí hlavu a upírá pohled na vzdálený konec síně. Vím, že došel ke krajní hranici rozhovoru. Takto končí naše poslední rozmluva a já si blahopřeji, že jsem ho před svým odchodem vylákal z jeho ulity mlčenlivosti.

Jeho oči, vždy zářivé, dostávají stále více skelný a nehybný výraz; tělo zaujímá strnulou pozici; jeho hlava se lehce zachvěje a potom znehybní. Několik dalších minut a je patrné, že znovu vstoupil do stavu podobného vytržení, ve kterém byl, když jsem se s ním setkal poprvé. Jak podivné, že ono setkání se opakuje i při našem loučení! Někdo se ke mně přiblížil a šeptá mi do ucha:

„Mahariši vešel do posvátného vytržení. Je zbytečné teď mluvit.“

Malá společnost ztichla. Minuty plynou pomalu, ale ticho se neustále prohlubuje. Nejsem zbožný, ale nemohu odolat pocitu vzrůstající posvátné úcty, která se mne začíná zmocňovat; jako včela nemůže odolat květině v jejím svůdném rozkvětu. Síní začíná pronikat jemná, nehmatatelná a nedefinovatelná *síla*, která mě hluboce zasahuje. Cítím bez jakékoli pochybnosti a bez zaváhání,

že zdrojem této tajuplné síly není nikdo jiný než sám Mahariši.

Jeho oči vyzařují podivuhodný jas. Zmocňují se mne nezvyklé pocity. Tyto zářící oči, zdá se, pronikají do nejhlubších zákoutí mé duše. Zvláštním způsobem si uvědomuji vše, co on může vidět v mém srdci. Jeho tajuplný pohled proniká do mých myšlenek, mých citů a mých tužeb; jsem před tím bezmocný. Zprvu mne tento zneklidňující pohled znepokojuje; stávám se nedefinovatelně nejistým. Cítím, že poznává stránky, které náleží minulosti, kterou jsem již zapomněl. Jsem si jist, že ví všechno. Jsem bezmocný a nemohu uniknout; a zdá se, že ani nechci. Jakýsi zvláštní náznak budoucí pomoci mě nutí, abych vydržel tento nelítostný pohled.

Mahariši pokračuje, aby zachytil na okamžik slabé charakteristické vlastnosti mé duše, aby poznal mou pestrou minulost, aby vycítil mé smíšené emoce, které mne hnaly sem a tam. Ale cítím, že pochopil, jak pátrání, které ničilo mou mysl, mě donutilo opustit obvyklou cestu a vyhledávat lidi jako je on.

V telepatickém proudu, který se mezi námi vlní, nastává zřejmá změna, přičemž se moje oči často přivírají, ale jeho zůstávají bez nejmenšího zachvění. Uvědomuji si, že spojuje mou mysl s jeho, že podněcuje mé srdce, aby vstoupilo do onoho stavu hvězdného ticha, který on, jak se zdá, zažívá neustále. V tomto jedinečném míru nalézám pocit povznesení a lehkosti. Jako by se čas zastavil. Moje srdce je osvobozeno od svých břemen a starostí. Cítím, že mě již nikdy nezasáhne trpkost hněvu a melancholie neukojených tužeb. Tajemným způsobem si uvědomuji, že hluboký instinkt, který je vrozen lidské rase, který nabádá člověka, aby vzhlédl

výše, který ho povzbuzuje, aby neztrácel naději a doufal dál, a který ho podporuje, když život potemní, je pravý instinkt, neboť podstata bytí je dobrá. V tomto nádherném úchvatném tichu, kdy čas neplyne a starosti a omyly minulosti se zdají být malicherné, je moje mysl ponořena do mysli Maharišiho a moudrost je teď na jejím hvězdném výsluní. Čím je pohled tohoto muže, než divotvornou hůlkou, která před mým neuctivým zrakem vyvolává skrytý svět nevídané nádhery?

Někdy jsem se tázal sama sebe, proč žáci setrvávají kolem mudrce po celé roky, téměř mlčenlivě v nepohodlí bez vnější činnosti, která by poutala. Nyní začínám chápat – ne úvahou, ale osvícením, které přišlo jako zásah blesku – že po všechna ta léta dostávali hlubokou a tichou odměnu.

Do této chvíle bylo v hale hrobové ticho. Konečně kdosi potichu vstává a vychází ven. Po něm následuje další, a potom opět další; odešli všichni.

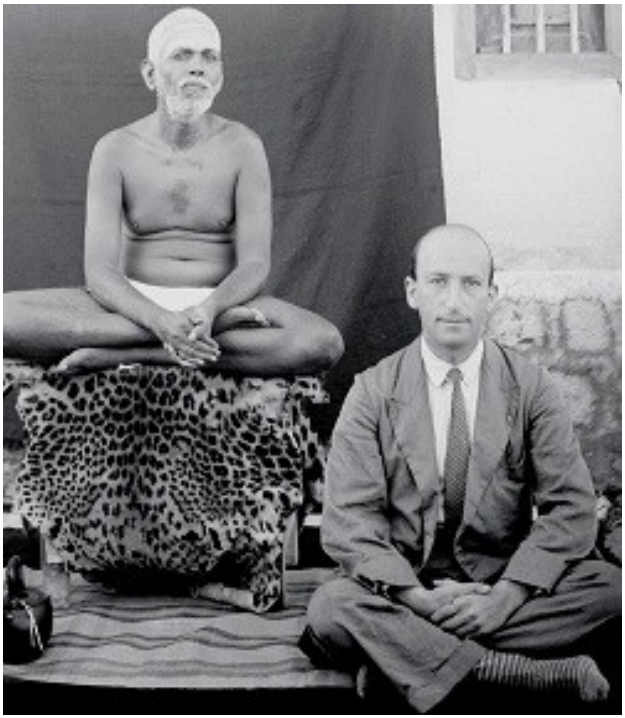
Jsem sám s Maharišim! Ještě nikdy předtím se to nestalo. Jeho oči se začínají měnit; zužují se do velikosti špendlíkové hlavičky. Účinek je podobný jako zaclonění v ohnisku čočky fotoaparátu. Dochází k obrovskému vzrůstu silného lesku, který září mezi očními víčky, nyní téměř zavřenými. Náhle se zdá, že moje tělo mizí a oba se nacházíme v prostoru! Je to rozhodující okamžik.

Váhám...

Rozhodl jsem se přerušit toto tajemné kouzlo. Rozhodnutí mi dává sílu a já jsem znovu zpátky v těle a zpět v síni.

Již na mě nepromluvil. Sbírám své síly, pohlédnu na hodiny a tiše vstanu. Hodina odchodu nadešla.

Skláním hlavu v pozdravu na rozloučenou. Mudrc toto gesto tiše opakuje. Vyslovím několik slov díků. Znovu tiše pokývne hlavou. Otálím zdráhavě na prahu. Ještě jednou zdvihám ruce s dlaněmi, které se dotýkají. A tak se rozcházíme.

Paul Brunton a Mahariši

Astrologie

Ptám se: „Kdo to je?“

„To je ten nejlepší astrolog v Benáresu – Sudhei Babu.“

Namítám: „Astrologové, které jsem v Indii viděl, jsou nevzdělaná a hloupě vypadající cháska; vůbec si nemohu představit, že by někomu mohli dát prospěšnou radu.“

„Ach, nesmíte zaměňovat vzdělané učence jako je Sudhei Babu za ty nevzdělance, s kterými jste se setkal. Je pravda, že tito muži jsou šarlatáni, ale on je velice inteligentní bráhman, který žije ve svém vlastním velkém domě. Tento předmět důkladně studoval mnoho let a vlastní mnoho velmi vzácných astrologických knih.“

Následujícího dne jdeme k domu astrologa. Na prahu jeho dveří se objevuje štíhlá postava. Mám před sebou muže, který vypadá spíš jako duch, než člověk z masa a krve. Nikdy předtím jsem neviděl někoho tak zbědovaného pouhým myšlením. Výraz podobný smrti, neuvěřitelně hubené tělo a neskutečně pomalé pohyby společně vytvářejí dojem tajemnosti. Ten dojem ještě zvyšuje velmi výrazné bělmo očí, a ta bělost nápadně kontrastuje se zorničkami, černými jako uhel.

Usedá u velkého stolu, pokrytého poházenými papíry. Zjišťuji, že mluví poměrně dobře anglicky, ale musím ho chvíli přesvědčovat, než je ochoten mluvit přímo bez pomoci třetí osoby jako tlumočníka.

„Prosím vás, uvědomte si, že přicházím jako badatel a ne jako věřící,“ začínám. Kývne svou úzkou hlavou. „Ano, sestavím vám váš horoskop a potom mi musíte říci, jestli jste spokojen.“

„Kolik to stojí?“

„Nemám pevnou sazbu. Ti, kteří na to mají, platí šedesát rupií; jiní platí dvacet, obnos nechávám na vás.“

Začínám mu vysvětlovat, že než začneme pokoušet budoucnost, rád bych vyzkoušel jeho znalosti o minulosti. Souhlasí.

Chvíli se zaměstnává výpočtem z data mého narození. Po deseti minutách se shýbá a hledá na podlaze mezi neuklizenou hromadou zažloutlých papírů a rukopisů na palmových listech. Konečně vytahuje malý svazeček podlouhlých, zašlých pruhů papíru. Načrtává podivný diagram na arch papíru.

„Toto je mapa nebes v době, kdy jste se narodil. A tyto sanskrtské texty vysvětlují význam každé části mapy. Nyní vám povím, co říkají hvězdy.“

Zkoumá bedlivě diagram, řadí jej k jednomu z pruhů papíru a hovoří znovu oním tichým hlasem prostým citu, který se tak dobře hodí k jeho osobnosti.

„Jste spisovatel ze Západu, mám pravdu?“

Přikyvuji na souhlas.

Potom mi vypravuje o mém mládí a v rychlém sledu popisuje několik událostí z raných let mého života. Celkem zachytil sedm důležitých bodů o mé minulosti. Pět z nich je zhruba správných, zbylé dva naprosto chybné. Toto mi stačí jako důkaz ceny nebo bezcennosti jeho schopností. Není pochyb o jeho poctivosti a v této chvíli jsem přesvědčen, že není schopen úmyslného podvodu. Sedmdesát pět procent úspěchu v první zkoušce je natolik překvapivých, že bude nutno podrobit indickou astrologii průzkumu, ale současně to naznačuje, že není přesnou, neomylnou vědou.

Sudhei Babu se znovu zavrtává do svých rozházených papírů a potom odhaluje poměrně velmi přesně moji povahu. Dále popisuje mentální schopnosti, které mě vedly k mé profesi, jim odpovídající. V tomto okamžiku zvedá hlavu a ptá se:

„Čtu správně?“

Ani v tomto případě nemohu o jeho slovech pochybovat.

Zamíchá své papíry, tiše studuje diagram a začíná mluvit o budoucnosti. „Svět se stane vaším domovem. Budete cestovat široko daleko, ale vždy s sebou budete nosit pero a psát literární dílo.“ A v tomto duchu mluví o tom, co se má stát. Ale já si nemohu nijak ověřit toto proroctví, a tak se musím spokojit s tím, že je zanechám, kde jsem je nalezl – psané ve hvězdách!

Znovu se ptá, jestli jsem spokojen. Zcela správný popis mých posledních čtyřiceti let na této úžasné planetě; téměř naprosto úspěšná snaha ukázat mi mé mentální jáství – před tím vším kritika, kterou jsem se chystal vyslovit, zmlkne.

Ptám se sama sebe: „Střílí tento muž jen tak nazdařbůh? Není to nic jiného než obratné dohady?“ Ale na druhou stranu musím upřímně přiznat, že předpovědi budoucnosti na mne dělají dojem. Jenomže jedině čas ukáže, jestli mají či nemají nějakou cenu.

Má se můj západní postoj k této tajemné otázce osudu zřítit jako domeček z karet? Nevím. Jdu k oknu a stojím; hledím ven na protější domy a cinkám v kapse stříbrnými rupiemi. Konečně se vracím ke svému křeslu a dávám najevo pochybnosti.

„Proč by mělo být nemožné, že tak vzdálené hvězdy mohou ovlivňovat životy lidí?“ konejšivě odpovídá.

„Nereagují snad mořské proudy na vzdálený měsíc přílivem a odlivem? Nepodléhá tělo ženy změně každý lunární měsíc? Nezpůsobuje nepřítomnost slunce, že lidé mají sklon k depresivním náladám?“

„Zcela správně. Ale to zdaleka ještě není potvrzení toho, co tvrdí astrologie. Proč by mělo Jupiterovi nebo Marsu záležet na tom, jestli na lodi ztroskotám či ne?“

Dívá se na mě nevzrušeně.

„Je lépe pokládat planety za symboly, které stojí na obloze; nejsou to planety, které nás skutečně ovlivňují, ale naše vlastní minulost,“ odpovídá. „Nikdy nepochopíte logickou povahu astrologie, dokud nepřijmete nauku, že se člověk znovu a znovu rodí a že ho jeho osud následuje při každém zrození. Jestliže unikne důsledkům svých špatných skutků v jednom zrození, bude potrestán v dalším; a když nedostane zaslouženou odměnu za své dobré skutky v jednom životě, určitě ji dostane v následujícím. Bez této nauky neustálého návratu duše člověka na tuto zem až do doby, kdy bude dokonalá, se budou spletité osudy lidí zdát výsledkem pouhé náhody nebo slepého štěstí. Jak by to mohlo spravedlivé Božství dovolit? Ne – jsme přesvědčeni, že když člověk zemře, jeho povaha, touhy, myšlenky a vůle dále existují, než znovu vstoupí do těla z masa a krve a přijde mezi nás ve formě nově zrozeného dítěte. Dobré či zlé skutky z předchozího zrození budou vhodně odměněny nebo potrestány v současném či dalším zrození. Takto lze osud vysvětlit. Když jsem řekl, že jednoho dne ztroskotáte na lodi a budete ve vážném nebezpečí utonutí, to je zasloužený osud, který vám Bůh ve své skryté spravedlnosti přidělil za něco špat-

ného, co jste udělal v minulém zrození. To nejsou planety, které vás doženou na loď, která ztroskotá, ale nevyhnutelné důsledky vašich dřívějších činů. Planety a jejich postavení jednají pouze jako záznam tohoto osudu; proč to tak musí být, nemohu říci. Astrologii nemohl vynalézt žádný lidský mozek; přišla k nám z dávných dob, kdy byla objevena ku prospěchu lidstva velkými proroky pradávných dob.“

Když naslouchám tomuto projevu, který zní docela přijatelně, nevím, co k tomu poznamenat. On by chtěl připoutat duši a život člověka ke kůlu osudu, ale žádný zdravě uvažující člověk ze Západu se nevzdá toho nejcennějšího – vlastnictví svobodné vůle. Který obyvatel energického Západu by se mohl nadchnout pro víru, že to je osud a ne volba, která řídí jeho kroky? Dívám se zmateně na tohoto hubeného snílka, toho sinalého poutníka mezi vzdálenými znaky zvěrokruhu. „Víte,“ říkám mu, „že v některých jižních oblastech se astrologové řadí ke kněžím a že nic závažného nemůže být vykonáno bez předchozí porady s nimi? My Evropané bychom se takovému názoru zasmáli, protože nemáme důvěru k předpovědím. Potrpíme si na to, že jsme svobodní jedinci, nikoli bezmocné oběti neúprosného osudu.“

Astrolog krčí rameny.

„V jedné z našich starých knih, *Hitopadese*, je napsáno: ‚Nikdo se nemůže stavět proti předurčení osudu, které je vepsáno na čele člověka.‘“ Odmlčel se a nechává svá slova doznít. Potom pokračuje: „Co můžeme dělat? Musíme snášet důsledky svých skutků.“

Ale já mám o tom výkladu pochybnosti a nahlas protestuji.

Prorok osobních osudů se zvedá ze svého křesla. Přijímám to jako výzvu a chystám se odejít. Mumlá přemítavě: „Všechno je v moci Boha. Nic mu nemůže uniknout. Kdo z nás je skutečně svobodný? Kam můžeme jít, kde není Bůh?“ U dveří váhavě dodává: „Kdybyste chtěl ještě přijít, můžeme si o těchto věcech pohovořit.“

Děkuji mu a pozvání přijímám.

„Dobře. Budu vás čekat zítra po západu slunce, asi kolem šesté.“

♦

Následujícího dne se vracím za soumraku k jeho domu. Sedíme proti sobě u velkého psacího stolu. Celá scéna je osvětlena petrolejovou lampou, která kolem vrhá šeré světlo.

„V tomto domě mám čtrnáct pokojů,“ říká mi astrolog. „Jsou plné starých rukopisů, psaných většinou v sanskrtu. To je vysvětlení, proč potřebuji tak velký dům, ačkoli žiji sám. Pojďte a podívejte se na mou sbírku.“

Snímá lampu a vede mě do jiného pokoje. Kolem stěn jsou umístěny otevřené přihrádky. Nahlížím do jedné z nich; je plná knih a listin. Dokonce i podlaha pokoje je schovaná pod množstvím listin, svazků rukopisů na palmových listech a knih, jejichž obaly během věků ztratily původní barvu. Beru do ruky malý svazeček; každý list je pokryt nesrozumitelným vybledlým písmem. Procházíme jeden pokoj za druhým a všude stejný pohled. Astrologova knihovna se zdá být ve stavu beznadějného nepořádku, ale on mne ujišťuje, že zná dobře každé místo, kde je uložena potřebná kniha i listina. Připadá mi, že v tomto domě shromáždil veškerou moudrost Hindustánu. Nepochybně mnohé z podivné vědy Indie je

obsaženo v těchto téměř nerozluštitelných stránkách starobylých rukopisů a v těchto sanskrtských knihách.

Znovu usedáme do křesel a astrolog mě informuje: „Utratil jsem téměř všechny své peníze na nákup těchto rukopisů a knih. Mnoho z nich je velmi vzácných a stály mě hromadu peněz. Proto jsem dnes velmi chudý."

„O čem ty knihy pojednávají?"

„O lidském životě a božských mystériích, mnoho z nich se týká astrologie."

„Potom jste tedy také filosof?"

Jeho úzké rty se pousmály. „Z člověka, který není dobrým filosofem, bude ubohý astrolog."

„Jak dlouho jste astrologem?"

„Devatenáct let. Když mi bylo třináct, často jsem v modlitbách prosil Boha o vědění, a tak jsem se dostal k různým lidem, kteří mě učili, a k různým knihám. Studium mě tak pohltilo, že jsem sedával a četl celý den a dlouho do noci. Postupem času jsem se ponořil mnohem hlouběji do studia astrologie a božských mystérií. Bylo to právě tehdy, kdy jsem se věnoval svému nejrozsáhlejšímu studiu, knize Brahma Činta."

„Prozradíte mi, o čem ta kniha pojednává?"

„Titul je možno přeložit jako *Božská Meditace*, nebo *Hledání Bráhmy*, nebo dokonce jako *Poznání Boha*. Celé dílo obsahuje několik tisíc stran, ale pasáže, které studuji, jsou pouze jeho částí. I tak trvalo téměř dvacet let, než jsem je posbíral, protože tato část existuje tu a tam pouze v útržcích. Tyto různé části jsem pomalu získával prostřednictvím zástupců v různých provinciích Indie. Kniha je rozdělena do dvanácti hlavních kategorií, a mnoha subkategorií. Hlavními náměty jsou filosofie, astrologie, jóga, život po smrti a jiné závažné věci."

„Nevíte, jestli existuje nějaký anglický překlad této knihy?“

Zakroutil hlavou. „Nikdy jsem o tom neslyšel. Dokonce samotní Hindové většinou nevědí o existenci této knihy. Až dosud byla žárlivě střežena a udržována v tajnosti. Původně přišla z Tibetu, kde je považována za velmi posvátnou knihu a pouze vyvolení žáci ji mohou studovat.“

„Kdy byla napsána?“

„Byla sepsána před tisíci lety mudrcem Bhriguou, který žil tak dávno, že neznám ani přesné datum. Kniha učí jógické metodě, která je zcela rozdílná od všech ostatních, které v Indii existují. Když budete praktikovat metody Brahma Činty, nebudete potřebovat žádného učitele. Vaše vlastní duše se stane vaším učitelem. Poučil jsem již několik lidí o tomto vědění, ale nikdy se nepokládám za jejich učitele, pouze za bratra nebo přítele. A tak se nezavazuji stát se vaším učitelem v obvyklém smyslu. Duch mudrce Bhrigua jednoduše prostřednictvím mého těla a mysli *předá* svou nauku vám.“

„Nechápu, jak můžete spojovat povolání astrologa s výukou jógy?“

Rozpřáhl nad stolem své vyzáblé ruce.

„Tady je vysvětlení. Žiji ve světě a slouží mu prostřednictvím toho, co dělám; a tím je náhodou astrologie. Jestliže odmítám, aby se na mne pohlíželo jako na učitele jógy, je to proto, že v naší knize Brahma Činta je jediným uznávaným učitelem Bůh. Je jediným učitelem, kterého vyznáváme. On, jako univerzální duše, je v nás, učí nás. Pohlížejte na mě jako na bratra, jestliže si přejete, ale nepohlížejte na mne jako na duchovního učitele. Ti,

kteří mají učitele, mají zároveň příliš velké sklony opírat se o něho a záviset na něm namísto na vlastní duši.“

„A vy jste naopak závislý na astrologii, aby vás vedla,“ ironicky odpovídám, „místo na své vlastní duši.“

„Mýlíte se. Už dávno se nedívám na svůj horoskop – ve skutečnosti jsem ho před mnoha lety roztrhal.“

Tímto prohlášením jsem upřímně překvapen.

Odpovídá: „Nalezl jsem světlo a nepotřebuji astrologii, aby mne vedla, ale ti, kteří dosud kráčejí v temnotě, nacházejí v ní pomoc. Já jsem předal svůj život výhradně do rukou Pána. Pravý smysl života naplňuji tím, že se vzdávám veškeré starosti o budoucnost nebo minulost. Vše, co Pán sesílá, to já přijímám jako Jeho vůli. Předal jsem celé své jáství, celou svou bytost – tělo, mysl, činy a city – vůli Všemohoucího.“

Odmlčí se a pak řekne: „Znovu vám říkám, že jsem ochoten předat vám cestu Brahma Činty.“

„A já jsem ochoten se jí učit.“

♦

Večer co večer navštěvuji starý kamenný dům astrologa a beru hodiny v Brahma Čintě. Astrolog nikdy nezaujme postoj duchovní nadřazenosti nebo mentorství. Je zosobněnou pokorou a své poučení obvykle začíná větou: „V této nauce Brahma Činta se říká...“

„Jaký je hlavní cíl, konečný cíl této jógy Brahma Činty?“ ptám se jednoho večera.

„Usilujeme o stav posvátného vytržení, neboť v tomto stavu obdrží člověk jasný důkaz, že je duší. Tehdy také oprostí mysl od svého okolí; předměty zmizí a zdá se, že i okolní svět se rozplynul. Objeví duši jako živoucí skutečné bytí v něm; jeho blaženost, mír a síla ho pře-

konávají. Vše, co potřebuje, je jediná zkušenost tohoto druhu, aby získal důkaz, že v něm existuje božský a nehynoucí život; pak už to nemůže zapomenout.“

Mám jisté pochybnosti, proto se ptám:

„Jste si jist, že toto vše není hluboká forma autosugesce?“

Kolem jeho rtů se mihne záchvěv úsměvu.

„Když matka rodí dítě, je možné, že může třeba jen na okamžik zapochybovat, co se děje? A když se pak podívá zpětně na tento zážitek, mohla by vůbec pomyslit, že to byla jen autosugesce? A když vidí, jak dítě vedle ní rok za rokem vyrůstá, může někdy zaváhat a nevěřit v jeho existenci? Stejným způsobem porod duchovního znovuzrození přichází jako taková ohromující událost v životě člověka, že to nelze zapomenout; pro člověka se tím všechno mění. Když vstoupíme do posvátného vytržení, v mysli se vytvoří určitý druh prázdnoty; Bůh, nebo – protože se zdá, že toto slovo nemáte rád – duše, vyšší síla, řekl bych, vstoupí a naplní tuto prázdnotu. Když se to stane, potom není možné, abyste nebyl naplněn intenzivním štěstím. Člověk také pocítí velkou lásku k celému stvoření. Pro pozorovatele bude tělo vypadat nejen jako ve stavu vytržení, ale jako zdánlivě mrtvé, protože když je dosaženo nejhlubšího bodu, dýchání se zastaví.“

„Není to nebezpečné?“

„Ne. Velmi často vstupuji do tohoto posvátného vytržení a mohu z něj vystoupit, kdykoli chci. Obvykle to trvá dvě až tři hodiny a konec si určím již předem. Je to skvělý zážitek, neboť to, co vidíte jako vesmír, vidím já znovu v sobě! Proto vám říkám, že vše, čemu se potřebujete naučit, můžete se naučit od své vlastní duše. Až vám sdělím úplnou jógu Brahma Činta, nebudete potře-

bovat žádného učitele; nebudete potřebovat žádné vnější vedení.“

„Vy sám jste neměl nikdy učitele?“

„Nikdy. Nikdy jsem žádného nehledal, protože jsem objevil tajemství Brahma Činty. Nicméně však čas od času ke mně určití vysocí učitelé přicházeli. To se stávalo, když jsem vstoupil do posvátného vytržení a získal vědomí ve vnitřním světě. Tito velcí mudrci se přede mnou objevili ve své psychické formě a kladli v požehnání ruce nad mou hlavu. Proto znovu říkám, že vedení vaší duše i učitelé k vám přijdou ve vnitřním světě nevyzváni.“

Další dvě minuty následuje hluboké ticho. Astrolog se zdá být zahalen oblakem myšlenek. Když znovu promluví, pohrává mu kolem rtů lehký záhadný úsměv.

„Taková je vznešenost tohoto posvátného stavu, že dokud v něm člověk setrvává, nemůže ho zasáhnout smrt. Na tibetské straně Himálaje existují jógini, kteří praktikovali tuto stezku Brahma Činty až k dokonalosti. Protože jim to vyhovuje, uchýlili se do samot horských jeskyň, kde vstoupili do nejhlubšího stupně posvátného vytržení. V tomto stavu se puls zastavuje, srdce již nebije a krev nehybným tělem neproudí. Kdyby je někdo našel, věřil by, že jsou mrtví. Nepředstavujte si, že jsou v nějakém druhu spánku, protože jsou tak plně při vědomí, jako jste vy nebo já. Vstoupili do vnitřního světa, kde žijí vyšším životem. Jejich mysli jsou osvobozeny od omezení, které je dáno tělem, a oni v sobě odhalují celý vesmír. Jednoho dne z tohoto vytržení vyjdou, ale potom jim bude mnoho set let.“

Znovu slyším tuto neuvěřitelnou tradici o věčném lidském životě. Zřejmě to bude pronásledovat mé kroky,

kamkoli pod tímto východním sluncem půjdu. Vypátrám vůbec někdy někoho z těchto legendárních nesmrtelných a spatřím ho tváří v tvář? A objeví a přijme někdy Západ jako vědecký a psychologický dar tuto věky starou magii, ochraňovanou v mrazivém podnebí Tibetu? Kdo ví?

♦

Má poslední lekce ve fantastických naukách jógy Brahma Činty končí. Přemlouvám astrologa, který žije velmi sedavým způsobem, aby se odvážil vyjít z domu, který opouští jen vzácně, a dopřál svému tělu trochu pohybu. Putujeme úzkými uličkami.

Astrolog dobře zaznamenal moje smutné zamyšlení nad žebráky, které jsme míjeli cestou, neboť obrací svůj bledý obličej a říká: „Indie je chudá země." Jeho hlas je trochu omluvný. „Její národ upadl do netečnosti. Anglický národ má několik skvělých vlastností a já věřím, že Bůh je přivedl do naší země pro její dobro. Než přišli, život byl nejistý; na právo a spravedlnost se často nebral zřetel. Doufám, že Angličané neopustí Indii; potřebujeme jejich pomoc, ale měla by nyní být poskytována z přátelství, a ne mocí. Osud obou národů se však musí naplnit."

„Ach, zase se vrací váš fatalismus!"

Nevšímá si mé poznámky a upadá do mlčení. Nakonec se ptá:

„Jak se mohou dva národy vyhnout boží vůli? Po dni následuje noc a po noci vždy následuje den. Stejně tak je tomu s dějinami národů. Nad světem se vznášejí velké změny. Indie upadla do zahálky a netečnosti, ale ona se změní, až bude naplněna touhami a ctižádostí,

které vždy předcházejí činnosti. Evropa žhne praktickými činnostmi, ale síla jejího materialismu pomine a ona otočí svou tvář k vznešenějším ideálům. Bude pátrat po duchovních věcech. A totéž se stane s Amerikou.“

Tiše naslouchám.

„Z těchto důvodů budou filosofické a duchovní nauky naší země putovat na Západ jako vlna oceánu,“ pokračuje vážně. „Učenci již přeložili některé naše sanskrtské rukopisy a posvátné knihy do západních jazyků, ale mnoho textů je skryto v jeskynních knihovnách ve vzdálených částech Indie, Nepálu a Tibetu. Také s těmi se svět musí později seznámit. Zanedlouho nastane doba, kdy dávné filosofie a vnitřní vědění Indie se spojí s praktickými vědami Západu. Tajemství minulých dob musí ustoupit potřebám tohoto století. Jsem šťasten, že se toto vše stane.“

Hledím do zelenavých vod Gangy.

Astrolog mne znovu oslovuje:

„Osud každého národa musí být naplněn, tak jako musí být naplněn osud každého člověka. Pán je všemohoucí. Lidé ani národy nemohou uniknout svému zaslouženému osudu, ale mohou být chráněni v nesnázích a dokonce zachráněni před velkým nebezpečím.“

„A jak získá člověk takovou ochranu?“

„Modlitbou; udržovat si povahu malého dítěte, když se obracíme k Všemohoucímu; neustálou vzpomínkou na Něj nejen na rtech, ale ve svém srdci, zejména než s něčím začneme. Snažte se ve šťastných dnech radovat z nich jako z požehnání Boha; a v nesnázích se snažte myslet, že je to velmi podobné léku, který vyléčí vaši vnitřní nemoc. Nebojte se Jeho, protože On je nejvýš milosrdný.“

„Vy nevěříte, že Bůh je vzdálen z tohoto světa?“

„Ne. Bůh je Duch, který je skryt v lidech a v celém tomto vesmíru. Když například vidíte nějakou krásu v Přírodě, nádhernou krajinu, neuctívejte ji pro ni samotnou, ale uvědomte si, že je krásná, protože je v ní přítomnost Božství. Musíte vidět Božství v předmětech i lidech, a nebuďte tak uchvácen vnějšími formami, že zapomínáte na vnitřního Ducha, který jim dává život.“

Druhé setkání s Maharišim

Putoval jsem skrz celou Indii, abych si nakonec uvědomil, kdo na mě nejvíc zapůsobil. Byl to Mahariši. Tam se na pokyn silného vnitřního hlasu vracím, abych završil své putování. Ve svém srdci vím, že přicházím jako ten, kdo usiluje o přijetí za žáka, a že nebudu mít klid, dokud neuslyším Maharišiho rozhodnutí. Je pravda, že žiji s velkou nadějí, že budu přijat, neboť to, co mě vyslalo, abych rychle odjel z Bombaje, byl nejvyšší pokyn, rozhodný a nesmlouvavý příkaz z nějaké vyšší sféry.

Hned po příjezdu do svého cíle stojím před ním. Několika slovy se zhostím předběžných vysvětlování a potom Maharišimu přednesu svou žádost krátce a bez obalu.

Stále se na mě usmívá, ale nic neříká.

Opakuji svou žádost s jistým důrazem.

„Co je to za řeči o mistrech a žácích? Všechny tyto rozdíly existují jen z hlediska žáka. Pro toho, kdo realizoval své pravé jáství, neexistuje mistr ani žák. Ten hledí na všechny stejně."

Nejasně si uvědomuji, že je to první odmítnutí a ačkoli naléhám dál, i když jiným způsobem, Mahariši odmítá odpovědět. Ale nakonec přece jen řekne:

„Musíte nalézt učitele v sobě, ve svém vlastním duchovním Já."

Začíná mi docházet, že Maharišiho nepřiměji k přímé kladné odpovědi. A tak se vzdávám.

Ubytovávám se a dny pomalu plynou...

Čas od času mě Mahariši po obědě neočekávaně navštěvuje v mé chatě. Využívám příležitosti položit mu další otázky, které trpělivě zodpovídá jadrnými výrazy,

které jsou natolik zestručněné, že zřídka tvoří úplné věty. Když mu ale jednoho dne předkládám nový problém, neodpovídá. Namísto toho hledí ven, k horám pokrytým džunglí, která se táhne k obzoru; a zůstává bez hnutí. Minuty plynou, ale jeho oči jsou stále upřeny na horizont. Zprvu se domnívám, že mne neslyšel, ale v napjatém tichu, které následuje a které nemohu a ani nechci přerušit, mě začíná naplňovat posvátnou úctou jakási síla, větší než moje racionalistická mysl a nakonec mě zcela překonává.

A v tomto okamžiku úžasu začínám chápat, že **všechny mé otázky jsou tahy v nekonečné hře, že je to hra myšlenek, které ve svém rozsahu nemají hranice; že kdesi ve mně existuje studna jistoty, která mi může poskytnout veškeré vody pravdy, které žádám; a že bude lépe přestat se ptát a pokusit se realizovat ohromné možnosti své vlastní duchovní přirozenosti.** A tak dál mlčím a čekám.

Téměř půl hodiny setrvávají oči Mahariši v přímém, pevném a nehnutém pohledu přímo před sebe. Zdá se, jako by na mě zapomněl, ale jsem si dokonale vědom, že jemné pochopení, které mne náhle zahalilo, není nic jiného, než šířící se vlnění telepatického vyzařování tohoto tajemného muže, kterého nic nemůže vyrušit z klidu.

Při jiné návštěvě mě nachází v pesimistické náladě. Vypráví mi o nádherném cíli, který očekává toho, kdo půjde cestou, kterou on ukazuje.

„Ale Mahariši, tato stezka je plná obtíží a já jsem si vědom všech svých slabostí," přiznávám se.

„To je ta nejjistější cesta, jak si vše ztížit," odpovídá nezměněně, „toto zatěžování vlastní mysli strachem z

neúspěchu a z myšlenky, že zklameme a nedokážeme to.“

„Avšak co když je to přece pravda?“ trvám na svém.

„Není to pravda. **Největším omylem člověka je věřit, že je svou přirozeností zlý, svou přirozeností slabý. Každý člověk je ve své skutečné přirozenosti božský a silný. Co je slabé a špatné, jsou jeho zvyky, jeho touhy a myšlenky, ale ne on sám.**“

Jeho slova přicházejí jako posilující lék. Osvěžují mě a inspirují. Ze rtů jiného člověka, od nějaké nevyspělé duše, bych je tvrdošíjně odmítal přijmout a přikládat jim takovou hodnotu. Ale vnitřní hlas mě ujišťuje, že mudrc mluví z hloubi vznešené a ryzí duchovní zkušenosti a ne jako nějaký profesor, který se postavil na chůdy chabé spekulace.

Jindy, když hovoříme o Západu, odpovídám ironicky: „Pro vás je snadné získávat a udržovat si duchovní klid v tomto útulku v džungli, kde neexistuje nic, co by vás rušilo nebo zneklidňovalo.“

„V okamžiku, kdy je dosaženo cíle, když znáte Poznávajícího, není žádný rozdíl mezi životem v nějakém domě v Londýně a v osamocenosti džungle,“ přichází klidná odpověď na mé postesknutí.

A jednou kritizuji Indy, že zanedbávají materiální vývoj. K mému překvapení Mahariši obvinění upřímně přijímá.

„To je pravda. Jsme zaostalý národ. Jsme však národem s malými potřebami. Naše společnost potřebuje pokrok, ale my se spokojíme s méně věcmi než lidé u vás. Proto naše zaostalost neznamená, že jsme méně šťastni.“

Se soumrakem nastává doba pro všeobecnou skupinovou meditaci v hale. Nezřídka k tomu dává Mahariši znamení tím, že vstupuje tak klidně, že to někdy ani nelze zpozorovat, do stavu odtažení podobného transu, v němž uzavírá své smysly před okolním světem. V těchto denních meditacích v těsném sousedství mudrce jsem se naučil, jak vést myšlenky do nitra ke stále se prohlubujícímu bodu. Je nemožné být s ním v častém styku, aniž bychom nebyli mentálně osvíceni jiskřícím paprskem jeho duchovní sféry. Stále znovu si uvědomuji, jak vtahuje v těchto obdobích klidu mou mysl do svého duchovního vlivu. A právě tehdy člověk začne chápat, proč mlčení takového muže je významnější než jeho výroky. Jeho klidná duševní rovnováha, nedotčená spěchem, v sobě skrývá dynamické dosažení, které může mocně zasáhnout osobu i bez slyšitelného slova nebo viditelného činu. Existují okamžiky, kdy tuto jeho schopnost cítím tak intenzivně, že může vydat jakýkoli příkaz a já ho ochotně uposlechnu. Avšak Mahariši nepatří k těm, kteří by svazovali své následovníky řetězy servilní poslušnosti; ponechává každému naprostou svobodu jednání. V tomto směru se příjemně liší od většiny učitelů a jóginů, s nimiž jsem se v Indii setkal.

Mé meditace se ubírají směrem, který mi naznačil při mé první návštěvě, kdy mne mučil nejasností, která se zdála obklopovat mnohé z jeho odpovědí. Začal jsem se obracet do svého já.

Kdo jsem já?

Jsem já toto tělo z masa, krve a kostí? Jsem myšlenkami a city, které mne odlišují od každého jiného člověka?

Přirozeně jsme až dosud na tyto otázky bez váhání odpovídali ANO, ale Mahariši mě varoval, abych to nepovažoval za samozřejmé. Nicméně odmítal formulovat nějakou systematickou nauku. Jádro jeho poselství je: **„Sledujte vytrvale otázku: ‚Kdo jsem já?‘ Analyzujte svou celou osobnost. Snažte se vypátrat, kde vzniká myšlenka *já*. Pokračujte ve svých meditacích. Udržujte pozornost soustředěnou do nitra. Jednoho dne se kolo myšlení zpomalí a intuice se tajuplně vynoří. Sledujte tuto intuici, zastavte myšlení a ona vás nakonec dovede k cíli.“**

Bojuji denně se svými myšlenkami a razím si pomalu cestu do svého nitra. V přítomnosti Maharišiho, která sama o sobě přináší pomoc, se moje meditace a dotazování sama sebe stávají zvýšenou měrou účinnějšími a méně únavnými. Síla mého očekávání a pocit, že jsem veden, inspirují mé neustále opakované úsilí. Existují zvláštní chvíle, kdy si jasně uvědomuji neviditelnou sílu mudrce, jak mocně dopadá na mé myšlení; pronikám stále hlouběji do chráněné mezní oblasti jsoucna, které obklopuje lidskou mysl.

♦

Jedno odpoledne pozoruji nového návštěvníka; vchází důstojným krokem do haly a usedá nedaleko Maharišiho divanu. Má neobyčejně temnou pleť, ale jinak je to velice ušlechtilá tvář. Příchozí se nepokouší promluvit, ale Mahariši mu věnuje úsměv na přivítanou.

Osobnost tohoto muže na mne dělá hluboký dojem. Vypadá jako Buddhova socha. Do jeho tváře je hluboce vepsán mimořádný klid. Když se naše oči poz-

ději setkají, dívá se na mne tak dlouho, až se zneklidněn odvracím. Za celé odpoledne nepronesl jediné slovo.

Druhý den se s ním setkávám naprosto nečekaně. Odcházím z haly a vracím se do chaty udělat si čaj. Otevírám těžké dveře a chystám se vstoupit, když tu se něco mihne na podlaze a zastaví se metr od mých nohou. Zdá se mi, že slyším slabé syčení a záludný klouzavý pohyb; to mě varuje ještě dříve, než vidím, že v místnosti je had. V tom okamžiku jsem natolik ochromen hrůzou, že jsem unikl smrti číhající mi rovnou pod nohama, že nevím, co dělat. Pohledem na hada jsem fascinován... a přesto mě děsí. Nervy jsou napjaty k prasknutí. Hluboko v srdci se probouzí hrůza a ošklivost, ale mé oči hledí stále na krásně modelovanou hlavu tvora. Zlomyslný plaz mě chladnokrevně pozoruje, jeho kápě je zdvižena kolem silného hrdla a upírá na mě zlověstné oči.

Konečně se mi podařilo vzchopit se a rychle vycouvat. Hledám těžkou hůl, abych hadovi přerazil páteř, když tu se náhle na mýtině objevuje postava včerejšího nového hosta. Jeho ušlechtilý obličej s obvyklým výrazem důstojné rozvahy mě poněkud uklidňuje. Blíží se k chatě; jediným pohledem postřehne situaci a chladnokrevně vstupuje dovnitř. Varuji ho výkřikem, ale on si toho nevšímá. Znovu jsem šokován, protože – beze zbraně – vztahuje k hadovi ruce!

Rozeklaný jazyk se v otevřené tlamě rychle kmitá, ale přesto se had nepokouší zaútočit. Současně přibíhají k chatě dva muži, kteří se koupali v jezírku a byli přivoláni mým výkřikem. Ale to už podivný návštěvník stojí těsně u hada, a ten před ním sklání hlavu; a on pak laskavě hladí ocas hada!

Zlověstný pohyb hadích zubů v hezké, ale jedovaté hlavě ustává až do příchodu druhých dvou mužů. Potom se hladké tělo hada začne rychle klouzavě vlnit, že se zdá, jako by se had vzpamatoval, a před čtyřmi páry očí se rychle plazí ven z chaty do bezpečného úkrytu v podrostu džungle.

„To je mladá kobra," poznamenává jeden z obou mužů.

Vyjadřuji svůj údiv nad neohrožeností, s jakou můj první návštěvník zacházel s hadem.

„Ach, to je jógin Ramiah," odpovídá jeden z obou mužů, když žádám o vysvětlení. „Je to jeden z nejpokročilejších žáků Maharišiho. Pozoruhodný člověk!"

Nemohu s jóginem navázat hovor, protože, jak zjišťuji, součástí speciální disciplíny, kterou uložil sám sobě, je dodržování přísného mlčení, a protože přichází z kraje, kde se mluví telegu. Také se dovídám, že je velmi zdrženlivý a neudržuje s okolím zpravidla žádné kontakty; že žije v malém domě, který si sám zbudoval z kamene, ve stínu obrovského balvanu na druhé straně jezírka, a že je žákem Maharišiho již deset let.

Propast mezi námi však je brzy nato překlenuta. Setkávám se s ním u jezírka, kam chodívá s mosazným džbánkem pro vodu. Tam se také setkáváme s bývalým přednostou stanice. Díky tomuto setkání vychází najevo, že bývalý přednosta, nyní již starý muž, zná telegu téměř tak dobře jako anglicky a je ochotný dělat nám tlumočníka při výměně psaných poznámek místo mluveného slova. Jógin není příliš sdílný a moje otázky mu zřejmě nejsou příliš příjemné, ale přesto se mi podařilo získat o jeho osobě několik údajů.

Když byl mladý, a hledal intenzivně nějakého učitele jógy, projel za tím účelem celou jižní Indii. Studoval pod vedením různých učitelů a vyvinul určité mimořádné schopnosti a síly. Dechová cvičení a meditace pro něj byly snadné. Zdá se, že předčil své učitele, protože získal zkušenosti, které mu oni nebyli schopni uspokojivě vysvětlit. Výsledkem bylo, že se konečně dostal k Maharišimu, který mu rychle poskytl správné vysvětlení a pomohl mu v dalším postupu na cestě.

Ptám se ho na událost s mladou kobrou. S úsměvem píše odpověď: „Proč bych měl mít strach? Přistupoval jsem k ní bez nenávisti a s láskou ke všem bytostem ve svém srdci.“

Tuším, že za slovy jógina je více, než naznačuje jeho poněkud sentimentální vysvětlení, ale nechávám ho odejít do jeho osamělého obydlí za jezírkem bez dalších otázek.

Netrvá však dlouho, než odhalím jeho další neobyčejné mimořádné síly. Došel mi dopis s velice špatnou zprávou. Znamená to, že mé finanční zdroje se nečekaně tak ztenčily, že budu muset zkrátit pobyt v Indii.

V každém případě je zpráva zkouškou mého mentálního a duchovního výcviku, který jsem musel podstoupit, a mé schopnosti vyrovnat se s ní jsou tak ubohé, že jsem v této zkoušce neobstál. Cítím se být zle otřesen. Nejsem schopen navázat svůj obvyklý vnitřní kontakt s Maharišim v hale. Zbytek dne chodím zoufale nešťastný; tichý rebelant proti drtivé síle osudu, která dovede rázem zmařit všechny naše plány.

Vracím se do chaty a padám na pokrývku. Cítím únavu nejen v celém těle, ale i v mysli. Muselo následovat nějaké hluboké zasnění, neboť za chvíli jsem pole-

kaně vyskočil, když se ozvalo jemné zaťukání na dveře. Vyzval jsem návštěvu, aby vstoupila. Dveře se otevírají velmi zvolna a k mému překvapení vstupuje do chaty Ramiah.

Rychle jsem vstal, a když usedl, učinil jsem totéž. Hledím mu do tváře. Dívá se na mne soustředěně, tázavý výraz v očích. Jsem sám s mužem, jehož řeč neznám a který neumí ani slovo anglicky. Zvláštní pocit mě však přesto nutí oslovit ho svým jazykem, který je mu tak cizí a téměř pošetile očekávám, že zachytí mé myšlenky, ačkoli nedokáže zachytit má slova! A tak několika nesouvislými větami, za pomoci posuňků a výrazů poraženectví a znechucení, naznačuji potíže, které na mne náhle spadly jakoby z nebe.

Ramiah klidně naslouchá. Když jsem skončil, pokyvuje hlavou a vyjadřuje upřímný zájem. O něco později se zvedá a znameními a posuňky mne vyzývá, abych ho následoval ven. Naše cesta vede stinnou džunglí, ale zanedlouho ústí do otevřeného prašného prostranství, kde jsme naplno vystaveni záři odpoledního slunce. Asi po hodině chůze konečně sestupujeme dolů k velkému jezeru, cestou, kterou, jak se zdá, Ramiah dobře zná. Jdeme k místu, kde je voda porostlá barevnými lotosy a nohy hluboce zapadají do písčitého měkkého břehu.

Jógin vybírá stín jednoho nezvykle nízkého stromu a usedá pod ním. Dopadám do písku a usedám rovněž vedle něho. Zdá se, že jsme v tomto tichém koutku otáčející se planety zcela sami, neboť pustá opuštěná krajina se táhne několik mil do dálky, kde konečně znovu přechází v hustou kopcovitou džungli.

Ramiah kříží nohy a skládá je pod sebou ve své obvyklé meditační pozici. Prstem mi dává znamení,

abych k němu přisedl trochu blíže. Potom se jeho mírná tvář obrací kupředu a oči hledí pevně přes vodu; rychle upadá do stavu hluboké meditace.

Uběhlo deset minut, které se zdají jako věčnost, ale Ramiah zůstává zcela nehybný, s obličejem stejně klidným jako povrch jezera, vedle něhož sedíme, a s tělem tak zapadajícím do krajiny Přírody, jako strom v naprostém bezvětří. Uplynula půlhodina, ale on stále sedí pod palmýrou, podivný a velmi klidný, zahalen do introspektivního mlčení. Jeho obličej se v této chvíli zdá být zkrášlen hlubším mírem než obvykle, a jeho nehybné oči jsou upřeny do prázdna.

Netrvá dlouho a začínám intenzivně vnímat ticho našeho osamělého okolí a úžasný klid mého společníka. Poznenáhlu, s nepostřehnutelnou, ale vytrvalou lehkostí, prolíná mou duší mír. Pocit jasného vítězství nad osobní úzkostí, kterého jsem nebyl předtím schopen dosáhnout, se nyní dostavuje mnohem snadněji. Jógin mi svým tajuplným způsobem pomáhá; o tom není pochyb. Z jeho chřípí sotva vychází dech, tak je ponořen do nejhlubší kontemplace. Jaké je tajemství jeho posvátného stavu? Jaký je zdroj jeho blahodárného vyzařování, které z něho proudí?

Přestávám o něm uvažovat, abych si užíval prohlubující se mír, který jako vlna zaplavuje mou bytost.

Během tohoto hlubokého prožitku se nestarám o čas. Na krajinu padá soumrak. Kdesi v temném koutku paměti se mi vybavuje, že noc přichází v těchto tropických oblastech s překvapující rychlostí, nicméně se o to vůbec nestarám. Postačí, že tento skvělý muž po mém boku ochotně zůstává a vede mne do nitra k svrchovanému dobru a klidu.

Když se konečně lehce dotýká mé paže na znamení, abych povstal, je již úplná tma. Ruku v ruce jdeme do noci touto osamělou a opuštěnou oblastí, vracíme se beze světla a beze stopy po nějaké stezce, vedeni pouze téměř zázračným orientačním smyslem Ramiaha. Kdykoli jindy by mne takové místo naplňovalo nepříjemnými obavami, neboť neblahá zkušenost noční džungle ve mně zanechala děsivé vzpomínky; člověk cítil, že svět neviděných živých tvorů je těsně nablízku se všemi živočichy, pobíhajícími sem a tam. A na okamžik se mi před očima vynořil obraz, že spatřím svítící zelenavé oči plížícího se, hladového geparda, nebo ve tmě bezděčně šlápnu nohou v sandále na kobru, svinutou na zemi, nebo se dokonce dotknu královského škorpiona, toho smrtícího malého bílého netvora. Avšak ihned nato se stydím za tyto myšlenky v přítomnosti jógina, který nezná bázně, a hned se svěřuji jeho ochranné auře, která mne zahaluje.

♦

V jednom z posledních dní svého pobytu vstupuji do haly v polovině večerní meditace. Vklouznu tiše na podlahu a ihned zaujímám svou pravidelnou meditační pozici. V několika vteřinách se zklidňuji a všechny roztoulané myšlenky uvádím do pevného středu. Se zavřením očí nastává intenzivní soustředění do nitra.

Před mým duševním zrakem se živě objevuje sedící postava Maharišiho. Řídím se jeho často opakovaným poučením a snažím se proniknout mentálním obrazem do toho, co je beztvaré, do jeho pravého bytí a vnitřní podstaty, do jeho duše. K mému překvapení se mé úsilí setkává téměř s okamžitým úspěchem a mentální obraz opět mizí a zanechává mě s intenzivním po-

citem jeho důvěrné přítomnosti. Mentální dotazování, které ještě donedávna provázelo většinu mých meditací, začíná ustávat. Mnohokrát jsem zkoumal střídavě uvědomování si fyzických, emočních a duševních pocitů jednoho po druhém, ale nespokojen v hledání svého jáství jsem je nakonec všechny opustil. Začal jsem tedy obracet pozornost vědomí do svého vlastního nitra ve snaze uvědomit si místo jeho původu. Nyní přichází vrcholný okamžik. V tomto soustředění ticha, s myslí staženou do sebe, důvěrně známý svět začíná mizet do stínové mlhavosti. Na chvíli jste zdánlivě obklopeni absolutní nicotou, dospěli jste k jakési mentálně prázdné stěně. A přitom je nutné maximálně intenzivně udržovat soustředěnou pozornost – stáhnout mysl do nitra v koncentraci na bod špendlíku!

Dnes večer se k tomuto bodu dostávám bleskurychle, ani nemusím překonávat nepřetržitý sled myšlenek, což bývá obvykle předehrou k tomuto stavu. Jakási nová a mocná síla započala v mém vnitřním světě dynamicky pracovat a přenesla mě do vlastního nitra s rychlostí, které nelze odporovat. První velká bitva je u konce, téměř bez jediného úderu a po velkém napětí následuje příjemný, šťastný, pokojný pocit.

V dalším stupni stojím stranou intelektu, vědom si toho, že to je intelekt, kdo myslí, ale vnitřní hlas mi napovídá, že intelekt je pouhým nástrojem. Pozoruji tyto myšlenky ve stavu zvláštní odpoutanosti. Schopnost myslet, která až dosud byla věcí pouhé všední pýchy, se nyní stává záležitostí, z níž je nutno uniknout, neboť poznávám s úžasnou jasností, že jsem byl jejím bezděčným zajatcem. Potom přichází náhlá touha distancovat se od intelektu a pouze *být*. Chci se ponořit hlouběji, než je

myšlenka. Chci vědět, jaké to bude, když se zbavím trvalého otroctví mozku, ale chci to učinit s veškerou svou bdělou a bystrou pozorností.

Je dosti zvláštní být schopen stát stranou a pozorovat přímo činnost mozku, jako by to byl mozek někoho jiného a vidět, jak myšlenky vznikají a zase pak zanikají, ale je ještě podivnější intuitivně si uvědomovat, že pronikám do mystérií skrytých v nejhlubších záhybech duše člověka. Připadám si jako Kolumbus, který má přistát na neznámé pevnině.

Ale jak se odloučit od věky staré tyranie myšlenek? Pamatuji si, že Mahariši nikdy nedoporučuje, abych se pokoušel násilím zastavovat myšlení. „Sledujte myšlenku do místa jejího původu," opakuje neustále, „čekejte, až se objeví vaše pravé já a pak vaše myšlenky samovolně odumřou." A tak, jakmile cítím, že jsem nalezl ono místo zrodu myšlení, opouštím silně rozhodný postoj, který dovedl mou pozornost až k tomuto bodu a poddávám se úplné pasivitě, nicméně se však přitom udržuji ve střehu, podobně jako had číhající na svou kořist.

Tento stav rovnováhy převládá. Vlny myšlenek přirozeně začínají slábnout. Logické myšlení a rozumové schopnosti klesají na nulu. Zmocňuje se mne ten nejzvláštnější pocit, jaký jsem až dosud zažil. Čas se závratně točí, když anténa mé vzrůstající intuice začíná pronikat do neznáma. Zprávy mých tělesných smyslů již nevnímám, necítím, neslyším. Vím, že každým okamžikem již budu vně všeho, na okraji tajemství světa...

Konečně.

Myšlenka zaniká, jako když odstřihneme knot svíčky. Rozum se stahuje do svého pravého základu, to jest do vědomí, které pracuje neomezováno myšlenkami. Po-

znávám, co jsem již nějakou dobu tušil a co Mahariši důvěrně potvrzoval, že mysl má původ v transcendentálním zdroji. Mozek přechází do stavu úplné nečinnosti tak jako v hlubokém spánku, přesto však nedochází k nejmenší ztrátě vědomí. Zůstávám dokonale klidný a jsem si plně vědom, kdo jsem a co se děje. Avšak můj smysl vnímání byl stažen z omezujících hranic oddělené osobnosti; změnil se v něco vznešeného, všeobjímajícího. Já stále existuje, ale je to změněné, zářící Já. Neboť nějaké hlubší, božštější bytí, vyvstává ve vědomí a *stává* se mnou. S tím se dostavuje úžasný nový pocit absolutní svobody, neboť myšlenka je jako tkalcovský člunek, který se stále míhá sem a tam, a být osvobozen od jejího tyranského pohybu znamená vyjít ze žaláře na volný vzduch.

Jsem uprostřed oceánu zářivého světla. Více cítím, než myslím, že toto světlo je prapůvodní látka, z níž jsou stvořeny všechny světy, je to první stav „hmoty“. Rozpíná se do nevyslovitelně nekonečného prostoru, neuvěřitelně *živé*.

A pak se vracím k původnímu jádru své bytosti. Já, toto nové já, spočívá v klínu svaté blaženosti. Dosáhl jsem božské svobody a téměř nepopsatelného štěstí. Mé paže objímají všechno stvořené s hlubokým soucitem, neboť chápu tím nejhlubším možným způsobem, že vědět vše neznamená jen odpouštět vše, ale milovat vše. Mé srdce je přetvořeno v unesení.

V člověku existuje To, co náleží nesmrtelnosti. Člověk téměř naprosto zanedbává své pravé Já, ale to nemůže nikdy změnit nebo zasáhnout Jeho zářící vznešenost. Může na něj zapomenout a být zcela v zajetí svých smyslů, avšak v den, kdy Ono vztáhne ruku a

dotkne se ho, potom si vzpomene, kdo je a on znovu odhalí svou duši.

♦

Vracím se do této světské sféry donucen silou, které nemohu odporovat. Pomalu, postupně si uvědomuji své okolí. Zjišťuji, že stále sedím v hale Maharišiho a že je zdánlivě opuštěna. A tu si uvědomuji někoho po své levici. Je to pětasedmdesátiletý bývalý přednosta stanice, který sedí na zemi vedle mne a laskavě na mne hledí.

„Byl jste v duchovním vytržení téměř po dvě hodiny," sděluje mi. Jeho tvář, rozrytá léty a zbrázděna mnohými starostmi se šíří v úsměvu jako kdyby se radoval z mého štěstí.

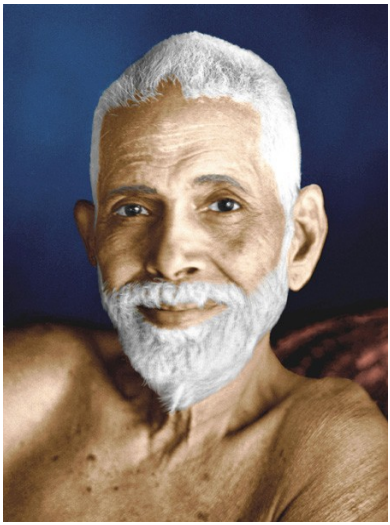
Pokouším se mu nějak odpovědět, ale ke svému úžasu vidím, že moje schopnost řeči zmizela. Obnovuje se teprve asi po patnácti minutách.

Mezitím starý muž pokračuje dále: „Po celou dobu vás Mahariši bedlivě pozoroval. Myslím, že vás vedly jeho myšlenky."

Mudrc se vrací do síně, vztyčuje se na divanu a kříží nohy; potom si opře pravý loket o stehno a bradu o vztyčenou ruku. Naše oči se setkávají přes prostor, který nás dělí, a on se na mne upřeně dívá. Znovu mne upoutává zvláštní lesk klidných očí Maharišiho. Září v polotmě jako dvě hvězdy. Vzpomínám, že jsem se ještě u žádného člověka nesetkal s očima tak pozoruhodnýma, jako jsou tyto oči posledního potomka indických rišiů. Pokud mohou lidské oči zrcadlit božskou moc, potom u očí Maharišiho tomu skutečně tak je.

Stále pozoruji ony oči, které se nikdy nezachvějí. V těchto čtyřiceti minutách, které tak nezvykle plynou, mu neříkám nic, a on neříká nic mně. Jaký význam mají slova? Nyní si vzájemně rozumíme lépe bez nich, neboť v tomto hlubokém tichu se naše mysli přiblížily k nádherné harmonii.

(Poznámka autora: Čtenář by se neměl mýlit a věřit, že taková zkušenost je trvalá a stále pokračuje; je to jen přechodné, ale cenné povznesení vědomí, které pomine. Patří do kategorie, kterou nazývám „Okamžiky osvícení“. Zakotvit a udržet se na této vysoké úrovni, k tomu je zapotřebí ve většině případů pracovat na sobě a vyvinout v sobě správné podmínky.)

Mahariši

Tajemství Sfingy a Velké pyramidy

Sfinga

Lidé, kteří obývali předhistorický Egypt, kteří vytesali Sfingu a založili nejstarší civilizaci na světě, to byli lidé, kteří se vystěhovali z Atlantidy, aby se usadili na tomto pruhu země, který lemuje Nil. *(Poznámka autora: Atlantida není výmyslem řeckých filosofů, egyptských kněží a amerických indiánských kmenů; jednotliví vědci sebrali o její existenci na sta důkazů...)*

Byli to lidé, kteří opustili svůj zlým osudem stižený kontinent dříve, než klesl na dno Atlantického oceánu, což byla katastrofa, která vysušila Saharu a proměnila ji v poušť. Lastury, které ještě dnes pokrývají povrch Sahary na některých místech a zkamenělé ryby, které se nalézají v jejím písku, dokazují, že kdysi byla pokryta vodami rozsáhlého oceánu.

Je to ohromující a úžasná představa, že Sfinga poskytuje pevné, viditelné a trvalé pojítko mezi lidmi dneška a lidmi ztraceného světa, neznámými Atlantovci.

Tento velký symbol ztratil svůj význam pro moderní svět, pro nějž je nyní jen předmětem místní pamětihodnosti. Co však znamenal pro Atlantovce?

Egyptští Atlantovci ji zbudovali jako svou nejvelkolepější sochu, jako nejvznešenější postavu své vzpomínky, a věnovali ji svému bohu Světla, Slunci.

Sfinga byla uctívaným kamenným symbolem lidského pokolení, které vzhlíželo ke Světlu jako k věci nejbližší Bohu v tomto hutném materiálním světě. Světlo je nejjemnější a nejméně hmatatelnou věcí, kterou může člověk zaznamenat prostřednictvím jednoho ze svých pěti smyslů. Je to nejéteričtější druh látky, jakou člověk má. Je to nejjemnější element, s nímž může věda zacházet a

dokonce i rozmanité druhy neviditelných paprsků jsou jenom variantami světla, které vibruje mimo oblast, v níž ho mohou naše sítnice zachytit.

A nejenom to, světlo je také dokonalým symbolem onoho nebeského světla, které se rozbřeskne v hlubinách lidské duše, když člověk podrobí své srdce a svou mysl Bohu; je to nádherná připomínka onoho božského osvícení, které ho tiše očekává i uprostřed nejtemnějšího zoufalství. Člověk, který se instinktivně obrací k tváři a přítomnosti Slunce, obrací se k tělu svého Stvořitele.

A ze Slunce se rodí světlo: ze Slunce přicházejí jeho paprsky do našeho života. Bez Slunce bychom zůstali věčně v děsné temnotě, úroda by nerostla, a lidstvo by zahynulo hladem a zmizelo z tváře této planety.

Uctívání Světla a jeho prostředníka Slunce bylo ústředním rysem atlantovského náboženství a bylo také ústředním rysem starého egyptského náboženství. Sluneční bůh Re byl nejdříve, byl to otec a stvořitel všech ostatních bohů, Tvůrce všech věcí, jediný, ze sebe zrozený.

Jestliže byla Sfinga ve spojení s tímto náboženstvím Světla, tak určitě musí mít nějaký vztah ke Slunci. A má! Zjistil jsem, že Sfinga byla postavena svou tváří přesně k východu, její nevidoucí oči se dívají přesně na místo, kde se Slunce začíná každý den objevovat nad obzorem.

Sfinga byla obrácena k východu, aby byla symbolem znovuzrození života tak jako egyptské královské hrobky byly postaveny na západním břehu Nilu, aby byly symbolem prošlého života, pro analogii se zapadajícím Sluncem.

Sfinga, tento zvláštní tvor, jenž v sobě ztělesňuje sílu lva, rozum člověka a duchovní klid boha, mlčky vyučuje neuniknutelné pravdě o nutnosti sebevlády, o tom,

že člověk může v sobě překonat zvíře a zkrotit je. Kdo se může dívat na toto veliké kamenné tělo, jehož nohy a tlapy dravce jsou spojeny s hlavou a tváří ušlechtilé lidské bytosti, aby nedospěl k tomuto základnímu poučení? Kdo rozumí symbolismu hada s kápí, který se zvedá nad úpravou hlavy, znak urea faraónské nadvlády, aby nepochopil, že **výzvou Sfingy není být králem nad jinými lidmi, ale být králem sám nad sebou**? Je to němý kamenný zvěstovatel, který předává tiché kázání všem, kdo mají uši k slyšení.

Jestliže síla lva a inteligence člověka spojují svůj symbolismus v těle Sfingy, není v něm nic zvířecího ani lidského, nýbrž něco za tím a nad tím, něco božského!

Velká pyramida

Když učenci a znalci, které vzal s sebou Napoleon při svém vpádu do Egypta, obdrželi rozkaz, aby změřili tuto zemi, stanovili Velkou pyramidu jako bod, kudy vedli ústřední poledník, od kterého pak naznačovali zeměpisné délky. Když zmapovali Dolní Egypt, byli překvapeni zjevnou shodou, že tento poledník přesně protínal oblast Delty, vytvořenou ústím Nilu a že prakticky rozděloval celý Dolní Egypt na dvě stejné části. A byli ještě více překvapeni, když shledali, že obě úhlopříčky, vedené od Velké pyramidy v pravých úhlech k sobě, uzavírají dokonale celou Deltu. A ještě více užasli, když úvahou došli k odhalení, že poloha Velké pyramidy se hodila nejen jako ústřední poledník pro Egypt, nýbrž také pro celou zeměkouli, neboť *Velká pyramida stojí přesně uprostřed střední linie světa.*

Tato úžasná skutečnost je výsledkem polohy Pyramidy. Kdyby byla skrze ni vedena kolmice, tu plocha zemské půdy, ležící na východ, by byla stejně velká jako

plocha, ležící od této linie na západ. Poledník Velké pyramidy je tedy přirozenou nulou zeměpisné délky celé zeměkoule. Její poloha na povrchu pevniny je proto *jedinečná.* A v dokonalém souhlasu s touto polohou jsou čtyři skloněné strany Pyramidy, které jsou obráceny ke čtyřem světovým stranám.

Cestovní příručky a průvodci vám pohotově řeknou, že Velká pyramida byla postavena faraónem IV. dynastie, který se jmenoval Chufu, nebo podle Řeků Cheops a který chtěl mít nejpřednější a opravdu originální hrobku, vhodnou pro krále, a že to je vše, čím Pyramida je a byla. A pokud se týká obvyklé jednoduché teorie z příruček, je tento názor, že Pyramida není ničím jiným než velkolepým hrobem, bezpochyby tím nejlepším, který byste mohli najít. Tento názor podporují všichni slavní lidé v egyptologii, archeologii a středověké historii, a tak skloňte svou hlavu v úctě před pravověrnými autoritami a přijměte jejich rozhodnutí.

Ale existují také neortodoxní teorie...

Hloubal jsem dlouho a často nad tajemstvím účelu pyramid a mnoho hodin jsem strávil, klopýtaje přes skalnaté úlomky, které je obklopují, anebo jsem putoval v temných chodbách a stinných komorách, které jsou v nich umístěny. Často jsem sedával na bílých vápencových balvanech na úpatí Velké pyramidy anebo na měkkém písku v prudkém vedru odpoledního slunce a uvažoval o tomto problému. Znovu a znovu jsem šplhal na kusy stavby, pátral jsem pečlivě po nějakém klíči, prohlížel jsem pukliny a studoval celkové uspořádání těchto tří staveb. Rušil jsem velké ještěrky a obrovské švábyuvnitř temných, zřídka navštěvovaných tunelů druhé a třetí pyramidy. Zkrátka, pracoval jsem tak usilovně při svém pátrání, že jsem se s těmito starými stavbami, s

těmito kamennými památníky starého egyptského národa, seznámil důvěrně.

A čím více jsem se seznamoval s jejich podrobnostmi, tím více jsem byl nucen je obdivovat, a čím lépe jsem rozuměl jejich zvláštním plánům, tím lépe jsem poznával jejich pozoruhodnou technickou dokonalost.

Ke stavbě bylo potřeba dva miliony a tři sta tisíc kamenných balvanů, z nichž každý vážil asi dvě a půl tuny, které byly pečlivě spojeny.

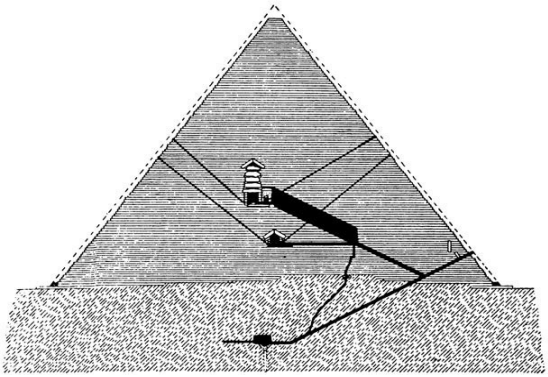
I když impozantní mrakodrapy překonávají dnes pyramidu, zůstává faktem, že po celou známou historii světa a až donedávna byla pyramida nejvyšší stavbou, zhotovenou člověkem, zastiňujíc všechno ostatní, divem pro staré národy a hádankou pro lidi moderní.

Velmi rychle jsem shledal, jako jiní badatelé přede mnou, že vnitřní konstrukce Velké pyramidy je mnohem složitější než obou druhých a že je zároveň nekonečně zajímavější, neboť její mnohem větší velikost prozrazuje její větší důležitost. Proto jsem brzy soustředil všechno své další studium na tuto jednu, o níž jsem věřil, že musí obsahovat pravé tajemství pyramid.

Poznal jsem Velkou pyramidu v každém podivuhodně se měnícím egyptském světle. Za jitra ji první paprsky zbarvovaly stříbrně šedě; mizející Slunce ji zanechávalo bledě fialovou, zatímco za tajemného světla úplňku se jevil každý její kámen od základny až k vrcholu, jako by se koupal v modravém světélkování se stříbrným nádechem.

A přece jen Velká pyramida, jak ji vidíme dnes, není pyramidou, jak ji viděli staří. Jejich pyramida byla na všech svých čtyřech stranách pokryta jemným, bílým, hladkým, leštěným vápencem, takže odrážela sluneční paprsky s intenzivní oslnivostí, což fyzicky ospravedlňovalo její staroegyptské jméno *Světlo.* Základny a strany

těchto kamenných bloků měly tak dokonale opracované povrchy a hodily se k sobě s takovou mozaikovou přesností, že spojovací spáry byly sotva viditelné. Kamenný jehlan, tak neočekávaný, tak poutavý, postavený na žlutém koberci pouště, planul za silného východního slunce jako světlo obrovského zrcadla a byl viditelný do ohromné dálky. A dokonce až do dvanáctého století byly tyto bílé kameny stále na svých místech. Na jejich povrchu byly hieroglyfy, které přinutily pero Abdula Latifa k následujícímu podivnému popisu: „Kameny jsou popsány starobylými znaky, nyní nesrozumitelnými. V celém Egyptě jsem se nesetkal s člověkem, který by jim rozuměl. Těchto nápisů je tak mnoho, že jen opisy těch, které lze vidět na povrchu dvou pyramid, by zaplnily více než šest tisíc stran.“

Nákres řezu vnitřku Velké pyramidy.

Noc uvnitř Velké pyramidy

Předsevzal jsem si, že strávím celou noc uvnitř Velké pyramidy, že budu sedět dvanáct hodin v Královské komoře, bdělý a čilý, zatímco temnota se bude pomalu přesouvat přes africký svět. A tak se nyní nacházím v Královnině komoře. Nasměroval jsem světlo lampy na holé zdi a plochý strop a znovu jsem si s obdivem všiml přesného spojování obrovských leštěných žulových balvanů v jejich styčných místech. Pak jsem začal pomalu obcházet stěny a pečlivě jsem prohlížel každý jednotlivý kámen. Růžově zbarvené skály dalekého Asuánu byly rozpolceny, aby vytvořily tyto bloky. Tu a tam hledači pokladů rozdrásali stěny stejně jako podlahu ve svém marném hledání. Na východní straně podlahy část kamenných dlaždic zmizela a na jejich místě byla udupaná země, zatímco na severozápadní straně zůstala hluboká čtyrhranná jáma nevyplněna. Dlouhý drsný balvan, který kdysi tvořil část podlahy a tuto jámu zakrýval, stál opřen na jedné straně o zeď. Zanechali ho tam asi kdysi staří Arabové. Souběžně s ním a vzdálen od něj jenom několik palců byl sarkofág v podobě rakve s plochými boky. Tento osamělý předmět bez víka je tím jediným, co lze v tomto holém prostoru spatřit. Byl umístěn od severu k jihu.

Vylomený balvan z podlahy se hodil jako sedadlo, a tak jsem na něj usedl se zkříženýma nohama a zůstal tak po celou zbývající noc.

Vpravo jsem položil svůj klobouk, kabát a střevíce; vlevo dosud svítící baterku, termosku s horkým čajem, dvě láhve s ledovou vodou, zápisník a své plnicí pero. Ještě poslední pohled kolem komory, konečný pohled na mramorový sarkofág, který byl vedle mne, a pak jsem zhasl světlo.

Baterka, připravená k rozsvícení, ležela vedle mne.

Toto náhlé ponoření do naprosté tmy vyvolalo ve mně zvědavou otázku, co asi noc přinese. To jediné, co se dalo v této situaci dělat, bylo čekat... a čekat!

Minuty se pomalu vlekly a já zvolna začal „vyciťovat“, že Královská komora má svou vlastní mocnou atmosféru, kterou mohu označit jen slovem „psychickou“. Úmyslně jsem zaujal neutrální postoj, vnímavý v mysli a pasivní v citech, abych mohl dokonale zaznamenat jakoukoli nadfyzickou událost, která by se zde mohla odehrát. Nechtěl jsem, aby nějaký osobní předsudek nebo předpojatý názor mi zabránily přijmout cokoli, co by ke mně mohlo přijít z pramene, který je nepřístupný pěti fyzickým smyslům člověka. Pozvolna jsem zmenšoval tok myšlenek, až konečně mysl vstoupila do poloprázdného stavu. A ticho tak sestoupilo... Z temnoty ke mně nepřicházel žádný zvuk, žádný šepot. Ticho je skutečným vládcem Pyramidy.

Začal jsem si uvědomovat mocnou atmosféru této místnosti. Je to naprosto normální a všední zkušenost pro vnímavé lidi, že vyciťují atmosféru starých domů. Má vlastní zkušenost začala s něčím podobným. Plynutí času to prohlubovalo.

Zvláštní pocit, že nejsem sám, se mi počal s jistou zákeřností vnucovat. Pod pláštěm naprosté tmy jsem cítil, že něco živoucího a pohyblivého zde vstupuje do existence. Byl to pocit nejasný, ale skutečný. A bylo to právě to, co vytvářelo mé vnímání něčeho „psychického“.

A přece nic určitého, nic jasně vyjádřeného se nevynořovalo z nejasného a všeobecného pocitu, jakéhosi příšerného života, který pulzoval touto temnotou. Hodiny ubíhaly a proti mému očekávání přinášela postupující noc vzrůstající chlad. Účinek třídenního postu, jemuž jsem se podrobil, abych zvýšil svou citlivost, se nyní projevil vzrůstajícím pocitem chladu. Studený vzduch se

plížil do Královské komory úzkými větracími šachtami a pak do mne vnikal mým lehkým oděvem. Mé prochladlé tělo se počalo chvět pod tenkou košilí. Vstal jsem a oblékl jsem si kabát, který jsem pro veliké vedro svlékl jen před několika hodinami. Tak tomu je na Východě – tropické vedro ve dne a velký pokles teploty v noci.

Posadil jsem se podruhé na kamenné sedadlo a znovu se odevzdal onomu tísnivému, smrti podobnému tichu a vše pronikající temnotě komory. S vnímavou duší jsem čekal a byl jsem zvědav.

Velmi rychle jsem zpozoroval, že neviditelný život okolo mne se stává naprostou jistotou. Bylo zde skutečně něco pohyblivého a živého v mé blízkosti, ačkoli až dosud jsem neviděl naprosto nic. Velký prostor Královské komory stal se pro mne – který jsem hluboce bádal v oblasti psychiky, v tajemstvích okultismu, v čarodějnictví a kouzelnictví Orientu – oživen neviditelnými bytostmi, duchy, kteří střeží tuto věkovitě starou stavbu. Člověk každým okamžikem očekával, že se ozve nějaký děsivý hlas, zvedající se z všeobjímajícího ticha.

Jsem člověkem zvyklým na samotu – skutečně jsem rád, když jí mohu užívat, – ale přece zde v této osamělé komoře bylo něco příšerného a děsivého. Vše obklopující temnota se tiskla na mou hlavu jako železné závaží. Začal mne pronikat stín nechtěné hrůzy. Ihned jsem jej zapudil. Sedět v srdci tohoto pomníku pouště nevyžadovalo žádnou tělesnou odvahu, ale vyžadovalo jistou morální sílu.

Když jsem se „naladil“ metodou vnitřního soustředění, které jsem se naučil dávno před touto návštěvou Egypta, zpozoroval jsem, že do komory vnikly nepřátelské síly. Bylo tu něco, co jsem vycítil jako zlo a nebezpečí. Nevyjádřitelná hrůza vstoupila do mého srdce a vracela se znovu brzy potom, když jsem ji zapudil. Stále

jsem sledoval svou metodu intenzivní jednobodové, do nitra obrácené koncentrace a zpozoroval jsem, že vyciťování se měnilo ve vidění. Stíny se počaly kmitat sem a tam v místnosti beze stínů.

Postupně tyto stíny přijímaly určitější tvary a zlovolné obličeje se náhle objevovaly zcela blízko mé tváře. Zlověstné obrazy se jasně objevovaly před mým duševním zrakem. Potom se přiblížil jakýsi temný zjev, díval se na mne upřeným, zlovolným pohledem a zvedl ruce v hrozivém posunku, jako by mně chtěl nahnat hrůzu. Veškeré pověsti o zlých duchách, kteří straší v místech okolo Pyramid, se vracely do mé mysli s nepříjemnými podrobnostmi, jak mi je vyprávěli Arabové z nedaleké vesnice. Strašidelné postavy vylézaly do temné místnosti a byly všude kolem místa, kde jsem seděl. Nepopsatelný pocit úzkosti, který se mne dříve zmocňoval, byl teď plně a dokonale ospravedlněn. Kdesi uprostřed tiché věci, která je mým tělem, jsem věděl, že mé srdce bije jako kladivo pod tímto napětím. Hrůza před nadpřirozeným, která číhá na dně každého lidského srdce, se mne nanovo dotkla. Strach, hrůza a děs mně střídavě a vytrvale ukazovaly své tváře. Mé ruce se bezděčně pevně sevřely jako svěráky. Ale byl jsem rozhodnut pokračovat, a ačkoli ony fantómy, které se pohybovaly v místnosti, probouzely ve mně pocit zděšení, skončilo se to tím, že ve mně vyvolaly rozhodnutí vykřesat ze sebe poslední rezervy odvahy a bojovnosti, kterých jsem byl schopen.

Oči jsem měl zavřené, a přesto ony šedé, klouzající a mlhovité tvary se vtíraly do mého vidění. A stále s nimi přicházelo nesmiřitelné nepřátelství, zlé odhodlání odvrátit mne od mého úmyslu.

Obklopoval mne kruh nepřátelských bytostí. Bylo by bývalo snadné ukončit to vše buď rozsvícením svítilny, anebo že bych vyskočil a vyrazil z komory a běžel zpět

několik set stop ke vchodu, uzavřenému mříží, tam, kde ozbrojená stráž by mně poskytla svou společností útěchu. Byla to zkouška, která člověku ukládala jistý druh muk, která pustošila duši, ale tělo zanechávala nedotčené. A přece jen něco ve mně naznačovalo stejně nesmiřitelně, že musím tuto věc prožít.

Konečně přišlo vyvrcholení. Nestvůrní elementární tvorové zlé hrůzy z podsvětí, formy groteskního, šíleného ohavného a ďábelského aspektu, se okolo mne shromáždili a naplnili mne neuvěřitelným odporem. V několika minutách jsem prožil něco, co zůstane navždy zapsáno v pozadí paměti. Tento neuvěřitelný výjev zůstává živě vyfotografován v mé paměti. Nikdy bych nechtěl znovu opakovat takovýto pokus, nikdy bych nechtěl znovu zvolit nitro Velké pyramidy ke svému nočnímu pobytu.

Konec přišel neuvěřitelně rychle. Zlovolní a příšerní útočníci zmizeli v temnotě, odkud se vynořili, a vzali s sebou zároveň všechny stopy nočních hrůz. Mé zpola otřesené nervy zažily nesmírnou úlevu, asi takovou jakou cítí vojín, když náhle přestane prudké bombardování.

Nevím, jak dlouhá doba uplynula, než jsem si uvědomil, že v komoře je přítomna nová bytost, přátelská a dobrotivá, která stála u vchodu a dívala se na mne laskavýma očima. S jejím příchodem se atmosféra dokonale změnila – a změnila se k lepšímu. Přišlo s ní něco čistého a zdravého. Nový element počal působit na mou citlivou, velmi vzrušenou bytost, uklidňující a konejšivou silou. Zjev se přiblížil k mému kamennému sedadlu a já viděl, že je následován postavou druhou. Obě se postavily po mém boku a dívaly se na mne vážným pohledem, plným prorockého významu. Cítil jsem, že se přiblížila významná hodina mého života.

Zjevení těchto dvou bytostí v mé vizi bylo něčím nezapomenutelným.

Jejich bílá roucha, nohy obuté do sandálů, jejich moudré vzezření, jejich vysoké postavy – to vše se vrací před můj duševní zrak. Kromě toho měly na sobě královské odznaky svého úřadu velekněží starého egyptského kultu. Kolem nich byl lehký přísvit, který tajemným způsobem osvětloval onu část komory. Vypadaly skutečně jako více než lidé, majíce jasnou tvář polobohů; neboť jejich obličeje vyzařovaly klášterní klid.

Obě postavy stály nehnutě jako sochy, s rukama zkříženýma na prsou a setrvávaly v naprostém mlčení.

Pak se jeden z nich nahnul dopředu, rty se zdály pohybovat, přičemž jeho tvář byla zcela blízko mé, jeho oči svítily duchovním ohněm a jeho hlas zazněl v mém sluchu. „Proč přicházíš na toto místo, a snažíš se volat tajné moci? Což ti nestačí cesty smrtelníků?“ tázal se.

Neslyšel jsem tato slova svým tělesným sluchem a je jisté, že žádný zvukový záchvěv neporušil ticho komory. Hlas, který jsem slyšel, by mohl být ve skutečnosti nazván hlasem mentálním, poněvadž jsem jej slyšel uvnitř své hlavy.

A já odpověděl: „Nestačí!“

Tázající se duch zmizel. Zůstal jsem o samotě s druhým duchem. Přiblížil se, takže nyní stál před mramorovým sarkofágem. Jeho tvář prozradila, že je tváří muže velmi, velmi starého. Netroufal jsem si odhadnout jeho věk.

„Synu můj, mocní vládcové tajných sil tě vzali do svých rukou. Máš být dnešní noci uveden do Učebny,“ klidně vysvětloval. „Polož se na tento kámen! Za starých časů by to bylo tam na lůžku z papyrusových třtin,“ a ukázal na sarkofág.

Nezbývalo mi nic jiného, než uposlechnout mého tajemného hosta. Natáhl jsem se tedy na záda.

Co se stalo ihned potom, není mi dosud zcela jasné. Bylo to, jako by mi neočekávaně podal dávku nějakého zvláštního, pomalu působícího omamného prostředku, neboť všechny mé svaly se napjaly, načež se do všech mých údů počala vkrádat ochromující strnulost. Celé mé tělo se stalo těžkým a strnulým. Nejprve více a více chladla má chodidla. Tento pocit se vyvinul v jistý druh ledovosti, která se pohybovala v nepozorovatelných stupních do mých nohou, dosáhla kolen a odtud pokračovala na vzestupné cestě. Bylo to jako bych se propadl až po pás do hromady sněhu při nějakém šplhání na horu. Veškeré pocity v dolních končetinách byly otupeny. Pak jsem měl pocit, že přecházím do stavu jakéhosi polospánku a do mé mysli se vloudila tajemná představa blížící se smrti. Ale to mne neznepokojovalo, neboť již dávno předtím jsem se zbavil starého strachu ze smrti a dospěl k filosofickému přijetí její nevyhnutelnosti.

Když tento podivný pocit chladu pokračoval, aby se mne zmocnil, a když procházel mou chvějící se páteří, aby přemohl celé moje tělo, cítil jsem, jak mé vědomí klesá do nitra k nějakému ústřednímu bodu v mém mozku, zatímco můj dech byl stále slabší a slabší.

Když chlad dosáhl mých prsou a když i zbytek mého těla byl zcela ochrnut, nastalo něco jako ochrnutí srdce, ale přešlo to rychle a já jsem věděl, že konečná krize je nedaleko.

Kdybych mohl pohybovat svými strnulými čelistmi, byl bych se snad zasmál myšlence, která do mne vstoupila. Bylo to toto: „Zítra naleznou uvnitř Velké pyramidy moje mrtvé tělo – a to bude můj konec.“

Byl jsem zcela jist, že všechny tyto pocity měly svůj původ v tom, že můj duch opouštěl fyzický život a vstupoval do oblastí, které jsou za smrtí. I když jsem vel-

mi dobře věděl, že procházím všemi pocity umírání, veškerý můj odpor nyní zmizel.

Konečně mé soustředěné vědomí spočívalo jedině v hlavě a v mém mozku existoval poslední šílený vír. Měl jsem pocit, jako bych byl chycen tropickým cyklónem a zdálo se mi, že stoupám vzhůru nějakým úzkým otvorem. Potom nastal okamžik strachu, a pak jsem byl vymrštěn do nekonečného prostoru, skočil jsem do neznáma – a byl jsem *Svobodný!*

Žádné jiné slovo nemůže vyjádřit rozkošný pocit osvobození, který se mne tehdy zmocnil. Proměnil jsem se v mentální bytost, ve tvora myšlenky a citu, ale bez omezování těžkým fyzickým tělem, ve kterém jsem byl uvězněn. Vyšel jsem čistý jako duch ze svého pozemského těla, jako mrtvý, který vstává ze svého hrobu, ale určitě jsem neupadl do žádného bezvědomí. Ve skutečnosti můj pocit existence byl intenzivnější a živější než dříve. A především, s tímto odchodem do vyššího rozměru jsem se cítil *svobodný,* blaženě a klidně svobodný, v této čtvrté dimenzi, do které jsem pronikl.

Nejprve jsem shledal, že ležím na zádech, právě tak vodorovně jako mé tělo, které jsem právě opustil, a že se vznáším nad kamennou deskou podlahy. Pak jsem měl pocit, že mne nějaká neviditelná ruka obrátila kolmo na paty, a trochu mne postrčila vpřed a postavila mne správně na nohy. A konečně jsem měl zvláštní kombinovaný pocit, že stojím a zároveň se vznáším.

Díval jsem se dolů na opuštěné tělo z masa a kostí, které nehnutě leželo na kamenném balvanu. Bezvýrazná tvář byla obrácena vzhůru, oči byly přivřené, ale zorničky se dostatečně leskly, což dokazovalo, že víčka nejsou skutečně zavřena. Paže byly zkříženy na prsou – a to určitě nebyla poloha, o které bych si pamatoval, že jsem ji zaujal. Zkřížil snad někdo mé paže, aniž bych ten-

to pohyb zpozoroval? Mé nohy byly nataženy a vzájemně se dotýkaly. Zde ležela moje zdánlivě mrtvá postava, tvar, ze kterého jsem vystoupil.

Povšiml jsem si, že ze mne, z mého nového já, tryská paprsek slabého stříbrného světla směrem ke strnulé bytosti, která ležela na balvanu. To bylo překvapující, ale ještě více překvapující byl můj objev, že tato tajemná psychická pupeční šňůra přispívá k osvětlení onoho rohu Královské komory, kde jsem se vznášel, takže bylo vidět kameny ve zdi v jistém měkkém světle, podobném měsíčním paprskům.

Byl jsem teď pouze fantómem, bytostí bez těla, vznášející se prostorem. Poznal jsem konečně, proč oni moudří Egypťané ze starých časů zobrazovali ve svých hieroglyfech lidskou duši symbolem ptáka. Pociťoval jsem také, že se má výška i šířka zvětšily, jako bych měl pár křídel. Cožpak jsem se nevznesl do vzduchu a nesetrval právě tak, vznášeje se nad svým opuštěným tělem, jako se vznáší k nebesům pták a krouží kolem jednoho bodu? Cožpak jsem neměl pocit, že jsem obklopen velkou prázdnotou? Ano, tento symbol ptáka je pravdivý.

Ano, vznesl jsem se do prostoru, odpoutav svou duši od jejího smrtelného obalu, rozdělil jsem se na dvě spojené části a opustil svět, který jsem znal tak dlouho. Zakoušel jsem pocit, že jsem zéterizován, pocit nesmírné lehkosti v tomto druhém těle, které jsem nyní obýval. A když jsem se díval dolů na chladný, kamenný blok, na němž leželo mé tělo, tu jediná myšlenka osvítila mou mysl, jediné poznání mne zaplnilo. Vyjádřilo se pro mne v několik stručných, nevyslovených slov.

„Toto je stav smrti. Nyní vím, že jsem duší, že mohu existovat odděleně od těla. Ověřil jsem si to.“

Toto poznání mne sevřelo jako železné kleště, zatímco jsem se vznášel lehce nad svým prázdným těles-

ným obydlím. Ověřil jsem si přežití tělesné smrti, a to, jak jsem se domníval, způsobem nanejvýše uspokojivým – totiž tím, že jsem skutečně zemřel a pak žil dále! Stále jsem se díval na ležící pozůstatek, který jsem zanechal za sebou. Fascinoval mne. Byla tato odložená postava tím, co jsem po tolik let považoval za sebe? Pozoroval jsem teď s dokonalou jasností, že to není nic více než hromada neinteligentní, nevědomé tělesné „hmoty“. Když jsem se díval na tyto nevidoucí, nereagující oči, ironie celé této situace mne ohromila. Mé pozemské tělo mne skutečně věznilo – mne, mé skutečné „já“, ale nyní jsem byl volný. Pohyboval jsem se sem a tam po této planetě organismem, který jsem si dlouho pletl se svým opravdovým ústředním jástvím.

Pocit přitažlivosti jako by mizel a já jsem se doslova vznášel ve vzduchu s oním podivným pocitem, jako bych byl zpola zavěšen, zpola stál.

Náhle se po mém boku objevil starý kněz, vážný a neproniknutelný. S očima obrácenýma vzhůru, s tváří, která byla ještě ušlechtilejší, a s uctivým tónem se modlil: „Ó Amone, ó Amone, který jsi na nebesích, obrať svou tvář k mrtvému tělu svého syna a učiň, aby mu bylo dobře ve světě duchů. Je dokonáno.“ A pak oslovil mne: „Nyní jsi zažil velké poučení. *Člověk, jehož duše se zrodila z Neumírajícího, nemůže nikdy skutečně zemřít.* Vyjádři tuto pravdu slovy, pochopitelnými lidem. Pohleď!“

A potom se z prostoru objevila zpola zapomenutá tvář, tvář ženy, jejíhož pohřbu jsem se zúčastnil před více než dvaceti lety. Dále pak známý obličej muže, který mi byl více než přítelem a kterého jsem naposledy viděl před dvanácti lety, jak byl ukládán k odpočinku do rakve. A konečně sladký, usmívající se obraz dítěte, které jsem znal a které zemřelo při nehodě.

Tito tři se na mne klidně dívali a jejich přátelské hlasy zaznívaly opět kolem mne. Měl jsem velmi krátkou rozmluvu s takzvanými mrtvými, kteří se brzy rozplynuli a zmizeli.

„Oni také žijí, právě tak jako žiješ ty a právě tak jako tato Pyramida, která viděla smrt poloviny světa, stále žije," řekl velekněz. „Věz, můj synu, že v tomto starém chrámu leží dávno zapomenutý zápis prvních ras člověka a Smlouvy, kterou uzavřela se svým Stvořitelem prostřednictvím prvního z Jeho velkých proroků. Věz také, že v dávných dobách sem byli přiváděni vyvolení, aby jim byla tato Smlouva ukázána, aby se mohli vrátit ke svým druhům a udržovat naživu toto velké tajemství. Vezmi s sebou výstrahu, že když lidé opustí svého Stvořitele a když se na své druhy budou dívat s nenávistí, jak to bylo u knížat Atlantidy, v jejichž době byla tato Pyramida vystavěna, budou zničeni váhou své vlastní nepravosti, právě tak jako byli zničeni lidé z Atlantidy.

Nebyl to Stvořitel, který potopil Atlantidu, ale sobectví, krutost, duchovní slepota lidí, kteří žili na oněch odsouzených ostrovech. Stvořitel miluje všechny, avšak životy lidí jsou ovládány neviditelnými zákony, které On nad nimi ustanovil. Vezmi s sebou tedy tuto výstrahu."

A tu se ve mne probudila velká touha spatřit onu tajemnou Smlouvu a duch musel číst mé myšlenky, neboť rychle řekl: „Vše má svou určenou hodinu. Ještě ne, synu můj, ještě ne!"

Byl jsem zklamán.

Díval se na mne několik vteřin. „Dosud nikdo z tvého lidu neobdržel svolení spatřit onu věc. Ale protože jsi člověk znalý těchto věcí a protože jsi přišel mezi nás s dobrou vůlí a s pochopením v srdci, dostane se ti jistého uspokojení. Pojď se mnou!"

A pak se událo něco zvláštního. Zdálo se mi, že padám do jakési poloviční mdloby, mé vědomí bylo na okamžik setřeno a následující věcí, kterou jsem si uvědomil, bylo, že jsem byl přenesen na jiné místo. Ocitl jsem se v nějaké dlouhé chodbě, která byla měkce osvětlena, ačkoli nebylo vidět žádnou lampu ani okno. Zdi byly vystavěny z lesknoucích se růžových, terakotových kamenů, spojovaných těmi nejtenčími spáry. Podlaha se skláněla dolů přesně v témže úhlu, jako se sklání vstup do Pyramidy. Zdivo bylo dokonale provedeno. Chodba byla čtverhranná a dosti nízká, ale nikoli nepohodlně nízká.

Velekněz mne vyzval, abych ho následoval kousek cesty dolů chodbou. „Neohlížej se," varoval mne, „a také neobracej hlavu." Prošli jsme určitou vzdálenost po svahu dolů a já jsem spatřil velikou, chrámu podobnou komoru, otvírající se na druhém konci. Věděl jsem s určitostí, že jsem uvnitř Pyramidy nebo pod ní, ale nikdy předtím jsem neviděl takovou chodbu nebo komoru. Bylo zřejmé, že jsou to místnosti tajné a že až do dnešního dne vzdorovaly odhalení. Nemohl jsem si pomoci, byl jsem nesmírně vzrušen tímto úžasným objevem a zmocnila se mne stejně nesmírná zvědavost, kde a jaký je sem vchod. Nakonec jsem *musel* obrátit hlavu, abych vrhl rychlý pohled nazad, kde, jak jsem doufal, byly tajné dveře. Do tohoto místa jsem totiž nevstoupil žádným viditelným vchodem, ale viděl jsem, že na jeho zadním konci, který měl být východem, bylo toto místo uzavřeno čtverhrannými bloky zřejmě spojenými maltou nebo cementem. Shledal jsem, že se dívám na prázdnou stěnu; pak jsem byl rychle uchopen jakousi neodolatelnou silou a ve víru odnesen, takže celý výjev mně byl setřen a já jsem se vznesl zase do prostoru. Slyšel jsem slova: „Ještě ne, ještě ne!" opakovaná jako ozvěnou a za několik

málo okamžiků jsem viděl své tělo, ležící nehybně na kameni.

„Synu můj," ozval se šepot velekněze, „nesejde na tom, zda jsi odhalil dveře či nikoli. Jenom nalezni tajnou chodbu ve své mysli, která tě dovede do skryté komory tvé vlastní duše a pak nalezneš něco, co věru stojí za to. Tajemství Velké pyramidy je tajemstvím tvého vlastního já. Tajné komnaty a staré zápisy jsou vesměs obsaženy ve tvé vlastní podstatě. Poučení Pyramidy je, že se člověk musí obrátit do nitra, musí se odvážit vstoupit do neznámého středu své bytosti, aby nalezl svou duši, právě tak jako se musí odvážit do neznámých hlubin tohoto chrámu, aby nalezl jeho nejhlubší tajemství. Buď sbohem."

Má mysl se točila v jakémsi víru, který se mne zmocnil. Padal jsem bezmocně, jako bych byl sát dolů, stále dolů. Zmocnila se mne těžká strnulost a pak se mi zdálo, že se rozplývám zpět do svého fyzického těla. Napínal jsem svou vůli a snažil se jí pohnout jeho strnulými svaly; ale nepodařilo se mi to. Nakonec jsem omdlel...

Otevřel jsem oči s úlekem v naprosté tmě. Když ztuhlost přešla, tápaly mé ruce po elektrické svítilně a rozsvítil jsem. Byl jsem zase v Královské komoře. Zvedl jsem se a vrhl paprsek světla na své hodinky. Když jsem pak viděl, kolik je hodin, téměř jsem se zasmál, přes vážnost svého okolí. Byla totiž přesně dramatická půlnoční hodina, obě ručičky ukazovaly na dvanáctou, o nic více ani o nic méně!

♦

Když brzy po rozednění ozbrojená policejní hlídka otevřela železnou mříž, tu vyklopýtala z temného vchodu do Velké pyramidy postava s unavenýma očima, zaprá-

šená a zemdlená. Sestupovala po velkých čtverhranných kamenných schodech do slunečního světla časného jitra a dívala se přimhouřenýma očima na plochou, známou krajinu. Prvým jejím činem bylo několik hlubokých vdechů, jeden po druhém. Potom instinktivně obrátila svůj obličej směrem k Reovi, ke slunci, a tiše mu poděkovala za požehnaný dar světla, který skýtá lidstvu.

U káhirského mága

Slyšel jsem zvuky volných, šoupavých krůčků a do pokoje vstoupil muž silné postavy, asi šedesátiletý. Jeho hlava a ramena byly zahaleny do bílého šálu, ze kterého vyčnívala kadeř vlasů jako havran černých. Měl široký dobrosrdečný obličej, pod nosem velké kníry, ale na bradě jen málo vousů. Jeho oči byly nepochybně veliké, ale on je neustále klopil k zemi; zřejmě vědomě ovládal svá oční víčka, takže oči se jevily zcela úzké. Žádal mne, abych opět usedl a sám se posadil do velké lenošky.

Snažil jsem se přimět mága, aby mi detailně vysvětlil své umění.

„Vaši lidé nevěří v naši starou magii," řekl mág, „ale jen proto, že používá síly, kterým vy nerozumíte, totiž síly džinů."

„A co jsou tito džinové?" tázal jsem se starce. Povšiml jsem si, že je v přátelské náladě.

„Věřte, že tyto neviditelné bytosti skutečně existují, třebaže lidé naší doby zcela ztratili schopnost je vidět," vysvětloval. „Existují jako tvorové – duchové ve druhém světě. Byli zrozeni přímo ve světě duchů. To jsou džinové. Někteří mají téměř inteligenci nadaného člověka, jiní jsou ve své dobrotě jako svatí, zatímco existuje mnoho těch, kteří jsou vpravdě ‚syny svého otce ďábla'. Vězte také, že právě tak jako zvířata jsou často donucena, aby sloužila na zemi člověku – pes, kůň a velbloud jsou nuceni se podrobit jeho vůli – tak existují jisté druhy těchto džinů, které mohou být podrobeny vůli lidského pána, aby mu sloužili buď ve viditelném, nebo neviditelném světě. Samozřejmě jenom některé řády těchto džinů mohou být poddajně podrobeny rozkazům lidského pána. Magie starých dob byla většinou – jako je i dnes u

těch několika pravých mágů – věděním, jak získat služby těchto džinů. Zkrátka je to jistá forma spiritismu.“

„Jaký postup používáte, abyste nad nimi získal tuto vládu?“

„Než jim můžeme poroučet, musíme nejdříve znát jejich jména. Pak musí být na papír napsána kouzelná formule, obsahující jméno džina a jistý odstavec z koránu, pak jisté uspořádání řady čísel uprostřed diagramu – což je obvykle dvojitý čtverec nebo také někdy trojúhelník. Za třetí musí být také použito pálení kadidla nebo jiných vonných látek, které se však svým složením různí podle druhu džina, kterého vyvoláváte. Za čtvrté musí být vyslovována jistá evokace neboli ‚mocná slova‘. A konečně je zapotřebí jisté síly, získané od učitele při zasvěcení.“

Na minutu se odmlčel a pak pokračoval: „Ale ovládnout toto mistrovství vyžaduje tvrdé a nebezpečné učednictví. Magie vždy byla a musí být uměním jen pro málo lidí. Odhalit praktická, skutečně cenná tajemství, to jsem se zavázal svému učiteli, že nikdy neudělám, leda přijatému žákovi po mnoha letech žákovství. Bylo by zlé pro lidstvo, kdyby naše tajemství byla odhalena všem, neboť potom by je mohli zlí lidé použít k tomu, aby škodili jiným pro své vlastní cíle, zatímco my bychom ztratili své postavení moci, z něhož jsme se vždy těšili. Dovolte, abych vám řekl, že jsem skutečně až dosud odmítal přijmout třeba jen jediného žáka. Nakonec budu muset podle zákonů našeho bratrstva někoho zasvětit, než zemřu, tak aby bylo toto vědění udrženo v lidstvu naživu. Protože znám přesné datum své smrti, provedu tento svůj závazek včas.“

Starý muž se opět odmlčel. Měl jsem radost, že se mi podařilo úspěšně prolomit jeho mlčenlivost, ale bude

pokračovat? Nabídl jsem mu další námět, tentokráte v podobě otázky o jeho vlastním zasvěcení.

„Dovolte, abych vám řekl něco ze svého příběhu," odpověděl. „Narodil jsem se před šedesáti lety. Můj otec byl slavným mágem a astrologem z povolání. Kam až moje paměť sahá, umění, kterým se zabýval, mě nesmírně přitahovalo. Ve skutečnosti mne okouzlovalo. Můj otec pozoroval tento můj zájem a řekl mi, že mne jednou zasvětí a vyučí, abych ho mohl následovat v témže povolání. Měl mnoho starých arabských rukopisů a vzácných knih o umění magie, a dovolil mi, abych je četl a studoval. Jakmile mne zasvětil, což se stalo v mém osmnáctém roce, opustil jsem domov a žil většinou osaměle, dále se cvičil, až jsem cítil, že jsem dostatečně silný, abych dokonale ovládl své džiny. Teprve tehdy jsem se chopil tohoto povolání a dovolil, abych se stal známým. Ale dokud člověk nezíská tuto sílu, je mnohem lépe se touto věcí nezabývat. Moji synové mne prosili, abych jim dovolil vyučit se mému umění, ale já jsem je dal učit jiným předmětům, protože jsem viděl, že se jim nedostává odvahy, které je zapotřebí, aby z člověka byl úspěšný mág."

„Je možné učinit tyto džiny viditelnými pro obyčejné lidi?" tázal jsem se.

„Ano, po dlouhých přípravách a po velké námaze to lze udělat. Tyto přípravy se končí pálením vykuřovadla a pomalým prozpěvováním evokací; z kouře se pak objeví v setmělé místnosti džin a hlasitě mluví. Já se však již této stránky magie nechci ani dotknout, neboť jsem příliš stár, než abych se mohl podrobit takové hrozné námaze."

Znovu jsem žasl nad tímto zvláštním člověkem, který tvrdil, že je ve spojení s těmito podivnými tvory. Byl to opravdu člověk nanejvýš tajemný.

Vrátil jsem se ke svému pátrání. „A jak je to s nebezpečím, o němž jste se předtím zmínil?“

Vážně se na mne zadíval. „Je to pravda. Kdokoli získá moc nad džiny, vystavuje se riziku! Džinové nejsou v jeho rukou pouhými loutkami, jsou to inteligentní bytosti, které mají svou vlastní vůli. Proto je vždy možné, že se mohou vzbouřit proti člověku, který je zotročil. I když bezpodmínečně svého pána poslouchají a ochotně mu slouží, přece jen, když mág ztratí sebevládu nebo když jeho vůle slábne, nebo když zneužije svých sil ke zlým cílům, nebo když se zhroutí jeho nejvyšší odvaha, vždy existuje možnost, že někteří z jeho džinů se obrátí proti němu a rozervou ho, způsobí mu nepředvídané nesnáze, neštěstí nebo dokonce smrt. S pomocí těchto duchů lze dělat i ty největší zázraky. Ale kde mág ovládl tyto duchy – jenom nedokonale – tu když se pozvednou ve vzpouře, mohou být vůči němu nelítostní.”

„Domníváte se, že také staří Egypťané znali tyto džiny?“

„Samozřejmě, toto vědění bylo právě hlavní částí moci jejich kněží. Džinové byli používáni jako strážci nad nejdůležitějšími hrobkami a poklady. Byli také vyvoláváni při chrámových obřadech, ale byli také užíváni k nejhorším účelům.“

Vyprávěl jsem mu o své zkušenosti ve Velké pyramidě, kde jsem strávil noc v Královské komoře, a jak jsem ve vidění spatřil dva duchy kněží, jakož i tajnou chodbu.

„Uvnitř Pyramidy a ve spojení se Sfingou je zvláštní druh džinů,“ poznamenal. „Tito džinové byli zajati starými egyptskými velekněžími a uvězněni v oněch místech, aby střežili jistá tajemství. Vrhnou jisté okouzlení na mysl každého, kdo by snad chtěl vniknout na tajná místa, a tak je chrání před vetřelci. Ano, i já věřím, že ve Velké

pyramidě jsou tajné chodby a komnaty a skryté zápisy. Jednou jsem tam šel, abych po nich pátral, ale protože hlídky nedovolují nikomu sejít dolů do podzemní chodby, musel jsem se vrátit zklamán. Přitom je možné přemoci džiny, kteří střeží tajemství Pyramidy a Sfingy – jenomže k tomu je nutné mít jejich zvláštní tvar, evokaci, jméno a psanou značku. Naneštěstí toto vědění zmizelo se starými Egypťany.“

Položil jsem otázku, týkající se sil mága, o nichž tvrdil, že je má.

Starý muž souhlasil, že jsou omezeny. „Samozřejmě nemůžeme tvrdit, že dokážeme vše. Jisté věci můžeme vykonat, ale nic více. Jediný Alláh má vše a všemu rozkazuje. My se můžeme jenom pokoušet užívat své umění, ale konečné slovo má Alláh.“

Bylo mi jasné, že zde člověk kráčí po nebezpečné půdě na samém okraji čarodějnictví, kouzelnictví a černého umění. Jsou snad tito džinové jenom nepodloženými výtvory starých národů? Nikoli – nebylo obtížné přijmout teorii, že skryté říše přírody jsou obydleny ještě jinými bytostmi než člověkem. A k tomuto závěru bylo možno dospět pouhým analogickým uvažováním. A bylo také docela možné, že tito tvorové mají ve svých řadách jedince, kteří jsou nesmírně zlomyslní, jakož i jiné, kteří jsou mírumilovně blahosklonní.

Hypnotismus

Objevil jsem pozoruhodný mladý manželský pár, který žil v Káhiře. Jméno manžela bylo monsignore Eduard Ades a jeho manželka byla známa jako madame Marguerite. Manžel byl nadán jistým stupněm hypnotické síly, ona byla zase výjimečně citlivým subjektem pro jeho pokusy. Po několika letech praxe a cvičení dospěli k jistému stupni obratnosti ve svých silách, jimiž mohli demonstrovat neobyčejné možnosti, které spočívají nedotčeny v myslích a tělech lidstva.

První výkon, který chci popsat, byl proveden za zkušebních podmínek a pozval jsem k nim trochu skeptickou manželku jednoho prominentního britského úředníka, aby byla svědkem. Ta musela přiznat, že to byl výkon dokonale pravdivý a že žádná teorie nějakého podvodu to nemohla vysvětlit.

Všichni čtyři jsme seděli v prostě zařízené pracovně monsignora Adesa. Madame Marguerite seděla v křesle s rovným opěradlem. Monsignore Ades se postavil vedle ní a přitiskl svůj pravý palec mezi její obočí a držel jej tam asi dvě minuty, přičemž se jí pevně díval do tváře. Neudělal nic více, žádný pokus o nějaké tahy rukama přes její tělo a také nepoužil žádné jiné prostředky, které jsou obvykle součástí hypnotické techniky.

„Když jsem poprvé před mnohými lety začal hypnotizovat madame Marguerite," vysvětloval, „užíval jsem složité metody a musel jsem velmi dlouho čekat, než vstoupila do prvního stupně transu. Ale teď, když tak často spolupracujeme, nemusím používat žádné jiné přípravy a zhypnotizuji ji skoro ihned, ačkoli jiný hypnotizér by s ní neměl stejný úspěch."

Tělo madame Marguerite bylo trochu strnulé, oči měla zavřené, a jak se zdálo, ztratila pojem o svém okolí.

Zvednul jsem její oční víčka a shledal jsem obvyklé znamení necitlivosti: její bulvy byly obráceny vzhůru svými osami a v této nepřirozené poloze byly nehybné. To byl vědecký důkaz, že vstoupila do prvého stupně hypnotického transu.

Začali jsme s jednoduchými a nenápadnými pokusy: Monsignore Ades jí nařídil, aby se podívala přes pokoj. „Jaký ohromný výjev tam je," sugeroval jí. „Podívej se, jak ta ubohá osoba trpí. Jak je to smutné, že se takové věci dějí! Jak smutné!"

Madame Marguerite se dívala do zadního kouta pokoje a vypadala ihned nešťastně. Brzy plakala. Asi za dvě minuty jí tekly přes tvář hojně slzy.

Náhle jí hypnotizér poručil, aby se podívala na veselý průvod v druhém koutě a aby se tomu zasmála. Po několika vteřinách se její smutek zmenšil, brzy se usmívala, a konečně se pustila do srdečného a přirozeného smíchu.

A tak se postupně stala tříletým dítětem, vojínem, člověkem s vymknutým kolenem, a vždy dokonale odpovídala na vyslovené sugesce a zdálo se, že dokonale žije v každé své nové úloze.

Potom, po návrhu monsignore Adesa, jsem její oči uzavřel tím, že jsem přes její obočí, oční víčka a tváře připevnil kusy gumové pásky, kterou jsem s sebou přinesl. Tím jí bylo naprosto znemožněno vidět.

A nyní přišel na řadu pokus nejzajímavější. Ades uvedl svou paní do druhého stupně hypnotického transu, dotkl se jejího čela a přitom jí dal slovní sugesci. V tomto stavu se probudí latentní síly podvědomé mysli k překvapivé činnosti.

Nařídil jí, aby si sedla k jeho psacímu stolu. Pak nás monsignore Ades požádal, abychom si namátkou vybrali kteroukoli knihu, kterou si sami zvolíme. Zvolili jsme

jedno francouzské vědecké dílo, otevřeli jsme knihu namátkou na stránce padesáté třetí, naznačili jsme určitý odstavec a pak jsme knihu položili na stůl před madame.

Madame Marguerite vzala do ruky tužku, zatím co monsignore Ades položil na stůl arch papíru. Pak řekl pevným hlasem: „Nyní vyhledejte v knize vybraný text. Budete ho číst bez obtíží a na tento papír napíšete, co jste četla. Začněte!“

Hypnotizovaná žena držela tužku asi minutu ve vzduchu a dívala se skrze obvaz na potištěnou stránku. Potom zvolna začala psát na papír. Když napsala tři nebo čtyři slova, vrátila se ke knize s hlavou skloněnou nad stránkou, právě tak, jako by měla oči otevřené a mohla číst každou řádku. Ale my jsme bezpečně věděli, že jsme udělali vše, aby jí to bylo znemožněno.

Pokračovala v tomto postupu, střídavě četla a psala a my jsme vše pozorovali se sotva potlačeným vzrušením. Ades nás ujišťoval, že přesně opisuje každé slovo odstavce. Sám po dobu celého pokusu tiše stál.

Žádal jsem ho, aby jí nařídil, aby jistá slova podtrhla, a sice druhé slovo ve druhé řádce a třetí slovo ve třetí řádce. Rozkaz byl vysloven a my jsme se dívali, jak madame zvolna podtrhuje ona dvě slova.

Konečně byl úryvek dokončen a my jsme dychtivě přistoupili ke stolu a prohlíželi písmo, porovnávali jsme slovo za slovem s tištěným originálem. Její opis byl úžasně přesný a také správně podtrhla dvě naznačená slova.

Dalším zajímavým pokusem bylo to, že napsala přesně stejný odstavec svou levou rukou. Normálně není levačkou, ale v hypnotickém stavu provedla snadno i tento úkol.

Následující pokus ukázal, jaké ohromné možnosti v nás skrytě spočívají a nejsou rozvinuty. Dáma, kterou jsem s sebou přivedl jako hosta, vzala madame za ruku a

silně se soustředila na představu svého manžela. Po krátké době madame Adesová popsala povahu, vlastnosti, temperament a dokonce i vzezření nepřítomného pána. Nanejvýš neobyčejný byl její údaj, že je vládním úředníkem.

„Správně!“ poznamenala překvapená dáma po tomto čtení jejích vlastních myšlenek.

Nakonec byla madame uvedena do třetího stupně hypnózy, což je hlubší stav, ve kterém jsou jisté části těla necitlivé k bolesti a v němž je hypnotizér schopen ovládnout i ty orgány, které pracují bez naší vůle. Ades pak vzal jehlu a podal nám ji k prohlédnutí. Jehlu jí vrazil do masité části ruky, až se její hrot objevil na druhé straně a vyčníval na půl palce. Bylo zřejmé, že ona žádnou bolest necítí. Naopak, když jí vsugeroval, že před námi stojí herec a že pronáší vtipy, počala se otřásat smíchem. Po několika minutách vytáhl jehlu z její ruky. Nebylo vidět ani kapku krve, ani na její kůži, ani na jehle! Jenom malinký černý bod na dlani naznačoval, kde jehla prošla.

Po skončení všech pokusů, jsem se tázal monsignore Adesa na jisté věci o hypnotismu. Je to velmi vzdělaný muž, absolvent univerzity, a určitou dobu byl učitelem psychologie na jedné škole.

Když jsem ho žádal o vysvětlení jeho pokusů, obrátil na mne svůj pronikavý pohled a zvolal: „Pane! Chci k vám být zcela upřímný. My skutečně nevíme nic o tajemných silách, které vyvolávají hypnotické jevy. Ale máme techniku, která dovede tyto jevy vyvolat, a víme, za jakých podmínek se to podaří a za jakých ne.

Objevili jsme, že ve všech lidech sídlí jistý druh síly, kterou nazýváme magnetickým vlivem, a že v některých lidech jako ve mně tento vliv je tak silně vyvinut, že ho může být použito k působení na jiné lidi pozoruhodným způsobem, jehož jste byl svědkem. Na druhé straně

to vyžaduje lidi, kteří jsou přirozeně vnímaví, kteří se podrobují naší vůli s nejmenším odporem. Když jsem objevil svou sílu, začal jsem ji zvětšovat, až dostoupila bodu, jaký jste dnes viděl. Ale jenom díky mnoha pokusům s madame Marguerite jsme schopni provádět tyto věci. Zpočátku zabralo mnoho času uvedení do hypnotického stavu, a jen po dlouhém úsilí a mnoha zkušenostech se mi podařilo tuto dobu zkrátit na několik minut.

Co se děje, když je v tomto stavu? Stává se určitým druhem somnambula, náměsíčníka," vysvětloval, „takže i kdybyste před ní vystřelil z pistole, neprobudilo by ji to z jejího polotransu. Lékaři Preyer a Berger, kteří se zabývali speciálními studiemi se somnambuly, shledali, že takové osoby mohou zcela dobře vidět skrze zavřená víčka, když jsou v somnambulním stavu. Tento tajemný stav dokazuje, že vědomí může být rozděleno a že existuje opravdu to, co psychologové nazývají podvědomou myslí. A vyplývá to i z našich pokusů, že toto podvědomí je velmi jasnovidné a že není omezené fyzickým tělem a světem. Může potom provádět s tělem věci, které táž osoba ve vědomém stavu pokládá za nemožné. To dokazuje, že naše víra v omezení je falešná a že my všichni jsme schopni vykonávat mnohem více, než si myslíme. Hypnotický stav osvobozuje člověka od takovýchto zatěžujících názorů."

„Jaká je vaše teorie, která vysvětluje, že madame Marguerite může číst knihu skrze utěsněné obvazy?"

„Říkám pouze, že se neodvažujeme klást hranice silám podvědomí. Jinými slovy, podvědomí má svou vlastní schopnost vidění, cítění a slyšení, a nezávisí na tělesných orgánech, jako je ucho, oko, aby mohlo jednat. Hypnotický stav odtahuje pozornost subjektu od těchto fyzických orgánů – ve skutečnosti od celého těla – a zcela je soustřeďuje na podvědomou mysl, jejíž tajemné

schopnosti takto vstupují do hry. Ale opravdu těžko mohu říci něco více než toto. Dovedu jenom navodit nezbytné podmínky a potom pozorovat tyto schopnosti při práci."

„Všiml jsem si, že neprovádíte žádná gesta rukama. Pokládáte je za zbytečná?"

„Myslím si, že pro některé hypnotizéry mohou být nezbytná," energicky odpověděl, „ale já se bez nich mohu obejít. Já se spoléhám pouze na sílu své vůle a na vyslovenou sugesci, kterou dám subjektu. Moje vlastní zkušenosti mne přesvědčily, že opravdové tajemství hypnózy spočívá v těchto dvou metodách, především v sugesci, dané klidně a autoritativně, a že magnetická gesta jsou potřebná jenom pro ty, kteří se necítí být dostatečně zkušení, aby se bez nich obešli."

A tím naše setkání skončilo.

(Pozn. autora: Indičtí jógini mi poskytli podobný výklad těchto jevů. Tvrdili, že každý člověk má neviditelné „duševní tělo" a že je v něm sedm nervových center, situovaných přibližně v oblasti mozkomíšní soustavy a velkého mozku a že každé z těchto neviditelných center je pravým vládnoucím činitelem našich fyzických smyslů. Jejich nauka říká, že zevní předměty našich smyslů jsou ve skutečnosti vnímány tímto „duševním tělem", které je vnitřním činitelem a jehož spolupráce je nezbytná ke zdárné funkci všech tělesných smyslů člověka. Ty jsou pouhými nástroji a bez této spolupráce by nebyly schopny plnit své úkoly. Jinými slovy: zrak, sluch atd., jsou v první řadě schopnosti mentální a jenom druhořadě jsou to schopnosti tělesné. Jógini tvrdí, že při vědomém ovládání pozornosti, jako se to děje při hluboké koncentraci, lze všechny skutky, které vykonávají zhypnotizované osoby, vykonávat z vlastní vůle bez hypnotizéra.)

Tahra Bej – nejslavnější egyptský fakír

Po jistou dobu každého roku bydlí v Káhiře muž, o němž se dá s jistotou říci, že je nejslavnějším fakírem Egypta. Není to nikdo jiný než slavný Tahra Bej.

Dříve než je možno pochopit jeho činy, je třeba pochopit onoho muže, a nejlepší cestou k tomu je krátký náčrt jeho života. Napíši jej zde tak, jak mi jej sám vyprávěl. Ale nejprve se s ním musíte setkat.

Představte si malého, distingovaně vypadajícího muže s černými vlasy a olivovou pletí, vážného, klidného, s vousatou tváří, který někdy nosí arabský burnus přes hlavu a jindy zase obyčejný evropský měkký klobouk. Je trochu podprůměrné výšky. Jeho pronikavé krásné oči jsou nanejvýš zajímavé, neboť jeho světlé duhovky jsou silně nápadné a dodávají hloubku a tajemství jeho jako uhel černým zorničkám. Jeho chování je vždy mírné a laskavé, a přitom je dvorný a vybroušený, jako jsou vždy všichni vzdělanější Egypťané. Šeptá své věty tak rychle a tak pokorně, že by nikdo z jeho tónu nehádal, že je to člověk, který ovládá a řídí některé z nejtajemnějších sil přírody. Vystupuje s klidnou lehkostí a sebevládou, s výrazným rysem sebekázně, tak jak to vždy pozorujeme u skutečně pokročilých fakírů.

„Narodil jsem se roku 1897 v městě Tanta. Moje matka zemřela, když mne porodila a můj otec byl členem národa Koptů, egyptských křesťanů. Můj otec byl dobře obeznámen s učením fakírů a měl přátele podobných sklonů. A tak jsem vyrostl v ovzduší příznivém mé budoucí práci. Již v časném věku jsem byl zasvěcen do cvičení a praxe, kterými se fakírové tradičně obírají; můj vlastní otec byl jedním z mých učitelů. Dokud jsem byl ještě dítětem, přinutily nás věčné nepokoje v zemi změnit sídlo. A tak můj otec, já a jeden učitel jsme odešli do

Turecka, kde jsme se usadili v Cařihradě. Tam se mi dostalo dobrého moderního vychování, studoval jsem lékařství a získal jsem doktorský diplom. Toto vzdělání bylo pro mne psychologicky velmi cenné, neboť mi umožňovalo podrobovat své vlastní psychické zkušenosti vědecké analýze. V Řecku jsem si otevřel kliniku a krátkou dobu jsem ji vedl. A právě tam jsem vykonal skutek, který považuji za nejzázračnější ze všech fakírských schopností – vstání z mrtvých. Dovolil jsem, abych byl pochován na celých 28 dní, abych byl ponořen do skutečné propasti smrti, ze které jsem se vynořil živý a zdravý. Význačné osoby hlavního města a další křesťanští hodnostáři se postavili proti mně a snažili se mi v tomto skutku zabránit, protože měli dojem, že je v něm, jakož i v naukách, které takový skutek ilustrují, hrozba proti jejich náboženství. Nicméně státní úřady mne bránily a odpověděly, že jsem doktorem a mám právo se dát pohřbít, když si to přeji. Moje vědecká výchova a doktorský diplom mi pomohly urovnat cestu i při jiných příležitostech.

V Itálii jsem dovolil zkoumat nejlepším učencům mé skutky, a tak jsem dovolil, aby mne vložili do olověné rakve. Moje tělo bylo úplně pokryté pískem. Víko bylo připevněno a pak jsem byl ponořen na dno plaveckého bazénu. Asi za půl hodiny se do toho vložila policie a zastavila pokus, který se do jisté míry podařil. Potom jsem přišel do Francie a tam nejen že mi dovolili opakovat týž experiment, ale dokonce jej prodloužili. Dvacet čtyři hodiny jsem zůstal v rakvi pod vodou, moje tělo bylo strnulé a zatím policie a jiní střežili po celou tu dobu pokus, aby zamezili podvodu. Byl jsem rád, že jsem mohl podniknout tento důkaz kvůli mnoha kritikům. Tito lidé říkají, že fakíři si napřed nechají vykopat skrze zem tajný vzdušný průchod a že jeho prostřednictvím mohou dále dýchat. Není pochyby, že se tak děje u nepravých fakírů,

kteří jsou pouhými eskamotéry a iluzionisty, ale naprosto to není nutné v případě těch, kteří se naučili pravému tajemství našeho umění a dovedou tedy podle své vůle vystoupit z těla. Z toho důvodu jsem také upravil tento důkaz tak, že probíhal pod vodou, kde je okolí průhledné a kde může být vše kontrolováno pozorovateli. Obzvláště lékaři se zajímali o tento pokus a snažili se všemi prostředky zkoumat jeho pravost, a to zcela správně, ale protože je založen na přirozených zákonech, neměl jsem se čeho obávat.“

♦

Sebral jsem malou skupinku lékařů a jiných odborníků, jejichž zájem o tyto bludařské předměty jsem probudil, a pak se nám dostalo výsady pozorovat celou řadu udivujících, i když často hrůzných pokusů, které prováděl Tahra Bej s překvapující snadností a rychlostí.

Fakír odložil své evropské šaty; na sobě měl dlouhou řízu z lněné bílé látky. Arabský šátek byl uvázán okolo jeho hlavy dvojitými modrými a zlatými šňůrami. Pěticípá, zlatá hvězda, odznak řádu, do kterého byl zasvěcen, visela mu na řetízku okolo krku na prsou. Okolo pasu měl zlatý opasek. Stál tak s pažemi zkříženými na prsou. Kolem na podlaze v pokoji ležely různé předměty, které potřeboval ke svým demonstracím – byl zde stůl plný dýk, jehlic do klobouků, nožů, jehel, krátkých mečů a kousků skla. Dále tu byl jiný stůl, na němž bylo prkno, plné hrotů dlouhých ostrých hřebíků. Potom těžký kamenný balvan, váha a veliké kladivo. Dále zde byla bílá slepice a šedý králík, přičemž obě zvířata měla svázané nohy a ležela v košíku. Pak tu byly lesknoucí se čepele kos, několik podstavců, dlouhá rakev, potom ještě delší a větší bedna, hromada červeného písku a dvě lopaty. A

konečně tu byly ručníky a trochu bavlny a ještě jiné podivné věci. Pánev s hořícím kadidlem naplňovala pokoj jemnou vůní. Dva mladí muži, jeho zaměstnanci, zde stáli jako asistenti. Pak předstoupil sám Tahra Bej.

Prohlédli jsme všechny předměty velmi pečlivě, abychom se ujistili o jejich pravosti a zbavili se každého možného podezření na podvod, pokud šlo o tyto věci.

Fakír se dotkl zadní části svého hrdla a pevně si stiskl svými prsty kůži trochu výše, než je důlek v týlu. Druhou rukou si tiskl spánky na čele. Pak se zdálo, že trhaně vtahuje ústy vzduch s tím výsledkem, že se na okamžik v jeho hrdle chvělo takzvané Adamovo jablko. V minutě se jeho oči zavřely a on byl v transu; zároveň ze sebe vyrazil zvláštní, prudký výkřik. Jeho vytržení vyvrcholilo zcela náhle ve strnulost tak velikou, že by byl padl na podlahu, kdyby ho jeho dva asistenti nebyli zachytili.

Jeho tělo bylo ztuhlé jako kus dřeva.

K prvnímu pokusu byl obnažen až po pás.

Jeden z jeho asistentů připevnil dlouhé čepele kos na dva podstavce, a to ostřím do výše. Na tyto kosy byl pak Tahra Bej položen tak, že jedna podpírala jeho ramena a druhá jeho kotníky. Když byl v tomto stavu, jeden lékař zkoumal jeho tep a byl překvapen, když shledal, že mu bije nadnormální rychlostí 130 tepů za minutu.

Pak byl přinesen a zvážen veliký kus kamene. Viděli jsme, že váží skoro devadesát kilogramů. Byla to hrubá kostka skalní žuly. Asistenti ji položili na žaludek Tahra Beje. Jeden z nich se potom chopil kovářského perlíku a začal s ním bušit ránu za ranou do kamene. Fakírovo tělo zůstávalo napjaté a ztuhlé, jako by bylo ze železa, a ani jednou ani o nejmenší částečku nepovolilo pod touto kombinací děsného tlaku a váhy. Konečně se kámen rozpoltil na dva kusy, které spadly s hlukem na

podlahu. Tahra Bej byl zvednut, postaven na nohy a podporován oběma muži. Bylo zřejmé, že si naprosto nebyl vědom toho, co se dělo, a že netrpěl žádnou bolestí. Lékaři ho se zájmem prohlíželi a shledali, že ostří kos nezanechala ani nejmenší stopy na jeho kůži! Nicméně kamenný kus žuly zanechal silnou červenou stopu na celém jeho žaludku.

Účinek celé této zkoušky na fakíra byl asi takový, jako by byl ležel na posteli z květin. Připomínalo mi to výkony nižšího řádu jóginů, s nimiž jsem se setkal v Benáresu, kteří sedí a spí na ostrých hrotech a od nichž jsem odešel, jsa spíše odpuzován než poučen.

Potom ho položili na prkno se hřebíky, velmi dlouhými; jejich hroty vystupovaly do vzduchu. Jeden asistent vyskočil a stál na něm jednou nohou na jeho prsou a druhou na jeho žaludku. A přece jen, když ho pak lékaři prohlíželi, nejevila jeho nahá záda ani nejmenší stopu po vniknutí hřebíků! Jeho tep teď byl 132 tepů za minutu.

Pak byl postaven na nohy.

Pozoroval jsem, jak se fakírova oční víčka chvějí a pak se jeho oči pomalu otevřely. Asi za dvě vteřiny potom, kdy se probral, se počaly jeho oči pohybovat. Podobal se člověku, který se právě probudil ze snu, který ho unesl někam velmi daleko. V následující půlhodině jeho oči zůstaly neskutečně nehybné. Ponenáhlu se vracel do života. Učinil násilný pokus vdechnout vzduch a přitom otevřel ústa tak daleko, že jsme mohli vidět, jak je jeho jazyk svinut nazad do hrdla. Po vdechnutí si vložil prst do úst a vytáhl si jazyk do normální polohy.

Potom se plně vynořil ze stavu strnulosti, do kterého se tak rychle uvedl.

Pak si asi dvě minuty odpočinul a podrobil se dalším zkouškám, které měly dokázat, zda je jeho tělo skutečně necitlivé k bolesti.

Požádal lékaře, aby probodli jeho tváře dvěma kloboukovými jehlicemi, což jeden z nich ihned udělal. Probodnul jehlicemi každou jeho tvář v takovém úhlu, že konec jehlice se vynořil z úst.

Lékaři vědí, že v těle existují jistá místa, kde maso mezi dvěma svaly nebo mezi dvěma nervy může být bez poranění probodnuto. Proto velmi dbali na to, aby tentokrát vybrali skutečně nebezpečná místa ve fakírově obličeji. Potom mu probodli tlustými dýkami tváře, přičemž Tahra Bej byl zcela v bdělém stavu a věděl dokonale, co se s ním děje, a přesto se zdálo, že při tom necítí nejmenší bolest.

Hrozivější zkouškou bylo, když dovolil jinému lékaři, aby vbodl velkou dýku do jeho hrdla před hrtanem, přičemž její hrot se objevil, když dýka prošla masem skoro v délce jednoho palce. Někteří lékaři, kteří byli přirozeně a zcela správně skeptickými, pozorovali zorničky jeho očí co nejbedlivěji, aby viděli, zda se stahují nebo roztahují. Tak bylo možno zjistit přítomnost nebo nepřítomnost nějakého omamného prostředku v jeho těle. Měli totiž podezření, že se tajně před představením omámil, aby se učinil necitelným vůči bolesti. Zjistili však, že jeho oči jsou naprosto normální. Když pak byly všechny zbraně vytaženy, nebylo vidět na jeho kůži ani jediné kapky krve. To bylo pro některé lékaře tak úžasnou věcí, že chtěli *rozříznout* jeho obličej kouskem skla a bodat jehlami do jeho hrdla. Ale fakír i z této zkoušky vyšel naprosto bez krvácení. Bodali šípy a kloboukové jehlice do jeho ramen a prsou se stejným výsledkem. Aby ukázal jinou tajemnou schopnost, kterou má, dovolil Tahra Bej, aby byl velký ostrý nůž vražen do jeho prsou a pak vy-

tažen. Rána nekrvácela. Jeden lékař projevil přání vidět téci krev, aby se přesvědčil, že fakír byl skutečně poraněn. Ihned potom fakír způsobil, že mu počala rudá tekutina vytékat tak, že zaplavila jeho prsa, což byl pohled dosti příšerný. Když byl lékař uspokojen, tu Egypťan zastavil všechen výron krve pouhou silou své vůle – a to byl důkaz, který způsobil ještě větší úžas než všechno předcházející. Za deset minut potom byla rána skutečně zahojena.

Jeden z jeho asistentů přinesl planoucí pochodeň a přejel jí po celé délce fakírovy levé nohy až do poloviny stehna. Slyšeli jsme, jak horkem praská kůže i maso, ale jeho obličej zůstal klidný, nehnutý, naprosto nevzrušený.

Jiný lékař, dosud nepřesvědčený, se domníval, že Tahra Bej požil nějaký omamný prostředek, zkoumal tepy jeho srdce, když fakírovo tělo olizovaly plameny. Tep srdce nejevil nejmenší změny. Kdyby byl trpěl nějakou bolestí a zakrýval ji, nebo ji dokonce ovládal nějakou zázračnou silou vůle, to by pak srdce muselo ohromně zvýšit tep, jeho obličej by zbledl a jiné známky by dokazovaly jeho tajné utrpení. Dále pak, kdyby byl vzal něco podobného jako kofein, jeho dech by nezůstal normální.

Při jiných pokusech bylo probodeno jeho maso právě nad srdcem dlouhými šípy a také přímo skrze jeho paže, až hroty vyčnívaly na druhé straně.

Potom nám ukázal moc nad zvířaty, kterou někdy také ukazují indičtí jógini. Vzal králíka a položil jeho zadní tlapy okolo jeho hrdla. Zvíře dvakrát či třikrát odporovalo, ale fakír stiskl jedno nervové středisko na jeho týle a udělal přes zvíře svýma rukama dva tahy. Potom leželo zvířátko natažené na zádech přesně v pozici, která mu byla dána, tiše, jako by bylo mrtvé. I jeho oči zůstaly zcela otevřené a my jsme pozorovali, že přes ztuhlost těla se otáčely oční bulvy čas od času, což dokazovalo, že zvíře

bdí, třebaže je bezmocné. Abychom to dokázali, jeden z nás se přiblížil ke králíkovi a dotkl se jeho oka prstem. Ihned se oko zavřelo a zase otevřelo. To prozradilo, že zvíře je si zcela vědomo, co se s ním děje, ale že nemůže použít svou vůli.

Tahra Bej je lehce ťukl do týla a zvíře vyrazilo výkřik, vyskočilo, postavilo se na nohy a vesele běhalo po stole. Nijak mu nebylo ublíženo a po své smutné zkušenosti nejevilo žádné újmy.

Týž pokus byl vykonán se slepicí, která se podrobila stejně poslušně jako králík. Tahra Bej jí mohl dát každou polohu a udržet v jakémkoli postavení a to tak dlouho, jak si přál.

Potom nám fakír sdělil, že jeho tělo není již necitelné k bolesti, protože tato necitelnost netrvá déle než asi dvacet nebo dvacet pět minut po jeho prvním vstoupení do transu. Jinými slovy – byl zase úplně v normálním stavu. „Kdybyste mne teď náhle a nenadále bodli nožem, tu bych nepochybně vykřikl bolestí," přiznával se.

Konečně došlo k nejpozoruhodnějšímu výkonu tohoto večera, totiž k pochování za živa. Tento neobyčejný výkon byl proveden za zkušebních podmínek, které nepřipustily ani nejmenší pochybnosti o jeho pravosti.

Tahra Bej řekl, že napřed stanoví přesně hodinu a minutu, kdy se probudí z transu, do kterého se uvede. Žádal nás proto, abychom ho nenechali pochovaného déle než přesně jednu a půl hodiny, protože určí své probuzení pět minut po této době.

Rakev byla přinesena doprostřed jeviště, přičemž byla nejdříve prohlédnuta podlaha pokoje. Byla kryta dlaždičkovou mozaikou, jako jsou obyčejně egyptské podlahy a pod ní nebylo nic jiného než strop jiného pokoje, neboť jsme byli ve zcela moderním domě, kterých je v evropské čtvrti Káhiry stále více. A tak možnost tajných

padacích dveří byla velmi rychle odmítnuta, ale aby i poslední pochybovači byli uspokojeni, byl položen přes podlahu obyčejný koberec. Rakev byla postavena na tento koberec.

Tahra Bej vstoupil svým obvyklým postupem do stavu auto-katalepsie (strnulosti). Přitiskl si prsty na tepny záhlaví a na nervová střediska na spáncích. Svinul jazyk nazad do hrdla a prudce vtáhl vzduch. Za dvě minuty byl zcela strnulý. Jeho dech se úplně zastavil, krevní oběh přestal obíhat a jeho celé tělo bylo necitelné. Klesl do náruče svých asistentů a zatímco ti ho podporovali, lékaři ho prohlédli a zjistili: srdce nebije, žádný dech!

Jeho ústa, uši a chřípí zacpali jeho asistenti bavlnou, jeho strnulé, soše podobné tělo bylo položeno do rakve. Bylo by obtížné říci, jaký byl rozdíl mezi Tahra Bejem v rakvi a kterýmkoli jiným mrtvým člověkem v rakvi. Bylo jisté, že nebylo ani známky života u této „živé mrtvoly“ s popelavou tváří.

Asistenti začali pracovat lopatami a rychle naplnili rakev měkkým červeným pískem. Fakír byl pískem úplně pokryt. Pak přinesli dřevěné víko a pevně ho přibili na rakev.

Potom byla přinesena na koberec dlouhá, dřevěná bedna a postavena vedle rakve. Ta byla zdvižena a přenesena do bedny. Asistenti se dali znovu do práce a naházeli přes rakev písek, až byla truhla po okraj naplněna.

Posadili jsme se na půldruhé hodiny a čekali, zatímco Tahra Bej nehnutě ležel ve své provizorní písečné hrobce. Prohlíželi jsme vše, čeho bylo použito a pečlivě jsme kontrolovali každý *krok* výkonu. Jestliže přežije tuto zkoušku, budeme nuceni se poklonit jeho neobyčejným silám.

Konečně přešla určená doba a my, věrni svému slibu, jsme odhrabali a vyházeli písek; rakev byla uvolněna, zvednuta a víko otevřeno. Tam ležel fakír natažen ztuhle jako mrtvola, a jeho kůže měla barvu tupě šedou jako u mrtvého člověka. Podle všech známek byl rozhodně mrtvým člověkem.

Pak byl vyňat; ztuhlost zmizela a on byl posazen do křesla. Po několika minutách se objevily první známky vracejícího se života. Oční víčka se chvěla; pak byl pozorovatelný rytmus klidného dýchání a postupně oživovalo celé tělo.

Asi za dvanáct minut po vyjmutí z rakve byl zase jako kdy jindy a hovořil o své zvláštní zkušenosti.

„Můj spánek byl tak hluboký, že nevím nic, co se se mnou dělo," řekl nám. „Vzpomínám si pouze, že jsem zavřel oči v tomto pokoji a že tajemným postupem sugesce jsem se zase v tomto pokoji probudil přesně v okamžiku, který jsem stanovil."

Tak se skončil úžasný večer s tímto úžasným mužem, který dovede konat zázraky!

Odcházel jsem s pocitem, že potácející se postava materialismu bude dovedena v tomto století k popravčímu špalku. Nikdy nevykonala příliš mnoho k vysvětlení tajemství mysli.

♦

Seděli jsme v luxusním bytě a Tahra Bej vykládal teorie a principy, které jsou podkladem jeho pozoruhodných skutků. Je vždy zajímavé a někdy i užitečné zajistit si vysvětlení neobyčejných a abnormálních skutků od těch, kteří je skutečně provádějí a ne od knižních učenců, kteří o nich dovedou jenom teoretizovat.

„Musíme začít s tím, že v sobě uznáme velké možnosti, které máme všichni," začal. „A dokud to neuděláme, musíme zůstat spoutáni na rukou i nohou, kdy zbytečné omezování brání bádat v našich zázračných psychických i fyzických silách. Lidé, když vidí jevy, které mohu ukazovat, si myslí, že jsou buďto nějakým druhem kejklířství, nebo něčím naprosto nepřirozeným. Klamou se v obou případech. Zdá se, že nemohou pochopit fakt, že tyto věci jsou dokonale vědecké a že se řídí přírodními zákony. Je pravda, že užívám psychických zákonů, které jsou málo chápány, ale přesto jsou to zákony. Nic, co dělám, není ani nadpřirozené, ani svévolné, ani proti těmto zákonům. Pokud se týká těch, kteří se domnívají, že jsem nějakým jevištním iluzionistou, musím mít útrpnost s jejich omezenými myslemi, s jejich neschopností počítat s některými vyššími možnostmi lidstva, než jsou omezené zkušenosti, které oni dostali údělem."

Mé pero psalo stenografické poznámky posledních vět a já jsem zvedl oči a zachytil zadumaný výraz, který se někdy vloudil do jeho mystických očí, když se zmiňoval o svých kriticích. Bylo cítit, že by si byl raději dělal přátele než nepřátele, že by raději nacházel pochopení, než probouzel nepochopení.

„Oni si například myslí, že když si probodnu jehlicí nebo dýkou tváře, že když to není chytrý trik, pak jsem omámen a jestliže tu není žádná z těchto věcí, pak je to napětí mé vůle odolat bolesti. Ale kdyby to byla pravda, proč nejsou na mém těle jizvy, když jsem byl tak vážně zraňován a řezán? Faktem je, že nemohou opustit svůj navyklý způsob myšlení: nemohou přijmout možnost pravdy mého vysvětlení. Nechť se jenom pokusí vrážet nože a dýky do svých vlastních hrdel a tváří. Pak brzy uvidí rozdíl. Mohou stále říkat, že to necítí a mohou se snažit, jak chtějí, ale určitě to cítit budou."

Po této rozhorlené poznámce se odmlčel.

„Ale vy chcete moje vysvětlení. Dvě tajemství, která mi umožňují provádět mé činy, jsou za prvé stisknutí jistých nervových center na mém těle a spolknutí jazyka nazad; za druhé schopnost vstoupit do kataleptického kómatu. Každý, kdo se k tomu hodí a kdo se podrobí dlouhému cvičení, jemuž jsem se podrobil já, abych ovládl a úspěšně prováděl aplikaci těchto dvou tajemství, může konat stejné skutky. Bez takové aplikace bych nemohl tvrdit, že mám odvahu odolávat bolesti těchto pokusů bez hnutí“

Mluvil s upřímností, která překvapovala, protože znám způsob myšlení orientálních fakírů. Přesto jsem se ho tázal: „Byl byste tak laskav a vysvětlil mi lépe první tajemství?“

„Ano,“ odpověděl jeho měkký hlas. „Zkrátka, není třeba, abych vám říkal, že nervy jsou vodiči veškeré bolesti, ale je nutno poukázat na to, že tlakem prstu tak, aby byla odvedena krev z mozku, totiž tlakem na určité nervové centrum, je toto centrum zasaženo necitlivostí. Pamatujte však, že ani na okamžik nenavrhuji, aby to někdo zkoušel, protože bez dlouhého a vhodného cvičení, které je nutné, takové pokusy bez odborného vedení by prostě byly bláznovstvím a nebezpečím. Je-li takový tlak sloučen s koncentrací myšlenek na stav ztraceného vědomí a s dokonalým uvolněním svalstva a nervů, i když po tom všem následuje dokonalé spolknutí jazyka nazad a prudké vtažení vzduchu, je jisté, že nastoupí pevné kataleptické kóma. A potom, asi na dvacet pět minut se tělo samovolně stává naprosto necitelným k bolesti, přičemž nezáleží na tom, jak je tato bolest prudká nebo krutá.“

„Na která místa provádíte tlak?“

„Jsou to hlavně krkavicové arterie, které slouží hlavě, hypnotická střediska spánku a bloudivý nerv. Ale jak

jsem řekl, člověk si nesmí s nimi pohrávat. Každý, kdo by se snažil stisknout si například krkavici a když by se mu podařilo odvést krev z mozku, nepochybně by shledal, že si vyvolá v hlavě bzučení, způsobené krví, která opouští v hrdle jeho týl. A pak by padl bezradně nazad a nevyhnutelně by omdlel. Já to mohu dělat zcela bezpečně, protože mne k tomu od dětství cvičili znalci."

„A spolknutí jazyka…?"

„Velmi brzy, když jsem byl sotva čtyřměsíčním dítětem, obracel mi otec jazyk nazad svým prstem. Výsledkem toho byla jakási křečovitá mdloba. Když byla příliš prudká, bylo to znamení, že cvičení bylo přehnáno, a že je třeba na chvíli přestat. Dnes mohu spolknout jazyk snadno; ačkoli dosud někdy mám obtíže vrátit jej do normální pozice a musím jej vytáhnout prsty."

„Předpokládejme, že jste vstoupil do onoho spánku – co se pak stane?"

„Než vstoupím do tohoto stavu, vždy určím napřed okamžik svého probuzení. Jakmile se tento okamžik dostaví, probudím se. Mnozí lidé používají tuto formu autosugesce jednoduchým způsobem, když si večer řeknou, aby se probudili ze spánku v určitou hodinu, včas, aby mohli následující den pokračovat ve své práci. To je důkaz, že podvědomá mysl nikdy nespí. Je to jenom vědomá mysl, která se oddává takovému průběhu. A to také vysvětluje, proč náměsíční lidé často vykonávají zcela rozumné skutky, aniž si pamatují, co dělali.

Vraťme se však. Začátek kataleptického transu přináší s sebou přestávku dvou důležitých životních činností, totiž dechu a oběhu krve. Víme dobře, že většina lidí prohlásí, že když se tak stalo, musí nevyhnutelně nastat smrt. Ale já vám nepotřebuji tuto věc dokazovat, poněvadž jste již veřejně dosvědčil, že jste byl v Indii svědkem opaku. Jedině fakíři mohou zastavit dech a

oběh krve a přece žít dále. Stačí říci, že veškerý krevní oběh se zcela zastaví, když jsem v kataleptickém kómatu.

Ve skutečnosti je zastaven celý běh mého života. Je podstatné, abych zdůraznil fakt, že to není strnulost dosažená někdy při hypnotických pokusech na jiných osobách, protože v těchto případech oběh krve je obyčejně zrychlený. Proč? Protože používané metody jsou totálně rozdílné a naprosto nesouvisející. Tento rozdíl vidíte zcela jasně v metodě, která používá pouze hypnotickou sugesci, kdežto já používám prostředky čistě fyziologické, to je, tisknutí nervů a spolknutí jazyka. Jiný rozdíl je v tom, že moje necitlivost proti bolesti netrvá déle než dvacet pět minut po probuzení z druhého stupně transu. Případy hypnotizovaných osob nejsou vymezeny pevně stanoveným obdobím. Hypnotické stavy navozené sugescí obvykle činí tělo subjektu necitelným k bolesti – to je pravda, ale být necitelný k bolesti, když onen stav přešel, tak jako u mne, to je něco jiného. Ale nejdůležitějším rozdílem je přece to, že se uvedu do transu naprosto svou vlastní vůlí, ale který hypnotizér může sám sebe hypnotizovat?“

„Je pozoruhodné, že vaše tělo je bez jizev po tak mnohém bodání, které jste musel zakusit během svého života. Jak si to vysvětlujete, doktore?“

„Abych toho dosáhl, dělám dvě věci. První je zrychlit na čas oběh krve. Víte, že lékaři zjistili, že můj tep vzrostl při pokusech onoho večera na 130 tepů za minutu. To zrychlí moje srdce, ale nepřežene je a jeho rychlost mne neunaví. Taková rychlost toku krve pomáhá přirozeně k hojení ran s úžasnou úspěšností. Nezapomeňte, že to dělám pouhou vůlí. Za druhé je tu zvýšení tělesné teploty až ke stupni horečky. To zničí veškeré choroboplodné zárodky, které mohly být zaneseny do ran, a také

to skutečně dezinfikuje. Moje rány nikdy nehnisají a vždy se hojí po několika minutách, nebo v případech vážnějších nejdéle za několik hodin.“

Pak jsem se dotkl jeho závažnějšího výkonu, totiž pohřbení za živa.

„Nemusím vám vyprávět, že již před tisíciletími ve starém Egyptě, právě tak jako ve staré Indii, byly stejné skutky prováděny zcela běžně,“ odpověděl. „Tehdy každý věřil, že je to právě duše, která tajemně vede život těla. My věříme, že duše může žít odděleně od těla a že, když chemické atomy, které skládají tělo, se vrátí do země ve formě uhlíku, draslíku, vodíku, kyslíku a tak dále, duše sama, která je jejich životní silou, se vrátí ke svému prameni, k Neznámé Moci, která je věčná. Nemusím vám říkat, že nebezpečí moderního materialismu je v tom, že dává falešný návyk myšlení, který olupuje lidstvo o nezměrnou sílu, o sílu duše. Tolik, pokud jde o teorii.

Zkrátka, mohu vám říci, že v nejhlubším transu, spojeném se strnulostí, je tělesný život potlačen, ale neviditelná jiskra duše nicméně pokračuje ve své činnosti. Dokázat toto tvrzení vyžaduje dlouhý a velmi obtížný výcvik, který obvykle začíná již v časném mládí. Zmínil jsem se již, že můj vlastní otec mne začal cvičit, když mi byly sotva čtyři měsíce. A nyní si mohu dovolit dát se pochovat na několik dní, jestliže chci, a objevím se zcela bez úrazu.“

„Skeptici mají vždy námitky,“ poznamenal jsem. „Vždy se táži, jak je možné žít pod zemí bez dýchání?“

„Vezměme prostý příklad. Lovci perel u pobřeží východní Afriky vydrží pod vodou bez dýchání osm až devět minut. To je nejvyšší rekord pro normální lidskou bytost, pokud je mi známo. Nyní se obraťme k říši zvířat. Žába dýchá velmi rychle, ale může zůstat pod vodou bez vzduchu celé čtyři hodiny. Jak to může dělat? Prohléd-

něte ji a zjistíte, že je přitom její tělo strnulé. Ve skutečnosti je v katalepsii. Také uvidíte, že má oči zavřené, ale ne očními víčky, nýbrž zvláštní ochrannou kůží, která chrání před nebezpečím dlouhého styku očí s vodou. Vezměte vodní želvu. Žije zcela volně na vzduchu a přece jen může strávit i několik hodin pod vodou. Kdybyste však zbavili želvu vzduchu a donutili ji, aby zůstala pod vodou proti své vůli, zadusí se a zemře. Důvodem k tomu je, že neměla čas připravit se na svůj život pod vodou. Krokodýli, kteří mají podobnou schopnost žít v obou živlech, přezimují, aniž dýchají, po několik měsíců při snížené životnosti. Věda sotva dovede vysvětlit, jak tito tvorové dovedou žít bez kyslíku. Některé druhy netopýrů nám také poskytují známé případy přezimování, přičemž zůstávají zavěšení bez dýchání.

Dovolte, abych vám hned řekl, že klíčem k těmto nepochopitelným výkonům je okolnost, že tito živočichové vstupují do jistého stavu zvláštní strnulosti. A když to svedou živočichové, proč ne lidské bytosti, které přece jen mají živočišná těla? Kdyby lidské bytosti používaly tohoto klíče, také ony by mohly získat stejné výsledky. A to jsme my, fakíři, dokázali. Kdybych nebyl při svém experimentu, kdy se dám zaživa pochovat, v kataleptickém transu, zadusil bych se za deset minut. Skutečně existují okolnosti, za kterých můžeme žít bez dýchání.“

„Jestliže, jak říkáte, během období pohřbení se duše odpoutává od těla, vchází pak do onoho světa? A co nám můžete povědět o svých zkušenostech v oné sféře?“

„Na neštěstí vám nemohu říci téměř nic. Nechci se vydávat za člověka, který by znal tajemství onoho světa. Ačkoli jsme probudili překvapující síly z podvědomé mysli do takového stupně, stále existují tajemné hlubiny, do nichž jsme proniknout nemohli. Nesnáz je v tom, že když

my fakírové vystoupíme z těla, ocitneme se ve stavu, který je podobný náměsíčníku, tj., nejsme si vědomi života, ačkoli existujeme, a když se vrátíme do tělesného života, nejsme schopni vzpomenout si na nic ze svých zdánlivě nadpřirozených dobrodružství. Možná, že jsme pátrali v oblastech světa duchů, ale protože se na nic ze svých zkušeností nepamatujeme, nemůžeme o tom světě nic říci. Náš spánek je tak hluboký, že se zcela podobá spánku přezimujících zvířat, o nichž jsem se vám zmínil."

To bylo ovšem k politování. Že člověk, který „mnohokráte" zemřel, jako to učinil Tahra Bej, nemohl přinést žádnou jasnější zprávu – to bylo rozhodně zklamáním.

Potom mi začal vyprávět příběh zvláštního případu fakírského „pohřbu".

Jeden dobře známý fakír byl pohřben zaživa roku 1899 v městě Tanta. To je rodné město doktora Tahra Beje. Fakír určil, že se neprobudí dříve než dne 17. května 1925. Když se přiblížilo určené datum, byl vykopán a zjistilo se, že dosud žije. Tělo bylo v dokonalém stavu a veškeré orgány byly zdravé a on jenom ztratil schopnost řeči. Za šest měsíců potom onen muž zemřel.

Tázal jsem se doktora Tahra Beje, proč onen muž zemřel tak brzy.

A on řekl: „Bylo to proto, že v podzemí unavil svoje tělo. Takové dlouhé pohřbení zkracuje život fakíra. Na druhé straně však, je-li člověk pohřben ne déle než na velmi krátkou dobu, řekněme od jednoho do tří dnů, je pak výsledkem zázračné posílení a uzdravení. Před staletími to objevili egyptští dervišové. Tehdy byli pověřeni trestáním určitých zločinců, kteří, místo aby byli odsuzováni k smrti, se musili podrobit dlouhému období pohřbení, když předtím dervišové jejich tělo vhodně připravili. Tato období se různila, pokud jde o délku, podle povahy zločinů. A bylo objeveno, že i když tato zkouška

zkracovala jejich životy, byli zase na druhé straně zázračně vyléčeni ze svých chorob jakéhokoli druhu, když leželi pohřbeni v horkém písku.

Mým vysvětlením k tomu je, že takové pohřbení poskytuje veškeré dobrodiní prodlouženého odpočinku a půstu. Léčba půstem, která je dnes tak oblíbená, dovoluje přírodě, aby se dala do práce a vyléčila tělo z jeho nemocí. Pohřbení na pár dní se rovná půstu na stejnou dobu s dodatečným dobrodiním dokonalého odpočinku veškeré tělesné činnosti a toto dobrodiní mohou nejlépe ocenit naše přepracované nervy. Tato hluboká letargie při krátkém pohřbení uvádí do činnosti mocné léčebné síly, čímž dokazuje moc duše nad tělem a úžasnou inteligenci, která spočívá v našem podvědomí.“

„Ale neexistují nějaká nebezpečí, když se dáte pohřbít zaživa?“

Rozpřáhl ruce s přisvědčujícím výrazem. „Ovšem že existují, ale vhodným opatřením jim lze předcházet. Použitý postup musí být proveden s největší pečlivostí, neboť zde je hra o život a smrt. Jeden mladý fakír, Said, si tímto způsobem připravil smrt. Byl to velmi slibný, mladý muž, osmnáctiletý, který se bez rozpaků zasvětil životu fakíra a byl vycvičen v procesu uvádět se do strnulosti, jak jste to viděl u mne. Jednoho dne se rozhodl, že podnikne odvážný skutek, že se dá pochovat pod zem, a sice na celých šest let. Dobrá – bylo to vykonáno a jeho tělo bylo uloženo do zvláštní hrobky. Aby zde byla jakási kontrola nad tímto činem a aby mu bylo pomoženo, otvírali někteří zbožní muslimové jeho hrobku jednou do roka, a to během svátků ramadánu, prohlédli stav jeho těla, a potom se nad ním modlili. Ve dvou prvních letech bylo jeho tělo nalezeno v dokonalém stavu zachovalosti. Ale při třetím otevření objevili ke svému zármutku, že čer-

vi vnikli do rakve, v níž byl uzavřen, a že zničili část jeho těla.“

„Jak to vysvětlíte, doktore?“

„Mám k tomu dvojí vysvětlení. První je, že přípravy před pohřbením nebyly provedeny dokonale. Fakír, který chce podniknout takové dlouhé pohřbení, si má dát tělo dokonale pokrýt měkkým voskem, jako by celé jeho tělo bylo odlito do vosku. Pak by měl být uložen do rakve zavřené a zapečetěné, ze které byl odstraněn všechen prach. Ubohý Said nenařídil, aby byla provedena tato předběžná opatření. Můj názor je, že otvor v jeho rakvi udělal nějaký had, některého velmi malého, ale silného druhu, který žije v Egyptě; že tento had vlezl dovnitř do rakve a přes jeho chřípí si prorazil cestu do těla, a tak vnikl až do mozku. Toto zranění Saidova těla by dovolilo, aby kyslík vnikl do jeho těla. Připisuji část účinnosti strnulého stavu faktu, že zbavuje tělo kyslíku. Jsem přesvědčen, že pokud kyslík je zadržován, aby nevnikl do těla ležícího v transu, žádní mikrobi ani červi se ho nedotknou. Výsledkem tohoto vniknutí bylo, že ztratil do jisté míry obranu své strnulosti proti červům. Ti vlezli do rakve a počali se živit jeho masem, přičemž vnikli nejprve do vnitřních orgánů.“

„Je možné, provádět nějakou vnitřní operaci na vás, dokud jste v onom kataleptickém kómatu, bez použití omamných prostředků?“ otázal jsem se.

„Věřím, že je to dokonale možné, ale nikdy jsem se nepokusil tuto věc dokázat.“

Tím jsme vyčerpali jeho speciální zkušenosti.

Egyptská mystéria

Usir byl jedním z nejvýznamnějších egyptských bohů a egyptská mystéria jsou s jeho jménem spojena. V časných dnech starého Egypta byla Usirova mystéria slavným náboženským aktem a Abydos byl pro tyto oslavy prvním místem v celém Egyptě. A tak právě v Abydu byla založena první a hlavní svatyně Usirova, a proto se stal Abydos nejposvátnějším místem.

Dávná historie Abydu uvádí kalendář zpět do období bez dat, tam, kde léta splývají, do předhistorických dob Egypta, do nezmapovaného období před vznikem faraónů. A to byly dny, kdy bohové nemizeli z dohledu lidí, kdy „polobohové“, jak je nazývali egyptští historikové, vládli lidu.

♦

Ponořil jsem svoji olovnici mysli do záhady zvané „Kdo byl Usir?“ a čekal jsem na odpověď… A potom, z ticha minulosti, přišla odpověď: Jeden ze vznešených v Atlantidě předvídal potřebu připravit nový domov pro své mladší duchovní příbuzenstvo a vzal je na východ, tam, kde je dnes Egypt. Dosáhl nadlidského stavu bytí, který je známkou polobohů, a tak byl nejenom světským vladařem svého lidu, nýbrž byl pro ně také bohem. Vyvedl tyto jemnější duše z odsouzeného kontinentu, ačkoli ten byl tehdy na vrcholu své civilizace, neboť bohové připravují nové země dávno předtím, než staré zmizí.

Než Atlantis padla, vystěhovaly se skupiny ušlechtilejších duší. Ti, kteří patřili k západním říším, odebrali se do Střední a Jižní Ameriky, a ti, kteří patřili k východním říším Atlantidy, odešli do Afriky, aby tam položili základ k velikosti Egypta.

Plavili se ve svých křivolakých lodích s příděmi namířenými k málo známému východu, a zbudovali si osady na různých místech a v různých dobách na březích euro-afrických. Společnost pod bezprostředním vedením Usira byla dovedena do předhistorického Egypta, u jehož břehů se zastavili. Zanedlouho potom se plavili vzhůru po Nilu kolem tří pyramid a Sfingy, které byly zbudovány prvním atlantovským přílivem, až jim Usir nařídil, aby se zastavili nedaleko nynějšího Abydu. Shledali, že Egypt je již obydlen původním obyvatelstvem, které je přijalo mírumilovně a které vzhledem k jejich vysoké vzdělanosti postupně podlehlo jejich vlivu, takže ho ovládli. Tak se zrodila civilizace Dolního Egypta a než Usir opustil svůj lid, založil náboženská mystéria a zanechal je jako dlouhotrvající odkaz, aby bylo zvěčněno jeho jméno, dílo a učení. A tak tito muži a ženy, tito předhistoričtí Egypťané, byli již vzdělaní a civilizovaní, dříve než se Londýn vynořil z bažin.

Za dlouho potom, když Usir odešel a náboženství potřebovalo oživení a uzákonění, objevil se jiný velký Učitel „polobůh“ jménem Thovt, který založil druhé ústředí mystérií Usirových v Sais. A vše to se událo uprostřed prapůvodních obcí předhistorického Egypta.

♦

Otázka: „Kdo byl Usir?“ byla právě zodpovězena, avšak historické legendy opakují fantasticky neuvěřitelný mýtus o někom, kdo byl zabit a jehož rozházené kusy těla byly později zase sebrány v celek a došlo k zmrtvýchvstání – oživení. O čem je tento mýtus?

Odpověď, kterou jsem hledal k tajemství Usirovy legendární vraždy, se mi konečně dostavila, když jsem putoval dále vzhůru po Nilu a věnoval se studiu nejlépe

zachovaného velkého chrámu v Egyptě, a sice chrámu bohyně Hathory v Dendeře, který byl více než tisíc let zcela pokryt a chráněn teplým, měkkým pískem.

Vstoupil jsem dovnitř a poznal jsem v tomto místě svatyni, kde byla prováděna Usirova mystéria až do pozdní Ptolemaiovské doby. Posadil jsem se na podlahu, která byla ve skutečnosti částí chrámové střechy, a znovu jsem se oddal hloubání o staré legendě. A když jsem spouštěl svou olovnici dosti dlouho a dosti hluboko, tu bleskla mojí myslí skutečná pravda, jejíž zkroucené úlomky přešly až k nám přes staletí ve formě fantastického příběhu o Usirově rozsekání a jeho pozdějším složení.

Klíčem mi byla náhlá vzpomínka na mou osobní zkušenost uvnitř Královské komory ve Velké pyramidě, když z temna noci se vynořilo vidění dvou velekněží, z nichž jeden uvedl mé tělo do strnulosti a vyvedl mého vědomého ducha z tělesného sevření. Mé spící tělo bylo ve skutečnosti v transu, oživováno pouze sotva vnímatelným bezvědomým dýcháním, zatímco jeho skutečný životní princip unikl. Byl jsem jako mrtvý člověk, jehož duše opustila jeho tělo. A přece jen na konci své zkušenosti jsem se do těla vrátil, a aspekt smrti zmizel. Nebylo to snad opravdové zmrtvýchvstání, návrat do této naší pozemské existence po krátkém vhledu do druhého stavu? Nebyla to vědomá existence po smrti?

Vstal jsem a prohlížel jsem si obrazy na zdech, abych potvrdil osvícení, jehož se mi dostalo. Natažený Usir tu ležel zdánlivě mrtvý, zdánlivě balzamovaná mrtvola v mumiovém obalu, ale vše naznačovalo přípravu k obřadu, který poslouží člověku živému a nikoli mrtvému. Ano, bylo zde kandidátovo tělo v transu, zde byl přisluhující kněz a zde vykuřovadlo, aby vzkříšení probíhalo snadněji.

Byly zde také noční modlitby. Neboť toto zasvěcování se dělo vždy po příchodu noci. Novic byl uveden do transu na doby různě dlouhé – čím byl pokročilejší stupeň, do něhož vcházel, tím delší a hlubší byl jeho trans – a kněží nad ním bděli v těchto hodinách noci, jak bylo ustanoveno.

Takový byl výjev, jenž se odehrával při obřadech mystérií od nepamětného dávnověku. A jeho význam? Zabití Usirovo nebylo nic jiného, než zdánlivé usmrcení každého kandidáta, který se chtěl účastnit Usirových mystérií, to jest, aby byl spojen s duchem Usira, zakladatele těchto mystérií.

V nejstarších chrámech byl vždy dvojí plán ve stavitelské úpravě a každý chrám měl dvě oddělení: první pro obyčejné náboženství, druhé pro tajná mystéria. Tato druhá oddělení byla zcela stranou a byla umístěna ve zvláštní části svatyně.

Kandidát byl uveden hypnotickými prostředky, což zahrnovalo používání silných aromatických látek a magnetických tahů, vedených přes celé tělo, kombinované s používáním magicky nabité hole, do transu podobnému smrti, v němž byl zbaven všech známek života. Zatímco tělo zůstávalo nehybné, duše si ponechávala svou vládu nad ním pomocí magnetického paprsku, viditelného jasnovidným zasvěcovatelem, takže vitální funkce byly zachovány přes dokonalé vyřazení životnosti. Smyslem a cílem tohoto zasvěcení bylo poučit kandidáta, že: „Smrt neexistuje!“ A on o tom byl poučen nade vše jasným a praktickým způsobem, tj. byl donucen zakusit sám na sobě skutečný proces umírání a tajemného vstupu do jiného světa bytí. Jeho vytržení bylo tak hluboké, že byl položen do pomalované a popsané rakve, jejíž víko bylo zavřeno a zapečetěno. Podle všech záměrů a cílů byl skutečně usmrcen!

Ale když určená doba jeho transu přešla, byla rakev otevřena, a on byl příslušnými metodami vzkříšen. A tak symbolicky rozházené údy Usirovy byly zase sebrány a složeny a on byl oživen. Toto vybájené zmrtvýchvstání Usirovo bylo ve skutečnosti a prostě zmrtvýchvstání kandidáta usirovských mystérií!

Kaple, ve které jsem stál, byla jevištěm mnohých takových „vražd“ a „zmrtvýchvstání“. Když kandidát prošel svým stavem vytržení a když byl připraven k probuzení, byl přenesen na místo, kde první paprsky vycházejícího slunce mohly zplna dopadnout na jeho spící tvář.

Je skutečností, že za starých dnů mnozí egyptští kněží vyšších stupňů a všichni velekněží znali dobře tajemství hypnotismu a magnetismu a mohli přivést ty, s nimiž dělali pokusy, do kataleptického stavu tak hlubokého, že to vypadalo jako smrtelná strnulost. Velekněží dovedli však mnohem více než to, více než dovedou moderní hypnotizéři: neboť *oni věděli, jak udržet kandidátovu mysl bdělou, i když jeho tělo bylo* v *transu,* a tak mu mohli opatřit nadnormální zkušenosti, na které nemohl zapomenout po svém návratu k normálnímu vědomí.

Tímto způsobem mohli mu vtisknout pochopení podstaty lidské duše a tím, že na čas donutili jeho duši, aby vystoupila z těla, poskytli mu také vnímání existence jiného světa bytí; takzvaného světa duchů, pro který poskytovala symbolika jeho pomalované rakve vhodnou analogii. A tak Egypťané ryli na víka sarkofágů nebo malovali na rakve nebo kreslili do svých posvátných spisů zvláštního malého ptáka-člověka, vyletujícího z mumie, anebo na ní odpočívajícího. Byl to pták s lidskou hlavou, lidskými pažemi a byl často představován, jako by vystupoval z chřípí mumie, drže v jedné ruce hieroglyf napjaté plachty, znamenající dech, a ve druhé kříž s ouškem, čili znamení života.

Ať již napsáno zde nebo na svitku papyru, nebo vyryto do žulového kamene, všude význam těchto zvláštních hieroglyfů učí stejné nauce o existenci světa duchů. Když egyptská *Kniha mrtvých* mluví o zemřelých, mluví ve skutečnosti o žijících-mrtvých – o lidech, uvedených do extáze tak hluboké, jako je smrt, s těly tichými a nehybnými, s dušemi vypuštěnými do druhého světa. *Kniha mrtvých* se vztahuje na zasvěcení. Jakýmsi tajemným způsobem onen druhý svět proniká náš vlastní svět a tito duchové mohou být velmi blízko nás smrtelníků. I učenci nám říkají, že v přírodě není nic ztraceno. A když člověk zmizí z tohoto světa, zanechávaje za sebou necitelné nehybné tělo, je přece docela možné, že se objeví v éteru, pro nás neviditelně, ale viditelně bytostem éterickým.

Ačkoli tento postup zasvěcení měl veškeré zevní známky kvalifikovaného hypnotismu, přece jenom to bylo něco, co daleko přesahovalo uspávací metodu našich moderních experimentátorů, kteří sice sondují v podvědomé mysli člověka, ale kteří nemohou způsobit, aby jejich subjekty nabyly vědomí hlubších úrovní života.

Podle populárních zkazek Usir byl člověk, který byl mučen a zemřel a pak vstal z hrobu. A tak se jeho jméno stalo pro jeho národ skutečným synonymem pokračování života po smrti a jeho vítězství nad smrtelností jim dávalo naději v podobné vítězství po jejich vlastní smrti.

Víra v nesmrtelnost duše a v posmrtný život byla všeobecná. A také se věřilo, že po přechodu do tohoto nového života bohové budou soudit duši a že zapíší míru jejích dobrých a zlých činů z minulosti. Špatní obdrží svůj trest, zatímco dobří odejdou do říše blažených a spojí se s Usirem. Tyto názory sloužily dosti dobře davům a poskytovaly duši pracujícího venkovana tolik, kolik mohla pohodlně pojmout. Bylo by málo užitku z toho, kdyby tyto

duše byly mateny nějakou hlubokou filosofií a důmyslnými psychologickými vysvětleními. Všechny tyto populární mýty, legendy a pověsti měly být chápány zčásti obrazně a zčásti historicky, ukrývajíce jistý vnitřní rozumný význam a také jistou vnitřní pravdu, která jedině byla skutečná. A aby toto učení bylo udrženo naživu, používali chrámoví kněží nejenom obřadů, ale také v určitých dobách prováděli dramatická představení, která udržovala v obyvatelstvu příběh o Usirovi. Jen málokteré z těchto her se však přiblížily ke kategorii mystérií. Veřejné hry byly symbolické a posvátné, ale neodhalovaly obecenstvu žádné skryté tajemství. Proto staré a lidové divadlo o smrti a zmrtvýchvstání Usira nesmí být považováno za vnitřní mystéria.

Chrámy měly své zvláštní a oddělené budovy pro mystéria, která byla prováděna malou a vybranou skupinou kněží, kteří se jmenovali hierofanti. A tyto tajné obřady byly prováděny současně a mimo denní ceremonie, sloužící k uctívání bohů. Sami Egypťané nazývali tyto obřady „Mystéria“. Hieroglyfické texty mluví o člověku, který prodělal tato mystéria, jako o „dvakrát zrozeném“ a bylo mu dovoleno připojit ke svému jménu slova: „ten, který obnovil svůj život“, takže archeologové dosud objevují na nápisech hrobek tyto věty, udávající duchovní stav zemřelé osoby.

Ale jaká byla nejvyšší tajemství, o nichž byli poučeni úspěšní kandidáti v mystériích?

To záleželo na stupni, kterým prošli, ale všechny jejich zkušenosti mohly být zhruba shrnuty do dvou výsledků, které tvořily jádro zjevení, které získali.

V prvních stupních se kandidáti seznámili s lidskou duší, malovanou v hieroglyfické soustavě jako malý člověk-pták, rozřešili tajemství smrti. Naučili se, že ve skutečnosti je to zmizení z jednoho stavu bytí, aby se člověk

objevil ve stavu jiném; že smrt působí na fyzické tělo, ale že nezničí duši a jáství. Naučili se také, že duše nejen přežívá zničení fyzického obalu, ale že také postupuje dále do vyšších sfér.

V pokročilejších stupních byli seznámeni s božskou duší; byli uvedeni do osobního styku se Stvořitelem. Stáli tváří v tvář Božství. Nejprve byli poučeni o pravém vysvětlení „pádu“ člověka z jeho původního duchovního stavu. Byla jim sdělena tajná historie Atlantidy, historie tak důvěrně spojená s historií „pádu“. Potom byli pozvedáni, úroveň za úrovní, až se konečně ocitli v témže vysoce duchovním vědomí, jakému se Člověk těšil na počátku. A tak, zatímco dosud putovali v čase, sbírali poklady věčnosti.

Egyptská mystéria byla dlouho zapečetěna pro cizince a teprve v pozdějších dobách jich bylo několik přijato a zasvěceno. Ti, kteří byli zasvěceni, téměř vždy dodrželi své sliby, že zachovají tajemství. Pravidla, týkající se vstupu, byla přísná a nekompromisní.

Mezi málem jiných cizinců, kterým bylo dovoleno obdržet egyptské zasvěcení, byl i Platon, který strávil ve svém mládí třináct let učením v egyptských chrámech. A jaké bylo svědectví ušlechtilého filosofa Platona o mystériích? „Vlivem tohoto božského zasvěcení jsme byli pozorovateli jedinečného a blaženého vidění, sídlícího v čistém světle; a my sami jsme byli učiněni bez poskvrny a osvobozeni od obklopujícího nás roucha, kterému říkáme tělo a k němuž jsme nyní připoutáni jako ústřice ke své skořápce.“ On také ujišťoval, že konečným cílem mystérií bylo dovést člověka zpět k principům, od nichž lidské pokolení původně odpadlo.

Jiný cizinec, Plútarchos, podává psychologický účel mystérií ve svém pojednání *De Esete et Usire,* ve kterém praví: „Zatímco jsme zde dole, zatíženi tělesnými

zálibami, nemůžeme mít žádný styk s Bohem, leda ve filosofické myšlence se ho můžeme lehounce dotknout jako ve snu. Ale když jsou naše duše osvobozeny (mystériemi) a když vstoupily do čistých oblastí neviditelného a neměnitelného světa, tu tento Bůh bude vůdcem a králem těch, kteří na něj spoléhají a kteří se dívají s nenasytnou touhou na krásu, která nemůže být vyslovena lidskými rty.“

Jiným zasvěcencem slavné cizí linie byl Mojžíš. Ve skutečnosti byl jenom zpola Hebrejcem, neboť jeden z jeho rodičů byl Egypťan. „Mojžíš byl poučen o veškerém vědění Egypťanů,“ praví *Nový zákon.* Tuto větu je nutno brát doslovně a znamená, že nejhlubší vědění Egypťanů mu bylo otevřeno. A tím nemohlo být nic jiného než vědění, sdělené v mystériích.

Toto vědění, které měl Mojžíš, zvěděl ve slavné chrámové škole v městě Onu, které Řekové, když dobyli Egypt, pojmenovali Héliopolis. *(Poznámka: V bibli je toto město jmenováno jako On.)* Je to zmizelé město, které kdysi stávalo ve vzdálenosti několika mil severně od Káhiry. Posvátná cesta se táhla od úpatí vyvýšeniny, na níž spočívají pyramidy, přes planinu, ke svatému městu Héliopolis. Toto město stejně jako Memfis – jiné zmizelé město v dohledu pyramid – se dívalo na Velkou pyramidu jako na nejvyšší svatyni mystérií. Héliopolis zmizela a chrám s ní.

Héliopolis bylo důležité středisko učenosti, posvátné a věkovité, s třinácti tisíci studenty kněžství a učiteli, s velkým počtem obyvatel a vynikající knihovnou, která později pomohla vytvořit slavnou knihovnu alexandrijskou.

Mojžíš, který byl neobyčejně vážný již jako dítě, postupoval tak dobře ve svých studiích a rozvoji svého charakteru, že prošel všemi stupni zasvěcení s poctami a

dosáhl vzácného a vrcholného stupně Adepta. A tak byl zase on způsobilý stát se hierofantem. A bylo to v téže škole mystérií, kde sám studoval – ve škole připojené k velkému chrámu v Héliopolis, v městě Slunce – kde dosáhl tohoto vyznamenání. Přijímal kandidáty do tajných obřadů Usira, které byly nejvyššími obřady mystérií.

V oněch dnech měl jiné jméno, a sice egyptské, tak jak se slušelo na jeho poloegyptský původ. Jeho původní jméno bylo Osarsiph. (Toto není nějakým výplodem fantazie ze strany spisovatele. Beru jeho jméno, jakož i jméno jeho chrámu s ještě několika dalšími fakty ze staroegyptských zápisů kněze Manéthóna; zbytek jsem odhalil soukromým pátráním).

A když nadešla doba veliké změny v jeho životě, když přijal poslání, které na něj bylo vloženo stejně osudem jako bohy, naznačil tuto událost i tím, že změnil své jméno v izraelské. Všichni o těchto věcech poučení Egypťané věřili v moc jmen. Pro ně mělo jméno magickou hodnotu. A tak Osarsiph přijal jméno Mojžíš.

Faraón v jeho době byl mužem tvrdé a neduchovní povahy. Byl zatvrzelý a krutý. Jeho zacházení s Izraelci bylo takové, že toto pronásledování probudilo Mojžíšův soucit a pohnulo částí hebrejské krve, která tekla v jeho žilách. Podařilo se mu vysvobodit hebrejské kmeny z jejich služebnosti a zajetí a vyvést je z údolí Hošen po staré historické cestě, která od nepamětných dob byla cestou mezi Afrikou a Asií, touž cestou, po které musel jet jednoho dne na koni Napoleon, aby se málem utopil, když dojel k Suezu.

Některé části pozdější historie Mojžíšovy lze najít v bibli, ale jsou smutně promíšeny pouhými zprávami z doslechu.

Ve *Starém zákoně* nalézáme řadu knih, které se jmenují *Pentateuch* a které jsou připisovány Mojžíšovi.

Obsahují podstatu oné moudrosti, kterou chtěl Mojžíš údajně sdělit svým lidem, spojenou s víceméně historickými fakty o stvoření světa a prvních pokoleních lidstva.

Mojžíš jako Adept znal a užíval svaté písmo zasvěcenců tj. hieroglyfy v jejich třetím neboli tajném duchovním významu. (*Poznámka: Hieroglyfy lze číst předně způsobem obyčejného písma, za druhé podle jejich významu psychického a rituálního a za třetí podle symbolického významu čistě duchovního, což umí číst jen zasvěcenec čili Adept.)* Když dokončil *Pentateuch,* napsal jeho text v egyptských hieroglyfech. Přístup k těmto textům byl dovolen jen zasvěceným kněžím, kteří rozuměli hieroglyfům. Ale když se Izraelci usadili v Palestině a staletí se převalila přes jejich hlavy, znalost hieroglyfů se stala nejasnou. Kněžstvo ponenáhlu ztrácelo stále více znalost těchto znaků a mohlo je luštit jen s obtížemi. To není nic překvapujícího, když si připomeneme, že i v samotném Egyptě ve čtvrtém století po Kristu bylo umění vyložit hieroglyfy zcela ztraceno.

Když skoro za tisíc let po velikém odchodu Izraelců z Egypta staří Izraelci sebrali sbírku knih, kterou nyní nazýváme *Starým zákonem,* byly obtíže, když se snažili přeložit Mojžíšovy knihy do hebrejštiny, ohromné. Neboť Mojžíš psal jako Adept a tito starší, ač učení, nebyli Adepty. Neporozumění se objevovala velmi často, symbolické výrazy byly přijaty jako doslovné skutečnosti, hieroglyfické obrazy byly přijaty jako obrazy věcí existujících a symbolické fráze byly žalostně nesprávně vysvětlovány. Jediný příklad postačí. Oněch šest dní stvoření znamenalo v duchu Mojžíšově šest obrovských period času, které jsou jmenovány symbolicky dny z důvodů, které znal každý zasvěcenec. Ale učenci, kteří Mojžíše překládali doslovně, si skutečně mysleli, že mínil dny po dvaceti čtyřech hodinách.

Proto tyto dávné knihy bible poskytují podivné názory, když jsou čteny doslovně – podivné, poněvadž pouhá všední věda je správně opravuje na základě faktů – ale poskytují nejvýš plodné vědění, když jsou čteny ve světle pochopení toho, čemu bylo vyučováno v egyptských chrámech mystérií.

Proto je možno tvrdit, že Mojžíš byl jednou z nejdůležitějších osobností, která se probudila ze smrtelného transu při zasvěcení.

♦

Egyptský kříž s ouškem nebo kříž s kroužkem na vrchu je symbolem věčného ducha zasvěcence, který se vítězně zvedá ze svého fyzického „ukřižovaného“ těla. Kruh, který nemá žádný viditelný začátek ani konec, znamenal vždy věčnou podstatu božského ducha, zatímco kříž byl symbolem smrti podobného stavu při vytržení, do něhož byl zasvěcenec uvržen, a tudíž jeho smrt, jeho ukřižování.

Dalším egyptským symbolem je postava s hlavou sokola a lidským tělem, sedící se vzpřímenou páteří na zvýšeném krychlovém trůnu a držící v obou rukou trojnásobné žezlo Egypta – důtky, pastýřskou hůl a berlu Anupa. Jsou to tři symbolické znaky pravé vlády. Důtky znamenají moc nad tělem, pastýřská hůl znamená ovládání citů a berla se šakalí hlavou kontrolu myšlenek. Pevný krychlový trůn naznačoval toto dokonalé ovládání pozemské přirozenosti. Jeho krychlovitá podoba je znamením, že zasvěcenec má vždy jednat „v pravém úhlu“ (jako rovný s rovným, otevřeně a čestně). Podél základny trůnu běží řada křížů s oušky, slavného „klíče k mystériím“ starých Egypťanů a jiných národů, symbolů života

podle egyptologů; ale při hlubším čtení symbolů to značí zasvěcení do nesmrtelného vyššího života ducha.

Velkým cílem, který byl uložen egyptským zasvěcencům, byla sebevláda. Proto vidíme tak často na podobiznách ony klidné, neproniknutelné výrazy na tvářích.

Symbol vylévání vody na kvetoucí lotosy, stojící v květináčích značí, že lotos byl posvátnou rostlinou Egypta, tak jako jiných starých zemí, a v rozvitém tvaru krásně naznačoval probuzeného lidského ducha. A tak tento symbol vylévání vody na lotosy naznačoval zbožnou péči o vzrůst a vývoj duchovní podstaty.

Nejslavnější egyptský zaklínač hadů

Setkal jsem se s mnohými zaklínači hadů v různých končinách Východu. Ale protože jsem byl zasvěcen některými členy jejich bratrstva do obratných triků a tajemství jejich umění, která nás zbavují iluzí, ztratil jsem úctu k většině z nich. Protože jsem věděl, jak dosahují svých úspěchů s neškodnými plazy bez jedovatých zubů, zbavilo mne to potěšení sdílet údiv jejich užasle přihlížejícího obecenstva, ať domorodého či evropského.

Ale šejk Músá nepatřil do jejich rodu. Pyšnil se, že je opravdovým mágem – v dávném smyslu tohoto špatně užívaného slova – a že ve jménu Proroka ovládne všechny druhy hadů pouze za jednoduchého použití staré magické moci. A nikdy neměl žádný neúspěch při ospravedlňování této své pýchy.

Který člověk si může vyjít do pouště, vyhrabat mezi kameny a pískem hada a pak ho uchopit rukou, jako by uchopil hůlku na procházku? Který člověk se může nechat uštknout právě chycenou kobrou a s úsměvem pozorovat, jak se krev řine z poraněné paže? Který člověk může vstoupit do domu a spolehlivě tam vypátrat každého plaza, až dosud neobjevitelného, který je ukryt v nějaké díře, zastrčeném koutě nebo nábytku?

Pozoroval jsem šejka, jak dělá všechny tyto věci a ještě další a tak dokazuje tajuplnou nadvládu nad nejtajuplnějšími tvory. S veškerým naším nesmírným vědeckým pokrokem nemůžeme a ani se neodvažujeme provádět věci, které tento Orientálec dělá s lhostejnou beztrestností.

Músovým povoláním skutečně byl neúřední odchyt hadů jako služba pro domorodé obyvatelstvo města. Kdykoli měli v nějaké luxorské domácnosti podezření, že je tam had, nebo kdykoli nějakého hada letmo zahlédli v

místnosti nebo na zahradě, vyděšený majitel ihned utíkal pro šejka Músu. Ten neomylně vždy vypátral úkryt plaza – ať to bylo v nějaké puklině zdi, nebo mezi trámy střechy, nebo v díře na zahradě – a pak přikázal onomu tvoru, aby se objevil. Zpravidla had uposlechl, ale když se zdráhal, Músá vsunul ruku do podezřelé skrýše a chytil plaza za hrdlo. Potom vložil hada do svého kulatého košíku a odnesl. Když nějaký hospodář vídal hady příliš často na místech, kde se pásl jeho dobytek, poslal pro Músu, a tak se zbavil nebezpečí. Stejně tak činily některé hotely, dříve než turistům znovu otevřely své brány, uzavřené v listopadu a prosinci, jejich ředitelé poslali pro Músu a požádali ho o důkladnou prohlídku všech místností a okolí, prohlídku, která se často proměnila v napínavou honbu na hady, neboť hadi se velmi rádi usazují v opuštěných budovách. Když Músá opouštěl hotely, mohli byste přísahat, že tam nezůstal jediný had – tak skvělý byl výsledek jeho práce.

Šejk Músá el Hawi byl malé postavy. Nebylo mu více než čtyřicet osm let, jak jsem odhadoval, ačkoli jeho tvář a čelo byly poněkud vrásčité. Ježaté strnisko vousů na bradě, nejméně týden neholené, rozcuchané, neupravené kníry a baňatý nos to byly věci, kterých jsem si všiml nejdříve. Ale jeho oči s těžkými víčky a trochu vodnaté na mne neudělaly žádný zvláštní dojem. Výraz kolem jeho úst byl dobrosrdečný a příjemný. Byl to zřejmě prostý a nevzdělaný člověk, s prostými nároky, třebaže byl dovedný ve svém zvláštním povolání.

Dva velké stříbrné prsteny zdobily jeho pravou ruku a další dva jeho levici. Poznal jsem podle nápisů, které na nich byly vyryty, že tři z nich nosí pro jejich tajemnou ochrannou moc, o které věřil, že ji mají. Čtvrtý prsten byl pečetní, bylo do něj vyryto jeho jméno, jakož i výraz důvěry v Alláha. Uvědomil jsem si, že tak jako Mohamed

neschvaloval zlato, tak i jeho oddaní následovníci často dávali přednost stříbru, i když si mohli zlato dovolit.

Músá se nabídl, že chytí hada na místě, které si sám zvolím, tak aby se nemohlo říci, že hada předem ukryl na připraveném místě. Dodával, že mu na tom nesejde, kam ho vezmu k lovu.

Vybral jsem velkou zahradu, náležející zchátralému starému domu, který nebyl používán po více než dvanáct let v důsledku sporů mezi příbuznými. Zahrada se táhla až k řece Nilu a byla tak opuštěná jako sama poušť. Byla v dostatečně zanedbaném stavu, aby vábila všechny hady v Luxoru. Músá se zdál být zcela spokojený s mou volbou.

Když jsme došli do zahrady, trval Músá na tom, že uspokojí jakékoli ještě zbývající pochybnosti v mé mysli – ačkoli jsem žádné neměl, ale spíše jsem cítil, že je až příliš poctivý – tím, že si vysvlékne vnější hnědé roucho i spodní bílou řízu a zůstane jen v košili a ponožkách! Cílem této neočekávané exhibice bylo dokázat, že nemá žádné hady schované v záhybech svého oděvu nebo snad obtočené kolem nohou! Ujistil jsem ho ihned, že důkaz je dokonalý a on se zase oblékl.

Músá potom kráčel zvolna po zahradě a v pravé ruce nesl tři stopy dlouhou silnou hůl z palmového dřeva. Pak se náhle zastavil a udeřil do kamenů několika lehkými ranami. Zároveň svým jazykem vydal mlaskavý zvuk a pak se dal do hlasité, nepřerušované recitace jistých vět z *koránu,* smíšených s magickým zaříkáním a zaklínáním, aby se štír objevil.

„Pod tímto kamenem je štír," vysvětloval a ukazoval na rozeklaný kus skály. „Cítím ho!"

Ale žádný štír se nevynořil, a tak Músá znovu začal se svým zaklínáním a kouzly, tentokrát silnějším hlasem, který byl plný důrazného rozkazu. Tentokrát měl

úspěch, neboť veliký štír uposlechl jeho výzvu a okamžitě vylezl zpod kamene a pak se zastavil. Músá se sklonil a zvedl ho svými nechráněnými prsty. Přinesl ho blízko ke mně a držel ho ve vzduchu, abych si ho mohl pečlivě prohlédnout. Byl to žlutozelený tvor, asi deset centimetrů dlouhý. Jeho žihadlo – tato nebezpečná, třebaže maličká zbraň, vyčnívající z konce jeho ocasu – bylo dokonalé a nepoškozené. V malém žlutém měchýřku, připojeném k tomuto žihadlu, bylo dostatek jedu, aby komukoli způsobil bolestivou smrt. Ačkoli toto strašné žihadlo bylo hrozivě vztyčeno, štír je přesto nebodl do Músova těla.

„Jste spokojen?“ zeptal se zaklínač. „Vidíte, je velmi veliký, ale neuštkne mne. Žádný štír mne nesmí bodnout, neboť jsem jim to zakázal.“

Pak si položil štíra na hřbet levice. Jedovatý hmyz několikrát pohnul svým žihadlem, jakoby přirozeným instinktem chtěl zaútočit na Músu, ale pokaždé se zarazil v nebezpečné blízkosti, kdy hrot žihadla byl sotva na jeden centimetr od kůže toho, který jej zajal.

Potom, aby dále dokázal svou moc nad štírem, položil ho Músá na zem. Štír se začal pohybovat přes suť, jako by chtěl uprchnout, když mu šejk náhle rozkázal, aby se zastavil. A štír se skutečně zastavil!

Músá ho znovu zvedl a odnesl ke svému košíku, spletenému z vrbového proutí. Byl to veliký prapodivně tvarovaný důkladný košík. Zaklínač zvedl jeho dobře přiléhající víko, vložil štíra dovnitř a koš uzavřel.

Šli jsme dále pátrat po větší kořisti. Músá mne ujišťoval, že může odhalit skrýš hada pouze svým vlastním čichem, a to bylo vysvětlení, které mne příliš nepřesvědčovalo. Znovu se však zastavil v jedné části zahrady, vykřikl krátký rozkaz a udeřil svou palmovou holí do kořenů jednoho stromu. Potom začal stejným jednotvárným vysokým a zvučným hlasem vyvolávat řadu opakujících

se vět, vyzývajících hada, aby vyšel ze své díry a zaklínal ho při tom Alláhem, Jeho Prorokem a králem Šalomounem, aby se nevzpíral jeho vůli. Jeho chování bylo velmi rázné a soustředěné. Tu a tam znovu udeřil holí do kořenů stromu.

Přešly asi dvě minuty, ale žádný had se neukázal. Zdálo se, že Músá se trochu hněvá a je rozčilen tímto neuposlechnutím jeho rozkazu. Pot mu stékal po tváři ve velikých kapkách a jeho rty se opravdu chvěly. Potom bil do stromu svou holí a řekl mi: „Při životě Prorokově přísahám, že je zde!“ Mumlaje si pro sebe, sklonil se na okamžik k zemi a pak vykřikl: „Ustoupit! Velká kobra přichází!“

Ustoupil jsem na jeden metr, s očima pevně upřenýma na každý pohyb, který dělal Músá. Ten si vyhrnul pravý rukáv svého hnědého roucha, důkladně si zblízka prohlížel půdu, nad kterou se skláněl, vyrážel své magické věty s dvojnásobnou silou a statečně vložil svou ruku do hlubin úzkého otvoru mezi kořeny. Z místa, kde jsem stál, jsem hada neviděl, ale bylo zřejmé, že ustoupil hlouběji do své skrýše. Bylo to vidět z toho, že Músá s výrazem hněvu na tváři vytáhl svou paži, vyhrnul si rukáv ještě výše a znovu ji vnořil do temného otvoru; tentokráte téměř až k lopatce. V okamžiku se však jeho ruka znovu vynořila s kroutícím se a zápasícím hadem v jejím pevném sevření. Músá hada vytáhl násilím, jako by to byl kus neškodného provazu a nikoli živý prostředník plížící se smrti.

Hodil hada na zem, na chvíli ho nechal svíjet se a pak ho chytil za ocas. Had se svíjel sem a tam s překvapivou hbitostí, ale ze sevření nemohl uniknout. Potom ho Músá chytil zase za hrdlo těsně za hlavou a znovu jej držel ve výši a vyzval mne, abych se přiblížil a prohlédl si oběť jeho umění. Tělo plaza se zmítalo sem a tam. Had

hlasitě a vytrvale syčel v záchvatu vzteku nad svým zajetím. Jeho rozeklaný jazyk vystřeloval a zase mizel rychlostí blesku, ale Músova pěst byla jako ze železa. Když had zjistil, že nemůže uniknout, tu tato rozzuřená kobra se trochu zklidnila, zřejmě vyčkávala svůj vhodný čas. V tomto okamžiku vyřkl Músá mocné zaklínadlo a dovolil hadovi vyklouznout z jeho pěsti. Had se v prachu plazil sem a tam, přičemž Músova ruka se znovu dotkla jeho ocasu, což bylo ochranným opatřením.

Přiblížil jsem se asi o dva kroky a se zájmem ho studoval. Had měl známý vzorkovaný povrch kůže svého druhu, s jejím typickým zeleným a žlutošedým zbarvením. Jeho kápě s těmi zvláštními znaky, které vypadají jako brýle a určují jeho druh, zůstala rozšířená a z jeho šupinatého těla se šířil lehce odporný zápach. Had byl asi metr a půl dlouhý a asi pět centimetrů tlustý. Jeho malé, zlověstné oči zíraly nenávistně a pevně na šejka. Ten prozpěvoval nové zaklínání, do něhož vložil veškerou svou sílu rozkazu a rozhodnosti.

Ukazováčkem zamířil na hada, poručil mu, aby položil svou hlavu do jeho ruky a přitom mu zároveň zakázal, aby ho uštkl. Had syčel, zdánlivě odporoval a vymršťoval svůj rozeklaný jazyk. Potom zvolna, nesmírně zvolna, zíraje stále svýma korálkovýma očima na toho, kdo jej zajal, se pohyboval vpřed a nakonec se podrobil tomu, co se zdálo být nevyhnutelné.

Kobra přestala syčet a měkce položila svou hlavu do ploché, vzhůru obrácené dlaně svého zaklínače! Tam odpočívala, jako by dítě odpočívalo svou unavenou hlavou v matčině klíně, poddajně a klidně.

Byl to pohled, jakého jsem nikdy předtím nebyl svědkem a určitě pohled fantastický. Díval jsem se se zatajeným dechem.

Chtěl jsem vyzkoušet pravost výkonu tohoto kouzelníka a jeho hadů, prokázat, zda jsou skutečně jedovatí. Opatřil jsem si velikou lžíci a žádal jsem Músu, aby ji vložil hadovi do malé červené tlamičky, což on učinil. Jak se čelisti zakously do lžíce, hadí, jantarově žlutý jed několikrát vystříkl z jeho zakřivených jedovatých zubů. Brzy byla stříbrná lžíce zčásti naplněna jedem, který měl hustotu glycerínu a svým vzhledem se podobal sirupu, což mne překvapilo, neboť jsem si připomněl, že jedna nebo dvě kapky by stačily usmrtit člověka.

Jako poslední výkon vzal šejk Músá tělo hada a jediným pohybem si ho hodil okolo krku, jako by to byla dámská kožešina. Nyní se ukázalo, že je had zcela zkrocen, neboť přijal tuto svou nedůstojnou polohu bez jakýchkoli viditelných námitek.

Šejk zvedl víko svého košíku a okamžik podržel hlavu hada nad otvorem. Jediným slovem mu přikázal, aby vlezl dovnitř. Had ihned sklouzl dolů do košatiny, až celé jeho dlouhé kroužkované tělo zmizelo. Potom se něco stalo – nepochybně setkání s velkým škorpiónem, který již ležel na dně košíku – neboť kobra se najednou začala zmítat a kroutit zpět z košíku a pokoušela se uniknout. Ostré Músovo slovo, okamžik váhání a had znovu vlezl do svého okrouhlého vězení. Jeho pán zavřel víko a těsně je připevnil.

Músá ke mně obrátil svou unavenou, ale vítěznou tvář. Ukázka jeho umění skončila.

♦

O dva dny později mne zaklínač hadů přijal za svého žáka. „Jste nejenom mým prvním evropským žákem, ale vůbec druhým žákem, kterého jsem kdy měl.“

Tuto narážku jsem pochopil až příliš dobře. Jeho prvním žákem byl jeho nejmladší syn, kterého cvičil několik měsíců, aby byl jeho nástupcem a po otcově smrti vykonával jeho práci. Jednoho dne, když se chlapec naučil tajné tradiční nauce, poslal ho Músá poprvé samotného do pouště a řekl mu: „Tvůj výcvik je nyní dokončen. Jdi ven a chytni si sám svého prvního hada!“

Ale chlapec se nikdy nevrátil… a když ho otec šel hledat, nalezl ho mrtvého. Ležel skrčený, jeho tvář i tělo nesly známky smrtelné křeče, která doprovází mučivé důsledky osudného hadího uštknutí.

Vysvětlením jeho otce bylo, že zaklínače hadů není *možno* jen vycvičit, ale musí se jím narodit, tj. že musí mít vrozený sklon k této práci. Chlapec tento sklon neměl, ale otec ho vybral z důvodu výhodnosti. Řekl však, že má ještě tři další syny a když již v důsledku stáří nebude moci v této práci pokračovat nebo když bude cítit, že se blíží smrt, potom jednoho z nich zasvětí, aby nastoupil na jeho místo.

Músá mi vysvětlil, že nebudu profesionálním žákem, nýbrž čestným, a musel jsem mu slíbit, že nebudu hady zaklínat ze zisku.

Músá se nabídl, že mi sdělí vědění, kterým lze odvrátit uštknutí i toho nejjedovatějšího hada. Obnažil svou pravou paži nad loktem a ukázal mi náramek, zhotovený ze šňůry, na němž bylo přišito sedm malých čtvercovitých kožených schránek s talismany. Každý měl plochu asi tři na tři centimetry. Vypadaly velmi pestře ve svých různých barvách a tento dojem byl ještě zvětšen barevnými vlněnými nitěmi, jimiž byly připevněny. Vysvětloval mi, že každý z těchto malých plochých váčků obsahuje papír, popsaný jistými verši z *koránu* spolu s magickými formulkami.

„Toto vždy nosím jako zvláštní ochranu proti nebezpečným hadům," informoval mne. „Tyto talismany byly zhotoveny podle magických nauk. Je nutné, abyste také jeden měl, a proto jej připravím."

Položil jsem mu několik otázek: „Co se děje s hady, které chytíte, šejku Músо?"

„Uchovávám je, dokud nezhynou. Je mi zapovězeno usmrcovat je, neboť jinak bych ztratil nad nimi svoji moc."

„Ale potom musíte mít ve svém domě celé hadí oddělení zoologické zahrady?" zvolal jsem.

Zasmál se. „Ach ne! Chytám jen tři druhy hadů. Ti malí bojují se štíry v mém košíku a obyčejně jsou usmrceni. A protože jsou to štíři, kteří je zabíjejí, nemám za to vinu! Asi za tři nebo čtyři dni hadi, kteří jsou zlí a mají špatnou povahu, se ve své zuřivosti obvykle obrátí proti sobě a uštknou se, a tak zahynou sebevraždou. Dobré hady, kteří jsou velcí, nechám zahynout přirozenou smrtí hladem. A tak v žádném případě je nezabíjím."

Pomyslel jsem si, že je to zcela zvláštní druh logiky a tázal jsem se, zda by se to líbilo mstícímu andělu hadího království.

Músá vysvětloval, že nemůže na sebe brát odpovědnost, aby hady zase pouštěl, a dodával, že kdyby je pustil, již nikdy by se nevrátili. Nicméně však v několika případech hady pustil do pouště.

„Co je to za sílu, kterou okouzlujete hady, aby vyšli ze svých úkrytů? Je to nějaký druh hypnotismu?"

„Vůbec ne. Při úctě k islámu mohu jen říci, že je to moc, která přechází z mistra na žáka při zasvěcení. Vyslovovat pouze zaklínání by nestačilo k vítězství nad hady. Talismany, modlitby a rozkazy jsou všechny nutné a velmi pomáhají, stejně jako tajné zaklínání, které je sdělováno žákovi, aby ho používal pouze v myšlenkách. Ale

základ moci ovládnutí hadů přichází z oné síly, která je žákovi předána jeho učitelem. Právě tak jako nový kněz v křesťanské církvi dostane podle předpokladů jistou milost, když mu biskup položí ruce na hlavu při obřadu pomazání, tak také žák obdrží moc nad hady, která je na něj neviditelně přenesena. A je to tato síla, která ho skutečně opravňuje ovládat hady.“

Potom mi šejk sdělil, že je opravdu členem jistého dervíšského řádu, jehož specialitou je zacházení s jedovatými hady a že tento řád je jediným pravým bratrstvem mágů, kteří užívají tajných sil k ovládání hadů. Až do konce devatenáctého století bylo v Egyptě mnoho těchto dervíšů, ale dnes z moderního Egypta téměř vymizeli.

Músá se vyjádřil, že chce přenést jistý stupeň této mystické síly na mne, tolik, kolik postačí k mé imunitě proti uštknutí smrtelně jedovatých hadů a nejnebezpečnějších štírů. A současně mi sdělí slova jistých zaklínadel, jak pronášených veřejně, tak i tajných, a předá mi slíbený dar – písemný talisman. To vše bude mým zasvěcením do jeho dervíšského řádu. Musím se však řídit jeho podrobnými návody, které mi dá při cvičení. Také musím mít stále v úctě jméno Alláhovo a Jeho proroka Mohameda. Souhlasil jsem, že budu vše dodržovat.

Zvláštní podmínkou – ale zcela obvyklou při každém zasvěcování jóginů a fakírů v Orientě – bylo, že sedm dní před přenesením síly žák musí žít v osamělosti a živit se jen trochou chleba a vody. Žák také musí tento týden věnovat modlitbám a meditacím a odpoutat se od všech světských záležitostí a zájmů.

Šejk tvrdil, že tato tajná moc i tajné zaklínání bylo předáváno tradicí již od dnů krále Šalomouna, k němuž, jak se zdálo, měl Músá až přehnanou úctu. V tomto směru nebyl sám, neboť jsem zjistil, že většina egyptských fakírů považovala Šalomouna za prvního a největšího ze

všech fakírů, za nejvyššího mistra okultního vědění a za mága skutečně neomezených mocí.

V brzké době byly tyto přípravy provedeny. Šejk mi sdělil jisté tajné arabské „mocné slovo“, které jak ujišťoval, bude mít na hady vliv, bude-li v duchu pronášeno kvalifikovanou osobou. Přinesl mi i slíbený talisman. Byl to aršík papíru, pokrytý arabským písmem, většinou magickými formulkami a verši z *koránu.* Dále mi přinesl kožený sáček a přál si, abych do něho talisman uložil poté, kdy ho budu několik dní užívat. On sám chtěl sáček zašít. Pouzdro bylo hezkým předmětem z červené ovčí kůže a na jedné jeho straně byly vypáleny křižující se úhlopříčky. Na jednom konci sáčku byla upevněna dlouhá šňůra, spletená z červených, žlutých a zelených vlněných nití a měla sloužit jako smyčka, kterou bylo *možno* připevnit talisman k oděvu.

„Tento talisman bude užitečný, jen když jej budete užívat vy, protože jsem na něj napsal vaše jméno,“ poznamenal Músá, „a pro kohokoli jiného bude bezcenný. Až ho zašiji, noste ho stále pod svou košilí přímo na kůži. A dejte pozor, abyste ho neztratil. Protože kdybyste ho ztratil, nikdy ho již nenajdete. Zatím noste tento papír složený do malého rozměru.“

A bez jakékoli okázalosti nebo ceremoniálu, pouze položením rukou a rozvláčným prozpěvováním zaklínání byl přenos mystické síly dokonán. Od té doby jsem měl být imunní vůči štírům a hadům. Zasvěcení mělo však teprve prokázat svou cenu, Músá však připouštěl, že imunita nebude trvat déle než dva roky a budu-li si přát obnovit přenesenou sílu, budu ho muset znovu vyhledat.

Ke své výuce v zaklínání hadů jsem sehrál jakousi předehru tím, že jsem se učil nazpaměť zaklínání Rifa-í a potom zacházení s různými druhy zcela neškodných hadů. Ale ti nejenže byli schopni, ale byli také ochotni mne

uštknout. Pocit uštknutí je neobyčejně nepříjemný a podobá se asi pocitu, jako kdyby se vám zasekla do kůže rybářská udice! Ale tyto rány byly opravdu jen povrchní a neměly v sobě ani stopy po jedu. Dalším krokem bylo zacházet s jedovatými hady, jejichž jedovaté zuby byly odstraněny. Tito ubozí plazi také s chutí kousli pouhého novice, jakým jsem byl já. Konečně nadešel čas, kdy se zdálo, že má zaklínání skutečně působí a kdy jsem vyvinul tolik důvěry, že jsem cítil, že se má vůle úspěšně přenáší na vůli hadů. Brzy jsem zjistil, že velmi důležitou roli, jak učinit tyto tvory povolnějšími, hraje odvážná víra, soustředěné myšlení a pevná, silná, nepřetržitě udržovaná vůle.

A ve svém výcviku jsem postupoval; přešel jsem Nil a odešel se šejkem do pouště na lov jedovatých hadů, kteří měli své jedovaté zuby. Šejk chytil dva takové hady, jedním z nich byla velká kobra s krásně zbarvenou zelenou kůží, postříkanou žlutě, a druhým byl menší štíhlý had s hlavou kosočtverce a kresbou kosočtverců po celém hřbetě. Přinesli jsme je vítězně do Luxoru, bezpečně ukryté v šejkově košíku.

Usadili jsme se v jedné otevřené části zahrady. Músá náhle otevřel víko, ponořil svou ruku do košíku a zvolal: „Nyní začne vaše první lekce. Chopte se tohoto hada!“

Kobra byla rozvinuta směrem ke mně, její hlava se zmítala sem a tam. Ulekl jsem se tohoto náhlého rozkazu. Nikdy předtím jsem se dosud o své vůli nepřiblížil k nechráněnému hadovi tak zblízka, a tím méně jsem se pokoušel ho uchopit. Váhal jsem.

„Nemějte strach!“ řekl šejk konejšivě.

Okamžitě jsem pochopil, že tato zkušenost má být zkouškou. Kola mého mozku se otáčela rychlostí expresního vlaku. Znovu jsem váhal a kdo by neváhal před

uchopením smrtelně nebezpečné, právě chycené kobry, která může způsobit smrt s těmi nejhrůznějšími agóniemi. Ale pak jsem vycítil jakousi telepatickou výměnu myšlenek mezi mnou a mým učitelem, že přijmout strach z hada v tomto zkušebním okamžiku by mohlo znamenat neúspěch při procházení zkouškou a možná i konec mého mladistvého snu stát se zaklínačem hadů. Věděl jsem, že situace vyžaduje okamžité rozhodnutí, buďto přijmout, nebo odmítnout.

„Tak dobře!“ řekl jsem si v duchu. „Smrt teď nebo později?“ Napřáhl jsem ruku a uchopil proužkované tělo kobry. Místo abych zažil dotyk chladný a lepkavý, byl jsem překvapen, když jsem pocítil, že tento styk neposkytoval žádný nepříjemný pocit.

Had trhl svou hlavou, aby se podíval, kdo je jeho novým pánem. Naše oči se setkaly. Had se přestal pohybovat a zůstal v ustálené poloze bdělosti, nehybný jako pevná hůl.

Znovu mnou projel přirozený a nevyhnutelný pocit strachu, ale byl to jen záblesk. Okamžitě jsem se vrátil ke svému odhodlání, že projdu celou tuto zkušenost až do konce, ať to stojí cokoli, a od té chvíle jsem setrval v tomto rozhodnutí s neúprosným odhodláním.

Músá se na mne díval a nadšeně se usmíval. „Vidíte, teď jste se stal jejím pánem,“ hrdě oznamoval. Zda také had přijal plně tuto situaci, bylo pro mne příliš brzy rozhodnout. Hadí rod nezdědil svou pověst zrádnosti a vychytralosti pro nic za nic, a proto jsem se nedomníval, že první vítězství znamená také vyhrát válku. Protože jsem byl v této hře nováčkem, scházela mi dokonalá vnitřní jistota, která zasluhuje tolik obdivu v povaze člověka, jakým byl můj učitel.

Kobra se začala v mém sevření pružně pohupovat. Kroutila se sem a tam, svou strašně vyhlížející

hlavu a zlověstné oči otočené na mne. Její tenký rozeklaný jazyk ukazoval na mne. Syčení, které ze sebe vyrážela, znělo chvílemi jako těžký lidský dech.

Zde byl tvor, psanec, který neznal, a nemohlo se od něj očekávat, že by znal, význam slitování; tvor, který je nemilosrdně ve válce s celým světem.

Had přibližoval svůj malý obličej blíže a blíže k mému a já jsem vytušil, že nadešla moje druhá zkouška. Nejsem do života zamilován a nepochybuji, že smrt otevírá dveře jinam, ale dal bych přednost tomu nechat svou životní sílu odtéci kvůli lepší věci. Músá vzal ode mne kobru a položil ji na zem. Nepřál jsem si zaobírat se dále tímto hadem, dále držet tohoto zmítajícího se kluzkého tvora, byl jsem jím však podivně okouzlen a byl jsem rád, že se mi naskytla příležitost studovat jej tak zblízka. Nyní se přede mnou svinul ve vzdálenosti asi třicet centimetrů a jeho hlava a přední část těla se půvabně vztyčovaly do výše a při tom mne had stále bedlivě pozoroval.

Když jsem mu vracel jeho pohled, přemýšlel jsem o smrtící moci jeho malé tlamy. Všechno nebezpečí hada je soustředěno v tomto hrozivém otvoru, právě tak jako všechno jeho tajemství se zdá být soustředěno v jeho upřených očích bez víček.

Při uštknutí egyptskou kobrou je do těla vstříknut jed, který rychle ochromí nervy, a nervový systém je pak atrofický nebo zničený. Potom nevyhnutelně následuje zástava srdce nebo nemožnost dýchat.

Jaký měla příroda cíl, když opatřila hady takovou mocí nad životem a smrtí, tázal jsem se tiše sám sebe. Nakonec jsem požádal Músu, aby mi dovolil prohlédnout si vnitřek kobří tlamy. Okamžitě souhlasil, uchopil hada za hrdlo, vsunul do úzké štěrbinky tlamy dřívko a odhalil mi její neobvyklé anatomické uspořádání.

Otevřená tlama měla živou červenou barvu, což vytvářelo nápadný kontrast se zelenou a mdle žlutou barvou hadí kůže. Nemohl jsem si pomoci, ale udělal na mne hluboký dojem nesmírně účinný mechanismus, který se mi tak odhalil a který je tak vhodný k uštknutí. Zakřivené jedovaté zuby, sloužící jako tesáky, jsou zasazeny zcela v popředí čelisti, v každém koutě je jeden a jsou umístěny proti horní čelisti. Viděl jsem při činnosti tlamy, když se had pokoušel vyhnout se vloženému dřívku, které se dráždivě opíralo o jeho patro, že tyto dva jedovaté zuby nejsou pevně zasazeny do čelisti. Jsou ovládány zvláštním svalem, takže se mohou vztyčit kupředu a pak se zase mohou položit nazad. Nepamatuji se, že bych kdy viděl nějaký jiný druh živočichů s pohyblivými zuby.

Činné jedovaté zuby byly zasazeny do jakéhosi obalu sliznaté blány a za nimi byly ještě jiné zuby jakoby v záloze. Na obou stranách každého zubu byl malý váček, do kterého je vylučován jed. Žláza, která plní tento váček, bezpochyby pracuje na stejném principu jako naše slinné žlázy.

Jinou zvláštností těchto jedovatých zubů je jejich dutost. Mohli byste najít určitou analogii mezi nimi a injekční stříkačkou. Kobra může vrazit jako jehla ostré hroty těchto zubů přímo do masa oběti, přičemž zároveň stlačí svalstvo jedovatých sáčků, připojených k zubům, takže jed proteče vnitřkem zubu a je vstříknut do rány, podobně jako když injekční jehla probodne maso a současně vystříkne lék z dutiny stříkačky.

Šejk nyní navrhl, abych provedl druhý pokus k ovládání hadů, a sice abych přinutil hada usnout, přičemž bych zároveň dokázal účinnost talismanu, který pro mne napsal, neboť tento talisman je pro zdar takového pokusu nezbytný.

Pustil kobru a ustoupil stranou. Plaz se ihned obrátil proti mně a upřel na mne své lesklé, nehybné černé oči. Zpočátku jsem zkoušel jeho bdělost tím, že jsem ho zvolna obcházel, až jsem obešel celý kruh. Kobra pohybovala svou hlavou a svým krásným, vzorovaným tělem v dokonalém souladu s každým mým krokem. Její dvě strašné oči se ani na okamžik neodvrátily od mého zraku.

Asi ji moje pohyby zlobily, neboť se začala vztyčovat o něco výše, přitom zvedala svou plochou hlavu a hlasitě a hněvivě syčela. Znovu vymršťovala svůj černý jazyk, tenký jako nitka a nadýmala svou královskou kápi. Měl jsem pocit, že kdykoli kobra rozšiřuje tuto svou kápi do vejčitého tvaru, tak dokonalého jako deštník, chce tím svou oběť postrašit. Strašlivá, brejlím podobná kresba vpředu vztyčené kápě zdůrazňuje tento účinek.

Věděl jsem, že i bez skutečného vymrštění kupředu a uštknutí (čímž by ohrozila můj život), může kobra vyplivnout malou spršku svého jedu do mých očí – což je obvyklým úmyslem některých těchto hadů – aby způsobila trvalou slepotu.

Músá mne poučil, že musím pronášet zaklínání – jako vůbec všechny magické invokace – s největším mentálním soustředěním a silou, jaké jsem jen schopen.

Napjal jsem svou vůli a snažil se jí působit na hada. „Usni!“ rozkázal jsem v duchu. Pak jsem se přiblížil o několik palců, v pravé ruce jsem držel talisman a neustále jsem dával rozkaz. Syčivý zvuk ustal, kápě se stáhla, kývavé pohyby se staly volnějšími a kobra ztratila svou královskou pózu, kterou až dosud udržovala. Složil jsem papír do tvaru stříšky a položil jej na hlavu kobry. Had skoro ihned klesl, takže jsem musel talisman znovu položit na jeho hlavu. Konečně zcela oslábl a zůstal ležet

natažen na zemi, přičemž jeho vlnité tělo bylo svinuto v prachu do tvaru písmene S.

Potom se již nepohnul a zůstal strnulý. Zda opravdu usnul nebo byl v hypnotickém transu nebo byl bdělý, ale bezmocný, podléhaje „magii“ onoho talismanu, to jsem se nesnažil rozhodnout.

A tak skončil můj první pokus zaklínání hadů.

♦

Při několika jiných příležitostech jsme s Músou vycházeli na krátké výpravy lovit členy hadího rodu a přinášeli jsme je živé. Hadi někdy na Músu syčeli nebo i plivali ve svém hněvu, když je volal, ale nakonec se vždy podrobili a připlazili se poddajně do jeho rukou. Až jednou se stala nehoda.

Chytili jsme rohatou zmiji, která nám již od počátku působila nesnáze.

Když jsme se konečně pokoušeli ji vlákat do košíku, zřejmě omylem považovala pohyb šejka za útok – neboť někteří hadi jsou tvorové překvapivě nervózní – a udeřila ho v sebeobraně. V okamžiku se její malá tlama sevřela na jeho pravé paži a on byl uštknut. Ihned mu tekla po kůži krev. Proud rudé tekutiny se zvětšil a já mu rychle přivázal na ránu kapesník, abych zastavil krvácení. Doufal jsem, že šejk udělal poslední vůli a že někteří jeho příbuzní se postarají o jeho manželku a děti.

Ale Músá se jen usmíval. „To nevadí! Zmije mi nemůže ublížit. Je to jen kousnutí obyčejnými zuby.“

Žasl jsem.

„Žádnému hadu není dovoleno uštknout mne jeho jedovatými zuby,“ dodával. „Ale někdy mne kousnou do masa svými obyčejnými zuby. To se také stalo již dříve a nic si z toho nedělám.“

A aby Músá dokázal tuto svou nedotknutelnost, donutil hada, aby otevřel svou tlamu a pak vložil prsty bezprostředně pod jeho jedovaté zuby. Kdyby byl had chtěl, mohl své špičáky zabořit do jeho kůže a tak ho usmrtit. Ale špičáky se nepohnuly a Músá nakonec vytáhl svou ruku nezraněnu.

Následujícího dne nebyla rána zanícena a jeho poraněná paže byla zpola zahojena.

Pokud se týká oné dvouleté imunity, o které šejk tvrdil, že ji na mne přenesl, mohu jen říci, že jsem zacházel s nebezpečnými kobrami a s jedovatými zmijemi několikrát a že jsem si je dokonce kladl kolem krku, ale nikdy na mne nezaútočily. Skoro jsem si je zvolil za své zvířecí kamarády. Takový jsem měl zájem o tyto tajemné tvory. Ale Músá mne varoval, že pokud jde o červeně zbarvené druhy štíra, jsou to tvorové zlomyslní a neposlušní a moje síla by je nemusela přemoci a že existuje jisté malé riziko, kdybych se setkal s hadem téže povahy. Řekl mi, že mohu poznat nebezpečného hada, kdybych se s ním setkal, podle prvního vyslovení „magického slova“, než se k němu přiblížím. Když by si toho had nevšímal a nezastavil se, pak se s ním nemám zabývat. Takový had by se mohl snadno obrátit a člověka usmrtit, protože je naprosto zlomyslný.

♦

Jednou, když jsem hovořil o mystické síle, kterou měli Rifa-í, dervíši, zaklínající hady, a snažil se přimět Músu, aby na základě své dlouhé zkušenosti přesně definoval podstatu této síly, mohl nebo směl jen říci: „Je to pouze z moci Alláhovy, že se nám hadi podrobují. Hadi nám důvěřují, poněvadž je nám zakázáno je usmrcovat vlastní rukou. A my tuto jejich důvěru nezklameme. Proto

naše zaklínání obsahuje vždy některá slova ze svatého *koránu*.“

Neprozrazuji žádné tajemství, když zde uvedu zaklínání, které užívají dervišové Rifa-í, do jejichž řádu jsem byl zasvěcen, poněvadž toto volání je zpíváno veřejně a bezpochyby bylo slyšeno ve své původní arabské zvučné a básnické formě mnoha sty nezasvěcených lidí.

Pokud má váhu pouhé vyjádření myšlenky, nevidím důvod, proč by anglický překlad neměl být stejně účinný; ačkoli samotné zaklínání sotva přinutí hada, aby se vynořil ze svého úkrytu nebo aby položil svou plochou hlavu do našeho klína! Slova znějí takto:

„Ó, hade! Vyjdi ven! Zaklínám tě, abys vyšel! Zapřísahám tě ve jménu Alláha, ať jsi nahoře, nebo ať jsi dole, abys vyšel! Nikdo nemůže Alláha přemoci a nikdo nad Ním nemůže zvítězit. Ó, můj pomocníku v čase nouze! Ve jménu Svatého Místa a Svaté Knihy zapřísahám tě, vyjdi ven! Ve jménu Toho, jehož sláva otevírá veškeré dveře, vyjdi a podrob se smlouvě. Já jsem ten, kdo vlastní Slovo. V nejvznešenějším jménu Mistra veškeré pomoci, volám tě s dovolením svého Šejka a Pána mého bratrstva, Ahmeda el Rifa-í. Vyjdi ven! Ve jménu Moudrého Šalomouna, který vládne nad všemi plazy. Slyš! Alláh ti poroučí! Vyjdi, ó hade! Vyjdi. Mír buď s tebou. Já ti neublížím.“

♦

Když jsem se rozloučil se šejkem Músou, nemohl jsem jinak než opětovně uvažovat o tom, že pod naukami a praxemi dervíšů Rifa-í se skrývá zbytek nějakého starodávného kultu uctívání hadů, který sahá do minulosti, možná až do nezměrného dávnověku. Věděl jsem, že Músá – protože byl dobrým muslimem – by to rozhodně

popřel. A také jsem se jednou této otázky dotkl, ale on se odchýlil od otázky odpovědí, že není Boha kromě Alláha! A čím více jsem na něj v této věci naléhal, tím více zdůrazňoval svrchovanost Alláha, až jsem si konečně uvědomil, že buďto nemůže nebo nechce jasně pochopit mou otázku. Tak jsem chtě nechtě toto téma opustil.

Když jsem dal dohromady vše, čemu jsem se naučil od zaklínačů hadů všeho druhu, když jsem srovnával důkazy o hadím kultu, který jsem viděl veřejně provádět v Indii a o němž vím, že byl také veřejně praktikován ve starém Egyptě, a když jsem studoval své vlastní změněné pocity k hadímu národu od nezapomenutelného dne svého zasvěcení, byl jsem nakonec donucen k závěru, že moje domněnka je správná. Čím více jsem uvažoval o této záležitosti, tím více jsem mohl sbírat důkazy ve své mysli, že toto zvláštní vědění je jenom pozůstatkem jednoho z nejstarších náboženství Temného kontinentu.

Pozoroval jsem totiž postupnou, ale drastickou změnu ve svém osobním postoji ke světu plazů. Již jsem se nedíval na všechny hady s hrozným, nepotlačitelným odporem, který jsem cítil dříve, s hrůzou, která spontánně vzniká v každém normálním lidském srdci. Již jsem v nich nepozoroval obávané a nesmiřitelné nepřátele všech ostatních živých bytostí. Již jsem se nebál žádného z nich jako plazícího se vtělení zrady a podvodu. Místo toho jsem zvolna, ale více a více pociťoval zvláštní obdiv k lesklé a ohebné kráse jejich těl a k půvabnému dojmu jejich vztyčených šíjí. Cítil jsem zvláštní okouzlení jejich nepopíratelnou příšerností a hrůzným tajemstvím, a také jsem měl jakýsi jemný pocit soucitu s nimi. Tato změna nebyla něčím, co jsem hledal, nýbrž něčím, co vzrůstalo nepozorovatelně a samo od sebe.

Je nápadným kontrastem, že ve všech křesťanských zemích je had považován jedině za symbol zla nebo dokonce samého ďábla, kdežto téměř ve všech starověkých civilizacích a dokonce i ve většině z těch několika mála zbylých primitivních civilizací, jako např. ve Střední Africe, byl a je had uznáván jako bytost rozdělená do dvou druhů v božský a zlý.

Po celé Africe, po celé Indii, mezi druidy a ve větší části Střední Ameriky, kde zůstaly ozvěny z Atlantidy, uctívání hadů je skutečností. Na míle dlouhé zdi velkého aztéckého chrámu v Mexiku byly ozdobeny vytesanými hady.

Drávidové, kteří byli původně indickým národem temné pleti, a kteří byli většinou zahnáni na jih, považují kobru – a zejména druh s kápí ozdobenou brejlemi – za božskou bytost a váhají ji zabíjet, ačkoli usmrtí každého jiného hada bez milosti. Někteří kněží tam skutečně chovají v chrámech kobry zbavené jedovatých zubů, krmí je mlékem a cukrem, a hýčkají je obřadným klaněním se. Takoví hadi zcela zkrotnou a rychle vylézají ze svých děr v chrámu, když je jim hráno na třtinovou píšťalu. Když některý z nich zahyne, je zahalen do roucha a spálen, jako by to bylo lidské tělo.

Mnohý venkovan, ať ze severu, jihu, západu nebo východu, anebo ze středu Indie, nachází velké uspokojení, když se může klanět obrazu kobry s nadmutou kápí, anebo když klade potravu poblíž díry některého živého hada, neboť považuje takového tvora za tělesnou schránku jakési vyšší moci, nějakého ducha, kterého nutno uctívat a jemuž je třeba se klanět. Tento názor mu je předáván prostřednictvím prastarých tradic jeho země a on jej přijímá bez otázek.

Ale žádný jiný druh hadů není takto uctíván.

V nejprimitivnějších svatyních mnoha chrámů, zahalených v temnotě nebo osvětlených tlumenými lampami, jejichž práh nesmí překročit žádný člověk cizí víry, je vytesán symbol hada, vinoucí se kolem základny oltáře nebo tam vztyčuje svou hlavu s kápí.

Jednou, když jsem si ovinul jednoho zvláště tlustého a neobyčejně dlouhého hada okolo hrdla ne déle než na jednu minutu, zažil jsem náhlé vyklouznutí své mysli z pozemského okolí a nastal ve mně jakýsi zmatený psychický stav. Cítil jsem, že ztrácím své tělesné zakotvení a že se mi otvírá vnitřní svět duchů. Zdálo se mi, že odcházím z naši otáčející se koule pevniny a vody a že vstupuji do nějaké temné, duchovité, nadsvětské sféry, jejíž atmosféra byla určitě zlá. Nelíbila se mi představa, že upadám do takovéhoto stavu a ztrácím vládu nad bytostí, s níž se pohybuje smrt tak blízko u mého obličeje. Proto jsem hada jemně pustil na zem. Okamžitě se mé vědomí vrátilo do normálního stavu a znovu se soustředilo na známý fyzický svět okolo mne. Stalo se to pouze jednou, ale je to nezapomenutelné.

Vycítil jsem snad vlastní stav vědomí hada? A je toto vědomí činné ve dvou světech zároveň? A je jedním z nich podsvětí hrůz? Kdo to může říci?

Mezi vytesanými a malovanými památníky starého Egypta setkává se oko s hadem na každém kroku. U vstupu do chrámu Amenrea v Karnaku zvedají se dvě nádherné kamenné kobry jako vztyčené sloupy plné půvabu. Nedaleký malý chrám Usirův je bohatě ozdoben tesanými hady v řadách. Na druhé straně řeky je na zdech téměř každé královské hrobky v Údolí králů, kde časem vyschlé mumie leží hluboko v thébských horách, namalováno svědectví, jak důležité místo hadi zaujímali v dávném egyptském náboženství a v jeho myšlenkách. Mnohé zobrazení veřejných obřadů v chrámech po celém

Egyptě dokazuje přesně totéž. A konečně svatyně, kde byly vykonávány tajné obřady mystérií, poskytují rovněž své němé svědectví. Na vrcholku každého obelisku a na branách většiny chrámů je vytesán had. Z dokonalého disku, který byl symbolem nanejvýš milovaného a vždy uctívaného Slunce, téměř vždy rozvinuje pár hadů své hlavy s kápěmi.

Tyto věci mají významné spojení s psychickým světem a z tohoto spojení – s jeho možnostmi upadnout do čarodějnictví ve zlých rukou – se vyvinula zlá pověst hadího symbolu, nehledě k obávaným tělesným vlastnostem hadů.

Egypťané uznávali tuto možnost, a proto zobrazovali hada zlého stejně jako dobrého. Zlý byl obyčejně kreslen lezoucí, kdežto dobrý vztyčený. Měli také svého ďábla v podobě boha Apopa, temného hada s mnohými záhyby, který byl vládcem sil temnoty.

Existoval však vyšší symbolismus, který byl uznáván, a ten byl:

Had je dokonalým symbolem zaktivované tvořivé síly Nejvyššího Ducha, který stvořil vesmír, a také samotného tvoření. Faraónové nosili vpředu na ozdobách svých hlav postavu hada s kápí jako symbol svého božského původu, který si nárokovali. Had tedy naznačoval božství stejně jako – v jistých druzích – ďábla.

První síla, která se pohnula přes temnou tvář hlubiny na počátku Tvoření, byla božská síla, naznačovaná dobrým hadem. Právě tak jako had přijímá na sta různých forem při svém pohybu a přesto zůstává jediným, tak také vesmír přijal bezpočet vzorů (tvarů nebo forem věcí a bytostí) a přesto ve své původní podstatě zůstává jediným Duchem. Věda již začíná potvrzovat poslední větu, jenom používá jiné jméno pro Ducha. Právě tak jako had pravidelně odhazuje svou starou, odumřelou

kůži a přijímá novou, tak tvary, které skládají vesmír, zmírají a jsou potom rychle nebo pomalu vrhány zpět do původního stavu fyzického tvaru. Avšak symbolika zde nekončí. Nová kůže hada znamená novou formu vesmíru, do níž bude nakonec ztvárněn. A právě tak, jako had žije dále navzdory smrti své vnější kůže, tak také Duch neumírá a zůstává nesmrtelný navzdory smrti svých vnějších forem.

Had se pohybuje sám. Není podporován rukama, nohama ani jinými zevními údy. Tak také Tvůrčí Síla je zcela samostatně se pohybující, jak přechází z tvaru do tvaru ve svém vytváření celého světa nebo jednotlivého tvora.

Když Egypťané zobrazovali šupinatého hada, který se kouše do svého vlastního ocasu, a tak tvoří dokonalý kruh, chtěli tím symbolicky naznačit stvořený vesmír. Šupiny jsou hvězdy. Akt kousání sama sebe naznačuje, že vesmír se sám rozpouští, což musí jednoho dne nastat, až se Duch stáhne z fyzického tvaru.

V symbolice hada je ještě mnoho jiných významů, sahajících od božského až k ďábelskému. Konečně existuje zvláštní význam, který je mu připisován v mystériích.

Had představoval v oněch nejtajnějších obřadech působení Síly, která při zasvěcení osvobozuje duši člověka; Sílu, která se zvolna plazí tělem zasvěcovaného ve stavu vytržení, skoro přesně tak, jako zvolna se plazící had.

A tak hadí symbol vztyčuje svou hlavu nad světem se dvěma různými hlavami. Jako ďábel, který má být potírán a obáván, a jako božství, které máme uctívat a vzývat; jako Tvůrce všech věcí a jako Pramen všeho zla.

♦

(Poznámka: K tématu této kapitoly se vztahuje příhoda, kterou autor zažil o mnoho let později.

„Putuji a přemožen pocitem únavy, vrhám se na zem a naslouchám bzukotu hmyzu. Minuty míjejí, a potom si pomalu začínám uvědomovat zvuk. Je to nějaký jemný šum, avšak tak slabý, že by mohl být snadno přeslechnut. Usedám a rozhlížím se kolem dokola. Křovím se blíží plazící se had. Třpytivé zlověstné oči zírají chladně a já na několik okamžiků zkamením. Proč proklela Příroda tuto zem plíživými lezoucími tvory? A potom si připomínám Buddhův příkaz mít soucit, žít a nechat žít. Neposkytla Příroda domov pro tohoto hada stejně jako pro mě? Proč se máme dívat jeden na druhého s takovým strachem?

Had se zvedá ve vznešené zlobě do výše mé hlavy, nenávistné a kolmo vztyčené stvoření, jehož šíje se postupně rozprostírá. Okamžitě řídím svou myšlenku k Nadjá, které prostupuje stvoření postavené proti mně, stejně jako prostupuje mým tělem. Uvědomuji si, že toto Jáství je jedno a totéž a že tyto dvě formy se objevují v něm. Vyciťuji, že mě s druhou formou spojuje univerzální soucítění. Moje oddělenost, moje ustrašenost, dokonce i moje antipatie se rychle rozplývají. V oné vznešené jednotě neexistuje nic, co by probouzelo nepřátelství…

Had pokračuje svou cestou a já jsem ponechán sám v bezpečí.

O co je toto ušlechtilejší než magie s hady, které jsem se naučil v Egyptě, o co hodnotnější! Neboť dervíš, který mě učil svému tajemství, jak přemoci kobru okultními silami, spočívá nyní v písečném hrobě na pokraji Luxoru, jeho obličej je zkřiven agónií po hadím uštknutí: jeho dvacet let trvající imunita byla ztracena v jediném okamžiku.“)

Setkání s Adeptem a jeho poselství

U Luxoru několik mil na západ od Nilu se tyčí proti nebi dlouhý růžový a hnědý řetěz pahorků. Tvoří hradbu mezi Libyjskou pouští a obdělávaným údolím řeky. Mezi nimi je ukryta suchá, sluncem spálená roklina, kde neroste, ani nemůže růst žádná vegetace, kde půda je buď tvrdý kámen, nebo neplodný písek, a kde jedinými žijícími tvory jsou hadi a štíři. V tomto pustém údolí byli pochováni královští mrtví zmizelých Théb, neboť je to ono slavné Údolí králů. Napsal jsem „byli“, protože mnoho z těchto mumifikovaných těl bylo vyňato ze svých temných jeskyň a vystaveno v dusných sálech velkých muzeí na odiv celému světu.

Bylo mnoho věcí, které jsem chtěl studovat v samotných hrobkách; v nekrytých chrámech, vzdálených jen několik mil od Údolí; v nepatrných pozůstatcích Théb, které teď vyčnívají nad zemí.

Strávil jsem skoro celý den pátráním mezi hrobkami králů. Začal jsem brzy po rozednění a pokračoval až do pozdních odpoledních hodin. Abych se dostal rychleji domů, pustil jsem se po jezdecké stezce, která vede přes Libyjské hory. Vyhnul jsem se tak – za cenu příkrého stoupání do vrchu – značné zajížďce po staré cestě, která vede kolem těchto hor.

Když jsem dosáhl vrcholu těchto hor, díval jsem se na velkolepé panorama, které se rozkládalo šest set metrů pode mnou. Zadumaný mír tohoto divadla přinesl mi určitý pocit duchovní útěchy. Jaké to místo, na němž bylo možno vstoupit do nejvyššího spojení s Přírodou! Celá krajina se nořila do ticha a já jsem nemohl odolat přání setřást ze sebe všechna pouta ke světu dole.

Obrátil jsem se a popošel několik kroků – a pak jsem zpozoroval neznámého člověka.

Seděl na zkřížených nohou na nízkém balvanu, na jehož vrchol si pečlivě rozprostřel nějakou látku. Na hlavě měl turban; jeho dlouhé, jako havran černé vlasy, prokvetlé šedinami, mu vyčnívaly ze záhybů turbanu. Jeho hlava byla nepohnutá a zdálo se, že i on se dívá na velkolepé divadlo, které rozvinula příroda u našich nohou. Byl to malý muž s malýma nohama a pečlivě oblečený do temně šedého roucha, které bylo u krku hluboce vystřiženo. Jeho tvář získala poněkud na objemu kozí bradkou. Dělal dojem asi čtyřicetiletého člověka. Dokud ke mně neobrátil svou hlavu, neviděl jsem jeho oči. A když se mne dotkla plná síla jeho pohledu, zažil jsem nepopsatelný pocit, že jsem v přítomnosti naprosto neobyčejného člověka. Cítil jsem, že toto setkání bude navždy zapsáno v mé paměti.

Tyto oči byly nejúžasnější částí úžasného obličeje. Byly veliké a krásné, dokonalé kruhy zářící barvy a jejich bělmo bylo tak výrazné, že dodávalo téměř nadpřirozenou hloubku jako uhel černým zorničkám.

Mlčky jsme se na sebe dívali celé dvě minuty. V jeho tváři byla taková autorita a vznešenost, že jsem považoval téměř za neomalenost oslovit ho jako první. Bohužel nikdy si již nevzpomenu, jaká byla jeho první slova ke mně, neboť se zdálo, že se moje mysl zamlžila, ještě dříve než promluvil. Jakási skrytá žláza latentní jasnozřivé vize se v mé hlavě počala probouzet k náhlé činnosti. Viděl jsem zářící kolo paprsků, které se vysokou rychlostí otáčelo přede mnou a poněkud nad mou hlavou. S jeho pohybem ustupovalo moje tělesné zakotvení a zároveň nastupoval jistý nadpřirozený a nefyzický stav vědomí.

Stačí říci, že mne oslovil, když vidění vířícího kola zmizelo. Moje mysl se vrátila, aby poznala, že stojím na

vrchu nejvyšší thébské hory a že jsem obklopen širokou krajinou pusté velkoleposti.

Přerušil jsem své mlčení a pozdravil jsem ho po arabsku: „Dobré odpoledne!“ Odpověděl ihned a mluvil anglicky s dokonalým přízvukem. Skutečně, kdybych zavřel oči, mohl jsem si představit, že mi místo Orientálce odpovídá nějaký v Anglii narozený absolvent univerzity.

A než jsem se mohl rozmyslet, jak formulovat svá úvodní slova, neočekávaně jsem ze sebe vyhrkl, jako by mne k tomu nutila nějaká vnitřní síla: „Pane, jsem si jist, že pochopíte zvláštní zážitek, který jsem právě měl, když jsem stál před vámi.“ A popsal jsem mu svou neočekávanou vizi.

Zamyšleně se na mne díval, a potom přikývl hlavou. „Ano,“ odpověděl tiše.

„Jsem citlivý na atmosféru a fakt, že se tato věc stala, když se vaše osoba dostala do styku s mojí, mne přivádí k přesvědčení, že máte nějakou neobyčejnou moc,“ pokračoval jsem.

Jeho oči mne studovaly. A po přestávce řekl: „Úmyslně jsem chtěl, abyste měl tento zážitek. Chtěl jsem, aby vám to tiše předalo jisté poselství – a stalo se!“

„Tím chcete říci…?“

„Že nyní víte, k jakému Řádu náležím.“

To byla pravda. Objevil jsem v něm všechny znaky a důkazy, které potvrzují fakíra nebo jógina vysokého stupně. I bez vzpomínky na onen mimořádný zážitek stačilo, abych se podíval do jeho očí, a intuice mi to potvrdila.

Co nejvíce přitahovalo mou pozornost a nejvíce mne nutilo k obdivu, byla velikost a tvar jeho očí. Byly velké a zářivé, plné síly a velitelské, a neobyčejně dlouho upřené, když na mne zíral. Jak jsem s ním mluvil, vloudil se do mne neodolatelný pocit jejich dvojité moci, zároveň

pronikající a hypnotické. Četly v mé duši a pak ji ovládly. Vytáhly z mé mysli některá z jejích tajemství a přinutily mne, abych před ním zůstal zcela pasivní.

„Je to skutečně zcela neočekávaná radost," zvolal jsem. „Je udivující, že jediná osoba, s kterou se setkávám v této opuštěné oblasti, je právě někdo z vašeho Řádu."

„Myslíte?" odpověděl. „Já nejsem překvapen. Hodina pro toto setkání udeřila. To není pouhá náhoda, že se mnou teď mluvíte. Vyšší síla než náhoda nejprve nařídila a potom připravila naše setkání."

Naslouchal jsem s příjemným očekáváním. Moje myšlenky těkaly sem a tam ve snaze odhadnout tuto situaci, zatímco moje city přirozeně sklouzly do uctivé nálady, kterou ve mně vždy vyvolává člověk duchovního dosažení.

A on pokračoval a mluvil o tom, jak se cesty některých lidí křižují a znovu křižují na rozkaz neviditelných sil, a jak zdánlivé náhody mohou být předem určenými články v řetězu příčin, které vedou k určitým výsledkům. Řekl mi také – a to bez nejmenší marnivosti, ale jako pouhé udání existujícího faktu – že je Adeptem.

„Je to slovo, kterému dávám přednost před jakýmkoli jiným. Bylo dobré pro staré národy včetně Egypťanů, a je dosti dobré i pro mne. V oněch dnech byl Adept znám a jeho vysoké postavení bylo přijímáno; dnes je prakticky neznám a pouhý fakt jeho existence je posměšně popírán. Ale kolo se otočí a vaše století bude donuceno uznat, že zákon duchovního vývoje stále pracuje a nevyhnutelně tvoří ty, kteří mohou svobodně pracovat jako duchovní bytosti stejně jako bytosti fyzické."

Cítil jsem, že to, co mi řekl, je pravda. Byl skutečně jedním z oněch tajemných mužů, o kterých mluví východní tradice dosti často – oněch Adeptů, kteří vstou-

pili do řad bohů a znají nejhlubší duchovní tajemství, která člověk nemůže nikdy poznat.

Dávají přednost práci tiché a tajné, než aby byli obtěžováni nechápajícím světem, a tam, kde musí být nalezen nějaký veřejný průchod, vysílají nezřídka své žáky, a ti se pak stávají předmětem kritiky nevědomých lidí a terčem pro ostré šípy lidí zlovolných.

A tento muž mi také řekl, že může vyměňovat své myšlenky s jinými Adepty podle své vůle a na každou vzdálenost; že Adept může na čas používat tělo jiné osoby – obvykle žáka – postupem, kterému se technicky říká „zastření“, ve kterém promítne svou duši do druhého těla, za předpokladu, že druhý člověk je dokonale připraven a ochoten a je vnímavý a pasivní.

„Čekám zde na vás,“ poznamenal s lehkým úsměvem. „Vy píšete. Mám jisté poselství, které má být dáno světu. Přijměte je, až vám bude dáno, neboť je důležité. Zatím naše dnešní setkání je pouze zahájením, pane Paule Bruntone!“

Ustoupil jsem s úžasem. Jak mohl znát mé jméno? Ale ovšem, Adepti jsou známi svou neobyčejnou schopností číst myšlenky, třeba i na velkou vzdálenost.

„Směl bych znát také vaše jméno?“ odvážil jsem se.

„Ano, můžete,“ odpověděl konečně. „Ale je to jen pro vaši soukromou informaci – nikoli pro vaše spisy. Nepřeji si, aby byla odhalena moje totožnost. Nazývejte mne Ra-Mak-Hotepem. Ano, je to staré egyptské jméno a vaši egyptologové mohou jistě podat dobrý doslovný překlad těchto slov – ale pro mne to znamená jen jednu věc: v míru. Egypt není mým domovem. Dnes je mým domovem celý svět. Asie, Afrika, Evropa i Amerika – znám všechny tyto země a pohybuji se v nich. Jsem

Orientálcem pouze tělem, neboť myslí nenáležím žádné jednotlivé zemi a srdcem náležím pouze Míru.“

Mluvil trochu rychle, důrazně a procítěně, ale bylo zcela zřejmé, že veškeré jeho city jsou dokonale ovládány.

Více než hodinu jsme hovořili o duchovních věcech, sedíce na vrcholu hory pod sluncem, jehož světlo dosud pálilo do očí a jehož teplo nás žhavě objímalo. Zapomněl jsem na tyto okolnosti ve svém velikém zájmu o tohoto muže a jeho slova. Řekl mi o některých věcech, které se týkaly světa a o mnoha jiných, které se týkaly pouze mne. Dal mi přesná poučení a zvláštní cvičení, pokud se týká mého vlastního úsilí, abych dospěl k dalšímu stupni duchovní rovnováhy a osvícení, který by byl nad vším, čeho jsem až dosud dosáhl. Hovořil otevřeně a kriticky, dokonce přísně, o jistých překážkách na mé cestě, jejichž příčinou jsou mé osobní chyby. A konečně stanovil setkání se mnou na následující den.

Aniž by vstal ze svého kamenného sedadla, rozloučil se se mnou a omluvil se z dalšího hovoru tím, že v této chvíli je velmi zaměstnán a má mnoho práce.

♦

Ke druhému setkání došlo přesně podle ujednání ve zbořeném luxorském chrámu. Ra-Mak-Hotep naprosto neztrácel čas nějakými úvody a začal rovnou se svým poselstvím!

„Ti, kdo otevírají násilím hrobky starého Egypta, uvolňují na svět síly, které ho ohrožují. Jak lupiči hrobek před dávnými časy, tak i archeologové dnešních dnů bezděčně otvírají hrobky těch, kteří se zabývali černou magií. Neboť v posledním cyklu egyptské historie nastal velký úpadek lidí, vědění – kněžstva – a čarodějnictví a čer-

ná magie se běžně prováděly. Když bílé světlo pravdy, které předtím prozařovalo čisté egyptské náboženství, pohasínalo, a zhoubné stíny falešných materialistických nauk se vkrádaly na jeho místo, vznikla praxe mumifikování zároveň se všemi složitými obřady, které ji doprovázely. Avšak pod zavádějícím a zchytrale zvráceným učením, které podporovalo tuto praxi, existoval také element tajného sebezájmu, který se snažil dlouhodobě zachovat fyzické pouto s fyzickým světem prostřednictvím balzamovaného těla.

Tato praxe byla původně určena jenom pro Adepty – Krále v předhistorickém egyptském zlatém věku a pro duchovně pokročilé velekněze, kteří byli opravdovými prostředníky Boha, a jejím cílem bylo, aby jejich fyzická těla, prosycená jejich svatou silou, mohla dále existovat a sloužit jako ohniska, vyzařující tuto sílu do světa.

Rovněž se vyvinul jistý druh uctívání předků, podle kterého bylo balzamování těl mrtvých jenom formálním obřadem a jehož cílem bylo ukázat následujícím pokolením, jak jejich zemřelí předkové vypadali.

Byla to ve skutečnosti jenom prázdná imitace oné mumifikace, která byla prováděna v prvních obdobích Egypta a jejímž účelem bylo zachovávat svaté pozůstatky dobrých králů a kněží, neboť v temném období, které později sestoupilo na Egypt, když byl oloupen o pravé duchovní světlo a když byly vyvolávány pekelné síly z podsvětí těmi, kteří měli velké vědění, ale málo soucitu, dávali si poučení lidé z kněžských a vládnoucích tříd svoje těla balzamovat. Dělalo se to někdy k účelům černé magie, někdy ze strachu před zničením duše v očistci, které ji očekávalo po smrti a někdy z nevědomého přizpůsobení se zvyku. Téměř ve všech případech, než takový člověk odešel při smrti, dal si ještě za života upravit a připravit hrobku. Po přípravě fyzické hrobky vyvolal

(nebo si dal pro sebe vyvolat knězem dostatečně vědoucím) duchovitou bytost, umělého elementárního tvora, nepozorovatelného fyzickými smysly, někdy dobrého, ale častěji zlého, aby chránil a hlídal jeho mumii a dělal strážného ducha jeho hrobky.

Dále pak, aby byla tato balzamovaná těla chráněna, byly hrobky za prvé ukryty s *vynalézavou* pečlivostí, a pak byl všeobecně lid poučován, že každý, kdo by tyto hrobky znesvětil, bude silami těchto duchů stižen tím nejstrašlivějším trestem. Tomuto učení se věřilo, a proto byly tyto hrobky dlouho ponechány v míru. Ale se vzrůstajícím rozkladem kněžstva a vládců začal i lid ztrácet svou pověrčivou víru, a tak začal s vylupováním hrobek, aby se zmocnil klenotů, které byly pochovávány téměř s každou mumií důležité osoby.

Je pravda, že všude, kde bylo balzamované tělo člověka, který měl nějaké znalosti magie, nebo byl pod ochranou a vedením někoho jiného, kdo takové znalosti měl, byly vyvolávány síly – duchové, aby chránily tyto hrobky a trestaly vetřelce. Tyto síly byly často nanejvýš zlé, hrozivé a ničivé. Existovaly uvnitř zavřených hrobek a mohly tam existovat po tisíce let. Proto vaši archeologové, kteří ve své nevědomosti násilím otevírají takové duchy chráněné hrobky, dělají to na vlastní nebezpečí.

Kdyby to však byla záležitost, která se týká pouze bezpečnosti archeologů a jejich rodin, nemělo by to, co vám chci říci, velkou důležitost.

Ale tak tomu není. Je to záležitost, která se dotýká bezpečnosti celého světa.

Mezi hrobkami vysokých i nízkých osobností, které jsou teď vykopávány, jsou i ty, které jsou takto chráněny. Každá taková hrobka, která byla rozpečetěna, vypouští ze sebe jako záplavu příval tam uzavřených zhoubných a zlých bytostí-duchů do našeho fyzického světa. Každá

mumie, která je vyňata z takové hrobky a přenesena do vašich evropských a amerických muzeí, s sebou přináší éterické pojítko s těmito bytostmi a tím také jejich strašný vliv. Tyto vlivy mohou přinést světu jen škodu, škodu různého druhu, dokonce do takové míry, že ničivě působí na osudy národů. Vy, lidé na Západě, nemáte proti nim ochranu, a i když jsou pro vás neviditelné, jsou velmi mocné.

Až váš svět začne chápat, že v jistém počtu těchto hrobek jsou uzavřeni zlí duchové, může být pozdě, neboť pak budou již všechny hrobky otevřeny a tito ďábelští tvorové mohli již uniknout. Mezi jinými věcmi jsou a budou odpovědni za mezinárodní věrolomnosti. Neznalost přírodních zákonů člověka neomlouvá a on musí trpět, kdykoli přestupuje tyto zákony. A nevědomost o existenci zlých magických sil neomlouvá vaše století a ono musí vytrpět trest, který na sebe přivolává svým zbytečným vnikáním do jejich říší.

Tito uměle vytvoření elementární duchové byli v tomto století uvolněni již v dostatečném množství, aby terorizovali svět ze své psychické říše, která je dosti nefyzická, aby byla neviditelná, ale dosti blízká, aby mohla působit na fyzickou existenci žijících. My, kteří máme na srdci duchovní blaho lidstva, bojujeme proti těmto temným silám na jejich vlastní úrovni, ale přírodní zákony nám nedovolují je zničit, právě tak jako nám nedovolují zničit žijící lidi, o nichž víme, že jsou mocným nebezpečím pro své spolubližní. Naše moc je omezena, a my můžeme chránit pouze osoby a instituce, které jsou pod naší zvláštní ochranou.

Předměty, které jsou vyjímány z hrobek spolu s mumiemi – jako skarabeové, klenoty, amulety a nábytek – nesou s sebou vliv těchto hrobek.

Jestliže tyto předměty nebyly magicky spojeny se zlými bytostmi, pak z jejich přivlastnění si a krádeže nemůže vzniknout nic škodlivého, ale jestliže takto spojeny byly, pak jejich rozpečetění může přinést neštěstí a zkázu. Ale běžní archeologové a egyptologové nevědí o těchto faktech, nejsou schopni mezi nimi rozlišovat a zkoumají oba druhy hrobek stejně. Ať již tomu svět rozumí nebo ne, nechť přijme toto poselství:

Nechť se svět nezabývá hrobkami,
jejichž psychické povaze lidé nerozumí.
Nechť svět přestane s otevíráním těchto hrobů,
dokud si neosvojí dostatečné vědění,
aby chápal vážné následky toho, co činí.

Většina králů měla jistý stupeň okultních sil, ať již k dobrým nebo zlým účelům, neboť byli do nich zasvěcováni svými velekněžími.

Původně byly magické síly, které poškozovaly jiné lidi, používány jenom k sebeobraně, nebo aby zadržovaly zločinné lidi, ale po pádu vyšších ideálů Egypta se toto vědění zvráceně používalo ke zlým cílům jako k poškozování nepřátel na dálku, nebo k odstraňování těch, kteří stáli v cestě mága (popřípadě jeho chráněnců) k dosažení jeho ctižádosti. Tohoto vědění bylo také užíváno k ochraně hrobek.

Každé otevření staré egyptské hrobky může znamenat bezděčný styk s neviditelnými silami nebezpečné povahy. I otevřením hrobky krále, který měl dobrou duši a vlastnil pokročilé síly, může svět postihnout poškození jako trest za porušení hrobu pokročilé duše. Nicméně předměty – jako jsou např. skarabeové – vzaté z jeho hrobu nenesou s sebou škodlivé vlivy, ale naopak vlivy blahodárné. Kdyby ale takový předmět vlastnila osoba se

zlými myšlenkami, nepomůže jí to. Jeho blahodárný vliv je jen pro toho, kdo má myšlenky dobré. Toto pravidlo platí, ať byla duše zemřelého jakkoli ušlechtilá a jeho duchovní působení trvalo jakkoli dlouho. Například král Tutanchamon byl takovým člověkem. Měl mnoho okultního vědění i duchovní duši. Otevření jeho hrobky přineslo utrpení narušitelům a nezjistitelným způsobem i celému světu. V několika následujících letech bude svět trpět a platit za toto zneuctívání egyptských mrtvých, i když tyto fyzické nesnáze budou nakonec obráceny k duchovnímu dobrodiní.

Proto opakuji, že se cizinci, kteří kvůli skrytým pokladům nebo z přehnané zvědavosti, která se často maskuje jako vědecké bádání, chtějí vykořisťovat některou starou zemi, kde lidé magii rozuměli a kde ji prováděli, vystavují vážnému nebezpečí. V Tibetu u Lhasy jsou tajné hrobky velkých Lámů, jejich existence je zčásti důvodem, proč se Tibeťané tolik zdráhají povolit cizincům vstup do své země. A přesto nadejde den, kdy bude lidem dovoleno spatřit tyto hrobky a zabývat se jimi, a tím na sebe přivodí následné neštěstí.

V dávných dobách byl Egypt hlavním střediskem magického vědění i praxe. V magii, ať bílé nebo černé, to znamená užívané k účelům dobrým nebo zlým, předčil Egypt dokonce i Indii. A dnes tyto mohutné psychické síly, vypuštěné v minulosti, stále ještě ovlivňují zem i její lid – opět buď s výsledky povznášejícími, nebo nešťastnými. Některé z těch nešťastných jsou např. choroby, jako ekzémy, které jsou prostě následkem zlých magických vlivů, které dosud setrvávají v zemi a postihující žijící Egypťany.

Nechť tedy tato výstraha projde vaším perem. Nyní asi chápete, proč jsme se setkali. I když se tato výstra-

ha setká s výsměchem a bude ignorována, moje i vaše povinnost – přijmete-li ji – bude vykonána.

Přírodní zákony neomlouvají nevědomost, ale ani tato výmluva už nebude platit!“

Tak skončilo poselství Ra-Mak-Hotepa.

♦

(Poznámka první: Pan Cellerier byl vedoucím laboratoře Umělecko-průmyslového muzea v Paříži. V říjnu 1932 byl požádán, aby pomocí nejmodernějších přístrojů ověřil pravost malé sošky z lakovaného dřeva. Pan Cellerier úkol přijal a celou řadou ryze fyzikálních zkoušek určoval druh užitého dřeva, původ a stáří malby atd. Tyto zkoušky prováděli jeho asistenti pod jeho osobním dohledem a výsledkem bylo zjištění, že soška je naprosto pravá. Nicméně, kolem původu a historie této malé sošky se vznášelo tajemství a vědec se rozhodl podrobit ji ještě důkladnému prozkoumání rentgenem. To bylo provedeno, ale nic zvláštního se neobjevilo. Dále pak podrobil sošku působení ultrafialových paprsků. Je třeba upozornit, že tyto paprsky používané v laboratoři mají velkou sílu a intenzitu a to nejméně desetkrát větší než paprsky používané lékaři pro léčebné účely. Jakmile tyto paprsky dopadly na sošku, ta, k velkému úžasu pana Celleriera, začala zářit a zdálo se, že mizí a ustupuje nové lidské postavě, utvořené ze světla. Příčina a přesná povaha tohoto záření nemohla být určena, avšak zdálo se, že záření vychází ze samotného srdce sošky a to že je skutečnou soškou v pravém smyslu.

Takové sošky byly obvykle dávány do hrobek a byly magicky ovlivňovány tak, aby působily jako prostředníci mezi duchem zemřelého a jeho mumií. Kdo ví, zda tato soška není dočasným příbytkem jednoho z těch

elementárních duchů, o nichž se zmiňuje Ra-Mak-Hotep, ducha, jenž byl vyčarován některým z magiků.

Poznámka druhá je citátem z novin: „Malému kousku kosti, jejímiž majiteli jsou Sir Alexandr a Lady Setonovi, je přičítána vina na řadě nehod, které se jim přihodily. Tento kousek kosti, který prý je částí faraónovy kostry, si přinesla před rokem Lady Setonová jako kuriozitu z hrobek v Gíze. Od té doby se domu Setonů v Edinburghu přihodilo mnoho nehod. Nejprve onemocněla celá rodina i její služebnictvo. Různí členové domácnosti i její návštěvníci si stěžovali na rouchem oděnou postavu, která se v noci potulovala po domě. Dva podivné požáry vypukly v domě Setonů. Sklo a porcelán ve skříňkách stojících poblíž skříně, v níž byla uložena ona kost, byly v noci rozbity na prach. ‚Ta kost musí být co nejrychleji vrácena do hrobky, z níž jsme ji vyzvedli,' prohlásil Sir Alexandr Seton, ‚a sama Lady Setonová ji tam odveze, abychom měli jistotu, že kost se tam opravdu dostane.'")

♦

Adept a já jsme se ještě několikrát setkali. Při každém našem setkání plnil mou hlavu informacemi o zásadách tajemného bratrstva, k němuž patří.

Při zmínce o jistých mých zkušenostech v Indii, kde jsem se setkal s jedním mladým jóginem, který tvrdil, že jeho Mistr je stár více než čtyři sta let, **Ra-Mak-Hotep vážně pronesl udivující a neuvěřitelné prohlášení, že někteří Adepti, kteří žili a pohybovali se ve starém Egyptě, jsou dosud naživu!**

Hned tak nezapomenu na výkřik úžasu, kterým jsem přijal toto prohlášení.

Jádrem jeho tvrzení bylo, že existují Adepti, jejichž těla leží ve strnulém stavu v jistých egyptských hrobkách,

které dosud nebyly objeveny a které, jak tvrdil, ani nikdy nebudou objeveny žádným obyčejným archeologem.

„Hrobky těchto velkých Adeptů jsou příliš dobře střeženy a nebudou nikdy nalezeny vašimi archeology," vysvětloval. „Tyto hrobky nejsou hrobkami mrtvých, nýbrž živých. Obsahují nikoli mumie, nýbrž těla Adeptů v jedinečném stavu, který přibližně popisuje slovo trans. Objevil jste v Indii, že fakíři dovolují, aby byli pohřbeni na krátká nebo delší období, přičemž udržují svá těla ve stavu vytržení. Činnost jejich dýchacích orgánů byla na dobu pohřbu zcela zastavena. Egyptští adepti jsou do určité míry v podobném stavu, ale jejich vědění je hlubší a oni udržují svá těla ve vytržení, a přesto naživu po tisíce let.

Dále, existuje jeden podstatný rozdíl mezi nimi a indickými fakíry.

Fakíři upadnou do naprosto bezvědomého stavu při svém pohřbení a nepamatují si nic, dokud se zase neprobudí. Avšak egyptští Adepti zůstávají při plném vědomí po dobu svého pohřbení, a i když jsou jejich těla ve strnulosti, jejich duchové jsou svobodní a pracují. Takový lidé jsou činní ve vnitřních říších bytí, ale i v říši fyzické tím, že užívají éterického těla.

Pohřbení egyptští Adepti jsou mentálně v podobném stavu, zatímco fyzicky jsou jejich těla samozřejmě uvedena do ještě hlubšího transu. Jejich duchové se pohybují a cestují, jejich mysli myslí ve stavu plného vědomí, a tak mají výhodu, že pozorují dva světy – fyzický i duchovní.

Jejich těla jsou ukryta v neodhalitelných hrobkách, kde očekávají návrat svých duchů. Jednoho dne jejich duchové oživí ona strnulá těla, která pak vstoupí opět do zevního světa. Postup znovuoživení bude muset být proveden vhodnými lidmi, kteří mají potřebné vědění. Část obřadu oživení se bude skládat ze zpěvů jistých taj-

ných ‚magických slov'. Možná, že se vám to zdá podivné, ale jejich těla jsou zdánlivě balzamovaná, neboť leží zabalena v plátně a jsou uzavřena v rakvích pro mumie. Je zde však podstatný rozdíl, a tím je to, že jim nikdy nebyla vyříznuta srdce, jako se to dělalo skutečným mumiím. Všechny jejich životní orgány zůstávají nedotčeny až na to, že mají skleslé žaludky, protože v nich nebyla žádná potrava od počátku jejich uvedení do transu. Dalším rozdílem je to, že tito živí Adepti si dali své obličeje a svá těla zcela pokrýt vrstvou vosku. Toto polití voskem bylo provedeno až potom, kdy se uvedli do stavu transu.

Jejich počet je přirozeně velmi malý, neboť jenom vysoce pokročilí Adepti mohli vstoupit do tohoto stavu a ne všichni byli ochotni to udělat. Nerad užívám slova ‚trans' pro jejich případ, protože to vyvolává nesprávný dojem, ale neznám jiné slovo, které by bylo vhodnější. Jejich stav je něco zcela jiného než například trans spiritistických médií nebo hypnotizovaných osob. Opravdu existují hlubší stupně transu, které moderní badatelé dosud ještě nevypátrali. Všechny stavy, které badatelé znají, jsou povrchní v porovnání s hlubokým a jedinečným stavem egyptských Adeptů, pohřbených v hrobkách.

Je zde jeden Adept, který je ve své hrobce od roku 260 př. Kr. Jiný je zde déle než od roku 3 000 let př. Kr. a ještě jiný, který zde leží 10 000 let! Všichni působí velmi aktivně, ale v tajnosti, k duchovnímu blahu lidstva. Vědí, co se děje v celém světě navzdory faktu, že jsou jejich těla pochována. Jsou to lidé dokonalí. Tím chci říci, že jejich těl se nemůže nic dotknout – ani žádný hmyz nebo parazit – takové je vyzařování jejich duchovních sil. Mimoto jsou v neustálém telepatickém spojení s jistými žijícími Adepty naší doby, kteří mají činné tělo. Duchovní poklady zachované těmito starými egyptskými Adepty jsou předávány těmto žijícím Adeptům. Až nadejde čas k

jejich probuzení, obřad vzkříšení bude muset být proveden jedním ze současných Adeptů.“

(První poznámka autora: V mém vypravování o indických jóginech je zmínka o jednom fakírovi, který byl pohřben zaživa, za přítomnosti vládních anglických úředníků. Zde jsou informace, které jsem získal z úředního protokolu Sira Claudea Wadea.

Fakír byl zaživa pohřben ve skříni, která byla umístěna v kobce tři stopy pod podlahou, a hlídaná dvěma rotami vojáků. Stály tam čtyři stráže, byly střídány každé dvě hodiny ve dne v noci, a chránily před vniknutím.

„Když jsme otevřeli skříň,“ napsal Sir Claude, „spatřili jsme postavu zabalenou v pytli z bílého plátna, který byl nad hlavou svázán. Sluha začal polévat postavu teplou vodou – nohy a ruce byly scvrklé a ztuhlé, obličej plný a hlava nakloněna k ramenu jako u mrtvoly. Zavolal jsem pak lékaře, který byl se mnou, aby sešel dolů a prohlédl tělo, což on udělal, ale nemohl objevit žádný tep srdce ani na spáncích, ani na pažích. Nalezl však jistou oblast tepla v mozku, které neexistovalo v žádné části těla. Postup oživení zahrnoval lázeň v horké vodě, tření, odstranění voskových a vatových zátek z uší a chřípí, tření očních víček převařeným máslem ale i něco, co se bude zdát většině lidí velmi podivné, totiž přiložení horké placky z pšeničné mouky, asi palec tlusté, na temeno hlavy. Když byla placka přiložena potřetí, tělo se prudce otřáslo, chřípí se zploštilo, pak následoval výdech, údy přijaly přirozenou plnost, ale tep krve byl stále jen lehounce pozorovatelný. Potom byl jazyk potřen rozpuštěným máslem, načež oční bulvy se rozšířily a přijaly svou přirozenou barvu a fakír poznal přítomné a promluvil.“

Pamatuji se na starého Inda, který byl svědkem pohřbení jednoho jógina na dvacet sedm dní. Řekl mi, že

když onen muž byl vykopán a vzkříšen, vzduch počal proudit do jeho plic s pískavým zvukem, jako je zvuk parní píšťaly.

Druhá poznámka autora: proti Adeptovu ujištění, že v některých skrytých hrobkách leží těla v transu již tisíce let, byly vzneseny kritiky. Upřímně řečeno, i mně se zprvu zdálo těžké tomuto tvrzení uvěřit. Také mne ohromilo pomyšlení, že pod pískem pouště by mohla být lidská těla, která dosáhla téměř nekonečného věku, těla žijící zcela proti přírodním zákonům o tělesném rozkladu a ničivých účincích času. Ale nyní jsem zcela přesvědčen o této možnosti. Moje přesvědčení je podepřeno významným objevem, o němž proběhla tiskem zpráva, kterou zde reprodukuji: „Členové Sovětské akademie věd prováděli sondy v ledu na Sibiři a objevili v hloubce patnácti stop několik exemplářů primitivního hmyzu a malé mořské zvířeny. Tito tvorové tam podle výpočtů leželi ve stavu spánku již tisíc let před Kristem. Přesto byli rozmrazením znovu přivedeni k životu. Ihned po svém znovuoživení projevovali snahu pokračovat ve svých normálních činnostech; dokonce i z vajíček, která byla vedle nich nalezena, se vylíhli další tvorové. Z rozmrazeného potočního raka vypěstoval vedoucí expedice, profesor P. N. Kapterev, již deset nových generací.

Jako příklad zmrazujících schopností přírody je tento triumf výzkumu ohromující. Vědci mu však přisuzují mnohem větší význam. Jestliže může hmyz přežít 3 000 let, mohl by toho stejně dobře dosáhnout i člověk.

V Americe Dr. Ralph S. Willard ve snaze vymýtit zdegenerované buňky nechal nemocnou opici zmrazit do tuhého stavu, uchovával ji po určitou dobu v lednici, a pak ji opět rozmrazil, aniž by tento malý tvor projevil nějaké poškození.“

A nyní porovnejme tuto zprávu s následujícím prohlášením známého vědeckého pracovníka v oboru medicíny, dr. Alexise Carrela z Rockefellerova ústavu: „Existuje velmi vzdálená možnost oddálit na velmi dlouhé časové období smrt několika málo jedinců. Je známo, že některá zvířata (jako je například malý členovec, želvuška) zastaví své tělesné pochody, když jsou usušena. Tím je navozen stav latentního života. Jestliže po přestávce několika týdnů vysušené tvory navlhčíme, ožijí a jsou opět schopni žít normálním životem. Takto by mohli být uchováni po dlouhá časová období i lidé a pak znovu přivedeni k normálnímu životu v jinou dobu, a tak by jim bylo umožněno žít třeba po několik století.“)

Doslov k pobytu v Egyptě

A když jsem procestoval křížem krážem celou délku této staré egyptské země a byl svědkem dalších podivných věcí, obrátil jsem své kroky zpět ke svým dobrým přátelům, kteří sedí ve věčné meditaci na okraji Libyjské pouště.

„Pověz mi, ó moudrá Sfingo,“ zvolal jsem, „zda smím dopřát odpočinku svým unaveným nohám, které, jak se zdá, se již dosti nachodily po prašné cestě života?“

A Sfinga mi dala odpověď: „Polož tuto otázku té Jediné, jejímž jsem opuštěným dítětem, jejíž lůno mne vyzvedlo, abych snášela strastiplné údery tohoto světa. Neboť já jsem sám Člověk a tam je moje matka Země. Taž se jí!“

A tak jsem kráčel o něco dále a přišel jsem k Velké pyramidě. A vstoupil jsem dovnitř do temné chodby a slezl jsem dolů do hlubokých útrob země, až do ponuré podzemní krypty. A vyřkl jsem na pozdrav slova podle pokynů sedmého verše šedesáté čtvrté kapitoly nejstarší knihy celého Egypta: „Buď zdráv! Pane Svatyně, která stojí ve středu Země!“

Poté jsem usedl na skalnatou podlahu a ponořil svou mysl do jejího vlastního přirozeného klidu, čekaje trpělivě na odpověď.

Když se konečně objevil Vznešený Jediný Pán Božského Domu, prosil jsem ho, aby mne uvedl do přítomnosti Té, která se nazývá „Paní Skrytého Chrámu“, a která není nikým jiným, než Živou Duší naší Země.

A Pán povolil mé mocné žádosti a vedl mne tajnými dveřmi do chrámu, který je tam nablízku ukryt. Božská Matka mne přijala velmi milostivě, ale zůstala sedět v povzdálí a nařídila mi, abych vyslovil svou žádost.

A já jsem jí opakoval svou otázku: „Pověz mi, ó Paní Skrytého Chrámu, zda smím dát odpočinout svým unaveným nohám, které, jak se zdá, se již dosti nachodily po prašné cestě života?“

Dívala se dlouho a vážně do mých očí, než vyřkla odpověď: „Sedm cest je před tebou otevřeno, ó Hledající. Sedm stupňů očekává, aby po nich stoupal člověk, který by chtěl vstoupit do mé tajné komnaty. Sedm poučení se musí naučit ti z lidského rodu, kteří by chtěli spatřit mou tvář odhalenou. Dokud jsi neprošel všemi cestami, dokud jsi nevystoupil na všechny stupně a neovládl všechna poučení, do té doby nemůžeš doufat, že nalezneš odpočinek pro své nohy nebo mír pro svou duši.“ Slyšel jsem její měkký hlas, v jehož klidných tónech se zdály znít myriády věků ozvěnou přes Velikou Síň Chrámu.

Potom Paní Skrytého Chrámu ustoupila z Velké Síně a já jsem viděl, že za ní je veliká zlatá hvězda a uvnitř hvězdy zářící koruna a dva stříbrné půlměsíce. Pod korunou pak byl bílý kříž a okolo ramen kříže bylo sedm červených růži.

A zeď vzadu byla hluboce modrá, a na ni se náhle objevilo mnoho slov, zářících světlem jako řada drahokamů. A bylo mi nařízeno, abych z těchto slov četl jenom ta, která byla na konci. A ta slova zněla: „Neboť Egypt je obrazem věcí nebeských, a vpravdě je chrámem celého světa! A až Egypt bude svědkem těchto věcí, potom onen Pán a Otec, který je Nejvyšším Bohem, Prvým v Moci a Vládcem Světa, pohlédne do srdcí a činů lidí, a Svou vůlí je zase povolá k jejich staré dobrotě, aby svět sám se pravdivě projevil jako úctyhodné dílo Jeho rukou.“

♦

SEDM CEST

(Více či méně musíte projít těmito stezkami – záleží to na vaší minulosti.)

Cesta, která vede do mnohých domů

V chrámech jsou kaple, svatyně, krypty, auditoria a každé z nich slouží jednomu účelu. Mnoho domů znamená nabýt všestrannou zkušenost, realizovat se jako člověk, vybudovat *různé* stránky charakteru a zharmonizovat je. Každý dům je jednou stránkou vaší bytosti – také toho, co je vnější (společnost je domem druhých lidí).

Stezka, která vede do pouště

Poustevník odchází, aby nalezl mír (v přírodě) poté, kdy se odvrátil od světa (nejprve zevně a potom vnitřně) a od nacházení uspokojení v lidských záležitostech (od společnosti a lidské přirozenosti).

Ulice, která vydává rudé květy

Astrál, vášně, které pronásledují toho, kdo chce dosáhnout sebeočisty. Květy vášně jsou zděděny ze zvířecí povahy, ale my nejsme zvířata, a proto musíme vášně ovládat. Ulice je naším dědictvím po zvířatech – musíme uplatňovat nárok na naši lidskost tím, že ovládneme zvířecí stránku.

Výstup na vysoké hory

Duchovní touha je základním předpokladem pro vaše pozvednutí z úrovně, na které jste. Je to toužení po vyšším bytí. K tomu potřebujete odvahu. A protože se pozvedáte ze stádnosti, která se spokojuje s malým uspokojením, šplháte vzhůru osamoceně.

Sestup do temných jeskyní

To jsou období, kdy před sebou vůbec nevidíte svou cestu a jste obklopeni temnotou. Temnota je nejistota – to znamená nejistota, zda jdete vpřed nebo zpět. Až tento stav dojde ke svému kritickému vyvrcholení, bude to ona temná noc duše, kdy existuje nesmírná duchovní vyprahlost, mrtvo. Jste vnitřně mrtví a vaše duchovní touha se ztiší a je zcela nehybná. Tuto temnotu musíte přetrpět neboť i ona přejde.

Stezka věčného putování

Toto je stezka nespokojenosti s tím, čeho bylo dosaženo. Hledání musí pokračovat – je to žízeň po vědění. Člověk může procházet různými naukami a vstřebat z každé něco. V této době jste putujícím studentem a hledajícím.

Cesta tichého sezení

Nakonec musíte zanechat všech duchovních tužeb, návštěv duchovních center a guruů. Musíte být tiší a dovolit Bohu ve svém nitru, aby vás vedl a požehnal vám. Musíte se spoléhat na Boha ve svém nitru.

SEDM STUPŇŮ

Slzy

Všichni musíme projít utrpením, které nám ukazuje, že svět není tím, čím se zdá být, to znamená místem, které dává příjemné uspokojení.

Modlitba

Modlete se o vedení a pomoc.

Práce

Musíte pracovat na sobě, abyste se zlepšili.

Odpočinek

Nyní nastává rovnováha a vy jste dosáhli středního bodu: konce Dlouhé Cesty a počátku Krátké Stezky. Odpočíváte po své námaze na Dlouhé Cestě (cvičeních). Shrňte, co jste získali. Nyní si od této námahy můžete odpočinout, přináší to mír. Nyní jste na Krátké Stezce.

Smrt

Na Krátké Stezce se projeví smrt ega. Život, který se rozvinul v Nadjá, způsobuje, že ego umírá bez vašeho úsilí.

Život

Stupeň, kde se vám dostane vědomého spojení se životem, myslí a silou – vědomého bytí za vesmírem. Existuje harmonie s tímto Vědomým Bytím a Jeho vůlí.

Soucit

Po harmonii a sjednocení s tímto Vědomým Bytím máte nejvyšší možný vhled do podstaty a vnitřní mír. Nyní přichází pocit, že vy jste v pořádku, ale co ti ostatní, kteří nic nenacházejí nebo ani nehledají. Probouzí se soucítění nebo slitování. Toto je poslední krok, protože vy se pak musíte vrátit po svých stopách, vžít se do situace druhých a pozvednout je k tomu, co mohou dále dělat. To se dá provést různými způsoby – veřejně, tajně, přednáškami, psaním, institucemi. Někteří zůstanou neznámí, jiní se stanou známými.

SEDM POUČENÍ

Radost

Té je nejjednodušší se naučit; existuje dočasný příjemný pocit radosti, ale je vždy následován bolestí. Naplnění příjemným pocitem následuje křečovité stažení bolestí.

Bolest

Dodává cennou protiváhu lekcím o příjemném pocitu.

Nenávist

Nenávist plodí jen více nenávisti. Nikdy nekončí. Musíme se poučit o karmě a o tom, že se nenávist vrací zpět jako bumerang. Musíme se naučit zaujímat opak nenávisti, což je soucit nebo láska. Výsledky nenávisti postihují druhé stejně tak jako vás samotné. Takto trpí i národy.

Iluze

Uvědomujte si klamnou povahu světa i svého osobního života – to je Krátká Stezka. Máme metafyziku, abychom to pochopili intelektem, a dosti zkušeností, abychom iluzi poznávali v životě a abychom jí mohli prohlédnout. Nyní se dostáváte do vědomí Nadjá. Vidíte, jak je iluze omezená v porovnání se skutečností.

Pravda

Ta se snáší nejhůře. Je třeba, aby člověk přijal pravdu o sobě, pravdu, že se nakonec od osobního života musíme odpoutat (neboť osobnost není nesmrtelná). S tím se člověk musí smířit a přijmout to, neboť tato

pravda se vztahuje na celý vesmír – vše je určeno k zániku. Ale vše odchází tak, že splývá, ztrácí se ve velkém oceánu Bytí, tudíž to není naprostý zánik.

Láska

Nádherný souzvuk, hudba sfér, vesmírná harmonie. Obrovský význam božského úmyslu, který člověku nemusí být vždy po chuti. Je to milující vztah mezi lidmi a mezi člověkem a Bohem.

Mír

Zde se nekladou žádné další požadavky nebo touhy a jste spokojeni s bytím, které je ve vašem nitru. Skončí nucená znovuzrozování, neboť se sami vracíte zpět skrze své touhy. Když se od nich osvobodíte, naleznete mír. To neumíte dostatečně ocenit, dokud to nezažijete. Starší duše to vše znají, a tudíž mír oceňují – záleží na stáří a vyspělosti duše.

CO JSEM JÁ?
(Psychicko-duchovní sebeanalýza)

První – a lze říci, že po dosti dlouhou dobu nejmocnější – myšlenka, která převládá ve vědomí nemluvněte, je vědomí vlastního já. Poslední myšlenka, která při smrti odchází ze svého obydlí – mozku, je rovněž myšlenka *já.* Během let, která plynou mezi těmito dvěma body, zrození a smrtí, je hlavním a nejdůležitějším zájmem většiny lidských bytostí zaměstnávat se tímtéž *já.*

Může se to zdát podivné, ale toto *já* je zahaleno tajemstvím, jeho původ je neznámý – člověk sám sebe zná méně než cokoli jiného ve světě. Člověk si ale není vědom této nevědomosti; uvědomí si ji teprve tehdy, když začne být zvědavý na svůj pocit totožnosti a začne o sobě přemýšlet. Pak se sám sobě stane hlavní a největší záhadou, záhadou větší než je Sfinga, a tím největším problémem pro něho bude zase on sám.

Sebe-poznávání je tou **nejvyšší vědou.**

Jak má tedy člověk začít s pronikáním do záhady tohoto *já?*

Moderní lidé mají rozvinuté analytické myšlení, které přimělo autora k názoru, že v současné době je pro ně jedině analytická cesta tou nejvhodnější. Analyzovali jsme vše, z čeho se skládá svět kolem nás; nyní je čas, abychom analyzovali sebe. Cesta, která bude odpovídat tomuto sklonu k analytickému myšlení, který je tak hluboko zakotven v moderním člověku, musí být založena na používání rozumu. Je to cesta, kterou může autor doporučit všem lidem, kteří se chtějí odtrhnout od všech ismů a kultů. Touto metodou je cesta introspektivního sebe-zkoumání. Ta v sobě spojuje rozumovou stránku analýzy se silou meditace. Odlupuje složky lidské osobnosti jako vnější slupky cibule, dokud není odhalen její

pravý charakter. Je to cesta vždy otevřená, cesta, která vede ke středu člověka, a proto po ní může kráčet kdokoli.

Kdokoli přijme tyto pravdy a bude cvičit tuto metodu, osvobodí svou mysl od jejího neklidu, dá jí mír, naučí ji obracet se do nitra a zostří sílu její koncentrace. Takto vybaven bude připraven nastoupit cestu k Nejvyšší Skutečnosti, k Nezvratné Pravdě.

První základní fakt, o němž musíme uvažovat, než budeme moci s úspěchem postoupit dále, je si přesně ujasnit, co míníme slovem *já.* Dokud to nebude zcela jasné, budeme mít jenom matnou představu o tom, co hledáme.

Víme, že *jsme.*

Tento pocit vlastní existence si uvědomujeme na základě pochopení, které je přirozené, přímé a nesporné – na základě prožívání každého okamžiku svého bdělého života. Údaje vědy jsou nejisté oproti této prvotní jistotě o vlastní existenci. Nemůžeme sobě uniknout ani se vmyslet do neexistence. *I pochybovat o své vlastní existenci by znamenalo předpokládat někoho, kdo pochybuje.* I kdybychom mysl zcela vyprázdnili, zůstali bychom pozorovateli a uvědomovali si tuto prázdnotu, a svědčili o tomto stavu ihned po návratu do normálního stavu. Jsme totiž obdařeni nevysvětlitelným mystériem vědomí.

Od té nejmenší bezvýznamné žáby až po povýšeneckého hloubajícího filosofa fakt, že žije, znamená fakt, že je sebou samým. Každý přijímá svou vlastní existenci jako absolutně nesporný fakt. Argumentovat a diskutovat o něm se zdá být naprosto zbytečné. Dále za tento základní fakt sebe-uvědomování člověk nemůže jít.

Jestliže je existence „já“ tou nejjistější věcí ze všech, jeho skutečná povaha je už méně jistá. Říci: „Já jsem“, je pouhé konstatování a to je velmi snadné; tázat se: „Co jsem já?“, vyžaduje *vysvětlení* a to je ze všeho to nejtěžší. Uvažujme krátce o této stručné otázce, *„Co jsem já?“* Odpověď je velmi prostá, řeknou lidé. Jméno, osobní totožnost, to je dostatečná odpověď. Jako například: „Já jsem S. M.“

Ale stačí to? Vždyť S. M. je velmi proměnlivým tvorem. Jeho „já“ nemá stejný význam pokaždé, když toto slůvko použije. Ráno, když dává sbohem svému dítěti, já znamená otce; o hodinu později, když se loučí se svou ženou, která odchází na nákup, já znamená manžela; o dvě hodiny později, když ho navštíví J. M., já znamená bratra; o tři hodiny později, když diktuje dopis své sekretářce, já znamená obchodníka atp.

A dále, změníme-li stanovisko: pociťujeme, že se zcela ztotožňujeme se svým fyzickým tělem, když po nějaké době hladovění jíme; o hodinu později tento pocit změní příliv dalších zážitků a my jsme tak ovládáni hněvem na někoho, kdo nás hluboce urazil, že cítíme, že jsme shlukem cholerických emocí; o dvě hodiny později se usadíme do pohodlné židle a věnujeme svou pozornost četbě vážné vědecké knihy, a tak hluboce se soustředíme, že pro tuto chvíli se ztotožňujeme s myslí.

Existuje tedy nekonečná řada možností jak na sebe pohlížet. Která z nich může být oprávněně vybrána a prohlášena za pravé *já*, za skutečné jáství?

Jak tedy můžeme dojít k přesnému významu slova já*, významu, který bude mít stejnou platnost vždy a při všech příležitostech?* Nejlogičtějším způsobem by bylo charakterizovat to, co je stálým a běžným činitelem ve všech jednotlivých lidských bytostech; to, co se v každém člověku nemění, ale samo pozoruje všechny změny

osobnosti; jediného pozorovatele, nikoli množství pozorovaného; základní já všech našich měnících se stavů jáství. *Abychom dosáhli tohoto cíle, musíme začít s analýzami svých pojmů lidské osobnosti, v nichž budeme zkoumat vše v nás a před ničím se nezastavíme.*

Existuje v nás něco, co zůstává neměnné uprostřed nejrozmanitějších životních zkušeností? Existuje nějaká základní podmínka pro všechny tyto zkušenosti, něco, co má pro nás nejvyšší hodnotu? Nějak totiž cítíme, že toto *já*, které vidí okolní prostředí, které mluví a je oslovováno, které myslí a cítí, opravdu má nějakou vnitřní, ale nezachytitelnou identitu, která nepomíjí a je neměnná a v jistém smyslu je naším středem.

To je opravdu tím, co je vyjádřeno oním slůvkem, jímž člověk označuje sebe, krátkým slůvkem „já“. Toto slovo je ve slovníku jedinečné, protože nemůže být nikdy použito pro někoho jiného nebo pro nějakou jinou věc; nikdo nemůže někoho jiného nazývat „já“; může být použito jen pro svého vlastníka, nás samotné. Vyjadřuje totiž naše nejniternější, naše nejhlubší avšak podvědomé chápání toho, že ego (latinský výraz pro já) je pevně zakořeněno v hlubinách naší bytosti.

A tak ponořme se do oblasti analytického myšlení a systematicky zkoumejme jáství, abychom lépe pochopili jeho skutečný význam.

Analýza fyzického já

Své zkoumání začneme tím, co nejdůvěrněji a nejlépe známe – fyzickým tělem, které obýváme. Když řekneme „já“, míníme tím fyzické jáství? *Jsem já tělo?*

Ano! Tak zní samozřejmá odpověď, která první přichází na mysl, odpověď, kterou obvyklá logika a běžná zkušenost okamžitě diktují. Všichni jsme se narodili ne-

uvědomělými materialisty, protože namáhavá práce, kterou Příroda na nás vynakládá po první čtvrtinu našeho života, se především a nezbytně týká vybudování vysoce organizovaného odděleného fyzického těla. Jeho prostřednictvím se každý člověk může dostat do více nebo méně aktivního styku s planetárním hřištěm, které Příroda připravila pro svá dítka a na němž může vykrystalizovat jejich poznání sebe sama. Téměř všechny naše myšlenky – nechť se zabývají seberůznějšími věcmi – jsou obvykle navlékány jako korálky na šňůrku jediného pojmu: „Já jsem tělo!“

Objektivizujme nyní tělo, jako kdyby patřilo někomu jinému, a položme ho k rozpitvání na mentální pitevní stůl; zkoumejme ho kousek po kousku; odhalí se nám jen jako složenina kostí a svalů, krve a mozku, smyslových orgánů a vnitřních orgánů. Ani jedna z těchto *částí* není jástvím, neboť pak by naše vědomí bylo jasně omezeno na onu část.

Podstata lidského vědomí se nijak nezmenšuje během let mezi zrozením a smrtí, dokonce ani, když jsou kosti polámány, ruce nebo nohy amputovány, nebo když se paralýza zmocní celého těla. Nikdo ani v takových strašných podmínkách necítí, že by jeho „já jsem“ bylo zmenšeno. Jáství nelze ztotožňovat ani s mozkem, neboť je známé, že ani silný úder do hlavy, který vymaže každou vzpomínku na minulost – někteří lidé žijí i měsíce bez paměti – nesmaže pocit „já“, který není o nic menší než dříve. Dokonce i člověk, zachvácený takovou chorobou, jako je zánět mozkových blan, a stane se slabomyslným, shledá, že jeho sebe-uvědomování zůstává stejné jako předtím.

Ať hledáme kdekoli, zjistíme, že jáství nevězí v žádné jednotlivé části těla.

Lze tedy odhalit jáství nějakou zvláštní alchymií v těle jakožto celistvém organismu, v celém tom souhrnu orgánů, údů a ostatních částí? Lze je nalézt v souhrnu pěti smyslů – zraku, sluchu, hmatu, chuti a čichu? Vezměte případ člověka, který je hluboce zaujat nějakým problémem. Může stát přímo před nějakým předmětem nebo osobou a přesto, když se ho zeptáte, „Viděl jste tu věc?“, je možné, že odpoví: „Ne, nevšiml jsem si jí. Má mysl byla někde jinde.“ Tento příklad dokazuje fakt, že oči přestávají vykonávat svou funkci, i když se nezmenšila jejich schopnost ji vykonávat, *jestliže se jáství zaměstnává něčím jiným.* Podobně, můžeme mluvit k člověku, jehož mysl je zaujata něčím, co ho v daném okamžiku hluboce zajímá, a on nám nemusí odpovědět. Když se ho zeptáte, „Slyšel jste, co jsem říkal?“ upřímně přizná: „Ne, byl jsem duchem nepřítomen.“ To dokazuje, že i sluchový smysl přestal fungovat, i když jeho fyzické ústrojí je zcela v pořádku, jestliže pozornost jáství s ním nebyla spojena. Tentýž postup uvažování lze aplikovat i na ostatní tři smysly. Z toho vyplývá, že když jednotlivé části těla ani jeho jednotlivé smysly nejsou jástvím, pak ani jejich souhrn – celé tělo, všechny smysly, údy a orgány – nemůže být pravým vědomým jástvím.

Během celé této analýzy si uvědomujeme, že toto zkoumání provádí něco *uvnitř* těla, něco, co člověk nazývá sebou samým, svým já. Kdyby jáství bylo pouhé tělo, museli bychom ještě vysvětlit následující problém:

Kdo nebo co je toto jáství, které si je vědomo toho, že má tělo?

Nenaznačuje zjištění, že máme tělesné jáství, existenci druhého vyššího jáství, které je oním poznávajícím? A není toto druhé jáství ryze mentální, zcela přesahující fyzické tělo? Neboť pravé jáství člověka musí být posledním Subjektem všech jeho zkušeností a z mentál-

ního stanoviska je tělo Objektem, který zažíváme a pozorujeme.

Když uvažujeme o fyzickém těle, jako právě nyní, bezděčně do toho zahrnujeme něco, co je v pozadí za tělem, něco, co je svědkem těla a co si ho jasně uvědomuje. My jsme *vnímajícími*, nikoli vjemy. Velký indický mudrc Prabhu pravil: „Jestliže ty jsi tělo, proč říkáš ‚mé tělo' a podobně? Takto se vždy mluví jen v případě, že tím nejsem, ale vlastním to – podobně jako ‚mé šaty, mé zlato' atd. Řekni, zda se někdo ztotožňuje s výrokem ‚Já jsem šaty nebo já jsem zlato, apod.?' Zaměňuješ vrchní vrstvy za skutečnost. Tělo je něco jiného než ty."

Ano, my tělo pouze vlastníme. A tak jáství nesmí být ztotožňováno s některou částí těla ani tělem jako celkem.

♦

Nyní uvažujme s těmi, kdo tvrdí, že tělo jako celek je vším, čím člověk je (a kvůli analýze předpokládejme, že tomu tak je), o faktech, která poskytuje stav spánku. Nesmíme se totiž spokojit s pozorováním člověka jen v jeho bdělém stavu. Musíme se pro jáství ponořit hlouběji. Jedině shrnutím poznatků o všech třech stavech – bdění, snu a hlubokém spánku – lze poznat plnou pravdu o uvědomování si sebe.

Zde je tvor, který během svých zevních činností projevuje všechny vlastnosti vědomé inteligence a vitality, přitom však, podle materialistů, není složen z ničeho jiného než z chemických látek, které soustředěné v mozku dávají vznik vědomí. Zde je tvor, který se po příchodu noci pohrouží do zcela jiného stavu bytí – do stavu spánku, ve kterém jsou smysly bdělého stavu zastřeny a tělo leží bezvládně na svém lůžku s očima pevně zavřenýma,

s údy zcela nehybnými a jen vegetativní tělesné funkce, jako je činnost srdce, trávení a plic, jsou aktivní. Životní princip, životní síla, se zdá být zredukována na minimum.

Co se stalo s inteligencí, kterou onen člověk během dne ve větší či menší míře projevoval? Také ona se zdá být zcela nečinná. Můžeme se spícího na něco dotazovat, ale nedostaneme žádnou odpověď. Nikoho nepoznává, není si vědom žádného návštěvníka a naší otázce nemůže rozumět. Někdo se k němu může přiblížit se zbraní v ruce, ale jeho spící inteligence není schopna dokázat své schopnosti a ochránit ho před hrozícím útokem.

A tak se zdá, že zde máme podivný paradox – tvora, který během dne projevuje velkou měrou život a inteligenci, a přesto v noci, když spí, není schopen tyto své fyzické vlastnosti žádným vědomým způsobem projevovat. Opravdu, vědomé jáství každou noc umírá ve spánku pro náš svět, zatímco fyzické tělo žije dále, neboť srdce tluče, plíce dýchají. Tělo proto nemůže být nepřetržitým skutečným jástvím.

Nicméně, musíme se zeptat sami sebe: „V jakém ohledu je toto spící tělo chemicky odlišné od téhož těla v jeho bdělém stavu?“ Přesně tytéž složky stále tvoří tuto lidskou formu: všechny její různorodé prvky jsou stále přítomné. Dusík, vodík, uhlík atd., které se spojily, aby vytvořily její tělo, nezmizely, i když všechny *schopnosti* vědomé inteligence vůlí ovládané činnosti zanikly. Jak to, že toto tělo má za bdělého stavu schopnost prozkoumávat svou vlastní podstatu a existenci a uvažovat o nich, zatímco ve spánku tato schopnost mizí? Jedinou správnou odpovědí je, že z těla zmizela uvažující mysl; důkazem pro tuto odpověď je existence stavu snu.

Kombinace inteligence, myšlení, cítění a existence v jediném ohnisku se ve fyzickém těle projevuje jako ně-

co, co obvykle nazýváme osobní ego, individualita. Ale i když ve spánku mizí vědomí těla, jeho *fyzické ohnisko*, víme, že ve stavu snu tato kombinace stále trvá a přetrvává i pocit osobnosti. Spousty dojmů, vzpomínek, citů, myšlenek, tužeb, obav a nadějí, které vytvářejí individualitu bdělého stavu, také stále trvají. Kromě toho, ve svém mentálním tvoření tato individualita funguje stejně dokonale, jako když měla tělo, protože trvá pocit, že všech pět smyslů je stále činných: člověk ve snu vidí, čichá, hmatá a chutná. Jeho nový snový svět se v dané chvíli zdá být jediným skutečným světem a on vůbec nepochybuje, že je stejně skutečný jako bdělý stav. Člověk je stejně tak veden myšlením a podněcován touhou. Setkává se s přáteli, nepřáteli i cizinci. V těchto snových událostech prchá před domnělým nebezpečím a těší se ze splnění svých přání. Ve snu se pohybuje, cestuje a dokonce i létá; v těchto živých nočních viděních hovoří, miluje a případně se i hádá. I když se tělesné jáství zdá být mrtvé, vědomé jáství vchází do jiného druhu uvědomování si své vlastní existence jako bytost snu.

I když je mnoho snů fantastických, jejich dost natolik racionálních, aby prokázaly, že toto vědomé inteligentní ego nepochybně pokračuje ve své existenci, i když ve změněné formě snové osobnosti*, neboť má obdobné představy, dojmy a vzpomínky, které mělo ve stavu bdělém.*

Stanovili jsme si kritérium, které tvrdí, že fyzický svět je jediným skutečným světem, ale snící, jemuž se zdá souvislý a rozumný sen, má právo toto tvrzení popírat, protože jeho činnost ve snu je pro něho stejně skutečná, jako je naše bdělá činnost ve fyzickém těle. **Zkušenosti snu zrcadlí skutečné vědomí, vědomí stejně skutečné jako je to, které zrcadlí zkušenosti bdělého stavu**, i kdyby byly sny sebefantastičtější. Takto a jedině

v této spojitosti je kritériem skutečnosti uvědomování si sebe. Nelze proto tvrdit, že všechny ostatní stavy kromě stavu bdělé činnosti ve fyzické oblasti jsou osobními halucinacemi, protože fenomény spánku a snění jsou zcela přirozené, společné pro celou rasu a ne jen pro některé jednotlivce. *Nikdy během spánku necítící tělo netvrdí, že ono je „já“.* Proč? Protože já je nad-fyzické, to jest, mentální, a opustilo tělo pro zcela mentální svět. Proto skutečná existence ega je v mysli a nikoli ve fyzickém těle.

Pro spícího člověka tělo neexistuje prostě proto, že *on*, mentální ego, ho opustil. Takto byl získán důkaz, že osobnost stále existuje a stále pokračuje ve své funkci v tomto stavu snu, *zcela oddělena od fyzického těla.* Stručně řečeno, osobní ego je něco, co je nyní svou podstatou odděleno od svého fyzického nástroje a je na něm svým projevem nezávislé.

Jednoduché porovnání obou těchto stavů stačí, aby se prokázalo, že musí být v obou přítomen stálý neměnící se prvek, který umožňuje egu bdělého stavu, aby si později vzpomnělo na své zkušenosti během snu. Tento základ proto musí být pravým jástvím a jeho „substance“ musí být nefyzická. Tato substance může být pouze mentální povahy. **Jáství *není* tělem, nýbrž *vědomou jsoucností, je tím, co se s tělem sjednocuje, když je do něho plně pohrouženo*.**

Jestliže je zde uvedené tvrzení nepravdivé, potom musíme najít pádné důkazy, abychom je vyvrátili. Protože, kdyby inteligence nemohla být oddělena od těla, kdyby vědomí nemohlo být uvolněno ze svého tělesného ohniska, potom by *nemohl existovat žádný takový stav, jako je spánek: člověk by si nemohl přestat uvědomovat své fyzické tělo a byl by odsouzen k tomu, aby si neustále, celých dvacet čtyři hodiny každého dne, uvědomoval své tělo, do něhož ho Příroda tak beznadějně*

zapletla. Dokonce i noční práce Přírody na obnovování tělesných tkání a nahrazování jejich ztrát by byla prováděna s člověkem jako nešťastným a možná neochotným spolupracovníkem, protože by jeho mysli byl odepřen dar odpočinku a on by musel zůstat při jasném vědomí, zatímco by tato obnova jeho těla probíhala.

Uvedená úvaha má tak dalekosáhlou důležitost, že si ji čtenář musí jasně promyslit sám a nesmí se nechat hypnotizovat naivními názory ortodoxního materialismu, který se nyní, vzhledem k současným objevům, stává zastaralým. Tímto odvážným a nezávislým přemýšlením se nakonec může člověk osvobodit z pout duchovní nevědomosti.

Spánek a vědomí by spolu nemohly nikdy bojovat, kdyby člověk nebyl ničím jiným než souhrnem atomů, které tvoří jeho fyzické tělo. Tento boj vzniká proto, že člověk *není jen tělo*, ale je také síla – něco jemnějšího, než je fyzický projev.

Podstata osobního já je jemnější než fyzické tělo a do těla vnáší světlo vědomí; jinak by nemohlo docházet k žádnému odloučení fyzického těla a vědomí ve stavu, který nazýváme spánek.

Avšak tato úvaha *nezahrnuje* nezbytně nesmrtelnost, ani přežívání vědomí po smrti těla. Týká se pouze těla žijícího a neříká nic pro ani proti možnosti, že takovéto oddělené vědomí by mohlo pokračovat ve své existenci, kdyby tělo zasáhla smrt a ono přestalo existovat. Nad touto možností se brzy zamyslíme.

♦

Abychom se přesvědčili, zda předchozí uvedená odpověď stále platí – *jáství není tělem, nýbrž vědomou jsoucností, je tím, co se s tělem sjednocuje, když je do*

něho plně pohrouženo –, můžeme ji nyní prozkoumávat i z jiných úhlů.

Existuje skupina abnormálních stavů obecně nazývaných trans. Moderní vědci, kteří zkoumají hypnotické jevy a dělají psychické výzkumy také dobře znají různé fáze těchto stavů. V psychologických časopisech a knihách bylo popsáno mnoho případů prováděných podle přísných zkušebních pravidel. Je tedy nesporné, že takový stav existuje, i to, že se v hlubší fázi transu může vědomí téměř dokonale oddělit od těla. O tomto faktu bylo za posledních tři sta let nashromážděno vědci a lékaři překvapivé množství dat. Tato oblast byla nazvána „abnormální psychologie“.

Každý, kdo má dostatek času a trpělivosti, aby se prokousal těmito daty, *nalezne dostatek důkazů o tom, že vědomí člověka je opravdu oddělitelné od jeho fyzického těla za jeho života.* Toto oddělení je ve stavu snu jen matné a kolísavé, ale jasné a nápadné za neobvyklých podmínek, jako při mdlobě způsobené prudkým citovým stresem apod. Mezi jmény badatelů o úkazech hypnotického transu, kteří vytrvali i přes nedůvěru mnohých jiných vědců, je i dr. Esdaile, který byl vedoucí státní nemocnice v Kalkatě a provedl tři sta větších a tisíce menších operací bez použití anestetika, aniž by přitom způsobil bolest pacientům, neboť v dané době mesmericky odváděl vědomí pacientů z jejich těla.

Dále, osoby hypnoticky uvedené do hlubokého transu zcela zapomínají na své tělo a prožívají události, jež se odehrávají daleko od nich, nebo jsou svědky vzdálených dějů nebo pozorují osoby, k nimž byly vyslány. Třebaže byla jejich těla opuštěna a zanechána daleko vzadu, nesou v sobě plný pocit osobní, avšak nad-fyzické existence.

Na hypnotických pokusech opravdu není nic nového. Jestliže analýzy výsledků takovýchto bádání jsou analyzovány, pak dokazují, že vědomí jáství není tělem prostě proto, že v tom nejhlubším, a proto nejvzácnějším, stupni hypnotického transu tělo a jáství mohou být oddělenY a projevovat se jako dvě samostatné jednotky. Část mysli, která obsahuje vědomí sebe, je tedy autonomní.

Názorný příklad lehčího druhu transu popisuje Erskine. Uvedl jednoho ze svých pacientů do hypnotického stavu, aby mohl provést zkoušku navrženou Sirem Arthurem Conanem Doylem. Mysl pacientova se přenesla prostorem do bytu lady Doylové ve Westminsteru v Londýně a pacient ohlásil, že zmíněná žena sedí v místnosti, kterou podrobně popsal. Zpráva i popis byly zcela správné. Telepatií takový případ nelze vysvětlit, protože Erskine popisuje další příhodu, v níž hypnotizovaná osoba podávala tři hodiny zprávu o pohybech, cestách, jednáních a rozhovorech jejího otce, úředníka portugalského vyslanectví. Ten později potvrdil naprostou správnost zapsané zprávy. Přitom hypnotizér ani syn nevěděli předem nic o tom, kde se úředník zdržuje, ani co zamýšlí!

Důkaz oddělitelnosti mysli a těla stačí k podpoře závěru, že já není tělo. Dokazuje totiž, že já může být činné v každém směru stejně dokonale v hypnotickém transu jako v normální existenci s tou výjimkou, že není schopno používat svůj fyzický nástroj, tělo, vzhledem k jeho nehybnosti způsobené hypnózou.

Všude, kde existuje vědomá inteligence, musí existovat život, který ji aktivuje. Z těchto pokusů také zjišťujeme, že život doprovází mysl při její odloučenosti od vědomí fyzického těla, aniž by to mělo za následek smrt, neboť tato odloučenost je jen dočasná. Takto je zcela jasné, že **mysl a život se mohou projevovat *prostřednictvím* fyzického těla, tak jako se elektrický**

proud projevuje světlem v žárovce, nejsou však na něm svou vlastní existencí závislí. Opravdu, jsou schopny fungovat zcela nezávisle, jak to dokazuje normální stav spánku a abnormální stav hypnotického transu.

Znamená to, že **životní síly, které po celý den propůjčují tělu energii pro jeho aktivity, nejsou nezbytně produktem tělesných tkání a svalů. Jejich vztah k tělu může být jednoduše takový, jako je vztah elektrického proudu k žárovce.**

Neznamená to, že vědomí-já trvá po celý život, zatímco vědomí-tělo je pouze obsaženo v tomto hlubším vědomí: vědomí-já? Kdyby toto hlubší vědomí bylo spojeno s tělem jako jeho trvalá vlastnost, nemohlo by se od něj nikdy oddělit. Například, teplo je vlastnost ohně. Kdekoli se vyskytuje oheň, je s ním vždy spojeno teplo. Právě tak, kdyby jáství bylo funkcí tělesného organismu, nemohlo by od něj být odloučeno, jako tomu je v hlubokém spánku nebo hypnotickém transu. Jinými slovy, *skutečný člověk*, duše (chceme-li to tak nazývat), zcela určitě není tělem. Jáství nelze zkoumat žádným fyzickým mikroskopem.

Uvědomujeme si, že v okamžiku, kdy vědomí-já odtáhneme z mozku, není mozek ničím více než kusem nehybné „hmoty“, jakou je maso v řezníkově krámě? Bez přítomnosti já by mozek nemohl vydat jedinou myšlenku, zformulovat žádnou představu, ať již o sobě nebo o svém okolí, o abstraktních kvalitách nebo fyzických předmětech.

Materialisté, kteří tvrdí, že inteligence a život jsou produkty fyzických orgánů, mají na své názory právo, ale protože ve svých laboratořích nestvořili ani inteligenci, ani život, neexistuje žádný důvod, proč by jejich teorie měly být považovány za spolehlivěji prokázané než teorie

mudrců a zřeců, kteří za pravdu považují opak, a to, že proud inteligence a života obývá tělo, ale není jím vytvářen. Kromě toho, tito zřeci, tito mudrci, tvrdí, že odhalili důkaz ke svým tvrzením jediným způsobem, kterým lze takový důkaz získat: skutečným oddělením těchto dvou – neboli jinými slovy, oddělili osobní ego od fyzického těla. Dělají to, podle svého svědectví, po celé věky. Proto teorie, které obsahují předpoklad existence duchovního a nefyzického prvku nadřazeného všem chemickým prvkům, jsou hodné zkoumání. Nabízejí totiž důkaz každému, kdo je ochoten splnit předběžné podmínky, a pak trpělivě a věrně pracovat na sobě k jeho dosažení, zatímco žádný materialista, žádný vědec nemůže nabídnout opačný důkaz jiný než čistě teoretický.

Dokud některý z vědců nestvoří lidskou bytost, a tak neprokáže pravdivost materialistických teorií, bude mít zde nabízené vysvětlení stejný nárok na úctu inteligentních lidí, jako kterákoli jiná z dosavadních teorií.

Odpověď na naši otázku tedy je, že „já“ je něco odděleného a odlišného od těla. Tělo je pouze příbytkem, nikoli celý člověkem. Tělo není jástvím.

Čím tedy tělo je? Stává se zřejmě **nástrojem, kterým člověk poznává objektivní svět**, svět zcela odlišný od vnitřního světa jáství, s nímž jsme jednotní. Cítíme, že tento zevní svět je od nás oddělen. Počitky, které zaznamenává naše mysl, jsou našimi jedinými spojovacími články s objektivním světem. A tak i když se ze zvyku přemlouváme, že jsme tělo, sebe-zkoumání nám dokazuje, že tomu tak není. Hlubší myšlení vtahuje pocit „já“ do nitra a dokazuje, že jáství je jsoucností odlišnou do těla a že člověk slovem „já“ míní opravdu něco více než jen tělesný vzhled. Moderní objevy stejně jako prastaré principy tuto pravdu potvrzují.

Proč tedy máme opačný pocit a čím to je, že většina lidí odmítá tuto pravdu? **Proč se téměř každý člověk zvykově, ale nesprávně, ztotožňuje se svou tělesnou schránkou? Odpověď je nyní jasná. Pravé „Já“ dovoluje své části, aby se spojovala s tělem a oživovala je, a proto tento pocit „já“ zcela přirozeně pokračuje v těle.**

Analýza emocionálního já

Pečlivě jsme zkoumali a pátrali v dočasném tělesném příbytku člověka po jeho egu, po kořenech jeho osobnosti, a shledali jsme, že tělo je jástvím používáno jen jako dočasné sídlo. Jáství musí být něčím, co je svou podstatou nefyzické. Nyní musíme obrátit svou pozornost znovu na jáství a podívat se, zda tohoto neviditelného hosta je možno nalézt v oné druhé velké složce soustavy člověka – v emoci.

Přesněji řečeno, emoce nemohou být zcela odděleny od myšlenek. Emoce i myšlenky vznikají ze stejného základu – z mysli v jejím širším smyslu. Rozlišování mezi nimi v běžném životě způsobuje fakt, že se obě složky neustále střídají v nadvládě, ale obě jsou stále přítomné. Emoce by nemohly existovat bez myšlenek, které je vyjadřují. Ale pro účely přesného psychologického zkoumání je můžeme – nyní – považovat za oddělené.

Jsem já emocí? Jsem já láskou, zlobou, touhou, vášní, obavou a radostí, které mne často ovládají? To je další otázka, kterou si musíme položit, když pozorujeme činnost ega.

Emoce nejrůznějšího druhu nás občas ovládají – od těch nebeských až po ty ďábelské. Jsme střídavě zmítáni celou řadou citových změn. Vzruchy, touhy a vášně jsou v neustálém pohybu. City se mohou měnit, a často

se i mění, od hodiny k hodině. Člověk je plný radosti a naděje dnes, ale nešťastný a plný strachu zítra. Člověk je neustále obětí tohoto emocionálního proudu, který se valí sem a tam podle přitažlivé nebo odpudivé síly, kterou vytvářejí tělesné zážitky nebo mentální činnosti.

Výbuchy náhlé zloby a návaly smyslových chtíčů mohou způsobit, že se člověk dopouští skutků, které později vyvolávají výčitky svědomí, a tudíž pocit, že tyto skutky nereprezentují jeho pravé jáství.

Dokonce i celková osobní povaha člověka se za dlouhé časové období natolik změní, že za dvacet let může být osobou, která by se zděsila nápadů, které jí dnes připadají přitažlivé.

Obavy, které dnes člověka sužují, mohou zaniknout během několika dnů nebo měsíců a možná se již nikdy neobjeví, ale člověk si je jist, že pocit jáství, pocit „já," nezanikne. Jedině ten je trvalou skutečností našeho života.

Existuje uprostřed těchto změn, někdy zmatených, nějaká neproměnná emoce, kterou můžeme uchopit a o které můžeme prohlásit: „Toto jsem já?" Můžeme probrat celou stupnici lidských citů: lásku a nenávist, závist a strach, nesmělost a odvahu, smutek a extázi, ale ani o jednom z těchto citů nemůžeme s určitostí říci: „Toto jsem já!" Člověk je opravdu složitým tvorem jak citově, tak fyzicky. Zažívá pomíjející vzruchy a city, ale ani o jednom nelze říci: „Toto je neproměnlivé jáství." Co však můžeme říci, a to správně, je: „Ego *prožívá* nenávist, lásku a závist." Člověk si v sobě někdy může uvědomovat tygra, jindy zase anděla a světce, ale pokud jsou tyto změny pouhými změnami emocí, nejsou oním „já-stvím", které je základem osobnosti.

Když potlačujeme vášeň, co ji potlačuje? Hlubší vědomí je tím, co ji potlačuje. Kromě toho, již pouhá sku-

tečnost, že člověk říká, „Já to cítím“, nebo „Moje zlost“, nebo „Moje city jsou rozrušené“, je přímo důkazem, že toto „já“ je přirozeně charakterizováno jako něco, co je od běžných citů odděleno; naznačuje to, že to je něco, co tento cit zažívá. Jinak tomu ani nemůže být. Kdyby člověk byl nějakou zvláštní emocí nebo dokonce komplexem emocí *a ničím více*; kdyby čerpal svůj pocit jáství z nějakého ušlechtilého popudu nebo nízké pohnutky, které ho náhodou v daném okamžiku ovládají; kdyby měnící se city byly jeho základní podstatou, pak by podle toho upravil svůj způsob vyjadřování a nezmiňoval by se o nich *přivlastňovacím způsobem.* Takže: city jsou moje, ale nejsou *mnou.*

Já jsem šťastný, já jsem nešťastný, nevědomý, unavený, já něco zažívám, toto je moje – takové a podobné ideje jsou silně vnucovány tomuto „já“. Pocit jáství je v nich všech obsažen, protože žádná taková idea by nikdy nemohla vzniknout bez pocitu ega, jemuž je vnucena.

Kdykoli člověk používá podobné věty, jako ty uvedené, bezděky vyslovuje pravdu, že ego je ve skutečnosti nezávislé na jeho emocionální přirozenosti *a zůstává jako její pozadí.*

Fakt, že jsem si vědom emocí, neznamená, že emoce vytvářejí mé jáství. **Existence někoho, kdo cítí, je jedna věc, kdežto jeho vědomí sebe, je něco docela jiného.** Tento rozdíl je velmi důležitý a je třeba, aby byl náležitě pochopen. Emoce, které vznikají a zanikají, nemohou být trvalým jástvím. To, že jáství musí být trvalé a stále přítomné, je naznačeno faktem, že nikdy nevznikají pochyby o naší vlastní existenci. Kdyby nebylo vždy přítomné, člověk by o této existenci mohl někdy pochybovat.

A tak za všemi těmito měnícími se náladami trvá neměnící se pocit „já“. Je to mezi nimi to jediné, co je neměnné. Tento pocit jáství vězí v člověku tak silně, přetrvává v samotném středu jeho bytosti tak hluboce, že je nucen uznat, že ze všech pocitů tento jediný je trvalý. Jeho nálady vznikají a pomíjejí, ale běžně, za bdělého stavu, pocit jáství nikdy nezaniká. Všechny emoce jsou koneckonců pouhými povrchovými rozruchy na tomto oceánu „já jsem“.

Potvrzení můžeme najít i v pohledu z jiného úhlu. V nejhlubším spánku nikdy necítíme zlost, chtíč, radost atd. Naděje a nenávist, spolu s celou řadou ostatních emocí, zaniknou, když vejdeme do tohoto stavu. Všechny osobní emoce zmizí, jako by nikdy nebyly existovaly. Člověk pak nic nemiluje, nic nenávidí, po ničem netouží. Kdyby emoce byly naším pravým jástvím, trvaly by nepřetržitě; byly by nezbytně pociťovány po celou dobu stavu hlubokého spánku a nikdy by nemohly být vymazány z vědomí. Pokud život existuje bez přerušení, víme, že i jáství musí existovat bez přerušení. Odloučení emoce a jáství v hlubokém spánku dokazuje, že jsou svou povahou oddělené.

A tak **emoce, které ve mně vznikají, jsou nemyslitelné bez existence mne samého – bez subjektu, pro nějž jsou tyto emoce objekty.** Já mám tyto emoce, a když je zapudím jako v transu, mdlobě nebo hlubokém spánku, já stále pokračuji ve své existenci. Proto **pravý základ mého života není emoce, ale mé tajemné, nezachytitelné a mnohem hlubší jáství, *svědek* mé zloby, lásky, strachu i naděje. Každá emocionální nálada v sobě obsahuje jako svůj základ ideu vědomého jáství. Emoce jsou navlékány na toto jáství jako perly na šňůrku.**

Jiný způsob, který může přispět k pochopení tohoto výsledku, je srovnání neustálého mihotání rozmanitých emocí s obrázky filmu, promítanými na bílou stěnu promítacího plátna; plátno je jástvím, které si emoce uvědomuje. Pravé jáství je bez emocí, jako bílé plátno je bez filmových obrázků. Pravé jáství umožňuje emoce, jako bílé plátno umožňuje promítání obrázků.

Tyto metafyzické myšlenky nám umožňují proniknout k pravému kořenu problému a ukázat, že emocionální stavy – nechť jsou jakýmikoli střídajícími se fázemi zkušenosti *uvnitř* jáství – nejsou samy o sobě jednotlivě ani v souhrnu pravou bytostí člověka. Přesvědčení, které má každý člověk o své vlastní totožnosti, může pokračovat i bez existence citů a jejich podpory. Jeho totožnost zůstane stejně dokonalou i při ztrátě všech emocí.

Analýza intelektuálního já

Rozbor těla a emocionální podstaty nám neodhaluje žádné konečné sídlo jáství. Člověk zbavený svého těla se stává myslí. Proto musíme sledovat ego ještě dále a snažit se rozlišovat mezi ním a rouškami, které zahalují pravé *vědomí-já*, a umožnit mysli, aby si pomocí introspektivní analýzy uvědomovala sama sebe. Obracíme se tedy k poslední velké kategorii lidské podstaty člověka, k jeho intelektu. Mezi myslí a jejím obsahem (myšlenkami) existuje vztah, který nyní musí být odhalen.

Ze všeho nejdříve si musíme ujasnit, že slovo intelekt zde užíváme pouze k označení souhrnu myšlenek, pojmů, představ a mentálních dojmů, které procházejí vědomím. Nepoužíváme ho zde k označení mnohem vyšší schopnosti, to jest, *selektivního logického uvažová-*

ní, toho, co myšlenky zhodnocuje a jako soudce rozhoduje mezi nimi a jejich pravdivostí.

Co jsem já? Jsem myslící intelekt?

Téměř všechny argumenty, které byly použity při analýze těla a citů, lze použít i zde. Myšlenky rozpínají svá křídla široko daleko a mění se mnohem častěji než city. Ve své proměnlivosti neprojevují žádné spojité jáství. Ať už naše myšlenky vznikají z objektivních pramenů a jsou založeny na informacích zprostředkovaných smysly, nebo vznikají z nevysychajícího zřídla subjektivních a podvědomých zdrojů, spadají pod týž zákon pomíjivosti, který vládne emocím, a proto v celém svém rozsahu neprojevují žádné trvalé jáství.

Kromě toho, vlivem měnícího se zevního okolí se naše intelektuální schopnost čas od času mění a názory, které máme letos, mohou být v příštím roce zcela opačné. Nelze zaručit, že některá myšlenka bude trvalá. Jedině myšlenka „já“ zůstává vždy.

Vlastnost neustálého střídání, kterou nacházíme v emocích, se projevuje stejnou měrou v intelektu. Skutečně, proměnlivost těchto změn je tak rychlá a neustávající, že žádný jednotlivý soubor myšlenek nikdy nemůže představovat člověka. Naše myšlenky prostě sledují jedna druhou a nemají žádnou souvislou existenci, zatímco ono jáství, jemuž náleží, je *stálé* a udržuje si stejný vztah ke všem těmto měnícím se myšlenkám.

Ještě jednou, **člověk o sobě říká: „Já myslím“ a bezděky tak prohlašuje, že je někým, kdo existuje odděleně od této činnosti a kdo řídí běh myšlenek.** Příroda, skutečnost, tkvící v člověku, takto potvrzuje, že **intelekt je pouhým prostředkem nebo nástrojem, používaným Myslitelem-já, který je za ním.** Člověk si je matně vědom jakéhosi vědomí, které tvoří a rozpouští, přijímá a odmítá nekonečný sled myšlenek, představ a

vzpomínek. Tato zkušenost nemůže být klamem. Myšlení předpokládá myslícího.

Pokračujme dál v naší analýze dalším krokem. Svět vnějších objektů je něco, co se našemu vědomí předkládá bez jakéhokoli úsilí z naší strany; je to něco daného. Ale svět myšlení vyžaduje náš aktivní podíl, spolupráci a úsilí. A protože fyzické tělo musíme počítat mezi tyto vnější objekty, je jasné, že spadá do téže kategorie bezprostředně pozorovaných věcí. Pohyb myšlenkového procesu si sice běžně neuvědomujeme, ale nemohl by existovat, kdybychom nehráli svou úlohu při jeho tvoření. Jakmile člověk vyvine potřebné úsilí a vědomě si zobjektivizuje tento pohyb – stejným způsobem jako si zobjektivizoval tělo – začne vsouvat sebe do onoho hlubšího elementu, který je původcem myšlenek a který je prohlašuje za něco od sebe odlišného. Neboť všechny myšlenky vznikají *uvnitř* vědomí-sebe a nemohou vzniknout předtím. Jsou jeho objektivizovanými projevy. A když takto poznáváme, že mysl je něco odděleného, teoreticky dokazujeme oddělenou existenci jáství. Takové úvahy a taková zkoumání jsou však výjimečná; naše životy jsou příliš plné osobního a vnějšího rozptylování a nedovolují nám stát se *skutečně vědomými sebe*; proto jsme zpravidla neschopni rozlišovat jáství od činnosti myšlení a dosáhnout pravého vhledu do naší bytosti – tzv. insightu.

Existuje další pádný argument a tím je fakt, že v hlubokém, bezesném spánku, totální mdlobě a hlubokém bezvědomí, stejně jako v úmyslně vyvolaném transu, myšlení jako činnost zaniká. Po danou dobu opravdu zcela ustává. Intelekt přestane pracovat a vstoupí do stavu naprosté ne-jsoucnosti. Přitom však nemůžeme říci, že jáství také zaniká, neboť jeho životní proud stále působí ve fyzickém těle. Kdyby byl člověk totožný se souhrnem myšlenek, pak by jejich naprostý zánik tímto

způsobem nebyl možný bez zániku pocitu „já“, a to navždy. Při probuzení se však toto „já“ objeví znovu jako *první* myšlenka. Odkud se v mysli znovu objevil tento pocit ega, který v noci neexistoval? Je zcela jasné, že musel po celou tu dobu existovat skrytě. *Takto docházíme k závěru, že jáství nikdy skutečně nemizí, ani když zcela zmizí všechny myšlenky.* Zkrátka, odpověď na naši otázku zní: „Já nejsem myšlenka, nýbrž jsem nad ní! Já jsem něco, co myslí.“ Z toho vyplývá, že toto vědomí, které myslí, samo je jáství-nejvyšší, skutečně nezávislé a řídící se svými vlastními zákony.

A tak vzniká otázka: Může intelekt pomoci člověku, aby vstoupil do nejvyššího a základního vědomí? Dovede hloubavou mysl přes analytické úvahy zde uváděné k realizaci její skryté skutečnosti?

Nejdříve bychom měli správně zhodnotit místo intelektu v naší vlastní přirozenosti. Intelekt je nástrojem jáství; jeho prostřednictvím „já“ vchází do styku s fyzickým světem. Oko by nemohlo vidět, kdyby za ním nebyla mysl působící jako vidoucí činitel. Podobně intelekt by nemohl pracovat, kdyby za ním nebyl živoucí princip jáství, který oživuje jeho činnost. Látka mysli je médiem, spojující jáství s fyzickým tělem, a skrze ně s fyzickým světem.

Toto její centrální postavení mezi oběma oblastmi dokazuje důležitost mysli i hodnotu jejího plného ovládnutí. Bez látky-mysli bychom si nikdy nemohli uvědomit své vnější okolí, protože bez ní by naše tělo bylo jako nehybná bezvědomá mrtvola a žádný ze smyslů by nefungoval.

Tímto pochodem „odlupování a oddělování“ je analýza jáství přivedena k bodu, v němž rozpoznává existenci ega jako entity, která může žít, pohybovat se a existovat odděleně od fyzického těla, emocí a intelektu,

když je na ni pohlíženo ze stanoviska jáství, prostého jakéhokoli obsahu nebo projevu. Jestliže pátrání oddělilo jáství od jeho předpokládaných sídel a ono nám stále uniká, přesto víme, že existuje; *cítíme, že naše existence je skutečná*, mnohem skutečnější než cokoli jiného, co může být přesně určeno.

Nyní musíme své uvažování přesunout za rozsah obvyklé zkušenosti a začít zkoumat toto ego, jaké skutečně je, nesmíšené s myšlenkami a city a nespoutané fyzickým tělem. Toto je cesta, která nám umožní nalézt skutečnou pravdu o člověku a osvobodí nás od neznalostí naší pravé vnitřní podstaty.

♦

Jak dalece se nyní můžeme přiblížit k tomuto pravému já? Je mimo tělo, mimo city a mimo myšlenky, a přitom samo není nic jiného než jediná myšlenka – myšlenka „já“.

První z vědomých myšlenek nemluvněte je také poslední myšlenkou, která prostupuje vědomí dospělého člověka. Když všechny ostatní myšlenky a vzpomínky odplynou těsně před spánkem nebo smrtí, může člověk zažívat jen a jen tuto jedinou ideu – ego. Stejně jako dítě nemůže myslit na vnější předměty nebo osoby – ani na svou matku – dokud nevznikne tato prvotní myšlenka jáství, tak také dospělý člověk opouští své myšlenky na sebe těsně předtím, než upadne do bezvědomí, které předchází spánku nebo smrti. Poslední ze všech myšlenek, které má, je myšlenka – „já“.

Kdokoli v sobě může poznat, že *myšlenka* „já“ je neodlišitelná od *pocitu* „já“ a že oboje je skutečně jedno a totéž. Konečný pocit osobního jáství by mohl být právem nazván myšlenkou-emocí; je to tato myšlenka-emoce, co

trvá nezměněně a neměnící se pod přílivem a odlivem našich zkušeností, a co skutečně spočívá v základě obou. **Každá emoce, kterou člověk zažívá, každá myšlenka a vzpomínka, která vzniká, to vše vstupuje do existence v auře této myšlenky-pocitu „já“ a vždy až po ní. Zde je střed naší inteligence a života: zde je osobnost.**

Tato osobní myšlenka „já“ je jediným kořenem stromu, z něhož se rozvětvují tisíce všech ostatních myšlenek. Všechny ideje existují jako naše *vlastní* ideje; osobnost je element, který je jejich výchozím základem. Ego je ve skutečnosti obrovským zárodkem vzpomínek a představ; jestliže tento zárodek, toto ego je analyzováno, jsou vzpomínky a představy zredukovány ke svému kořenu – k myšlence „já“.

Protože jsou všechny ostatní myšlenky zakořeněny v této první myšlence „já“, jejich existence je na ní závislá. Intelekt sám tedy není ničím jiným než nekonečnou řadou prchavých vjemů, pomíjejících pojmů a názvem pro sled izolovaných přechodných myšlenek, představ a vzpomínek. Takzvané intelektuální schopnosti, jako je paměť, vnímavost a asociace představ, jsou zkrátka myšlenky. Ve skutečnosti neexistuje žádná jiná samostatná intelektuální schopnost kromě této jediné základní myšlenky-ego. **Odtud prvotní důležitost naší ego-myšlenky – základu to intelektu a všech sledů představ.**

I když v běžném životě shledáváme, že není možné žít pouze s touto myšlenkou-pocitem „já“ a žádnou jinou, a člověk neustále musí mít nějaký jiný pocit nebo jinou myšlenku, aby se jí ono já vyživovalo, filosoficky musíme přiznat, že má svou vlastní nezávislou existenci, protože je jediným skutečným a trvalým znakem naší bytosti, která je podkladem pro

všechny naše posloupné změny. Člověk neví, jak dlouho bude nějaká zvláštní emoce tvořit část jeho charakteru, ale ego-myšlenka, v níž má emoce své kořeny, existuje, pokud trvá vědomí sebe.

Proto naše bádání nutně vyžaduje, aby tato ego-myšlenka se stala ohniskem toho nejostřejšího šetření a pozorného prozkoumávání. Intelekt musí hledat svého původce.

Když se pokoušíme analyzovat tento poslední zůstatek intelektu, začínáme postup ne nepodobný pohybu hada, který se svíjí do kruhu a přehlíží své vlastní tělo, ale *nemůže se dívat na onu část svého těla, která je jeho hlavou.* Musíme nyní odvrátit pozornost od vnějšího okolí a přinutit tuto vpravdě obdivuhodnou schopnost uvědomování si sebe, aby se soustředila na sebe samu, na něco v nitru, co je neviditelné a nehmatatelné – na onu jedinečnou myšlenku. Zdánlivě je tato snaha prozkoumat já-myšlenku nemožná – jako snaha zachytit svůj vlastní stín. Já-myšlenka je posledním neredukovatelným minimem, které člověk může v sobě zkoumat. **Charakter ego-myšlenky může být určen jedině pozorováním ega, které sleduje odhalení své vlastní podstaty. To je úkol, jenž lze uskutečnit jen tím, že oddělíme ego od všech ostatních myšlenek.**

Jestliže zkoumáme soustředěnou pozorností běh svého vnitřního života pečlivě a pozorujeme zrod myšlenky, jak to můžeme dělat ve chvílích klidu mysli, jestliže se osvobodíme od ponoření do intelektu, pak odhalíme, že **to, co dává myšlence skutečnost, život a hodnotu, je vědomá pozornost.** Bez schopnosti věnovat něčemu pozornost by si člověk nemohl uvědomovat svou vlastní existenci v žádném světě, ať již fyzickém, intelektuálním nebo transcendentálním. Její důležitost nemůže být přeceněna. **Pozornost je** opravdu **duší myšlení i základem**

vnímání. Když je obrácena ven, umožňuje nám uvědomovat si vnější svět a osvětluje jeho objekty. Proto **bez obrácení pozornosti do vlastního nitra nemůže člověk doufat, že by si uvědomoval oblast skrytou za myšlenkami – oblast duchovního bytí, pravého jáství.**

Je nutné změnit pole pozornosti, jestliže máme dospět k tomuto objevu. Zvyk udržuje naši pozornost zcela upřenou na vnější věci a s nimi spojeným mentálním světem. Představy, které mají svůj původ v této oblasti, dotírají na člověka tak vytrvale, že brání pozorujícímu jáství uvědomit si svou vlastní pravou podstatu. Naše mysl je neustále v pohybu. Ale kdyby člověk nenechával pozornost neustále plynout do těchto mentálních představ a uvolnil ji tak pro studium sebe sama, vyprostil by se z omezení intelektem a vnímal by vyšší obzory. Zvyk nás nutí k tomu, že zaujímáme materialistický názor na vesmír. Kdyby tento zvyk mohl být přerušen – jako že může –, mohl by se naší pozornosti obrácené do nitra odhalit duchovní svět. Pokud naši pozornost pohlcuje množství myšlenek, není možné, nebo je nesmírně obtížné, zjistit to, co je *za* myšlenkami.

Pozornost, která umožňuje myšlení, musí být odvrácena od vnějšího světa a obrácena ke světu vnitřnímu, protože ona je jediným prostředkem pro přístup k základnímu jáství. Pozornost zaměřená k nejniternějšímu bodu bytosti nám umožňuje, abychom rozjímali o významu sebe samých ve světle, které vyvěrá z onoho jáství. **Pozornost je projevem esence člověka, oné duše, která stojí výše než intelekt, city i tělo.**

Naším dalším krokem tedy bude izolovat tuto ego-myšlenku silou naší pozornosti a na chvilku ji uvěznit; musíme proniknout do jejího tajemství a přinutit ji, aby vydala odpověď na otázku: „Co jsem já?“

Logika, kterou téměř vždy používáme pro zkušenosti bdělého stavu, nám řešení nemůže poskytnout. Došla *do slepé uličky* a dále pokračovat nemůže. Argumenty nás jenom přesvědčují, že jáství je mimo argumenty, protože je mimo intelekt. Naše hledání může skončit jen přímým vnímáním.

♦

Takto byl čtenář jako jemnou nitkou veden světem intelektu k hranici třpytné nádhery, jež existuje v samém jeho středu. Bylo mu ukázáno, co až dosud ani netušil, že totiž tak jako spojení s vnějším světem navozujeme jedině pomocí smyslových orgánů fyzického těla, tak spojení s vnitřním světem duše navozujeme pomocí soustředěné pozornosti, oproštěné od nadvlády z *vnějšku přicházejících* myšlenek, měnících se citů a vnějších dojmů.

*Ale **oddělit já-myšlenku a zírat na ni neznamená o ní přemýšlet.** **Mentální činnost musí nyní ustoupit mentálnímu klidu – meditaci.***

A tak jediným způsobem jak na tomto stupni proniknout a pochopit ego-myšlenku je přerušit veškeré uvažování o egu. *To, co se vyžaduje, není nic jiného než soustředěná pozornost, zaměřená na prosté uvědomování si sebe, udržovaná v sobě samé, uvnitř samotného jáství.*

Pozornost je základem myšlenek, a *tím o jednu úroveň výše než myšlení.* A proto jedině soustředěná bdělá pozornost může pozorovat ego-myšlenku.

Za čas k věčnosti

Předchozí psychologická analýza člověka nás přivedla k závěru, že jáství přesahuje intelekt a že pravdivé poznání sebe sama bude možné jenom tehdy, když přimějeme intelekt, aby se dobrovolně zdržel své každodenní činnosti, a my si přitom podržíme plně vědomou pozornost. To se nám může podařit zpočátku jen na okamžik, ale i tato krátká doba nám může dát záblesk skutečnosti, která se skrývá za výjevy mysli.

Nyní pro pochopení dalších souvislostí musíme uvažovat o otázce času, ale ne z pohledu nejvyšší filosofické pravdy. Takové vysoké stanovisko nelze nyní v této eseji zaujímat, protože jeho vysvětlení vyžaduje mnohem větší prostor než jednu kapitolu.

Možná se bude zdát podivné tvrdit, že naše honba za jástvím má něco společného s tímto problémem, ale už to tak podivné nebude, když si uvědomíme, že každé pozorování vnějšího světa probíhá v *čase* a každá úvaha, která prochází naší myslí, je rovněž podmíněna svou časovostí. Jestliže čas nějakým způsobem ovlivňuje naše myšlenky a pozorování, pak pravdu o těchto myšlenkách a dojmech – a konečně i o nás samých, neboť my jsme jejich základem – nebude možné přesně postřehnout, dokud neprozkoumáme povahu tohoto vlivu a neodhalíme, co čas je. Proto musíme pochopit čas, jestliže chceme pochopit jáství.

Přesně řečeno, čas by neměl být a v podstatě ani být nemůže oddělován od svých paralel, od prostoru a příčinnosti; ale protože zde zkoumáme člověka a nikoli vesmír, může být uvažování o prostoru a příčinnosti vypuštěno.

Jakmile se člověk pokusí vstoupit do vnitřního vztahu k času, uvědomí si, že neustále žije v přítomnosti.

Vzpomínky na minulost a očekávání budoucnosti jsou podobné neskutečným, netělesným duchům, kteří se opět propadají do temné nicoty, ale přítomnosti nelze žádným způsobem uniknout – ona pohlcuje každou minutu.

Přítomnost plyne neustále kupředu, pohybujíc se nezvratně jediným směrem k budoucnosti, která se do ní také neustále vlévá, jako se přítok vlévá do řeky, kterou napájí. I tato analogie je chabá a jenom částečně správná, protože neexistuje žádný skutečný pohyb prostorem; je možné jen říci, že pohyb času je jedinečný. Tímto zvláštním způsobem stále a neodlučitelně dlíme v říši přítomnosti jakožto podstatě naší vlastní existence. Minulost je pouhou vzpomínkou a budoucnost je jen očekáváním, ale přítomný okamžik vyniká svou *skutečností.*

Přítomný okamžik je středem mezi minulostí a budoucností. Vždyť každá minulá událost byla v době, kdy se udála, přítomnou událostí. Stejně tak bude každá budoucí událost ve své době prožívána jedině jako přítomná událost. *Minulost a budoucnost, jsou-li analyzovány, se tedy jeví jako projevy přítomného času, zcela na něm spočívají a nemají žádnou vlastní nezávislou existenci.* V tom je těžiště celé věci.

Jinými slovy, čas je nepřetržitý řetěz tvořený následnými články pouze přítomných dějů. Nemůže být žádným způsobem rozdělen na absolutní minulost a absolutní budoucnost, protože je nerozdělitelný; je to věčné NYNÍ. <u>Vztah, který existuje mezi minulostí a budoucností, vytváří sjednocující schopnost lidské paměti; existuje v člověku, nikoli v čase.</u>

Protože přítomnost stále existuje jak v minulosti, tak i v budoucnosti jako *jejich pravá podstata*, je marné a bláhové veškeré snažení je obě pochopit, *dříve* než pochopíme pravou podstatu přítomnosti. Bylo by to jako

pokoušet se počítat s číslicemi, aniž bychom začali s číslem jedna, což je základní jednotka. Tato jednotka je nejen prvním a nejdůležitějším číslem, ale do každého jiného čísla vstupuje jako jeho základ.

Když se proto snažíme zjistit nejprve pravou povahu přítomného okamžiku, je to správný úvod k tomu, abychom nakonec pochopili jak minulost, tak i budoucnost, to jest, čas v jeho celistvosti.

♦

Člověk je pevně připoután k přítomnému okamžiku a jedině v tom tkví tajemství času, to je fakt, který se zdá být neobyčejně zvláštní.

Vše, co jsme vykonali v minulých letech i co budeme dělat v letech budoucích, je uloženo ve věčné přítomnosti.

Jedině přítomnost je *skutečným* časem.

Přítomný okamžik nesmíme zaměňovat za matematický bod na nějaké přímce, která začíná v nekonečnu a rozpíná se do nekonečna. Tento okamžik není nikdy v prostoru, protože je neoddělitelný od lidského způsobu pozorování světa. Je něčím, co je v člověku samém nebo, přesněji řečeno, v jeho vědomé pozornosti.

Tak tedy, protože přítomnost sama nemůže být pozorována jako něco objektivního, musí nezbytně být subjektivní, to jest, ve vědomí pozorovatele.

V konečné analýze je čas vždy uváděn ve vztahu k nějakému objektu nebo k ději složenému z objektů. I letmý pohled na nějaký objekt zabírá jistý čas, nezáleží na tom, jak nekonečně krátký může být takový pohled, protože každý objekt má určité rozměry a oči ho musí přeběhnout od jednoho konce na druhý. Opravdu, nic se

nejeví v jediném okamžiku, nýbrž vždy v časovém sledu. Pouze tímto rozdělením v prostoru vnímá pozorovatel tvar jakéhokoli objektu. Kdo však může změřit čas potřebný k tomuto pochodu v přítomném okamžiku? **Kde začíná nebo končí přítomný okamžik?** Není možné rozlišit tyto dva body, protože v okamžiku, kdy je stanoven jeden bod, stává se tento okamžik okamžikem minulým. **Z toho důvodu si nemůžeme utvořit žádnou absolutně správnou představu o přítomnosti. Řečeno vědecky, přítomnost se vymyká pozorování a následkem toho je nepoznatelná.** ***Nemá žádné trvání, a je proto vstupem do bezčasého Absolutna.*** Zkrátka, když je izolována, je opravdu jen abstraktní představou v naší mysli. **Tak docházíme k překvapivé situaci, že „být v čase" znamená „být v přítomnosti", to opět znamená „být v bezčasovosti, to jest, ve věčnosti". A pocit skutečnosti, který vždy pociťujeme v přítomném okamžiku, čerpáme ze skryté skutečnosti trvalého života, který je jeho základem.** A tak, v tomto důvěrně známém aspektu života je skryto hluboké mystérium. ***Žijeme tedy právě zde a právě nyní, v plnosti skutečného věčného života, jenom to nepozorujeme, nejsme si toho vůbec vědomi. Znovunabytí tohoto uvědomění by nezbytně způsobilo zásadní převrat v našem životě.*** **Toto je bod obrovského a důležitého významu.**

To vyzdvihuje celý pojem času z fyzického světa do oblasti nefyzické, neboli mentální. Kromě toho, **protože veškeré své zkušenosti prožíváme neustále v přítomnosti, vyplývá z toho, že čas můžeme znát jen jako formu sebe-vědomí (uvědomování si sebe).**

Toto téma lze snadno objasnit z vědeckého stanoviska. Určité nepravidelnosti v optice přivedly Einsteina k objevu, že různí jednotlivci by mohli mít různou před-

stavu o čase, jak je udáván hodinami, a přitom by oba názory byly stejně platné. Měření časových jednotek je relativní a závisí na stanovišti pozorovatele a jeho vztahu k události. Kromě toho, Einstein upozornil na fakt, že existují hvězdy, jejichž světlo dosud nedosáhlo naší Země. Vzhledem k obrovské vzdálenosti hvězd od naší Země mohly by být pozorovány – pokud by to bylo technicky možné – události, které se tam udály před staletími, jako současné.

A dále, kdyby se změnila rychlost otáček naší Země, změnil by se úměrně k tomu i náš pocit času. Například: Měsíc se otáčí kolem své osy jednou za 28 dní a kdyby se někdo z nás náhle ocitl na Měsíci, jeho čas by se tam vlekl velmi pomalu, neboť jeho měsíční den by byl 28 krát delší, než je pozemský den, na který byl zvyklý. A tak má každý člověk svou vlastní představu času, což je jedna podoba principu relativity. Konečně, kdybychom si představili, že letíme nesmírnou rychlostí a vrátili se za několik minut zpět, zjistili bychom, že naše planeta zestárla o několik století.

Uvedené příklady dokazují, že **čas nemá žádnou absolutní existenci. Neexistuje žádná absolutní míra času, jenom naše mentální dojmy o něm: ČAS JE TAKOVÝ, JAK JEJ MYSLÍME!**

Zákony relativity lze aplikovat nejen na přírodní jevy, ale stejně tak i na intelekt, který tyto jevy pozoruje. Intelekt nemůže pracovat jinak, než že se uvádí do vztahu k představám minulosti, přítomnosti a budoucnosti, a všechny jeho snahy, všechny jeho pojmy se budou nevyhnutelně pohybovat pouze v tomto rámci.

Nové vědecké pojetí času musí přiznat, že **není možné nějakým způsobem popsat čas; čas nemůže být objektivizován, a proto nemůže být prozkouma-**

ván jako všechny ostatní věci v Přírodě. Čas může být vyhodnocován pouze z vnitřního hlediska.

Čas nemůžeme vhodně znázornit, například čárou křídy na tabuli, jako můžeme symbolicky znázornit všechno ostatní v Přírodě, od nepatrného atomu až po obrovskou sluneční soustavu. Pozorovatel, jeho akt pozorování i narýsovaná čára – to vše samo je totiž tak spjato s časem, že běžné vědecké pozorování je od počátku neplatné. **Všechny vnější věci jsou pozorovány z *přítomného okamžiku*, ale protože tento okamžik není vnější, nemůže být sám pozorován jako objekt pozorování.**

Abychom splnili příkaz vědy a získali vnitřní perspektivní pohled na přítomnost, musíme rozjímat o čase jako o faktoru ryze psychologickém, a ne jako o něčem, co je závislé na astronomických měřeních.

Takováto analýza se může zdát neobvyklá a vzdálená; je však plná hlubokého významu. Zde je studium, které, bude-li trpělivě sledováno, osvobodí člověka od povrchnosti, která podceňuje záhadu času.

♦

V kapitole „Analýza intelektuálního já“ jsme si ujasnili, že jáství lze vystopovat až k jediné a trvalé základní myšlence. Ta se zdá být nerozlučně spojena s nekonečnými řadami myšlenek, které v jejich souhrnu nazýváme intelektem. Tím, že jsme zapleteni do neustálé mentální činnosti, nemáme obvykle příležitost pozorovat tuto jámyšlenku odděleně od této činnosti. Člověk je opravdu zotročen tímto neustálým mentálním pohybem, tímto nekončícím plynutím dojmů z vnějšku a představ z nitra.

Dospěli jsme zde tedy k předpokladu absolutní přítomnosti, i když nejsme schopni ji chápat. Nyní nabídne-

me způsob, jak může být zkoumání pozvednuto do úžasné výše. **Pojem času je nerozlučně spojen s pojmem pohybu. Je to pocit posloupnosti. Takže, v mysli existuje pohyb pojmů a vjemů, jeden následuje za druhým jako jednotlivé obrázky na filmovém pásu – tento proces probíhá po celý den.**

Je to tato sounáležitost ve sledu mentálních dojmů, tělesných pocitů a událostí, když procházejí vědomím, co vytváří náš pocit času, neboť neexistuje pohyb bez času. Je to toto věčné noření pozornosti do myšlenek *odlišných od já-myšlenky*, co nám brání, abychom stanuli „tváří v tvář" svému pravému jáství. Z toho vyplývá, že mezi těmito dvěma činiteli existuje spojitost, a že dokud člověk neoprostí svou pozornost od těchto myšlenek a vzpomínek, do té doby bude zajatcem pocitu plynutí času.

Neschopnost uniknout tomuto neustálému pohybu vysvětluje, proč si normálně neuvědomujeme, že se přítomné okamžiky ve skutečnosti navzájem prostupují v bezčasém Absolutnu, a že se neřadí jeden za druhým. Kdyby naše vědomí mohlo *zažívat* dva okamžiky, které by byly zcela totožné, neexistovalo by žádné přenášení paměti z jednoho do druhého, pak by to byl nezbytně vstup do Absolutna.

Jednoduchá analogie to pomůže vysvětlit. Představme si, že sedíme v kupé vlaku, který stojí ve stanici a čeká, až cestující vystoupí a nastoupí. Vyhlédneme-li oknem na druhou stranu, než je nástupiště, vidíme jiný vlak, který také stojí ve stanici. Pak průvodčí zapíská a my cítíme, že se náš vlak dal do pohybu. Každou vteřinou se jeho rychlost zvětšuje a okna vedlejšího vlaku se stále rychleji míhají před našima očima.

Když se ale podíváme na opačnou stranu, kde by již mělo nástupiště zmizet z dohledu, s údivem zjišťuje-

me, že nástupiště je na svém místě a náš vlak stojí podél něho jako dříve.

Zpětný pohled přes kupé nám prozradí, že ze stanice vyjížděl druhý vlak, protože už tam není!

Po celou tu dobu jel druhý vlak, nikoli náš!

Říkáme tomu optický klam, ale je dobré si povšimnout, že z tohoto jednoduché „klamu“ vznikl mentální zážitek; místo správného pocitu, že se nějaký předmět pohybuje před naším zrakem, způsobil onen klam, že jsme cítili, jak se pohybujeme my sami.

To je analogické právě se situací průměrného člověka. On je zcela logicky přesvědčen, že se jeho život skládá pouze z pohybu skrze čas, odměřovaného okamžiky, dny, týdny a roky.

Ale faktem je, že se jeho pravé já, TO, co je za intelektem, vůbec nepohybuje; naopak, je v klidu, pevně zakotveno ve věčnosti.

Zde stojíme před psychologickou iluzí. Existuje jen jeden způsob, jak ji rozptýlit, a to je: obrátit svůj zrak opačným směrem, jako jsme jej museli obrátit ve vlaku. Toto obrácení provedeme psychologicky tak, že obrátíme pozornost z vnějšku do nitra, že zaměříme mysl zpět na její vlastní zdroj.

Relativní povaha času je nevysloveným vyzváním, abychom hledali absolutní hodnotu věčnosti, která je zde NYNÍ – ne v nějaké vzdálené budoucnosti.

KDYŽ NEEXISTUJÍ MYŠLENKY, NEEXISTUJE ANI PLYNUTÍ ČASU. KDYŽ STOJÍ MYSL, STOJÍ I ČAS.

V bdělém stavu často shledáváme, že utrpení nám hodiny prodlužuje, kdežto radost je až příliš zkracuje. Bolestivá nemoc se v našem životě vleče únavným způsobem pomalými mučivými kroky, ale radostné dny pominou jako smršť. Dvěma vroucně se milujícím lidem, kteří byli od sebe odloučeni pouhý týden, se zdá, že uplynul

nejméně celý měsíc. Zažíváme tedy jenom *pocit* rychlosti nebo pomalosti času, nikoli jeho matematické měření, protože ho zažíváme jako něco zcela subjektivního, to jest, uvnitř pozorující mysli a závislého na ní.

Takové jsou triky, které může měnící se vědomí sehrávat s lidským pocitem času! Podobně můžeme ve snu během několika minut zažít řadu událostí, které by za bdělého vědomí potřebovaly ke svému splnění několik hodin. Existují určité sny, v nichž náš pocit času je rychlejší, protože v nich nejsou intelektu kladeny překážky pomalejším fungováním fyzického mozku.

Cesta z Bombaje do San Franciska může po moři trvat tři neděle, jestliže cestujeme za bdělého stavu, ale když cestujeme ve snu, může trvat jen několik minut. Z toho musíme učinit závěr, že čas je čistě mentálním stavem. V této zvláštní souvislosti je důkaz snu stejně hodnotný jako důkaz bdělého stavu, protože v něm pocit opravdového prožitku není zmenšen. Snící člověk vytváří svůj vlastní mentální svět a žije v něm. Když je bdělý, žije také v mentálním světě, protože vše, co může znát o vnějším světě, jsou jeho mentální poznatky o něm. Dokud nejsou zprávy smyslů dopraveny do mozku a proměněny v *mentální* dojmy, žádný člověk si nemůže uvědomovat fyzický svět.

Neobyčejný důkaz o tom, že změna v kombinaci nervových počitků a z nich pocházejících mentálních dojmů mění lidský pocit času, nedávno poskytla zpráva v *Morning Post*, což je velmi seriózní londýnský list. Tato zpráva zní:

„Živé vzpomínky na prodloužení času popisují oběti zasažené elektrickým proudem. Jeden muž pozoroval kolo jedoucí značnou rychlostí. Když byl zasažen proudem, prohlásil, že viděl každý drát v kole a zdálo se

mu, že se sotva otáčí. Řekl také, že cítil každou změnu střídavého proudu o šedesáti periodách za vteřinu.“

Polem naší pozornosti procházejí postupné vjemy. Když procházejí normální rychlostí, to jest, rychlostí společnou lidstvu jakožto celku, tvoří normální pocit času. Když však, jako v tomto neobvyklém případě, je mozek abnormálně ovlivněn, mohou být tyto vjemy prodlouženy a procházejí vědomím pomalu jako v nějakém zpomaleném filmu. Není to snad jasný důkaz, že se pohyb času neděje ve vnějším vesmíru, nýbrž uvnitř lidské mysli?

Je dobře známým faktem, že vlivem uspávacího prostředku při chirurgické operaci nebo vlivem narkotické drogy se může pocit času fantasticky zrychlit nebo stejně fantasticky zpomalit.

Z těchto případů můžeme získat ponaučení, že pocit času je v mysli samé, v počitcích a pojmech, které jsou jejími produkty. **Čas** proto **není mimo lidský organismus, nýbrž uvnitř něho. Je to představa, nikoli objekt, je to myšlený pojem a vedlejší produkt vědomí.**

Čas nemá žádnou vlastní nezávislou existenci mimo mysl, která ho vytváří a pociťuje. Neustálý kupředu postupující pohyb času je jednou ze základních podmínek normálního vědomí.

Každá vnější zkušenost, která začíná v určitém okamžiku, trvá po jistou dobu a nakonec v určitém okamžiku končí, se měří jemným přístrojem naší mentality. Základní změna v této mentalitě ovlivňuje toto měření – buď je zvyšuje do abnormálně velkých rychlostí, nebo je redukuje na rychlost abnormálně malou.

Čas je základ, jímž je podloženo běžné lidské myšlení.

Základ naší víry ve skutečnost času – jak je normálně chápán – je vyvrácen současnými mysliteli, kteří prohlašují, že čas je představa.

Náš pocit času není ani tak iluzorní jako spíše relativní. Čas se zdá skutečným a opravdovým, cítíme, že jím procházíme, ale nikdy není absolutní. Vše v našem pozorování Přírody je pouze otázkou stanoviska, protože nic není vyňato ze vztahu k pozorovateli. Člověk, který vystupuje po horském svahu, může vidět něco, co je ještě vysoko nad ním, ale co je zcela neviditelné pro obyvatele rovin pod ním; přitom však tentýž člověk může také vidět rovinu, z níž vyšel, jestliže obrátí svůj zrak dolů. Ze stanoviska nepřemýšlejícího člověka je čas nepopiratelnou skutečností. Z vyšší úrovně by mohl být čas definován jako pouhá představa, která existuje v mysli a která může nebo nemusí zmizet, aniž by měla vliv na náš věčný život. Čas by mohl být také přirovnán k obrazu filmu, který se na krátkou chvíli mihne přes plátno věčnosti a zmizí. V každém případě, čas je projekcí stavů existujících uvnitř nás na vnější svět, a proto je jen relativní. Tyto stavy se totiž budou objevovat, zanikat a znovu objevovat podle toho, jaký předpoklad jim pro jejich vznik dáme.

A tak je dokázáno, že čas je něčím, co je psychologického řádu. Můžeme jej nazvat mentálním pojmem, formou vědomí, subjektivním pohybem nebo vedlejším produktem myšlení, ale bez spolupráce vědomého bytí by naprosto nemohl existovat.

Pokud se ztotožňujeme s myšlenkami, potud bude čas podmiňovat naši existenci. Pouze to může překročit čas, co překračuje intelekt. Bylo již vysvětleno, že pravé jáství překračuje intelekt. Proto toto já musí také překračovat čas. Jak by mohl existovat konečný čas v takové oblasti, která je nad pohybem mysli?

A nyní následuje vrchol naší analýzy: Jestliže tyto mentální pohyby neexistují v pravém jáství a jestliže, jak bylo již dříve vysvětleno, i po jejich zániku stále zůstává

pozornost nerozptýlená, pak vědomí přítomného okamžiku bude dále pokračovat v oné vysoké oblasti, kde nebude přerušováno činností ani myšlením, protože toto jáství *je* nepřetržité vědomí sebe. Pocit NYNÍ bude trvat jako něco absolutního, neměnícího se a nekonečného – zkrátka, věčného – protože ve vědomí pravého jáství neexistuje žádný sled, žádný pohyb ani žádné vzpomínky.

Bezčasé jáství prosté myšlenek musí provždy *existovat.* Musí žít jako přítomný okamžik v čase a za veškerým časem, přitom však samo paradoxně zůstává prosto času. Vědomí sestupující z Absolutna, aby se projevovalo jako pohyb myšlenek ve fyzickém mozku a zrcadlilo se v běžném tělesném jáství, se tím zaplétá do konečného času; oproštěno od tohoto pohybu, zruší své omezení „konečným“ a znovu nabude vědomí své věčné podstaty.

Dokud se člověk mylně *ztotožňuje* s fyzickým tělem, s mentalitou a osobními vzpomínkami, do té doby bude nezbytně existovat jako tvor času, jako vězeň minulých vzpomínek, přítomných událostí a budoucích nadějí a obav. Jakmile správnou introspekcí a přesnou analýzou pochopí a přijme pravdu o čase a bude věnovat pozornost zdroji času ve svém nitru, tím okamžikem zachytí a pozná skutečnost, že naše neznámé nejvnitřnější jáství se vymyká času, je věčné a prosto starostí. Jeho původ je mezi anděli, neboť je božské. Toto jáství nemůže být nikdy ovlivněno ničím, co náleží času, i když ego může nadále *uvnitř* času působit. To je to jáství, které hledáme na těchto stránkách, a nazýváme ho Nadjá.

Nadjá (neboli pravé jáství, čisté vědomí) tedy dlí v prvku věčnosti. To však neznamená, že musí nezbytně celou svou pozornost rozprostírat současně přes minu-

lost, přítomnost a budoucnost. To je nesprávná představa o Nadjá.

Věčnost nejsou kategorie, které existují současně a rozprostírají se mezi dvěma body v čase, byť by byly tyto body nekonečně vzdálené. Není ani souhrnem všech přechodů z minulosti do přítomnosti a dále do budoucnosti. Takový pokřivený názor je mylným a nesprávným závěrem a obrátil by věčný život spíše v hrůzu než v dobrodiní, protože jeho nebohý účastník by se pak musel podrobovat nekonečnému počtu deprimujících vzpomínek, očekávaných děsů a velkému množství mentálních představ, které by se hrnuly do jeho mysli a nepopřály mu mír! Může to být jedině nezávislý způsob bytí, který zcela překračuje všechny pojmy „tehdy, teď a potom“. Je to neporušený celek, rozpětí nekonečného vědomí bez vzpomínek, a nikoli aritmetický souhrn časů. Je to zdroj, v němž vzniká a z něhož plyne minulost, přítomnost i budoucnost, a do něhož se opět vlévají a v něm mizí. *Ale ať vznikají nebo ne, zdroj trvá a udržuje sám sebe.* Proto otázka sčítání času ve skutečnosti nevzniká. Tento zdroj je pozadím jako obloha, přes niž se čas mihne jako záře blesku; žádný aritmetický součet blesků nedá jako výsledek oblohu. Když vyškrtnete čas, věčnost zůstane neporušená.

Pro praktické účely si lidstvo rozděluje část kosmického času na cykly dní, měsíců a let. I řada myšlenek, tím, že je posloupná, může být rozdělována. Avšak věčnost, protože je v hlubší dimenzi než myšlení a následkem toho mimo čas, nemůže být dělena, nezažívá žádné sledy, nikdy se neobnovuje, ani nikdy neprochází přechody z „tehdy“ do „teď“ a „potom“. Věčnost je *vždy* zde. Je s námi dokonce i v tomto přítomném okamžiku a je v něm obsažena. Věčnost je statické Bytí, zatímco čas je stěnou, na níž se promítá dění.

Hluboko v nitru každé hvězdy existuje oblast, kde energie ztrácí svůj směr a kde panuje to, co fyzikové nazývají „termodynamická rovnováha“. To však hvězdě nebrání v pohybu po její kruhové dráze prostorem. Zatímco posloupný život, to jest, život myšlenek, předpokládá pocit času, nehybný statický život ve věčném Nadjá tento pocit ruší, ale nemusí proto být „mrtvou“ existencí. Naopak, musí být *skutečným* životem, protože je samotným jádrem jáství, samotnou podstatou vědomí; jáství a život jsou synonyma, protože v mrtvole neexistuje žádné vědomí-já. Kromě toho, protože já nepodléhá změnám, kterým podléhají fyzické konečné formy, je nezničitelné a duchovní.

A tak tento věčný život *vědomého účastenství* Nadjá je vznešenou možností, která se otevírá našemu pohledu; je to život, který ničí utrpení v jeho zdroji a odstraňuje kořeny chyb.

Pak vzniká otázka: „Jak to lze uskutečnit? Jaká je cesta úniku do vyšší dimenze?“

Tuto cestu ukazují a vysvětlují právě tyto popisované analýzy, dále pak praktikování meditace a nakonec dobrovolné odevzdání se Nadjá. Hlavní náplní meditace je správné používání mentálního klidu. To je ten správný klíč k otevření dveří věčnosti.

Vzdělaný člověk nebude schopen překročit hranici času – opustit oblast pozemské temnoty pro oblast mentálního světla –, dokud nebude připraven pro pochopení zde uvedených myšlenek a nebude provádět meditaci. Žádné konvenční myšlení totiž nepřivede myslitele do skryté pravdy.

Již bylo naznačeno, jak neustálý pohyb mysli tvoří pocit času a brání našemu vstupu do bezčasého Absolutna. Přemožením tohoto pohybu bychom tedy mohli přemoci tyranii času.

Opakem pohybu je klid. Opakem času je věčnost.

Musíme se proto snažit pěstovat stav klidu, mentálního stejně jako fyzického, jestliže chceme zvítězit nad časem. Vědomí jako myšlenkový pohyb = čas; vědomí, dlící samo v sobě v klidu tak hlubokém, jako je klid hlubokého moře bez vln = věčnost.

Kdybychom zastavili vířící otáčky intelektu a všechny myšlenky zredukovali na základní myšlenku, já-myšlenku, a potom ji rozpustili v mentálním klidu, byli bychom okamžitě osvobozeni ze zajetí času. Kolem celé naší bytosti by se potom šířila vůně nesmrtelnosti, **ocitli bychom se v tichu, a tak dosáhli svého cíle.**

♦

Nalezli jsme vodítko. Z klidu, odkud vzniká myšlení, se vynořuje první mentální pojem – „já“. To je nitka, kterou musíme sledovat, jako pes sleduje podle pachu svého vzdáleného pána a neomylně jej nalezne. Musíme nyní veškerou svou pozornost soustředit na tento egopocit, tento pojem „já“, pevně přitom odmítat všechny ostatní myšlenky a vzpomínky. Jestliže to správně uděláme, dovede nás to nakonec zpět k onomu klidu, a tam odhalíme tajemné nedefinovatelné Nadjá.

Již samotné úsilí potlačit myšlenky znamená, že je zde někdo, kdo tyto myšlenky potlačuje. Z toho vyplývá, že člověk není intelektem. Toto „já“ se tedy jasně nalézá na úrovni hlubší, než je úroveň myšlení.

Používání myšlení je pouze krokem na této cestě. Zde je možné použít srovnání se situací člověka, cestujícího v širé zemi poznání z nějaké bezvýznamné vesničky, kterého veze koňmi tažený povoz k nejbližšímu nádraží. Když je cestující pohodlně usazen v železničním

voze, nepotřebuje už koňský povoz, z něhož vystoupil. A přesně tak člověk, kterého přivedla činnost jeho mozku k jistému bodu jeho rozhledu, k jeho postoji vůči životu, je připraven udělat další krok: zcela opustit myšlení a přijmout jinou formu vědomí. Zde již myšlení dosloužilo svému účelu a prodlužovat je dále za tento bod by bylo zcela bezúčelné – pouze by zdržovalo jeho další pokrok.

Každý, kdo pomocí koncentrace a odhodlanosti dovede svou analýzu až k tomuto bodu a je ochoten nastoupit meditaci, může zažít jako skutečnost pocit jáství zcela odloučeného od kolísání nálad, emocí a intelektu. Možnost se pak stane skutečností, i kdyby jen na okamžik. Ale jakmile se tento zážitek jednou dostavil, může být opakován znovu a znovu, dokud integrovaná harmonie takového života neposkytne nový rozhled.

Tento obdivuhodný nový stav odhalí nesprávnost onoho teologického nepochopení, které z nekonečného nebeského života činí nekonečné a neomezené rozpětí konečného času, neboť takové nebe poletujících andělů a zpívajících obyvatel je kombinace v čase. A zase čas předpokládá pohyb – ať již ve vědomí, myšlení nebo tělesné činnosti –, zatímco svrchovanou známkou věčnosti je její naprostý klid. Všechny ostatní představy o tomto stavu jsou nesprávné. Tento věčný život může být nalezen i na této naší důvěrně známé zemi, protože lidská mysl v sobě chová jak čas, tak i jeho opak.

Schopnost sledovat tuto cestu existuje v nás všech. Proud lidského myšlení může být přinucen obrátit svůj směr zpět ke svému vznešenému zdroji.

Lidská mysl musí povstat sama proti sobě, jestliže chce dosáhnout plného a ne pouze částečného vhledu do podstaty věcí. Běžný egocentrický postoj je přirozený, ale není konečným postojem, který je člověku přístupný. Věčnost je otevřena jedině vyššímu Já – Nadjá. Cena,

kterou musíme zaplatit, abychom ji nalezli, je opuštění nižšího já, onoho já, které počítá vteřiny a měsíce a zcela se ztotožňuje s tělem. Mentální klid je prostředkem jak toho dosáhnout. Základ tohoto vyššího Já je v nás; vnitřní překážka před ním je také v nás.

Věčnost existuje, ale cena jejího uvědomování je vnitřní nadvláda nad stále plynoucími myšlenkami. Intelekt vytváří čas, Nadjá čas pohlcuje.

Studium sebe sama tedy předpokládá studium našeho intelektu a studium intelektu se později prohloubí ve studium vědomí. Vědomí lze nakonec odhalit jako nadpozemské vnitřní dosažení Přítomnosti, vplývání každého okamžiku do věčnosti. To je onen božský život, který člověka vynese mimo čas. Bezčasé Nadjá je nezničitelné božství v našem nitru.

Tajemství srdce

Kdo došel až sem, je nyní zralý obdržet odhalení, které je zároveň odpovědí na často kladenou otázku:

Kde je toto Nadjá, o němž píšete s takovou chválou?

Vezměme nejdříve v úvahu jisté analogie, které naznačují tajemný vztah mezi božským Nadjá a jeho tělesným obydlím. Všimněme si spontánního a automatického jednání člověka, který se chce pomocí fyzického gesta odlišit od ostatních lidí. Tento člověk zvedne pravou ruku a ukazováčkem ukáže na střed své hrudi, v níž je srdce.

Důležitost tohoto chování spočívá v tom, že to vědomé mysli tohoto člověka přikázalo jeho podvědomé já. Je to velmi významné tiché svědectví Přírody, která používá nejhlubší instinkty lidského tvora, o spojení jáství se srdcem, s nejdůležitějším fyzickým orgánem v jeho

hrudi. Kromě toho, člověk často klade svou ruku na *srdce* a říká „já cítím“ nebo „já myslím“. Samotné užívání těchto slov a přirozených pohybů naznačuje tutéž pravdu.

První tep srdce znamená život; jeho poslední tep znamená smrt. Médium, které používá srdce při svém působení na tělo, je krev, ona červená tekutina, která se slučuje s dechem a svou nekonečnou cirkulací v něm rozvádí životní princip a tím udržuje tělo. Toto postavení je analogické postavení vladaře, který má své sídlo v hlavním městě, přijímá zprávy, udílí příkazy a řídí celé království prostřednictvím úředníků. Srdce je hlavní město, *centrum* vlády; úředníky představuje krev, království je tělo. Vladař symbolizuje pravé základní jáství – Nadjá!

Lidský odvěký symbolický poukaz na naše „srdce“, když mluvíme o své duši nebo duchu, stejně jako náš obecný předpoklad, že nejhlubší lidské city vznikají v „srdci“, to bezděky svědčí o určitém tajemném vztahu mezi božstvím v člověku a jeho fyzickým srdcem.

Analýzou jsme již objasnili fakt, že pravé jáství člověka je čisté vědomí; že přesahuje celé soustrojí intelektu, že všechny řady myšlenek, jež tvoří jeho mentální život, jsou v základě zakořeněny v této prvotní ego-myšlence. Nyní můžeme tyto výsledky sloučit s předešlým odhalením. Jestliže je Nadjá skutečně samotným čistým vědomím, životně důležitým činitelem za veškerou mentální činností, pak **pravé sídlo lidského vědomí není v mozku, nýbrž v srdci!** Myšlenky by nemohly vznikat a uvažování by nemohlo pokračovat bez existence světla vědomí, jež obě osvětluje. Jsou tak závislé na pozadí vědomí jáství, jako jsou tato napsaná slova závislá na bílém pozadí.

Takto dostává celý myšlenkový pohyb svou podporu a souhlas z tvořivé síly Nadjá. Pocit já tím, že je

vědomou myšlenkou, třebaže první z myšlenek, nemůže mít žádný jiný základní zdroj než transcendentní já, Nadjá.

Proto stále existuje jemný a skrytý pohyb mezi srdcem a hlavou, mezi Nadjá a intelektem. Ze srdce, jež je původem všech rozvětvení životního proudu a vědomého bytí, je čerpán egem a intelektem jejich život. Bez Nadjá, jež je vyživuje, by oba zanikly a zmizely.

Tento pohyb v srdci začíná vždy, když smyslové dojmy vnějších věcí díky dědičnému rasovému návyku, uvedou do pohybu pozornost. Prvním následkem tohoto pohybu je, že se oddělí drobný zlomek transcendentální životní síly a vyššího vědomí. Jako sluneční paprsek oddělený od oslňující mateřské koule slunce začne tento zlomek od onoho okamžiku žít svým vlastním životem – výsledkem je vznik osobního ega. Tento poměrně velmi omezený pocit našeho já pak vystupuje *nahoru* ze srdce, protože nejjemnější a nejsenzitivnější orgán, s nímž může přijít do styku je umístěn v hlavě. Tento pocit sám je příliš jemný, příliš duchovní svým původem, než aby mohl navázat spojení s hrubým fyzickým vesmírem bez nějakého prostředníka, který se podílí na přirozenosti obou. Takového vhodného prostředníka nalézá v mozku. Odtud jeho pohyb nahoru do mozku.

Zde se tento zlomek čistého neosobního sebevědomí nezbytně zúží na osobní myslící vědomí, vychází ven rozmanitými fyzickými smyslovými orgány jako průchody, slučuje se s vnějším světem a nakonec se utopí v moři vnějších dojmů. V té chvíli již nevyhnutelně zcela zapomíná na místo svého původu – na atom-Nadjá v srdci.

Takto se ego zcela ztrácí v mentálně fyzickém životě, v němž se nakonec ocitá, a neví nic o svém božském původu a o místě svého zrození – srdci. Jeho do-

movem se stane mozek, a to sídlem časem tak důvěrně známým, že se tento vyhnanec za čas domnívá a věří, že jeho prvotní domov je zde a fyzický svět, že je jeho prvotním prostředím.

♦

Vysvětlením v této kapitole musíme věnovat bedlivou pozornost, protože jsou založena na neviditelné anatomii duše. Jestliže uspořádáme svůj myšlenkový život tak, aby byl v harmonii a nikoli v rozporu s touto anatomickou strukturou, budeme na této cestě postupovat úspěšněji a inteligentněji. Mít nějakou představu o směru a místu, k němuž musíme postupovat, i když se cíl zdá sebevzdálenější, je nanejvýš prospěšné.

Když je pochopen tento vztah mezi srdcem a mozkem, naznačující vztah mezi duchem a intelektem, osvětlí mnohou temnou záhadu psychologie a náboženství. Nyní totiž můžeme trochu lépe chápat pochod, který navzdory věkům involuce a evoluce ponechává člověka duchovně slepým tvorem.

Jestliže si představíme Nadjá-atom jako bublající pramen, jehož vody jsou provždy živeny Nejvyšším Stvořitelem, pak trojjediný proud vody vrhaný vzhůru k hlavě je život, inteligence a individualita. Tyto tři se projevují v osobním egu a lze je nalézt jako elementy probíhající celou obrovskou strukturou vesmíru, stejně jako je lze nalézt v jeho mikroskopické kopii – člověku.

Můžeme si je představit jako vyzařování ze srdce, tryskající vzhůru a potom ven skrze pět smyslových orgánů, které vedou do fyzického světa a přivádějí je ve vztah s fyzickými předměty a tvory. Tímto pochodem jsou po tolik věků lidských dějin tak pevně zachyceny, že se osobní ego, které je jejich souhrnem, nyní mylně domní-

vá, že je zcela soběstačným, nezávislým a celistvým tvorem.

Tento omyl, který se lidstva zmocnil, vyvrcholil v devatenáctém století, kdy vědecký intelekt pyšně ohlásil, že odstranil veškerou potřebu duše v člověku. Srdce, zdroj života, bylo přezíráno, hlava velebena a duše zapomenuta.

Avšak fyziologie dokazuje, že mozek nemůže pracovat bez krve, kterou je živen. Tato životní tekutina do něho přichází ze srdce. Proto i svou schopností vůbec pracovat je fyzický mozek závislý na fyzickém srdci. A tak lze dokázat, dokonce i čistě fyzickým způsobem, že intelekt *základně* vzniká v srdci. Nezdá se tedy, že srdce je nejvhodnějším a symbolicky nejsprávnějším místem, jako sídlo Nadjá? Neustálé plynutí myšlenek v hlavě je podporováno vědomím ze srdce. Intelekt je pouze omezenou obměnou vyvrženou neomezeným Nadjá. Co jiného je intelekt než souhrn všech našich myšlenek?

Všeobecná představa, že vědomí má své sídlo v mozku, je jen relativní pravda. **Mozek je jen sídlem *odraženého* vědomí. Tento odraz je odrazem skutečného centra – srdce. Intelektuální světlo je jen vypůjčené, jako světlo měsíce. Intelektuální vědomí je sekundární. Vědomí srdce je primární, a je sluncem, které propůjčuje své světlo měsíci – intelektu.**

Nekonečné Bytí – zdroj věčného života a inteligence – volí svůj vstup do člověka srdcem, nikoli hlavou.

Takto **se zrodilo osobní ego jako tvor, který zcela odvozuje veškerou svou sílu existovat, chápat a jednat z neosobního Nadjá, *ale který si dnes bohužel není tohoto božského původu vědom.* Existuje v přesvědčení, že žije a pohybuje se výhradně z vlastní síly, ale v tom klame sebe sama. Bez svého tajného spojení se svou nesmrtelnou esencí, Nadjá, by ego**

nemohlo ve své existenci pokračovat ani na okamžik. Světlo vědomí, pomocí něhož chápe fyzický vesmír, myslí v mozku a jedná v těle, je jen světlo vypůjčené od věčného Nadjá. Život, který ho na nějaký čas udržuje ve fyzickém těle, je jen pouhou kapkou z nekonečné a nesmrtelné síly Nadjá. Pokud bude mít ego svou pozornost vytrvale obrácenu ven a bude na fyzický vesmír neustále hledět okny smyslů, potud bude setrvávat v klamu, že tento fyzický vesmír, tělo a ono samotné tvoří celý život.

Tento malinký zlomek – ego-myšlenka, já – se zatemněným světlem chápání, se spojilo s fyzickou formou, v níž se nachází, a uvedlo se ve vztah s fyzickým světem, s nímž je ve styku, a stále pohlíží ven okny pěti smyslů jako zhypnotizovaná osoba. Ale přes toto nesmírné snížení jeho síly, přes toto obrovské omezení pole jeho vědomí, stále zůstává jediným spojovacím článkem člověka s jeho Nadjá. Je tomu tak proto, že původ ega je božský a dědičný rodokmen stále existuje, byť skrytě.

I když ego-myšlenka sídlí v mozku, není tam izolována. *Existuje spojení se srdcem*, kudy Nadjá vysílá svůj život a světlo k podpoře ega. Ego samo o sobě nemůže dělat nic, protože závisí na této podpoře. Vzniklo z věčného Nadjá a trvale, i když nevědomky, na něm závisí.

A tak stále existuje cesta návratu, spojení s místem jeho zrodu. Kdyby ego mohlo být probuzeno ze svého obrácení ven a přinuceno obrátit se dovnitř a vydat se zpět do svého původního sídla, dostalo by se nezbytně k Nadjá. Jakmile by Nadjá bylo jednou nalezeno, pak by ego mohlo setrvávat v neustálém styku s tímto posvátným zdrojem, popíjet nektar s bohy a být šťastné. **Cílem všech pravých duchovních cvičení tedy je přinutit osobní mysl, aby se obracela do nitra, pryč od**

fyzického světa a touto abstrakcí během meditace nebo modlitby se pomalu vracela po sestupující stezce do srdce. Pak – a teprve pak – když osobní mysl přestane se svou uzurpací, stáhne se do svého patřičného místa, oddaně se podrobí a bude poslušná Nadjá, umožní tak, aby si člověk jasně uvědomil, *čím skutečně je.* **To je duchovní cíl, který mu předkládá život, a ve skutečnosti neexistuje žádný jiný!** Abychom dosáhli tohoto osvobození, „potřebujeme mlčenlivost krávy, prostotu dítěte, egoismu prostý stav zcela vyčerpaného člověka, a ještě více ega prostý stav hlubokého spánku," poznamenal jistý mudrc.

A nyní se dozvíte veliké tajemství: **Časová mezera mezi dvěma myšlenkami – i když je nezbytně velice krátká a nepozorovaná – je okamžikem, kdy ego nevědomky přichází ve styk s Nadjá, neboť v takovém okamžiku „nabere" intelekt jako bleskem světlo vědomí nezbytné k pokračování v jeho činnosti.** Tato mezera může být nekonečně malá, avšak přece jen existuje. Bez této mezery, která se děje nesčíslněkrát za den, by intelekt nemohl fungovat, protože by mozek upadl do prázdné strnulosti. **Když je mezera mezi dvěma myšlenkami prodloužena, nastane *možnost* vstoupit a zůstat na chvíli ve stavu Nadjá. To je klíč k vnitřní práci, kterou je třeba vykonávat na pokročilém stupni této cesty.**

Proud vědomí má být z mozku přesunut dolů do svého původního sídla, do srdce!

♦

Nyní, může být naše situace přirovnána k situaci potápěče, který hledá drahocenné perly na dně oceánu. Teprve tehdy, když potápěč sestoupí pod hladinu, začíná

jeho skutečné hledání perel. Cesta člunem od břehu až do určitého místa na hladině oceánu, vhodného pro sestup, je pouhou přípravou a odpovídá intelektuálním analýzám člověka hledajícího Nadjá. Potom se potápěč se svými zbystřenými a soustředěnými duševními schopnostmi musí ponořit hluboko pod hladinu. *Přitom je jeho mysl zaujata jedinou věcí* – aby nalezl perly na dně oceánu. Je slepý, hluchý a němý ke všemu, vyjma k drahocennému objektu svého hledání. Podobně člověk hledající duchovní pravdu musí být na tomto pokročilém stupni stejně dokonale absorbován a zaujat jedinou věcí – pátráním po Nadjá. Jedinou myšlenkou, která má intenzivně převládat, je myšlenka na Nadjá, ležící jako perla v hlubokých základech jeho bytosti. Všechny ostatní myšlenky nepatřící k věci, jež by na tomto stupni vstupovaly do jeho mysli, by byly jako mořská voda vnikající do nozder nebo úst hledače perel; rušily by ho při jeho hledání a ve skutečnosti by hledání překazily.

Potápěč a jeho hledání perly je tak symbolem pro meditaci.

Nadjá

Co je Nadjá?

Všechna slova jsou pouze značky, jimiž se vyjadřují myšlenky, produkty intelektu. Zde se zabýváme oblastí, která je nad intelektem. Jediná vhodná metoda vyjádření oné oblasti je *nikoli slovy*, nýbrž hlubokým *telepatickým* mlčením. Kniha, která je souborem slov, je nižším způsobem dorozumívání; nicméně má své místo, jestliže vyvolá nálady, vytvoří atmosféru a připraví mentální podmínky, které umožní pravé osvícení.

♦

Nadjá je opravdu ústředním bodem, nejvnitřnějším živoucím jádrem člověka. Nadjá je tvořivá síla, z níž se rodí osobní ego, udržuje je po kosmické období, a pak je opět vtáhne do sebe. Je to neviditelný, nehmatatelný dárce života, který podporuje existenci svých tvorů. Nemůžeme utvořit jedinou myšlenku ani nabrat jediný dech bez jeho podpory. Dokonce i nejmenší molekula v žaludku, plicích nebo obličeji takto ve svém základu spočívá v Neviditelném. Ono je centrem kola, v němž se sbíhají všechna jeho ramena – tělo, intelekt a city.

Právě tak jako jednotlivý sluneční paprsek nemůže být oddělen od slunce, tak také atom-Nadjá v těle nemůže být oddělen od svého původce – Boha ve vesmíru. V předcházející kapitole bylo řečeno, že Nadjá sídlí v srdci. Nyní je třeba k tomuto prohlášení dodat další vysvětlení. Ve skutečnosti toto prohlášení bylo pravdivé pouze relativně, byl to pohled z nižšího hlediska, protože hledající musí být postupně připravován na následující konečné odhalení.

To, co v lidské bytosti existuje jako Nadjá-atom, existuje také vně člověka jako Univerzální Duch.

Je to paradoxní, protože existuje pouze jedno Nadjá, jedno univerzální božské já sídlící ve všech lidech. Neexistují žádná oddělená Nadjá, která by byla připojena ke každému jednotlivci. Monismus, tedy že vše pochází z jedné podstaty, je nejvyšší pravda. „Já jsem v Otci, a vy ve mně, a já ve vás“, ohlašovalo Nadjá skrze Ježíše. Je pouze jedno Nadjá pro všechna těla, nikoli zvláštní Nadjá pro každého jednotlivce. Neexistují miliony věčných Nadjá, jen miliony pomíjejících individualit.

To, co se v jednom člověku jeví jako božské, když je osobní ego podřízeno, je přesně totéž, co se jeví ve všech ostatních lidech. Právě tak jako se žádný jednotlivý sluneční paprsek neliší druhem nebo kvalitou od slunce

samotného, tak se také žádný Nadjá-atom, Bůh-paprsek, neliší od Boha-slunce, jež jej vysílá.

A tak je Nadjá jak bodem, tak současně celým vesmírem v jednom posvátném svazku. Toto paradoxní prohlášení se příčí normální logice a zdravému rozumu a nemůže být náležitě pochopeno intelektem. Smyčky slov nemohou zachytit jeho význam; avšak může mu být porozuměno a může být pochopeno jen jako přímé zažití v rámci meditace.

„Žádný člověk nemůže spatřit Boha a žít“, poučuje nás Starý zákon. Pravý význam toho je, že žádné ego nemůže vstoupit do stavu Nadjá a pokračovat ve své dřívější omezené osobní existenci. Jakmile spočine v onom větším Já, pak se zcela uklidněno rozplyne do jeho jednoty a, místo aby samo bylo aktivním činitelem, stane se pasivním příjemcem.

Nadjá „nevidíme“; avšak pochopíme je. Vize či oslňující světla pouze odhalují jeho nejjemnější roucha, avšak jsou to jen roucha. Nadjá je nejvyšší skutečností, ale jeho skutečnost je příliš jemná, příliš dokonalá, příliš ušlechtilá pro vyjádření slovy. Nejvíce se mu přiblížíme za dlouhého mlčení – v meditaci.

Ono je paprskem Boha v člověku, nezměřitelným Nekonečnem, jež prostupuje změřitelnou bytost člověka, pravým Duchem v pozadí lidského tvora. Je v něm tím, čeho se nedotknou žádné vášně, žádné touhy ani slabosti. Představuje pro něj vrchol pravé morálky, dokonalost pravé etiky, protože k němu promlouvá o jeho jednotě se vším; *proto přikazuje základní povinnost univerzálního soucítění.*

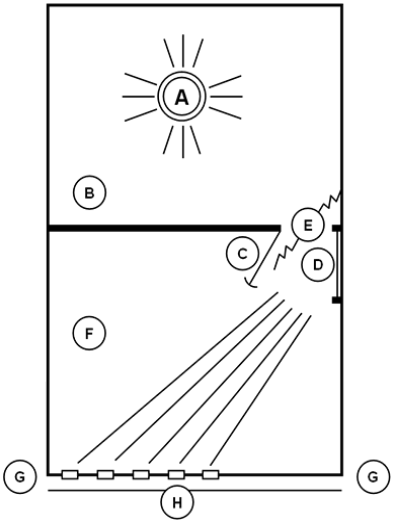
Nadjá nevyjadřuje nic než sebe.

Ten, kdo žije podle jeho světla, je svým charakterem nadřazený dobrému člověku právě tak, jako je dobrý člověk nadřazen člověku zlému.

Konečně, **Nadjá je pocitem „já“, v němž tento pocit má svůj původ.**

♦

Když chceme pochopit podstatu něčeho mimofyzického, často nám pomůže dobrá analogie. Analogie, která bude užitečná těm, kdo chtějí pochopit vztah Nadjá k mysli a tělu a vzájemné působení mezi těmito třemi, je analogie lampy postavené určitým způsobem uvnitř domu. Jako většina analogií není ani tato dokonalá.

Zde uvedený nákres znázorňuje tuto analogii. Je zde místnost (B) s lampou (A). Mezi touto a druhou místností jsou spojovací dvířka (C). Zrcadlo (D) je připevněno na stěnu tak, že zachycuje a odráží světelné paprsky z lampy ve vnitřní komoře a vrhá je přes vnější komoru (F) a dál do vnější verandy (H).

Symbolismus tohoto nákresu je následující: Lampa představuje Nadjá, zářivé základní vědomí člověka. Vnitřní komora, v níž je lampa, je Věčnost, nejvyšší super-fyzický stav, oblast pravého bytí, jež je univerzální, neosobní a samo o sobě zcela oddělené od rozruchů našeho světa. Je to oblast absolutního světla a dokonalého klidu. Představíme-li si, že jsou dvířka zavřena, není zde nic než Nadjá zaujaté sebou samým. Dvířka představují stav hlubokého bezesného spánku, v němž ústřední světlo vědomí Nadjá je nejméně

zeslabeno. *To znamená, že ve stavu hlubokého bezesného spánku jsme ve skutečnosti nejblíže Nadjá.* Každý, kdo se z takového spánku probudí, vzpomene si na pocit blaženosti a míru, vznášejícího se nad jeho probuzením a setrvávajícím po několik okamžiků jako jemná ozvěna onoho tajemného a nádherného stavu. Důvodem je, že pocit osobnosti se ještě nezrodil. Když si nyní představíme, že vznikne průvan (E) a dvířka otevře, bude tento vítr představovat vstup prvního činitele, který poruší vznešenou harmonii – čas. Kosmický životní proud tak začal podle předurčeného plánu uvádět do pohybu své síly, a protože i sebemenší pohyb způsobuje následný pohyb, čas se objevuje současně s ukončením stavu hlubokého spánku a současně se svým neodlučitelným společníkem, osobním egem, prvotní myšlenkou „já“, omezenou lidskou myslí. Ta je znázorněna zrcadlem.

Při otevření dveří se uplatní zrcadlo. Světelné paprsky z lampy se šíří z vnitřní komory, proletí dveřmi a narazí na zrcadlo. Božské vědomí Nadjá přišlo do styku s lidským egem, s intelektem, který velice zeslabuje nesmírnou sílu, kterou nyní zachycuje. Nepatrný odraz vychází ven do druhé komory. Ta znázorňuje stav spánku se snem.

Tak podstupuje původní duchovní vědomí hlubokou změnu. Už není tak čisté, je jen matným *odrazem* původní světelnosti; jeho první projev v tomto změněném a zeslabeném stavu je tedy stav snů. V něm začínáme působit jako vědomě myslící jednotlivci, jako vymezené osobnosti. Už zde není blažené bezvědomí stavu hlubokého spánku. Účinek této změny je stejně tak zřejmý při probuzení. Nemáme již pocit doznívajícího míru a čisté radosti, což charakterizuje probuzení ze stavu bezesného spánku. Ono míruplné vědomí se snížilo ve vybledlou podobu toho, čím původně bylo. Nadjá – zdroj veškeré

trvalé blaženosti – už není správně, nýbrž nepravdivě reprezentováno aktivitou ega. Ego je jen myšlenkou „já“ – kořenem intelektu. Je odrazem, který v normálním člověku ztrácí většinu světla božského vědomí, ale který v mudrci dovoluje, aby záření dokonale procházelo.

Sledujme nyní další cestu těchto symbolických světelných paprsků. Ty letí skrze vnější místnost až k pěti okénkům této komory, které představují tělesné, smyslové orgány. To znamená, že vědomí jáství vstoupilo do fyzického těla a spojilo se s ním. Paprsky procházejí těmito okénky a letí do otevřeného prostoru verandy, což odpovídá bdělému stavu naší všední činnosti. Vidíme tedy, že tento poslední odraz vně místnosti je konečný stav dvakrát zeslabené zářivosti. Při každém snížení bylo z jeho jasu něco ztraceno, takže **všední stav vnějšího bdění, o němž se pošetile domníváme, že je maximálním stupněm lidského vědomí, je ve skutečnosti jeho nejnižším možným stavem.**

Meditace může být nyní lépe oceněna, neboť lze říci, že zvyk každodenního obracení se do nitra nám nakonec umožní, abychom ve chvílích klidu mysli vypěstovali stav zasnění, který je blízce příbuzný snu. Jestliže je introspekce dosti hluboká, je stav snu dokonale reprodukován. To však neznamená, že jsme vešli do oblasti pouhé fantazie. Naopak, v tomto stavu pociťujeme sebe a zažíváme své myšlenky tak skutečné, jako se zdají za bdělého vnějšího života. Vytrvalým cvičením se tento stav stane tak jasný a spojitý, že to zdaleka nelze srovnat s matnými a prchavými sny, jež mají lidé během spánku. Jenom ten, kdo zažil sen nejvyššího stupně životnosti, v němž se mu zdálo, že vše má povahu naprosté reality, jen ten může pochopit stav, v němž se ocitá meditující člověk, který je hluboce ponořen ve svých abstrakcích.

Toto je však jen první stupeň, i když to může být výsledek dosažený až po mnoha letech úsilí. Další stupeň na naší cestě přivádí člověka během těchto cvičení do stavu, který je příbuzný stavu hlubokého bezesného spánku, ale s tím podstatným rozdílem, že člověk má plné vědomí a plně si uvědomuje svůj stav. Tento rozdíl je velice důležitý; člověk zažívá veškerou blaženost, všechen onen doznívající mír, s nímž se vynořuje z hlubokého bezesného spánku, ale zažívá to s plným vědomím po celou dobu cvičení. To je ovšem velmi pokročilý stupeň na cestě a lze ho dosáhnout teprve po letech.

Třetí stupeň je znázorněn samotnou lampou. V této části překročíme stav odpovídající hlubokému spánku, a místo, abychom vyciťovali nádhernou přítomnost Nadjá jako něčeho od nás odděleného, v jehož paprscích se koupeme, staneme se samotným světlem. Pak už v meditaci není třeba pokračovat, protože bylo dosaženo cíle a světelný paprsek byl vystopován ke svému zdroji. Omezené a malinké egoistické já, nad nímž tropíme tolik povyku a nad jehož malicherným kolísáním citů a myšlenek se tak rozrušujeme, se ponořilo do jediného univerzálního Bytí.

Konečným stupněm je návrat k normálnímu činnému, bdělému a pracovnímu životu ve fyzickém světě, zatímco se přitom pevně přidržujeme vnitřního osvícení, které jsme získali.

Tato analogie je vhodná ještě z dalšího úhlu pohledu. Lampa je zdrojem světla, tepla a energie; podobně Nadjá je zdrojem světla vědomého chápání, vřelosti univerzální lásky a energie božské tvořivosti. Tři úrovně, jimiž prochází záření lampy, totiž vnitřní komora, zrcadlo s vnější komorou a veranda, přesně znázorňují blízkost hlubokého spánku, vypůjčenou podstatu intelektuální síly – tedy sen a omezený účinek našeho běžného vědomí.

Bude vyslovena otázka: „Co je to, co odpovídá impulsu za větrem času, který závanem otevřel dvířka?“ Odpověď zní, že to jsou síly evoluce a involuce, které dřímají ve stavu hlubokého spánku obklopujícího Nadjá, jako jemu vrozené, ale latentní, a uvádějí v chod činnost, která v celém vesmíru pracuje rytmickým způsobem. Tyto síly jsou v něm obsaženy v latentním stavu a nejdříve se projevují v ego-mysli. Dále můžeme říci pouze to, že v nesmírných hlubinách kosmického bytí tyto síly působí a působily po celou věčnost, rozpínají se a zase se smršťují. Jak, kdy a proč začala tato činnost poprvé, je mimo naše lidské chápání, neboť je to tak staré jako vesmír sám.

Takto nelze Nadjá jakožto paprsku Boha v člověku uniknout. Jeho neustálá přítomnost byla nanejvýš výmluvně vyjádřena R. Venkata Ratnamem: „Zapomínáme, že ústřední životní silou je Bůh sám. On není pouze vzdálenou hnací silou, nýbrž vždy přítomnou bezprostřední, nejniternější životní silou. Bůh je plán i cíl, je základní a trvalou skutečností v pozadí této stále se rozvíjející scény, kterou nazýváme tvoření. Uvědomme si jako doslovný fakt, že ani teď by můj jazyk nemohl mluvit, kdyby nebylo přímého působení, osobní přítomnosti Univerzálního Svědka v naší duši při tomto zdánlivě triviálním výkonu. Mylně se domníváme a klameme sami sebe, když hovoříme o zákonech vědy a jejich svrchované vládě. Všechny vznikají, všechny vyvěrají, všechny se sbíhají, všechny končí v nejvyšším Bohu. Pán je ve svém posvátném Nadjá přítomen v duši, ba co více, usídlen v samotném srdci každé stvořené bytosti.“

ŽIVOTOPIS PAULA BRUNTONA

PhDr. Paul Brunton, vlastním jménem Raphael Hurst, se narodil v Londýně 21. října 1898.

V roce 1922 se oženil s Karen Augustou Tottrup, dánského původu, se kterou se seznámil v Teosofické společnosti. Narodil se jim syn Kenneth Thurston Hurst (1923 – 2009). Se svým synem udržoval PB i po rozvodu velmi přátelský a důvěrný vztah až do konce svého života.

Po ukončení studií, které završil doktorátem filosofie v roce 1938, zahájil publicistickou činnost jako žurnalista a redaktor několika časopisů.

PB byl od svého útlého mládí velmi senzitivní, a asi v 16 letech měl silnou mystickou zkušenost, která jeho senzitivitu ještě zvýšila. S velkou energií a pílí se věnoval četbě, umění, srovnávacímu studiu náboženství, a záhy se začal zajímat o okultismus, mystiku a později i filosofii, zejména o filosofii východní. Chtěl se dopátrat pravdivých odpovědí na mučivé až sžíravé otázky typu: „Jaký je význam světa a životní zkušenosti?“, „Co jsem já?“, „Jaký je účel existence?“

Po více než čtyřicet let putoval ze země do země, z místa na místo, aby shromáždil materiál pro svou práci. Navštívil Indii, Egypt, Kambodžu a další asijské země, kde dočasně žil a kam se opět vracel. Několik let žil také na Novém Zélandu, v Austrálii a USA. Posledních dvacet let svého života žil ve Švýcarsku. Zemřel ve švýcarském Vevey 27. července 1981.

Po celý život žil velmi samotářsky, mnoho cestoval a měnil místa svého pobytu. Důvody a cíle svých cest nikomu nesděloval, a tak i nejbližší přátelé se dovídali o místě jeho pobytu jen z náhodné korespondence. Jeho badatelský zájem se soustřeďoval hlavně na dosud za-

chovalé a na různých odlehlých místech roztroušené zbytky starověké duchovní moudrosti, ale též přímo na tehdy ještě žijící představitele tradic východní kultury a filosofie. Čím více a hlouběji pronikal do skrytých učení a duchovních nauk Východu, tím zřetelněji viděl a chápal jejich nesmírný význam a důležitost, aby toto vědění, tento kulturní odkaz starověkých myslitelů a mudrců byl zachován v moderním pojetí pro celé lidstvo

Nechť šel kamkoli, měl vždy po ruce zápisník, do kterého zapisoval svá pozorování, své úvahy, ale především okamžité duchovní inspirace a intuice.

Byl schopen hovořit nejen svojí rodnou angličtinou, ale i němčinou a francouzštinou.

♦

Někteří studenti a příznivci spisů PB měli to štěstí, že se s autorem osobně setkali a mohli se tak přesvědčit, že PB je sám skutečným představitelem a realizátorem toho, o čem píše. Nemálo čtenářů se vyjádřilo, že jim jeho dílo otevřelo dveře ke vznešenějšímu životu. PB jednou napsal: „Čtu své vlastní knihy tak, jako by je napsal někdo cizí.“

Paul Brunton vydal svou první knihu roku 1934 s názvem Tajnosti indické. Kniha byla přijata s nadšením a prodalo se jí čtvrt millionu výtisků v různých jazycích. Tato kniha pojednává o pobytu v Indii během let 1930 a 1931, kdy se stýkal se všemi společenskými třídami a potkával se s jóginy, fakíry, svatými muži a ženami na všech stupních duchovního vývoje. Na konci svého pobytu v Indii se nakazil malárií. Tato nemoc ho oslabila na dobu dvou let.

Po návratu z Indie obdržel PB během dvou různých událostí v meditaci důležitý úkol (poslání). Jednou z událostí bylo, že za letního večera na břehu řeky Temže,

kdy byl ponořený do hlubokého transu, vstoupil do přítomnosti čtyř velkých bytostí, které střeží duchovní dobro planety. Byl mu dán mimořádný úkol...

Svou druhou cestu začal PB pobytem v Egyptě, kde nashromáždil materiály a podstoupil zvláštní zkušenosti, které zaznamenal ve své třetí knize Tajnosti egyptské. Ta je snad nejpoutavější z jeho práce, neboť se dotýká egyptských památek, historie okultních věd a původu Atlantidy v egyptské civilizaci. PB vybaven pevnými nervy strávil noc uvnitř Velké pyramidy a prošel procesem zasvěcení, pro nějž byla pyramida původně určena. Prožil zkušenost nesmrtelnosti bytí a naprosté osvobození ze svého fyzického těla.

Tyto dvě knihy – Tajnosti Indické a Tajnosti egyptské – vzdávají hold dvojímu zdroji moderního esoterismu. Na jedné straně to je Egypt, domov tvůrců pyramid a Hermetické nauky. Egypt, který pokládal starodávné Řeky za své děti a kam jejich filosofové přicházeli pro zasvěcení. Egypt, odkud pocházejí všechny kořeny alchymie, gnosticismu, svobodného zednářství a západních tradic magie. Na druhé straně je to Indie, jako zdroj Véd a Bhagavadgíty i rodiště Krišny a Buddhy.

V roce 1938 PB strávil několik měsíců v USA. Pak se plavil zpátky do Asie, kde během druhé světové války navštívil Čínu, Thajsko a Kambodžu. Bylo to v roce 1939, kdy navštívil zříceniny Angkoru v Kambodži, kdysi sídlo vyspělé a duchovní civilizace, která harmonicky spojila hinduismus a buddhismus. PB tam jel – stejně jako Madam Blavatská před ním – s cílem obdržet určitý kontakt skrze meditaci. Ale navázal tam i další osobní kontakt, který měl pro něj velký význam. Setkal se tam s mongolským Lámou v exilu, který byl schopný zodpovědět některé důležité metafyzické otázky. To bylo roz-

hodující k tomu, aby PB mohl začít psát své filosofické mistrovské dílo.

Ambiciózní práce, která by vysvětlila v jasné řeči nejvyšší filosofii a její praktiky, jež ji současně doprovázejí, byla nakonec rozdělena do dvou svazků, do dvou oddělených knih *Skrytá nauka za jógou* a *Moudrost Nadjá.* Knihy byly a jsou opravdu těžké ke čtení. Ti, kteří však vytrvali, se dozvěděli, jak vznikl svět, jak ho vnímáme a proč je svět takový, jaký je. Je to vzácný výkon podrobně vysvětlit tuto jemnou a převratnou nejvyšší nauku bez hantýrek a bez zbytečných složitých termínů.

Po vydání druhého svazku mistrovského díla *Moudrost Nadjá* v roce 1942, se na deset let odmlčel, aby v roce 1952 vydal svou poslední knihu. Poté se stahuje do ústraní. Nakonec se usadil ve Švýcarsku, kde žil většinou u břehů jezera Lugano a Ženevského jezera. Vážil si své samoty a chránil ji před neodbytností lidí.

Práce, na které PB pracoval během svých let v odloučení, byla objevena se zjištěním, že napsal dohromady nějakých sedm tisíc stránek zápisků se třemi tisíci stránek souvisejícího studijního materiálu. Tyto zápisky se zdály být napsané namátkově na každé téma, ale mělo to daleko do celistvých spisů. Zápisky zahrnovaly jak jednotlivé věty, tak velké odstavce; bylo tam i pár esejů na stránku nebo i větších. Zápisky poukazovaly na prohlubující se filosofii, která byla podrobně rozpracována. PB tyto zápisky označil jako „Shrnutí“.

Anthony Damiani začal tyto zápisky třídit a na stroji přepisovat, se záměrem je zveřejnit. V době, kdy PB zemřel – dne 27. července roku 1981 –, Anthony dokončil tuto práci a rozdělil zápisky do dvaceti osmi kategorií. Rukopisy byly přemístěny do New Yorku, kde práce intenzivně pokračovala. Sbírka esejů, zřejmě z let 1940 a 1950 byla vydaná v roce 1984 jako *Eseje o hledání* a ve

stejném roce se objevila první sbírka Zápisků *Perspektivy*. Věrná oddanost několika desítek lidí a jejich finanční podpora umožnila vydat sérii Zápisků nevídanou rychlostí; poslední sbírka byla vydána v roce 1989.

♦

PB za svůj život navštívil dvakrát Česko. První pobyt proběhl od 1. září do 28. září 1937. Druhý pobyt byl od 9. září do 18. září 1948. PB byl při pobytu v Česku oslovován a označován jako Mistr. Pro znovu vyvolání ducha těchto chvil zůstane u zachování tohoto oslovení.

První pobyt v Česku

PB-Mistr byl ubytován ve středu odpoledne 1. září 1937 v hotelu Axa. Večer se jelo do bytu Karla Weinfurtera. Po formálním uvítání obrací Karel Weinfurter pozornost k obrázku Maharišiho, visícímu na stěně, se slovy: „Zde je můj Guru!“ Mistr ukáže na svoje srdce se slovy: „Můj Guru je zde.“ Tato překvapující scéna na všechny silně zapůsobila a budoucnost ukázala pravdivost tohoto prvního setkání, neboť Karel Weinfurter již při něm odmítl Mistra za svého učitele.

Praha se Mistrovi líbila. Pracoval zde i na korekturách knihy *Hledání Nadjá.* Jednou kdosi podotkl něco o práci. „Já“? odpověděl Mistr, „Já nepracuji vůbec! To dělá ten Druhý.“ Chápali jsme to tak, že se neztotožňuje s tělem a jeho činností.

Hoznourek přinesl k uvítání Mistra láhev vína na přípitek; poněvadž Mistr nepil žádný alkohol, láhev zůstala netknutá. A tak každé ráno, ať Hoznourek chtěl či nechtěl, dostával do šálku víno jako daň za svůj dar, dokud si to nevypil!

Mistr byl drobné, malé postavy, velmi sportovní a měl pružnou chůzi. Na jeho obličeji upoutaly každého překrásné, zářivé, temné oči. Často zářily jak dvě slunce, takže jednou jeden z žáků, se kterým se Mistr loučil a podával mu ruku, pro záři jeho očí nebyl schopen ji nalézt a stisknout.

Mistr uskutečnil i výjezdy mimo Prahu. V jednom venkovském stavení bere přítomné dámy do nejklidnějšího pokoje a říká: „Není třeba si vyprávět, rád bych s vámi navázal kontakt.“ Usedl na divan do Buddhovy pozice a přál si, abychom k němu přisedly co nejblíže. Mistr nás vyzval, abychom zavřely oči a neměly žádné myšlenky.

Milada zavře oči, ale s hrůzou konstatuje, že se jí v mysli valí jedna myšlenka za druhou; zoufale si myslí, že není možno je zastavit. Náhle Mistr nádherným hlasem silně a volně zpívá: „Óm mani padme hum.“ Při vyslovení Óm se Milada tak lekla, že se mysl úplně zastavila a pociťuje probíhání jakési mocné síly celou nervovou soustavou tak, že nejen cítí každý nerv, ale také každé jeho rozvětvení. Skončilo to tím, že se ta síla přímo „rozlítla“ do pěti prstů u rukou i nohou najednou. Toto skončilo se zpěvem Mistra. Milada si oddychla, že je to skončeno, ale Mistr zpívá toto mantram ještě jednou. U Milady se opakuje totéž, strašný úlek a rozlití síly vším nervstvem. Po celou meditaci si nebyla vědoma ani těla, ani myšlenek. Pomalu otvírá oči a vidí, že se Mistr na ni dívá, pak se na ni láskyplně usmál. Pak s ní chvíli pohovořil, přičemž se jí stále díval do středu prsou.

Jindy po meditaci v Praze musel Bláha odejít dříve ze společnosti, a tak odcházel a byl smutný, neboť se domníval, že Mistr bude dále vyprávět a on o to přijde. Náhle při chůzi slyší hlas Mistra ve svém nitru: „Můžete se ptát.“ Překvapen zkoumá toto v nitru, zkouší dávat

otázky a dostává přesné odpovědi. Je touto zkušeností udiven.

V jeho přítomnosti jsme se cítili vždy šťastni, radostni a velmi mnoho jsme se nasmáli. Při takové příležitosti jednomu smíškovi řekl, že to s ním bude dobré, až se naučí smát se svému osudu. Mistr byl ke každému jemný, laskavý, trpělivý a shovívavý, ač ve společnosti druhých (ne žáků), býval formální, odměřený, ba dokonce nepřístupný. Pro nás zářila z jeho očí vždy božská láska.

Jeden z žáků trpěl snad deset let žaludeční chorobou, která ho bolestivě pronásledovala. Jakmile přišel k Mistrovi, tím okamžikem byl uzdraven a nemoc se více neobjevila.

„Můžete dělat všechno, co vám pomáhá," byla jeho odpověď na otázku, jak má žák pracovat na duchovní Cestě. Nechtěl-li dát odpověď na otázku, mlčel. Zásadně mlčel na otázku o Adeptech dnešní doby. Nezapomenutelná je odpověď na otázku, kde je teď Kristus: „Tam, kde má být!" Později jednomu žákovi při procházce Prahou sdělil, že Kristus dále vede a pomáhá těm, kteří se k němu obracejí, ale pro tuto dobu nevzal na sebe lidské tělo.

Jedna starší, velmi zbožná paní, požádala Hoznourka, aby zprostředkoval její setkání s Mistrem. Jednoho dne jeli autem a Mistr se Hoznourkovi zmínil, že by tu paní mohl okamžitě přijmout. Ovšem Hoznourek nevěděl, kde by ji našel, neboť byla z Brna a někde v Praze byla ubytovaná. A jak jeli v autě, tu náhle Mistr řekl: „Zastavte a přiveďte ji, sedí zde v kavárně nahoře." Jaké bylo její překvapení, když pro ni Hoznourek přišel, neboť prý tam byla poprvé a zaskočila si jen na kávu. Mistr s ní meditoval a navázal kontakt. Před odchodem vyndala tři prsteny a prosila Mistra, aby je posvětil. Mistr se bránil,

že tyto věci nikdy nedělá, ale nakonec si je u sebe ponechal a druhý den jí je vrátil. Je zajímavé, že budoucnost ukázala, jaká síla byla do prstenů vložena.

Jeden prsten dostal její syn, který byl později gestapem odsouzen k trestu smrti. Jednoho dne ho velitel poslal domů, aby se poradil s rodinou, zda má přijmout trest smrti nebo spolupráci s Němci. Měl se ráno vrátit zpět k veliteli a říci mu své rozhodnutí. Přišel a nahlásil, že přijímá trest smrti, že nikdy nebude udavačem. Velitel gestapa se tak rozčílil, že řval: „Heraus!“ („Ven!“) Toto několikrát řval tak hlasitě, že to slyšely hlídky až na ulici. Ten odsouzený muž šel pryč dle rozkazu a čekal, že ho některá hlídka odvede na popraviště. Všechny ho však nechaly projít až na ulici, kde už nikdo nebyl, a tak šel domů. Od té chvíle si na něj nikdo z gestapa nevzpomněl, a tak zůstal živ.

Mistr žákům pomáhal také tím, že se jim díval do očí a podle toho, jak byl osud příznivý, žák pohled vydržel a dostal pomoc, nebo oči zavřel. Při pohledu do očí Mistr uchopil pozornost žáka a odstranil mu tak mnoho závojů nevědomosti. Tato pozornost byla Mistrem držena, i když žákovi slzely oči – je to veliká Milost, která ovlivní i žákův osud. Tuto zkušenost provázel nesmírně příjemný pocit; pozornost byla oproštěna od myšlenek a sama začala klesat hluboko do nitra, do míru a hlubokého klidu. Bylo celkem 33 šťastných, s nimiž Mistr navázal duchovní kontakt.

Ke konci pobytu Mistra zemřel prezident Masaryk. Mistr o něm řekl, že byl pokročilým jóginem, který pro tento život své vědění zapomněl, aby vykonal velký zevní úkol. Při umírání ho provázel, aby mu pomohl vrátit se do Skutečného světa a nabýt opět Poznání, které vlastnil před zrozením.

K Mistrovi přišel Jiří Poborák, profesor angličtiny, aby ho požádal o dovolení překládat jeho knihy. Mistr ho přijal a při podání rukou Jiří cítil přítomnost Mistra ve svém nitru. Mistr mu pak sdělil, že by s ním rád navázal duchovní kontakt, ale že by ho o to musel požádat. Poborák ihned povstal a skvělou angličtinou tuto prosbu vyslovil. Pak s ním Mistr kontakt navázal a meditoval. Tímto duchovním kontaktem dává žák Učiteli plnou moc, aby mu pomáhal na duchovní Cestě k vnitřnímu božskému Já a Toto zastupoval, dokud se s ním žák neztotožní. Pak Učitel ustoupí, aby nestál v cestě žákovu osvícení.

Nezapomenutelné byly poslední chvíle s Mistrem. Sešlo se nás šestnáct. Všichni jsme byli ponořeni v meditaci, když nás vyrušilo zvonění zvonku. Následoval druhý pokus o meditaci, avšak přišlo další vyrušení, po kterém Mistr meditaci ukončil a řekl, že jsme měli špatný osud. Měl s námi plán – uvést nás všechny do oceánu živého božského Světla. Osud však nedovolil, aby se to stalo.

A tak nám začal vyprávět a vytvořila se alespoň atmosféra míru, klidu, duševního štěstí a naděje. Mistr poukazoval na to, že Nadjá je nám blízko, cesta k němu je jen z hlavy do srdce. Také s úsměvem vyprávěl, že když člověk udělá hloupost, říkává: „Co jsem to udělal?“ a dotýká se čela. Když však vykoná něco krásného, dotýká se prsou a chlubí se: „To jsem udělal já!“ Každý tak podvědomě cítí, že jeho božství sídlí v srdci. Dále se zmínil o tom, že dokud žák pracuje bez Gurua, je jako člověk, který tápe v pokoji potmě. Jakmile však Guru vstoupí do pokoje, otočí vypínačem a udělá žákovi světlo.

Při loučení všem podával ruku. Když však vzal ruku jedné žačky do obou svých a podíval se jí do očí,

ona vybuchla v takový srdcervoucí pláč, že některým běhal mráz po zádech. Mistr ji nechal plakat, hladil jí ruku, a když se trochu utišila, loučil se dál s ostatními. *(Poznámka: Mistr jí udělil Milost, slzami rozpustila něco ze svého egoismu a tím se jí uvolnila cesta k božství.)*

Druhý pobyt v Česku

Mistr přiletěl ve čtvrtek 9. září 1948 a ubytoval se v hotelu Evropa na Václavském náměstí. První schůzka byla hned ten den večer. Seděl v Buddhově pozici na gauči, nezapomenutelný. Tento večer vyprávěl o smutném údělu lidstva. Lidstvo dostalo po druhé světové válce dva roky jakési ultimátum, v němž měli lidé zaujmout správný směr svého vývoje, směr stát se velkou lidskou rodinou. Lidstvo jako celek však tuto zkoušku prohrálo! Tato slova Mistr vyslovil s podivným důrazem. K válce v nejbližší době nedojde, ač bude často na spadnutí. Riziko je však budoucí doba, kdy se může rozpoutat válka, či spíše katastrofa. Dojde-li k ní, bude velmi krátká; válečné prostředky k ní budou teprve vynalezeny. Stalo-li by se to, byla by strašná a zahynuly by dvě třetiny lidstva. Je těžké spojit bezčasovost s časovostí, ale mohlo by se to udát asi v roce 1962. *(Poznámka: V roce 1959 Mistr ve svém dopise píše, že se on a ostatní Adepti rozhodli na sebe vzít úkol tomuto osudu zabránit – zabránit kritickým událostem, a tak zachránit lidstvo před atomovou válkou.)*

Nastal soumrak a Mistr skončil své vyprávění. Padla otázka: „Co se má odpovědět hledajícím, kteří žádají různé rady nebo pomoc?“ Na stole leží český překlad jeho knihy *Tajná stezka*. Mistr ji bere do ruky, otevírá a ukazuje na jeden odstavec a říká Hoznourkovi, aby ho přečetl. Píše se tam: **„Každý se má obracet k vlast-**

nímu Nadjá do Srdce a dostane vždy odpověď na vše, co potřebuje.“ Tato malá příhoda na nás mocně zapůsobila.

Pak byla společná meditace. Mistr seděl na gauči v pozici a sedm žáků bylo kolem něho seskupeno do půlkruhu. Laskavě se na nás díval, pak zavřel oči a meditace započala tak, jako před jedenácti lety posvátnou mantrou „Óm mani padme hum“. Někteří měli v tuto chvíli dojem, jakoby se Jeho božská Přítomnost usídlila v jejich srdcích. Zůstávala s nimi další dny, ať šli kamkoli a dělali cokoli.

Další den byla další schůzka. Všechny přítomné si Mistr prohlédl pronikajícím zrakem. Rozhodl se promluvit s každým o samotě a zvolil si malou židli v zákoutí, na níž si sedl do pozice. Mluvil s jednotlivci, dával pomoc dívání do očí, udílením rad a různých doporučení.

Jedné žákyni, která si stěžovala, že její mládí vždy zapříčiní, že ji unese z Cesty hledání do víru světa, radil, aby si z toho nic nedělala, že Příroda nespěchá a aby vždy v Hledání navázala tam, kde přestala. Dal jí nahlédnout do jejích nesčetných zrození, což se jevilo jako jakýsi včelí plást, kde byl nesčíslný počet prázdných buněk, každá buňka představovala jedno zrození. Řekl jí, že se musí naučit hledět na nynější zrození z úhlu nesčetných reinkarnací a pak nebude mít nic tak velkou důležitost. Zároveň jí dal pocítit tento neosobní pohled; ocitla se mimo svoji osobnost, ve veliké Svobodě.

Jinému žákovi doporučuje, aby hledal potřebné kvality tak, že se postaví proti zářícímu slunci a představuje si, že vdechnutím vchází žádoucí kvality do jeho mysli a vydechnutím vychází opak – nekvality (např. klid-neklid, zdraví-nemoc, radost-smutek).

Jiný den se koná společná meditace, je nás patnáct. Před začátkem předesílá, aby každý zůstal klidný a

pasivně čekal; není třeba žádného úsilí. Někteří přesně pocítili, ač měli oči zavřené, kdy se Mistr při meditaci na ně podíval. Ti, kteří měli odvahu otevřít oči, tak učinili a dívali se mu do očí. Mistr později potvrdil, že to bylo správné. Dále upozorňuje, že společné meditace ve skupině se mohou dělat jedině tehdy, je-li Guru přítomen osobně. Jinak je to nebezpečné, neboť charakterové nekvality se mohou zvětšovat a přecházet z jednoho na druhého.

Jiný den je při meditaci slyšet silné prasknutí nábytku, tak silné, že nás to všechny vyrušilo. Po meditaci se paní Oluše ptá, co to bylo? Mistr se táže: „Kdo se ptá?“ Dostává odpověď: „Paní Oluše.“ Odvětí: „Vyřiďte paní Oluši, aby si v meditaci ničeho nevšímala a pozorovala jedině praskot egoistického obalu svého srdce.“

Jednoho večera si Mistr vybíral z fotografií, koho přijme. Vybral si jednoho, pak rozhrnul fotografie, našel fotografii jeho manželky, a řekl: „On ať přijde zítra, jeho žena za rok.“ Manželé pak byli smutní, protože on byl povolán a ona ne. Manželka plakala, ale rozhodla se, že bude čekat u vrat a počká tak dlouho, až ji Mistr uvidí při odchodu. Nahoru po manželovi poslala Mistrovi dopis s prosbou, aby si při meditaci na ni vzpomněl.

Později jsme se dozvěděli, že Mistr meditoval i s odmítnutou manželkou. Když mu byl odevzdán její vroucí dopis, rozhodl, aby ji hned zavolali nahoru a zúčastnila se společné meditace. Obstála ve zkoušce a Mistr jí dal svoji Milost.

Při návštěvě u Eduarda Tomáše Mistr nalezl hračku na gauči a hrál si s ní. Edu Tomáše náhle napadlo, aby tuto hračku Mistrovi daroval; udělal to spontánně s pocitem hluboké lásky. Mistr vstal z gauče, zadíval se na Edu, a tu náhle ze Srdce Mistra vytryskl proud Síly do srdce Edy a všichni okolo pocítili velmi mocně také tuto

Sílu. Tu náhle tělo Mistra se kácí na gauč – padal zpříma jako podťatý strom. Nespadl, neboť náhle se opět vzpřímil. Hračku si vzal s sebou, ponechal si ji dva dny a pak ji s požehnáním vrátil zpět dětem.

Mistr projevil přání se setkat s Otou Čapkem, který po smrti Karla Weinfurtera zaujal jeho místo jako předseda ve spolku Psyché. Ota vyprávěl o svých přednáškách, které dělal pro veřejnost, a také vyprávěl, že zbavuje lidi posedlosti. Mistr se ptal, jak to dělá a po vylíčení řekl, že to dělá docela správně a připomněl, že to je dosti nebezpečné, jelikož je to zasahování do karmických zákonů. Nakonec chtěl Mistr zůstat sám s Otou. Chtěl Otovi dát velkou pomoc a soustředěně se mu díval do očí. Bohužel Ota to přerušil tím, že si udělal kříž a chtěl se při tom ponořit do nitra a pomodlit se. Tím toto spojení, které Mistr prováděl, přerušil, a tak nedostal duchovní pomoc pro jeho těžký osud v budoucnosti.

Jiné žákyně se ptal, zda má nějaké přání. Milada prosila, aby byla zbavena egoismu, který jí překáží na duchovní Cestě. Díval se jí do očí a řekl, že to vše bude mnohem lepší. Arnošt prosil jen o jeho Milost. Mistr se na něho díval s láskou. Pak zavřel oči a za chvilku mu stékaly slzy po tváři, dokonce plakal tak, že vzlykl. Pak rychle, jakoby se z toho vytrhl, setřel si slzy, rozvázal si kravatu a podal mu ji se slovy: „Here is my answer.“ Vyložili jsme si to tak, že se rozdělí se svými žáky o vše, co má.

Nejraději by se sešel se všemi, kdo si to přáli, ale věděl, že to nebude možné, časově neproveditelné. Proto určil, že na úplněk bude meditovat se všemi, kdo jdou jeho Cestou. Bylo to v pátek 17. září v 19 hodin. Tuto zprávu jsme rozeslali na Mistrovo přání po celé republice. Všichni, kdo se této meditace zúčastnili, pocítili jeho Po-

moc, ba i jeho vnitřní blízkost, ať byli v Praze, na venkově, na Moravě či na Slovensku.

Pepa Šafář na přání Mistra vylíčil svoji nejlepší meditaci, kterou měl před několika lety a vzpomínka na ni jasně zakotvila v paměti. Mistr potvrdil, že byl na hranici Poznání. Na otázku Pepy, proč mu nebylo dovoleno „To“ poznat, Mistr odpověděl: „Příroda vás dříve nepustí, dokud se jí nenaučíte sloužit.“ Pepa byl lékařem a od té doby pokorně všem sloužil.

Jeden muž si nebyl jist, zda je Mistr jeho Učitel. Měl málo příležitostí s námi si pohovořit a také nebyl dostatečně informován o Cestě a rozhodl se, že to Mistrovi řekne. Mistr s ním dlouho rozmlouval, a pak mu dovolil, že k němu může kdykoli přijít, ať ve dne či v noci, kdyby přišel k přesvědčení, že On je opravdu jeho duchovním Učitelem. Tento muž žil mimo Prahu a u sebe se rozhodl, že přijme Mistra za svého Učitele, ale jako důkaz, že je to správné, sám pro sebe si přál, že až znovu přijde k Mistrovi, tento mu podá levou ruku místo pravé. Pak ve shonu povinností na vše zapomněl. Osud mu dovolil, že mohl přijít v pátek těsně před společnou meditací, velkou meditací při úplňku. Čekal s námi na chodbě a tiše plakal, slzy stékaly samovolně; bylo to dojemné, neboť byl hrdinou za války. Před meditací ho Mistr přijal a k velkému jeho překvapení při loučení mu Mistr podával levou ruku, čímž potvrdil, že ho vnitřně přijal. Po meditaci se jemu a jeho ženě dlouho Mistr díval do očí; bylo to jistě ku pomoci pro zlý osud, který je čekal – pomáhal jim zbavit se duchovní nevědomosti, což je velká Milost.

Při návštěvě „tří filosofů“ – vysokoškoláků se rozvinula zdlouhavá debata. Po jejich odchodu byl Mistr velmi unaven a než opět pokračoval v práci, objednal si hodně horkou vodu na umytí.

Jindy psal na stroji. Žačka vstoupila do pokoje a něco se tázala. Mistr odvrátil hlavu od práce a jeho pohled byl tak soustředěný, že jak se na ni podíval, pocítila tak mocnou Sílu, že se prudce rozplakala. Mistr pak prohlásil, že ho nikdo nesmí v práci vyrušovat.

Jedné žačky se několikrát ptal, zda má nějaké přání. Když dala otázku Mistrovi, obdržela odpověď, že má cvičit modlitbu oddanosti, kterou jsme my nazývali filosofickou modlitbou a kterou nám Mistr hned ukázal v první den svého pobytu. Nakonec se Mistr zase zeptal, zda chce ještě něco vědět. Ona odpověděla, že si netroufá se na něco ptát, neb by dostala zase odpověď, že se má modlit. Mistr odvětil: „Již víte, co potřebujete.“ Během jeho pobytu jí připravil mnoho tvrdých zkoušek, žádnou neprohrála; nakonec jí sdělil, že dokončila výcvik charakterových kvalit.

Jiný žák si postěžoval Mistrovi: „Proč já jsem se musel zrodit v této těžké době!“ Mistr na to odpověděl: „To je velká výsada, že jste se narodil v tak vzácné době!“ Mínil tím, že toto období plné událostí a změn urychluje vývoj žáka.

Za svůj pobyt se sešel celkem asi s devadesáti žáky, většinou s nimi i meditoval a navázal kontakt.

Před odchodem k nám pronesl: „Abych vám mohl dát duchovní pomoc, pracujte všichni na sobě, na zlepšení svého charakteru. Čím budete lepší, tím mi budete bližší. Tělo odchází, ale Učitel zůstává, neboť není tělem, ale Myslí. Byl jsem rád mezi vámi a budu na vás vždy vzpomínat.“ Každý z nás k němu přistoupil, podal mu ruku, někteří mu ji políbili, všichni děkovali, někteří slzeli.

Žák popisuje setkání v září 1975

Vyzařuje z něho vznešená bytost v každém ohledu. Má krásné soucitné oči, nesmírně laskavý pohled a úsměv. Jeho hlas je klidný, jemný, spíše tichý, než hlasitý. Pohyb jeho ruky je výrazem dokonalého ovládání mysli. V určitých okamžicích se rozhoduje velmi soustředěně a rychle. K vážnému rozhovoru usedá do pozice. Po vyčerpání tématu nebo odpovědi na dotaz – umlká. V této velebné pauze je jeho neosobní Přítomnost jemně, ale pronikavě rozprostřena. Není nic mimo tuto povznášející Přítomnost. Mysl i srdce jsou jí naplněny. Slovy pak navazuje na předcházející rozhovor nebo klade sám otázky.

Je tak sám, že jeho osamocenost by mohla vzbudit i lítost, ale byl by to povrchní dojem a klamný cit. Má rád uspořádanost, estetický dojem a úhlednost. Věci mají své místo. Velký obraz Maharišiho visí v blízkosti jeho lůžka. O Maharišim se vyjadřuje s velikou úctou a pokorou. Naznačuje, že by si nikdo neměl tvořit představu o tom, že by Mahariši byl na nižším stupni dosažení než on.

Příprava jídla je jakýmsi obřadem úcty k plodům a darům přírody. Před jídlem se modlí v tichosti: „May all beings be nourished and enjoy the food whose growth Thou, oh God, has made possible. Amen!“ (Kéž všechny bytosti se nasytí a radují z potravy, jejíž vzrůst jsi Ty, ó Bože, umožnil. Amen!) Modlitba je i po jídle: „May all beings respond to Thine spiritual Presence, oh God. Amen!“ (Kéž všechny bytosti reagují (vycítí) na Tvoji duchovní Přítomnost, ó Bože. Amen!)

Později pozměnil svoji modlitbu před jídlem takto: „For this food which nourishes and keeps our physical bodies and for Thine Grace for our inner soules we are (I

am) grateful to Thee, oh Mind of the World – Amen.“ (Za tuto potravu, která živí a udržuje naše fyzická těla a za Tvoji Milost pro naše duše jsme (jsem) vděčni Tobě, ó Světová Mysli, Amen.)

♦

Ke svým *Zápiskům* se vyjádřil takto:

„Píši v malých útržcích a úryvcích na množství rozmanitých námětů – většinou v malých útržcích, ve velmi krátkých a neúplných úryvcích. Kdybych to tak nedělal a materiál odložil, ztratil bych onu svěžest účinku, která vzniká, když myšlenka nebo idea vstupuje do mé mysli. Je přirozené, že až všechny tyto poznámky budou shromážděny, zjistím, že se určité věci mnohokrát opakují a že je proto nutné mnohé vyřadit. Také bude třeba velice mnoho revidovat a měnit, opravovat a vylepšovat. To vše ale nevadí, pokud byl zachráněn a nebyl ztracen první důrazný účinek myšlenky nebo ideje.

Psaní knih je moje profese. Avšak pravda je jiná: já je psát musím a psal bych je, i kdybych byl pekařem a neusiloval o jejich zveřejnění. Jejich tvoření mi poskytuje intenzivní uspokojení. Jejich prostřednictvím cítím, že je má existence ospravedlněna. Jejich prostřednictvím nyní existují myšlenky na mentální úrovni k mému vlastnímu užitku. Jestliže budou vnímavé mysli schopny je přijmout později, nechť tomu tak je, snad to bude i k jejich užitku. Jestliže ne, pak je to osud těchto myšlenek.

Psaní není opravdu moje profesionální kariéra. Je to můj Bohem mi určený koníček. K psaní jsem nucen vnitřní potřebou, nikoli zevní. Sláva, peníze nebo moc, to pro mne nejsou lákadla. Tato nutnost vzniká sama z hlu-

bokého zasvěcení se lidskému osvícení, které hoří jako plamen téměř třicet let v mé nejniternější bytosti.

Musím se někdy smát této situaci: po mnoho let nyní shromažďuji tyto své myšlenky s vyhlídkou, že je nevydám. Je dosti času vydat je tiskem po odchodu PB. To, co čas od času provokuje můj smích, je, že to nebude dlouho trvat a já se sem zase vrátím a pak, protože tento druh četby mne rozhodně přitahuje, určitě budu více než přitahován k posmrtně vydaným knihám PB – ve skutečnosti budu u vytržení při jejich četbě a stanu se nadšeným stoupencem, obhájcem a propagátorem těchto knih, které toho budou obsahovat tolik, s čím budu ze srdce souhlasit – ano, vtip je v tom, že budu určitě svým vlastním čtenářem, i když nikdo jiný o tyto myšlenky nebude mít zájem. Bude mne těšit způsob tisku i vazby tak, jako by to těšilo samotného PB.“

♦

PB se zamýšlí o svém životě ve dvou esejích. Tyto dvě eseje byly napsány v době, kdy autor byl ve věku kolem padesáti let. Lidé, kteří ho znali před touto dobou a po ní, pozorovali, že nejvýznamnější fáze jeho vývoje nastane teprve v následujících dvaceti pěti letech jeho života.

Esej první

Dívám se na svůj vlastní život. Zdá se, že neviditelný film letí před zrakem mé mysli a vrací mi mou minulost s živou jasností. Jeden film za druhým se rozvíjí před mýma očima, probouzí minulost s trpkými i příjemnými vzpomínkami, které již dávno upadly v zapomnění. Přesto však, tak jak se soustřeďuji na každý detail, když se

objeví, žasnu, když pozoruji, jak tyto zapomenuté události opět rychle přijímají charakteristické znaky bezprostřední skutečnosti. Je to nepříjemná představa, že hodiny žité s tak maximální naléhavostí nebo s tak silnými emocemi, jak se některé z nich přede mnou objevují – nakonec zanikají ve stejně neutrálním zabarvení jako ty méně důležité. Kromě toho, jak člověk stárne, cívka času se odvíjí stále rychleji. Tak pomíjivá je tato existence. Vše je mentální konstrukce, spleť prchavých představ!

A přesto, léta nebyla ztracena nenávratně. Bavil jsem se psaním mystických knih, pohrávaje si s podivnými myšlenkami, které byly hozeny do vzduchu a zachyceny na špičce mého pera. Pokoušel jsem se zachránit ze zmizelé minulosti, dříve než by bylo příliš pozdě, uplynulé dojmy, neobvyklé příhody, inspirované okamžiky, exotické ideje, zpola vyciťované intuice a nově nalezené pravdy – a potom je proměnit v popsané archy papíru. Takto se postupně zrodilo deset knih a takto byly vydány mé vlastní vzpomínky a úvahy pro širší posluchačstvo než jen pro mne. Navzdory tomu, že je popisuji tak neuctivě, faktem zůstává, že základním motivem, který inspiroval jejich vznik, byla služba.

Tyto knihy uskutečnily svůj záměr, neboť tisíce lidí potvrdily pomoc, kterou obdržely jejich čtením, a útěchu, získanou z uvažování o jejich idejích. Někdy jsem psal pro běžného čtenáře, někdy pro čtenáře mimořádného. Jestliže *Tajnosti indické* a *Tajnosti egyptské* neunavovaly mozek mnoha čtenářů románů, *Skrytá nauka za jógou* a *Moudrost Nadjá* tvořily poučný výklad, který přitahoval jen málo lidí, kteří pocítili takovou potřebu. Některé z mých dřívějších knih budou dále existovat samostatně, ale ostatní mohou sloužit jako úvod k důležitějšímu dílu, předloženému v těchto dvou svazcích.

Osud dříve určil, že tyto spisy se stanou rychle známy buď v anglickém originále, nebo v evropských a indických překladech čekajícím čtenářům, kteří jsou roztýleni po světě a mohou být nalezeni ve většině zemí pěti kontinentů. Náležejí bílé, žluté, hnědé i černé rase, od polovzdělaných dělníků k vysoce vzdělaným učencům.

Nemálo čtenářů se vyjádřilo, že jim takto byly otevřeny dveře ke vznešenějšímu životu. Soudě podle zklidňujícího vlivu, kterým snad působí na sužovanou mysl, a podle nezvyklé informace, kterou se snaží přinášet myslím zmateným, je jasné, že tyto knihy stály za námahu, na ně vynaloženou. A když lidé píší a sdělují autorovi, že jeho knihy blahodárně otřásly jejich představami nebo že vytvořily radikálně změněný názor na život, nemůže jinak než znovu uvěřit v tajuplnou moc myšlenek. Nicméně si nemohu dovolit přijímat popularitu těchto knih jako vysvědčení pro sebe, ale spíše jako vysvědčení důležitosti, která se nyní na Západě začíná připisovat těmto námětům.

Vykonaly velmi potřebnou službu a dodávají povzbuzení těm duchovně toužícím jedincům, kteří ho nejvíce potřebují, kteří se snaží žít mentálně v povznesenějším a ušlechtilejším prostředí, než je prostředí, v němž žijí fyzicky. Inspirovaly a povzbuzovaly, i když přitom poučovaly. Měly se stát útočištěm i vůdcem těm, kteří by rádi zbavili život bezcílnosti a ušetřili několik skutečně cenných hodin z jeho jepičí pomíjivosti.

Ne že bych byl vždy spokojen s tím, co jsem napsal – byl jsem si příliš dobře vědom četných nedostatků – ale obvykle jsem psal za obtížných okolností pod velkým tlakem času, a proto to představuje jen to, co v té době bylo možné, nehledě na další nedostatky, způsobené mými osobními omezeními. Nicméně **nepíši pro**

lidi, kteří zastupují filosofii v akademickém křesle, ale pro ty lidi, kteří ji budou aplikovat v životě.

V mém osobním životě existovaly obtížné situace: změny vyvolané častým cestováním, usilovná práce trvalého a stále se rozšiřujícího bádání, vyčerpání a nemoce z tropického podnebí, věčná nutnost pokračovat v neúnavné literární práci, která je úspěšná tím, že dosahuje tisíce čtenářů, kdežto korespondence jich dosáhne jen relativně málo.

Píši mystické a filosofické knihy nikoli proto, že mám duchovní status vyšší než ostatní, ale částečně proto, že mám duchovní zkušenost, která je jiná než zkušenost druhých, a částečně proto, že si přeji vykonat se svým perem trochu dobra, jestliže smím, spíše než ho nechat najmout pro výnosnější, ale méně uspokojující práci, která mi je opakovaně nabízena. Jestliže píši o některých ze svých vlastních mystických zkušeností, je to jen proto, abych ukázal, jaký prospěch jsem já sám získal ze sledování jógy.

Osud mi poskytl mimořádné příležitosti, zatímco odhodlání mi poskytlo jedinečnou životní zkušenost. Ať je to správné nebo ne, faktem zůstává, že jsem zhluboka pil z nauk, které přetrvaly jako odkaz minulosti Asie. Asijští a afričtí mystici, jógini a učení muži, a dokonce i vzácní mudrci, o jejichž věhlasu a existenci Západ neví stále nic nebo ví jen málo, mi dali svou důvěru, svěřili do mé péče mnoho ze svého vědění a svých tajemství a vyslali mě se svým požehnáním, abych se stal prostředníkem mezi Východem a Západem. Tím jsem měl několik učitelů, avšak nemohl jsem se stát žákem žádného, studoval jsem nauky několika směrů, ale žádným jsem se nemohl nechat zotročit. Uposlechl jsem vnitřní tlak i občasné tušení, jejichž ospravedlnění se stávalo stále jasnější – jak se osud rozvíjel – udržoval jsem vždy posvátnou nezávislost

uprostřed všech takových vztahů i nestrannou loajalitu a pokládal Pravdu za bohyni nad všemi smrtelníky a tudíž za jedinou, která má být uctívána.

Tento postoj mi v období mého růstu přinášel bolestné citové konflikty a provokoval druhé lidi k zlomyslným nepochopením, ale později a plně potvrdil svou hodnotu. Neboť moje nejvznešenější, nejpodivuhodnější, nejvýznamnější a nejvíce povznášející mystické zkušenosti se udály dříve, než jsem vůbec potkal jediného učitele, dříve než jsem kdy vstoupil na asijskou půdu. Jejich prostřednictvím jsem byl skutečně znovuzrozen.

Avšak běda! Ve svém mládí a noviciátu jsem je neuměl pochopit. Byl jsem oslněn světlem a tak jsem tápal dále, jako kdybych byl stále ve tmě. Nyní jsem konečně dovedl své mystické a filosofické putování do přístavu. Proto nedlužím žádnému člověku intelektuální věrnost ani mystickou poslušnost.

A jestliže se děsím představy vytvářet kult a hledat žáky, neznamená to, že se děsím představy pomáhat svému spolubližnímu nalézt něco z toho, co já již nalezl. A jestliže odmítám se prohlašovat za mudrce, když sám nejsem ničím než studentem, neznamená to, že neexistují lidé, kteří vědí ještě méně než já a kteří se mohou s úspěchem podílet na několika z drobtů mých vědomostí. Neboť nikdo nemůže dospět byť i k nepatrnému pochopení Nadjá, které udržuje existenci všech živoucích tvorů, a samolibě dále setrvávat v sobeckém na sebe soustředěném potěšení ze svého vědění a v egoistickém požitku svého míru. To budou pravděpodobně dělat jen asketičtí mystici, kteří se dotýkají svého vnitřního Já, aniž by se také dotkli vnitřního Já vesmíru.

Ale ten, kdo již začíná vnímat, že základ jeho vlastní individuální bytosti je jeden a tentýž, zcela identický se základem všech ostatních individuálních bytostí,

již není mystikem. Pro něho základní jednota veškerého lidstva – i když skrytá a nikoli zřejmá – je nicméně faktem, a on musí podle toho přeorientovat svůj život. Nebude možné, aby zapudil ze své mysli politováníhodnou situaci těch, kteří touží po moudřejším a lepším životě. Budou pronásledovat jeho srdce jako přízrak a on se ho nezbaví, ať půjde kamkoli, nechť je to nejosamělejší samota nebo nejrušnější velkoměsto. Služba těmto lidem se stane jeho povinností, před kterou není úniku.

Esej druhá

Mé zasvěcení do Nadjá

Po letech váhání a zdráhání jsem zařadil i tuto kroniku mé osobní mystické zkušenosti. Vím z bohaté zkušenosti, že toto vyprávění pomůže těm, kteří již hledají Nadjá, rozpoznat určité důležité znaky na jejich vlastní cestě, poučit je, kam by je měla vést správná cesta, a především potvrdit nutnost neztrácet naději. Věřím také, že těm, kteří nejsou hledajícími, nýbrž běžnými lidmi, může přinést více víry, že Bůh skutečně existuje, a více důvěry v nejvyšší dobrotivost Světové Ideje Boha. Jestliže poslouží také těmito způsoby, potom napsat a zveřejnit tento záznam, může jen přinést trochu dobra.

I když spisovatel nikdy skutečně neví kolik dobra nebo kolik zla jeho dílo vyvolá (neboť zpráv o výsledcích je málo a jsou vzácné), jestliže je jeho cílem sloužit, nemusí se starat o tyto výsledky. On udělá to nejlepší a nalezne mír při pomyšlení, že o tyto výsledky převezme starost osud.

Dříve než jsem dospěl k prahu mužnosti a po šesti měsících vytrvalého denního cvičení meditace a osmnácti měsících žhavé touhy po duchovním Já, jsem prošel

řadou mystických extází. V nich jsem dosáhl jistého druhu jeho základního vědomí.

Jestliže by si někdo mohl představit vědomí, které nic neobjektivizuje, ale setrvává ve své vlastní přirozené čistotě, štěstí, za které jít dále je nemožné, a jáství, které nepodléhá změně a je stále stejné, měl by správnou představu o Nadjá.

Byla to tehdy určitě nejšťastnější doba, kterou jsem až do té doby měl. Viděl jsem, jak pomíjivá a jak mělká je pozemská radost ve srovnání se skutečným štěstím, které nacházíme v tomto hlubším Jáství. Před mým osvícením mi osamělé scenérie velkoleposti Přírody obvykle sloužily jako největší forma inspirace. Mohl jsem se tak pohroužit do obdivování této krásy, že jsem se cítil být jí na čas pohlcen a upadal jsem do stavu míru. Po osvícení jsem se již do takových scenérií tak absolutně nehroužil. Zůstávaly ode mne jaksi oddělené, byl jsem od nich odpoután. Citové nadšení, které probouzely, bylo menší nebo nižší než mír a radost, které jsem pociťoval v Nadjá. Nicméně toto prostorové oddělení mi nebránilo, abych se neradoval z přírody, umění a hudby v dokonce větší a uspokojivější míře než předtím. Odpoutanost mi dala svobodu, uvolnění z určitých osobních omezení a umožnila mi cítit a chápat krásu vznešenějším a hlubším způsobem. Stal jsem se dokonce mnohem pozornější ke každé maličkosti.

Kouzelná atmosféra a svěžest oněch mystických extází během tří až čtyř týdnů slábla a zmizela. Avšak vědomí, jimi zažehnuté, vytrvalo tři roky. Tehdy jsem potkal pokročilého mystika – Američana, žijícího v Evropě – který mi řekl, že jsem blízko bodu, odkud mohu postoupit k dalšímu a vyššímu stupni osvícení a že v takovém období podstupuje většina aspirantů určité zkoušky, dříve než se jim podaří onen stupeň získat.

Měl pravdu. Velmi brzy nato jsem podstoupil zkoušky a prohrál jsem je – prohrál tak bídně, že jsem spadl střemhlav dolů a ztratil dokonce duchovní vědomí, které jsem měl předtím. Období, které následovalo, bylo strašné, doslova „temná noc duše“, kterým jsem se musel po další tři roky pomalu a bolestivě probojovávat. V onom období nebyl ani čas, ani schopnost cvičit meditaci, ani jsem se nesnažil udržet duchovní touhu.

Někdy je nutné, aby člověk dostal šok, aby prohlédl, jaký skutečně je. To se obvykle stane prostřednictvím přátel, někdy nepřátel a příležitostně prostřednictvím Učitele. Vždy to vykoná sám život. Zkušenost je bolestivá, ale když si její lekce vezmeme dostatečně k srdci, náš pozdější vděk za tuto lekci je velký. Podnítí člověka, aby dělal to, co ho v budoucnu uchrání od utrpení, kterým se lze vyhnout, tím, že ho povzbudí, aby odstranil jejich příčiny v sobě samém.

Jednoho dne jsem byl postaven před neočekávanou událost, která ve mně vyvolala obrovský šok. Nepředvídaná událost vyžadovala veškerou moudrost a sílu a rozhodnost, kterou jsem jen mohl shromáždit, abych se jí mohl zabývat. Měl jsem v tom úspěch a v průběhu řešení případu jsem byl drasticky vyburcován. Tímto způsobem jsem ze sebe setřásl duchovní depresi a poněkud nesoustavným způsobem jsem znovu začal praktikovat meditaci, stejně jako příležitostné pokusy v sebezlepšování.

Po tomto přechodném období následovalo jiné, kdy jsem jednal mnohem rázněji a pracoval pilněji. Stanovil jsem si program pro pravidelnou denní meditaci, kterou jsem cvičil mnohem intenzivněji, a snažil jsem se zlepšovat sebe přísněji, než jak jsem to po léta dělal. Náhle se dostavil pocit nezadržitelně se blížícího závažného odhalení. O šest týdnů později jsem se jednoho

večera ponořil na dobu dvou hodin (což bylo dvakrát tolik než doba, kterou jsem pro toto cvičení každý den vyhradil) do nejhlubšího mentálního odtažení, které jsem do té doby zažil. Cítil jsem, že jsem se navrátil domů jako kajícný syn po velmi dlouhé a potupné nepřítomnosti. V onom pamětihodném sezení jsem znovu získal stupeň vědomí, z něhož jsem se těšil v dřívějším období svého Hledání – ačkoli tentokrát zde bylo více vědění a pochopení. Jasně jsem pochopil, že v mém životě i v životech jiných lidí existuje přesný, předem stanovený vzor, všechny hlavní události v nich mají vnitřní význam, všechny mohou naučit nějaké lekci, která, jestliže se jí naučíme, povede k duchovnímu růstu. Abychom rozpoznali tyto lekce, musíme vyvinout vyspělejší citový postoj ve svých vztazích k druhým lidem a také silnější charakter.

Musíme se dostat ze svých jáství a hledět na každou situaci alespoň na okamžik způsobem, jakým na ni hledí druhý člověk v této situaci zúčastněný. Potom musíme usilovat o pravou spravedlnost pro všechny a nesmíme být sobečtí.

Během vnitřní práce onoho večera jsem zjistil, že mé myšlenky byly pevně řízeny určitým směrem jakýmsi impulsem, který nebyl vůbec můj vlastní. Vedl mě, abych si znovu stručně vybavil minulost své duchovní dráhy a zejména abych pečlivě zkoumal okamžik, kde jsem udělal chybný krok a ztratil svou cestu. Analyzoval jsem příčiny této nešťastné chvíle, až mi byly dokonale jasné, a já si je vzal důkladně k srdci. Potom jsem byl veden, abych imaginárně vybudoval obraz toho, co se mohlo stát, kdybych byl úspěšně prošel zkouškou. Byl jsem také veden, abych viděl, že každý muž nebo žena, kteří ke mně byli přivedeni životem na krátké či dlouhé spojení se mnou, přinášeli tiché poselství nebo byli vtělenou skrytou

zkouškou nebo byli někým, komu mělo být pomoženo nebo poslouženo způsobem, který by se sám časem projevil. Ona Přítomnost, která byla, a přesto nebyla mnou, mi vnitřně sdělila, jak mne po celou dobu zklamání a zmatků, které vyplňovaly druhý cyklus mé duchovní dráhy, nikdy neopustila, ale zůstávala vedle mne a čekala na dobu, kdy se mé vlastní snahy nalézt svou cestu zpět spojí s její magnetickou přitažlivou silou, aby mě osvobodily. Bylo mi řečeno, že v tom byla vznešená lekce – nezbytnost naděje – kterou jsem měl sdělit aspirantům, jež později potkám, kteří trávili neplodné vyprahlé roky duchovního hledání a kteří byli zbaveni odvahy nedostatkem výsledků.

Nezkušení poutníci na této stezce často zjišťují, že jejich počáteční nadšení mizí a cesta se pak stává nudnou. Neboť práce na sobě samých, měnit, prohlubovat a rozvíjet morální, mentální a citový materiál, který musí používat, je tak pomalá záležitost, tak chudá na viditelné výsledky, že má sklon dusit optimismus a oslabovat rozhodnutí. Možná, že budou mít také období krutých zkoušek, kdy se v nich objeví odpor, pochybnost nebo vzpoura proti Hledání. Proto jsem vštěpoval ponaučení: nikdy neopouštět víru, že boj stojí za to, vždy důvěřovat v možnost Milosti, a žít ve vzpomínce na vlastní minulé povznášející okamžiky. Ti, kteří jsou zastrašeni těžkostmi Hledání, by měli být podněcováni jeho odměnami. Měli by si vzít k srdci pravdu, že žádná duchovní temnota není trvalá a že nejsou nikdy skutečně ztracenými, opuštěnými ani padlými bytostmi. Jestliže jejich vůle slábne nebo se jejich světlo zamlžuje, je to nevyhnutelnou součástí nebo výsledkem jejich nedokonalé povahy, stejně jako jejich nedokončeného vývoje. Je to ale také stav, který se musí sám napravit další zkušeností, vývojovým tlakem nebo neočekávanou Milostí.

Když se zdálo, že moje meditace skončila, proudilo do mne velké množství síly. Ta byla opravdu tak mocná, že se zdála být nepřekonatelná. Cítil jsem, že s její oporou a pomocí by mohla být každá překážka překonána a že jsem mohl jen vztáhnout svou ruku, abych dosáhl vítězství. Náhle jsem viděl vizi, v níž můj přesný dvojník tlačil obrovský balvan pryč od vstupu do jeskyně. Instinktivně jsem věděl, že balvan byl symbolem mého nižšího já a že jeskyně byla symbolem vyššího Já.

Pociťoval jsem změnu, působící rychle v mém charakteru a osobnosti a přivádějící mne blíže k ideálu, který jsem udržoval. Konečně se mi podařilo balvan odvalit a tím jsem získal určitý stupeň sebevlády, která mne od onoho okamžiku neopustila. Cítil jsem, že již nikdy nemohu znovu padnout níže, než je tento stupeň, že není již možné, aby se to stalo, tak jako není možné, aby se vylíhnuté kuře vrátilo do vajíčka.

Stál jsem u vchodu do jeskyně a hleděl dovnitř. Zjistil jsem, že je plná světla, zářivě oslňujícího ve srovnání s temným šerem venku.

Právo vstoupit do jeskyně mi nebylo dáno, jen stát u vchodu a hledět dovnitř. Pochopil jsem, že vnitřní práce, nezbytná pro získání tohoto práva, bude tvořit příští cyklus mé usilovné snahy.

Vize skončila a tehdy jsem si uvědomil, že člověk se nestane skutečně pokorným, dokud poprvé neuvidí sám sebe jako pravdivě vznešenou bytost. Záblesk jeho vyššího Já vrhá mocné světlo zpětným působením na jeho matné světlo. Objeví, jak prostoduchý, jak nevědomý, jak slabý a jak domýšlivý je a byl. Jestliže ho objev dovede k základu, povzbudí ho také k rozhodnutí, aby sebe přetvořil podle představy ideálu. Se zahanbujícím kontrastem mezi živočišným a andělským v sobě, stejně jako

mezi lidským a Božským, je cele proniknut nutností energicky vnutit vyšší Vůli své vůli nižší.

Léta, která následovala po této vizi, byla léty vývoje a růstu. Jeden z nejzajímavějších nových úkazů onoho období nastával příležitostně, když jsem vstupoval do hlubších stavů meditace nebo se z nich vynořoval. Z tiché hlubiny mé bytosti vyšel hlas – nicméně nebyl vidět žádný tvar a nikdo tam nebyl, ani se s tím neobjevila žádná vize! To bylo mystérium – ta řeč vznikla, aniž by ji někdo vyslovil. Byla to činnost zvukové intuice, Přítomnosti, která mluví k vnitřnímu nikoli k vnějšímu uchu. Toto se nesmí zaměňovat s poslechem slyšitelných hlasů, o jakých se předpokládá, že slyší média či lidé psychicky citliví. Nebylo to nic tohoto druhu. Bylo to duchovní Já člověka, hovořící k jeho lidskému já.

Cítil jsem, že mohu absolutně důvěřovat ve vedení tohoto Hlasu, ať mě vedl kamkoli, dokonce i kdyby vedl přímo ke ztrátě veškerého materiálního vlastnictví, k obětování každého lidského vztahu a ke zřeknutí se každé profesionální ctižádosti.

Místo v mém nitru, kde jsem tento Hlas slyšel, se od té doby provždy stalo posvátnou svatyní, oázou míru a baštou síly, ke které jsem se mohl vracet nebo se stáhnout do ústraní, kdykoli jsem byl sám nebo kdykoli hrozila krize vnějšího světa. Lidé velmi často věří, že pro moudrost nebo nauku musí cestovat do vzdálených míst. Nechápou, že tato moudrost nebo tato nauka je nejen v nich samých, ale že nebude nikdy nalezena nikde jinde. Ozvěna moudrosti nějakého jiného člověka nikdy nezaujme ono místo.

Nalézt svatou Přítomnost dočasným odtažením od světa do meditace bylo mnohem snadnější, než ji nalézt

při plné činnosti ve světě. To byl odlišný úkol. Ale ještě těžší bylo jít dále, a učinit to neměnným jevem.

Snad pomůže druhým lidem, když se dozvědí, jak jsem to dělal já.

Usedl jsem a spojil modlitbu s meditací. Ačkoli jsem zaujal obvyklou fyzickou pozici a byla to má navyklá hodina pro večerní cvičení meditace, oddal jsem se svým pocitům a ze srdce tiše hovořil ve vřelé modlitbě. Má slova byla určena Nadjá a vyprávěl jsem, jak jsem večer co večer přicházel na tuto vnitřní schůzku a zdůrazňoval jsem, že to byla duchovní touha a přitažlivá síla lásky, co mě odtahovalo od každé jiné činnosti, abych mohl v této činnosti strávit více než hodinu. Připustil jsem, že výsledkem byla často povznášející duchovní zkušenost, ale postěžoval jsem si, že konec každého zasednutí byl konec zkušenosti.

Příští den musel probíhat v obyčejném vědomí jako den kteréhokoli jiného člověka, který o Hledání neměl zájem. Začal jsem praktikovat cvičení trvalé vzpomínky, stejně jako mumlání manter, avšak bezvýsledně, to nebyla moje cesta. Stále jsem se tak nořil do práce nebo hovoru nebo do čehokoli, co jsem náhodou dělal, že jsem zapomínal na cvičení a neuměl si s tím poradit.

Stalo se zřejmým, že budu-li záviset na sobě, na své vlastní ubohé a slabé síle, výsledek nemůže skončit jinak než nezdarem. Nebyla žádná naděje na pokrok, dokud mně Nadjá nepřijde na pomoc a z jeho Milosti nevzejde vytoužený stav. Prosil jsem vroucně o jeho pomoc, opravdu jsem o ni žebral a naříkal, že život nemá cenu, dokud není možné žít v onom stavu trvale. Pokračoval jsem v této jednostranné konverzaci láskyplně důvěrným, nicméně pokorně prosebným naléhavým tónem.

Konečně přišla odpověď. Cítil jsem, že jsem unášen hlouběji do svého vnitřního bytí, až jsem se dotkl

úrovně velkolepého vědomí. Vyžadovalo to silné odhodlání, silné rozhodnutí vůle, mimořádnou sílu soustředění zůstat na oné úrovni, a tak jsem sebral všechny tyto zdroje pomoci a úspěch se dostavil. Po chvíli jsem byl poučen vnitřním Hlasem, abych vytvořil mentální obraz svého dvojníka při práci, v hovoru nebo cestování, nebo při jakékoli jiné činnosti, kterou pravděpodobně budu příští den dělat. V této představě jsem měl udržovat vědomí, ve kterém jsem nyní byl, a nedovolit své pozornosti odchýlit se ani na jedinou minutu. Byl jsem veden zejména k tomu, abych zahrnoval takové příležitosti nebo kontakty, kdy budu pravděpodobně vyprovokován zlostí, podrážděností, přepracováním v práci a nadměrnou fyzickou činností k zapomnětlivosti.

Takto byl učiněn první krok, aby se toužebný stav splnil v představě. To nemohlo být provedeno bez největší důvěry, že se to stane a bez nejplnějšího souhlasu mé logické mysli, že by to vykonat mohla.

Dalším krokem bylo sjednotit se imaginárně s ideálním stavem během dne tak často, jak jsem si na to mohl vzpomenout, a během pravidelných meditačních období tak intenzivně, jak jsem k tomu mohl donutit mysl. Při prvním kroku jsem měl vytvořit představu sebe jako činného ve vnějším světě, vyslat myšlenkový tvar, který by po určitou dobu zrál. Neměl jsem jen uvažovat o onom vytouženém stavu na základě přítomných podmínek, ale také – vlastně spíše – vycházet v uvažování z něho. Měl jsem podle něho určit svůj názor, jakoby to již byla skutečnost, a napodobit všechny charakteristiky a kvality, které tento stav měl. Neměl jsem k této ideji vzhlížet, ale měl jsem z ní hledět dolů.

Při druhém kroku mne měl ideál prolnout jakoby magickým kouzlem. Měl jsem hrát roli kouzelníka a sebe

očarovat, abych napřed viděl a potom byl tím, čím se toužím stát.

Z počátku nebylo možné udržovat onen mírumilovný stav trvale.

Občasně zmizel. Proto, aby se to nedělo a aby se vytvořily potřebné podmínky pro udržení jeho přítomnosti, bylo nutné praktikovat cvičení tvořivé představivosti. Zjistil jsem, že toto cvičení bylo cenné pro meditační praxi v pozdějších letech, a tak jej předávám pro pomoc druhým lidem.

Již tehdy jsem věděl, že požadované úsilí bylo pro mne přílišné, že samotná představivá síla nestačila k tomu, abych mohl bez Milosti dosáhnout takového výsledku. Kdybych měl záviset na sobě, na svém ubohém malém lidském já, cíl by byl pouhou iluzí, která by byla jednoho dne nelítostně rozptýlena, nebo pouhým snem, z něhož bych byl tvrdě probuzen. Představivost sama o sobě nebyla schopna takový povznesený stav prakticky realizovat, ale představivost plus Milost toho schopna byla.

Když ego pracuje na svém vlastním já, jeho ochota je zdráhavá a jeho síla je omezená. Když Milost pracuje uvnitř ega, jeho účast je radostná a jeho síla nepředstavitelná. Jakmile jsem začal meditovat, mohl jsem cítit vnitřní činnost Milosti. Dokonale jsem si uvědomoval rychlou změnu z běžné na hlubší úroveň a vnitřní tah, což jsou znaky jejího působení, které se mnohokrát opakují v jiných meditacích.

Jako výsledek začal mizet stav rozdělené bytosti – stav nejednotnosti v srdci – který byl mým obvyklým stavem a který je nezbytně obvyklým stavem všech hledajících. Namísto dvou protichůdných sil, které ve mně stále bojovaly – skutečné a ideální – se začala objevovat pouze jediná řídící síla. To zase vedlo k velkému štěstí, které dělalo zbytečným neustálé hledání štěstí ve vněj-

ších věcech, okolnostech nebo osobách hledání, které je jednou z příčin tohoto seberozdělení. Cítil jsem, že touhy a připoutanosti, o které jsem tak velice dbal, kterými jsem se mučil a pro které jsem se zbytečně znepokojoval, nebyly samy o sobě vůbec důležité, nýbrž byly důležité jen duchovní lekcí, k níž nakonec vedly. Všechny malé touhy, veškerá osobní toužení, jsou ve skutečnosti touhou po Bohu. Zprvu je to bezděčné, ale s růstem chápání se to stává vědomé. Tehdy se vůle obrátí, aby zahájila Hledání, a toužící srdce, které hledalo a hladovělo po vnějších věcech, samo začne hledat ve svém nitru.

V tomto zřeknutí se sebe, svého strachu a svých tužeb zbavuje se také úzkosti nebo vztahu k výsledkům jejich činnosti. Současně existuje jistota, že o ně bude postaráno prozřetelností Světové Mysli.

Prováděním těchto cvičení a následným vědomým vytvořením zvyku přenášet jejich výsledky do každodenního života a všední praxe jsem časem udržoval mír po celý den. To byla jistě veliká odměna za všechna ta léta dřiny a úsilí, která tomu předcházela. Přinášelo to ale také určitou odpovědnost pro mne a vůči druhým.

Jakmile se člověk ztotožní s Prapůvodem pravého Já, jak by ho mohl vůbec kdy podvádět tím, že by vyjadřoval něco z ošklivějších rysů a nižších kvalit, které náležejí nižšímu já? Jakmile člověk odhalí, že vše, co je nejvznešenější v každé lidské touze přichází z tohoto posvátného Zdroje, jak by mohl souhlasit se svými nízkými sklony?

Negativně by člověk nemohl vztáhnout ruku nebo otevřít rty, aby zranil spolubližního. Nemohl by k němu být nepřátelský ani v myšlení.

Pozitivně musí prokazovat aktivní dobrou vůli ke všem žijícím tvorům.

Pro líbeznost, která prostupovala mé srdce, vypadal svět odlišně a nebylo nijak obtížné tyto nízké sklony ovládat. Byl jsem si dokonale vědom faktu, že jsem Duchem a že můj soused, ať snad je jakkoli odpudivý, je také Duchem. Když jsem se podíval na kohokoli, viděl jsem jeho vnější osobu jako pouhý povrchní zevnějšek. Uvnitř, v oblasti jeho srdce, byl klidný střed božího míru. Ten zůstával nezměněn bez ohledu na to, jak vzdělané a čisté povrchní já bylo, bez ohledu na to, jak odporně ono jáství jednalo.

Již jsem nehledal v druhém to nejhorší ani to nejlepší, ale přijímal jsem ho takového, jaký byl, takový byl jeho způsob. Již nikdy jsem ho nemohl příliš nelítostně odsuzovat. Každý člověk, s kterým jsem se setkal, byl skutečně součástí mého vlastního vědomí. Ztotožňoval jsem se automaticky a s pochopením s ním nebo s každým, od koho jsem dostal dopis. Metaforicky jsem se dostal do jeho kůže a sdílel jeho názor, naděje, chápání a dokonce i omezení. Pochopil jsem také svého nepřítele: jak a proč si nemohl pomoci, že byl takový. V tomto nesmírném soucitném rozmachu jsem se dokonce odvážil ho omlouvat sám před sebou.

Přišel čas, kdy se tento postoj vyvinul do extrému. Nevěděl jsem, jak zastavit to, že jsem se sám ztrácel v procesu vstřebávání druhého člověka do své vlastní bytosti, takže se on stával její součástí, příliš často nevhodnou součástí. Co on myslel nebo cítil, se odráželo v mém vlastním vědomí jako obraz v zrcadle. Takže když mi řekl něco, co neodpovídalo myšlence v jeho mysli, ihned jsem si byl vědom jeho rozporu.

Byla to sympatie pozvednuta na stupeň, který se rovnal empatii.

Tato schopnost vnesla do mé mysli mnoho nepříjemných vjemů a můj život začal být nesnesitelný. Teprve

později, když jsem toho měl dost, mi bylo řečeno Vnitřním Slovem a byl jsem jím poučen, že to byl jen přípravný stav a nyní musel být přísně ovládán. Byl jsem varován, že **nesmím vytvářet harmonii s druhými na úrovni jejich ega**. Byla mi dána pomoc, abych se dostal z tohoto stavu, avšak já jsem také ze své strany musel po mnoho měsíců provádět kladné cvičení vůle a naprosté odtažení pozornosti od druhých lidí. Tyto úkazy postupně mizely, až jsem byl od nich zcela osvobozen.

Ačkoli jsem v oněch dnech nedostal žádné kosmické odhalení, všeobecně jsem cítil, že za vesmírem je naprostá dobrotivost, že cokoli se stalo, mělo své místo v Nekonečném Záměru. Žádná událost nebyla pouhou náhodou. Nekonečná Moudrost je za veškerým lidským životem i osudem. Cítil jsem, že se to vztahuje stejně na takzvané špatné i katastrofické události, jen kdybychom je uměli správně interpretovat! Tento silně intuitivní pocit mě dělal šťastným a já jej chtěl sdílet s druhými a povznést je nad jejich vlastní zkušenosti do téhož pocitu.

Avšak paradoxně jsem necítil žádnou nutnost o těchto nových zkušenostech s nimi mluvit, dokonce ne ani s přáteli, s výjimkou když oni sami hledali vnitřní život. Naopak se mi zdálo svatokrádežné nevybíravě vyzrazovat, co se mně přihodilo. A tak jsem záměrně fakt o existenci těchto zkušeností zatajoval. To proto, že jsem brzy zjistil, že kázat pravdu masám lidí nemá smysl. Lidé ji nemohli chápat a bylo lépe o tom nemluvit s výjimkou těch několika, kteří sami byli na začátku Hledání.

Vnitřně jsem byl poučen a bylo to potvrzeno zklamáním, že lidé stojí na různých úrovních morálního charakteru, intuitivního chápání a cílů v životě, a byl jsem varován, abych přestal získávat lidi pro Hledání a abych nepřipravené nechal jít jejich cestou, zatímco já šel svou.

Nejvyššímu poučení každé zkušenosti se musíme naučit napřed tím, že zkušenost sami podstoupíme. Na tomto stupni nebylo jiné cesty. Co jsem mohl dělat pro ty, kteří nehledali sebe, ale zaměřovali se jen na vnějšek? Snažili se uvalit na své srdce a mysl více okovů, já se snažil naznačit cestu, která by mohla vést k svobodné existenci bez okovů.

Tyto dva směry byly vzájemně protichůdné. Můj čas mohl být mnohem užitečněji věnován těm, kteří, protože zažili výsledky putování na jedné cestě a byli těmito výsledky uspokojeni nebo rozčarováni, byli alespoň připraveni pro cestu v opačném směru.

Modlil jsem se, abych se stal čistým průchodem pro neomezený proud inspirace, dobra a pravdy lidem, kteří tyto věci hledají. Co se týče nevnímavé většiny, zjistil jsem, že bylo mnohem praktičtější nechat na ně skrze mne vyzařovat pocit dobrotivosti, jako je upřímná dobrá vůle a vnější laskavost. Nějakým způsobem nebo v nějaké budoucí době dotkne se Duch, který tyto dvě vlastnosti vyzářil, jejich podvědomého bytí a ovlivní je, pomůže jim nebo je povznese, až konečně dosáhne k jejich vědomé mysli. Výsledek může být ubohý nebo velký, ale bude jistý.

Během let, která uplynula, mě nic nepřimělo, abych své postoje opustil. Nesnažil jsem se již vnucovat pravdu druhým, ale ani jsem jim nedovolil, aby mne z ní vyhnali, i když se o to snažili, jen jsem se tiše usmíval jejich argumentům. Zkušenost samotná byla lepší než jejich argumenty.

Nyní je nutno objasnit, že tato dvě zasvěcení byla mystická a nikoli filosofická. Umožňovala člověku pochopit vnitřní význam jeho vlastního života, ale nikoli celého života. Týkala se „Já“ a poskytovala poznání pravého Já. Netýkala se vesmíru a lidského vztahu k němu. Tyto ná-

měty náležely oblasti filosofického zasvěcení, které se dostavilo mnohem později a v pořadí bylo čtvrté. Byla to událost, která vysvětlovala všechny ostatní události. I když filosofické zasvěcení stále zahrnovalo mystické zasvěcení, vstupovalo do něj i plnější vnímání Kosmického Vědění.

Odhalil jsem, že existují progresivní stupně mystického zasvěcení, vedoucí zase k progresivním stupňům stupně kosmického. Nemám žádnou zkušenost z toho, co je za prvním z kosmických stupňů. Nicméně to málo z odhaleného mě poučilo, že nesmírné mystérium, které nás obklopuje, zůstane navždy mystériem. Lidská bytost není schopna zvládnout více než velmi omezený stupeň vědění a zůstat ještě lidská. Kolem toho, co může poznat, existuje pevný kruh, který nemůžeme překročit.

To, co jsem zažil v těchto zasvěceních, lze doslova popsat jako nalezení pravého Já – oné neosobní části nás, která je překryta a dobře skryta za osobním egem. Ale po druhé jsem toto Já nalezl způsobem velmi rozdílným od způsobu prvního, kdy odhalení bylo nesmírně citové, vzrušeně strhující a překypující radostí. Druhé odhalení bylo klidné, mohutné a vyrovnané. To neznamená, že nepřineslo intenzivní vřelé uspokojení, ale všechno cítění bylo dokonale ovládáno pocitem převládající vůle, vyšším záměrem, realizujícím nesmlouvavě sama sebe. Později jsem se dozvěděl, že jednou ze zkoušek vyššího osvícení je mimořádný klid, v němž se zasvěcení děje – klid jako ten, který následuje po běsnící monzunové bouři v tropech. Napsat, že tento vnitřní mír je dokonalý, není přehnané literární tvrzení nebo citové zabarvení, ale přesný faktický popis. „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vám odpočinutí dám," je dnes stále pravdivé, jako když bylo vysloveno

Kristem-Vědomím prostřednictvím Ježíše před téměř dvěma tisíci lety.

Při prvém zasvěcení jsem měl jen nejasný pojem o tom, co se se mnou dělo. To bylo částečně proto, že to bylo něco nového, částečně proto, že jsem v té době měl málo znalostí o těchto věcech a částečně proto, že jsem v oné dávné době postrádal intelektuální vývoj. Při druhém zasvěcení jsem nejen více chápal zážitek, ale byl jsem pro něj lépe připraven. Mimoto jsem po dřívější zkušenosti zjistil, že jsem se opět navrátil do jednoduchosti, důvěřivosti a otevřenosti dítěte. Po druhé zkušenosti jsem však měl touhu přidat k ní všechno rozlišování, moudrost a praktičnost, které od té doby moje zkušenost a studium byly schopny nashromáždit. Tyto dvě tendence byly těsně vedle sebe a zdálo se, že se jedna druhé přizpůsobuje bez problému. Neexistoval žádný konflikt mezi rozumem a intuicí nebo mezi rozumem a vírou.

Ani toto nebyl jediný výsledek paradoxní povahy, existoval jiný.

Když zavřu dveře před uchvátaným světem a vstoupím napřed do pokoje a potom do sebe, je to jako, kdybych vstoupil do tichého světa. Ve mně je absolutní ticho. Když se zabývám prací u psacího stolu nebo vyjdu ven do hlučných ulic a smísím se s lidmi, je to jako by mým srdcem klidně a nepřetržitě protékal proud – proud stejného vnitřního míruplného ticha.

Nyní docházím k metafyzickému důsledku druhého zasvěcení. V prvním se mi zdálo, že své ego rozšiřuji láskou a radostí. Ve druhém zasvěcení se mi zdálo, že ho zužuji vnímavostí a přehodnocováním. Před tím, než se to stalo, jsem cítil, že brzy vznikne nějaká drastická a vysoce důležitá událost. Když k tomu došlo, pocit se brzy vysvětlil. Došlo k odpadnutí starého ega, po kterém následoval pocit nesmírné úlevy.

Bylo to, jakoby byl z mých ramen odhozen obrovsky těžký a obtížný svrchní kabát. Pocit osvobození byl nesmírný. Nadvláda ega byla pryč.

Nyní jsem mohl vidět, jak ego spoutávalo mé myšlení a zakalovalo můj rozhled.

Byl to současně určitý druh smrti a také určitý druh zrození – nebo znovuzrození – neboť v onom životě, který byl Podstatou, jsem cítil, že touhy, přání, připoutanosti a ambice nepravého já byly marné, zbytečné a bezvýsledné. Celá existence, k níž náležely, byla jako efektní představení, které se nám promítá ve snu, jako pohybující se kinofilm.

Ti lidé, kteří byli spokojeni s takovou existencí, byli spokojeni s pouhým stínem stínu. Ani netušili, čím skutečně byla substance, která stín vrhala, ani kde byla, ani jak ji nalézt. Tato substance byla Nekonečný Život a Nekonečné Vědomí. Ta jediná byla skutečná a věčná. Všechno ostatní bylo jen stínovým tvarem, který byl pouze jejím odrazem. Když mi později na Blízkém východě jeden starý adept židovské mystické kabaly řekl, že její hlavní text učí, že Skutečný Člověk žije jako slunce v nebi, zatímco na zemi žije jen stínový člověk, ihned jsem zachytil, co měl na mysli.

Během druhého zasvěcení se všichni lidé, které jsem vůbec kdy poznal v minulosti nebo znal v přítomnosti, všechny události zapomenutých let stejně jako ty, které byly dosud v paměti, dočasně stali pouze snu podobným postavám v mysli, v duchu viděnými událostmi. Neboť já sám nejsem ničím jiným než myšlenkou ve Vědomí Nadjá.

Nicméně toto odhalení mě potěšilo. Nezdálo se, že by mi to vadilo.

Moje povrchová individualita odcházela nebo snad již odešla, ale nějak zde něco tajuplného zůstalo, něco,

co bylo anonymní, bezejmenné, univerzální a absolutní. Tím byla ta nezměrně důležitá Podstata mne samého, ne ta druhá s malichernými touhami a bezvýznamnými osobními znaky, která po léta mařila svůj čas a odváděla mne od pravého významu mého života. Zde, v tomto neosobním bytí, jsem skutečně žil a nalezl štěstí, sem jsem patřil.

Nyní bylo snadné pochopit, proč lidé vítají stav hlubokého bezesného spánku. To není jen kvůli běžnému důvodu fyzického a mentálního zotavení, ale také proto, že je tento spánek osvobozuje od osobního bytí, nabízí jim únik ze světa a jeho starostí. Stejná svoboda byla součástí poznání Nadjá, avšak s rozdílem, že se zde ze stejného štěstí, které je odvozené z hlubokého spánku, těšíme vědomě. Takové štěstí je skutečně neoddělitelné od vědomí Nadjá. Odměna za vzdání se pocitu ega je schopnost žít v nejhlubší části nejhlubšího bytí člověka – v Nadjá.

A tak bylo zcela jasné z obou těchto zasvěcení, že je nanejvýš důležité zbavit mysl ega, nebo spíše zbavit mysl jeho ničivé tyranie. To nemohlo být výsledkem jediného a náhlého činu, ani let ukázněné dřiny, ale kombinací jednoho zasvěcení vedoucího ke druhému zasvěcení, kombinací Dlouhé Cesty vedoucí k tomu, co nazýváme Krátkou Stezkou.

I když to správně náleží k mé zkušenosti filosofického zasvěcení, je snad zajímavé k tomuto bodu poznamenat, že jsem v hluboké meditaci, doprovázející ono zasvěcení, prošel stavem, kde bylo vědomí ega tak absolutně zrušeno a kde čisté vědomí nebylo žádným způsobem soustředěné ani rozdělené, a bylo tak mohutné, že vládl jedině Bůh jako JÁ JSEM. Neexistovala pak žádná dualita osoby a Nadjá, dokonce ani žádný náznak kosmických mystérií, spojených s existencí zmizelého světa.

Toto je skutečná Pravda: Neexistuje žádná druhá entita nebo moc.

Je jenom Bůh.

♦

Dále zde budou uvedeny pasáže ze *Zápisků,* ze svazku číslo 8: *Úvahy o mém životě a psaní,* které více rozvíjejí předchozí dvě eseje a více osvětlují i jiné aspekty života PB.

Pasáž číslo 1

1) Se stále vzrůstající citlivostí uvědomování, navozenou meditací, se vyvinula psychická slabost, která mne trápila. Byla to znalost mentálních postojů a citových stavů jiných lidí, jejich osobních charakterů a vnitřních stavů. Četl jsem v mysli každého člověka tak snadno, jako by to bylo prodloužení mé vlastní mysli. Vzhledem ke své nezkušenosti, nevědomosti a neznalosti jsem nevěděl, jak ovládat tuto nadměrnou empatii. Příliš snadno jsem byl vytažen ze sebe sama, ze svého vlastního egocentra do ega osoby, s kterou jsem v tu dobu náhodou byl. To oslabovalo, ba dokonce rozptylovalo mé soustředění na Nadjá a příliš mne to vystavovalo vlivu druhých. Výsledkem byl chaos a zmatek. Trvalo dlouho, než jsem byl schopen se zbavit této nežádoucí schopnosti a udělat pořádek v tomto nechtěném stavu.

2) Pak následoval několikaletý interval, kdy na mne dolehla „temná noc duše“.

3) Prvním výsledkem byla naprostá změna mého postoje k samotnému životu, ostatním lidem a dokonce i k sobě samému.

4) Čtyři roky jsem chodil ulicemi města a divil se nečitelnosti davů, jejich žádostivé honbě za nicotnými cíli

a triviálními nadějemi, jejich naprosté slepotě k vnitřní skutečnosti.

5) V těchto prvních dobách jsem strávil vždy asi jeden rok překračováním každého jednotlivého stupně ze tří stupňů. První stupeň byl rokem poznávání, druhý zasvěcování a třetí odhalení.

Pasáž číslo 2 – Má zasvěcení do Nadjá

1) V srdci se zvedla síla jako vlna, stoupala k hlavě, pak přešla do prostoru. Když opustila tělo, pochopil jsem, že nejsem tělo. Viděl jsem masu lidských bytostí v bídě a v boji kvůli vlastní chamtivosti, žádostivosti a sobectví. Viděl jsem ruce, držící zeměkouli. Patřily postavě, jejíž tvář jsem neviděl a kterou jsem nazval „Mistr“. Pravila: „Osvoboď se!“ Pohyboval jsem se dále prostorem a uviděl jsem na obzoru barevnou zář zapadajícího slunce, která byla cílem mé cesty. Tehdy jsem pochopil, že já nejsem osobním jástvím. Ale nepokračoval jsem a nedokončil svou cestu. To proto, že do mne vstoupil strach – snad strach z neznáma. A tak jsem se vrátil do těla.

2) Od té doby ve mně občas vzniká nesmírná láska ke všem věcem.

3) Od této zkušenosti tak silně toužím, abych se k ní mohl vrátit, že se cítím frustrovaný.

4) Zpočátku se mnou setrvávalo Vědomí ve dne v noci. Potom setrvávalo stále kratší dobu – občas o hodinu méně. Za několik málo týdnů zcela zmizelo.

5) V onom hlubokém tichu splynulo ego s Nadjá. Proces byl proveden téměř zcela silou Milosti. Ta sestoupila s ohromující silou a zlikvidovala tyranii ega.

6) Shledal jsem, že mohu do tohoto transcendentálního stavu plně vstupovat podle své vůle jednoduše tím, že zaměřím pozornost na myšlenku obrátit se do nitra tak, jako hathajógin odpoutá svou pozornost od ostat-

ního těla a stočí své oční bulvy vzhůru. Aby byla tato změna pozornosti provedena, bylo třeba použít nějaký objekt pro soustředění. Zpravidla to byla jednoduchá a krátká věta, buď prohlášení, nebo vizuální vzpomínka na vlastní nejvýznamnější zkušenost. Když byla změna provedena, ocitl jsem se ve středu svého bytí. To bylo mé skutečné „Já“. Čas se pak zastavil.

7) Během osvícení neexistovala žádná jásavá extáze, žádné citové vzrušení, žádné nevyvážené nadšení. Byl to šťastný mír, klidné spočinutí v kráse, lásce, moudrosti.

8) Neexistovala žádná touha být misionářem a vědění o tom šířit daleko široko. Naopak, neřekl jsem o tom nikomu a udržoval to v tajnosti.

9) Zjistil jsem, že zatímco stále setrvávám ve vyšším vědomí, mohu pokračovat v myšlení, anebo nemyslet.

10) Bylo dokončeno období elementárního výcviku, jeho zkušenost skončila.

11) Když jsem byl v moci této přítomnosti, poskytovala mi nezranitelný mír a zvláštní odpoutání od osobních záležitostí a vnějšího dění.

12) Byl jsem přemožen podivným pocitem, že nejsem skutečný, a někdy jsem si dokonce nebyl jist ani svou vlastní totožností.

13) K mému sluchu nepronikal žádný psychický hlas, před mýma očima se neodvíjela žádná psychická vize. Duchovní a mystický život se může zcela naplnit, aniž se vstoupí do takové pochybné oblasti.

14) Každý, s kým jsem se setkal, byl důležitý. Můj zájem o každého, ať bylo naše setkání jakkoli krátké nebo přechodné, byl naprostý.

15) Každý den si sednout k psacímu stolu a formulovat tyto zkušenosti do slov na papír, který leží přede

mnou, to samo o sobě je povzbuzující a inspirující. K vytvoření této hromádky rukopisu mne však vede také fakt, že na světě existují mně neznámí lidé, kteří cítí tutéž duchovní potřebu, jakou jsem cítil já, a kteří možná najdou určitou naději nebo podnět v takovémto záznamu osobních zkušeností.

16) I když jsem měl v minulosti zkušenosti, které podle všeho byly útržkovité vize dřívějších inkarnací, chápu nyní, že nepatřily k žádné vyšší úrovni mimo vyšší psychiku. Z dnešní úrovně se mi zdá celý proces reinkarnace iluzorní, protože patří do říše iluze. Pravé Já se nepřevtěluje.

17) Techniku kombinující hluboké dýchání a stoupající energii jsem objevil zcela náhodně – anebo se to tak v tu dobu zdálo. Určitě mě ji nikdo neučil a ani mi ji neodhalila žádná kniha. Tehdy jsem byl přesvědčen vírou, dnes jsem přesvědčen věděním, že byla vyzdvižena z podvědomé paměti dřívějších zrození.

18) Pochopil jsem, že každý drobný detail je předem určen osudem, dokonce i to, že právě v tuto chvíli musím psát, a psát právě tato zvláštní slova. Vše, co se mi v minulosti přihodilo, mne přivedlo k tomuto bodu, čímž se stal osudovým. Nesmím dělat něco jiného než psát, ani psát něco jiného než píši.

19) Pochopil jsem, že vše, co se děje, se děje v souladu se Světovou Ideou. Celá situace planety, což zahrnuje i situaci každé bytosti na ní, je uspořádána Prozřetelností.

Pasáž číslo 3

Bylo to začátkem léta roku 1953. Tropická choroba, která mne zachvátila po požití záměrně otrávené potravy před několika měsíci na Dálném východě, pokračovala svým průběhem a měla skončit – jak už tak často

končila – osudově. Náhle jsem upadl přes psací stůl a cítil, jak mé vědomí padá do kómatu. Dovlekl jsem se nějak ke gauči a tam se kóma změnilo ve smrtelnou mdlobu. Po několika okamžicích jsem byl již téměř zcela mimo fyzické tělo. Již se rýsovala čára, která měla uzavřít účet mé životní dráhy…

V tomto stavu a v tomto okamžiku nalezl mé tělo někdo, kdo náhodou vstoupil do pokoje, někdo tak vysoce citlivý a intuitivní, že okamžitě pochopil, co se děje. Tento můj přítel volal, abych se vrátil zpět, střídal volání důrazné s prosebným a naléhavým. Současně jsem se probudil k mlhavému vědomí, zpola v onom světě, kde se mi zjevila astrální postava známého a hluboce milovaného Mistra, a zpola ve fyzickém světě. Mistr řekl: „Přicházím, abych tě odvedl. Ale máš stále ještě volbu, zda se vrátíš nebo půjdeš se mnou.“ Rychle jsem přemýšlel. Osobně jsem byl ochoten přijmout obrovskou úlevu od břemene pozemského života PB, která mi byla nyní nabídnuta. Ale současně jsem cítil soucit s těmi, kteří u mne hledali pomoc.

Práce s nimi a pro ně nebyla dokončena. Mé poslání pro ně ani pro ostatní nebylo splněno. Jak bych mohl odejít? Toto vše se odehrálo v několika málo vteřinách. S lítostí a zdráhavě se v mém srdci formovalo rozhodnutí. Požádal jsem, aby mi bylo dovoleno vrátit se do těla, abych tak mohl pokračovat ve službě lidem a dokončit svou práci.

Pasáž číslo 4

Stále se v předivu mé paměti nachází zářivý den, kdy Nadjá poprvé odstranilo temný závoj a ukázalo mi svou Svatou Tvář. Poprvé jsem se cítil osvobozen od touhy po dalším vnějším majetku, po nových okolnostech nebo osobách. Vždy jsem nacházel své potěšení a své

naplnění prostřednictvím Nadjá. Když mi něco na fyzické úrovni chybělo, mohl jsem to jednoduše řešit tak, že jsem mentálně sdělil vyšší Síle, co potřebuji, ale současně jsem řekl, že klidu mé mysli nebude vadit, když bude nedostatek pokračovat, protože jsem se upřímně modlil „ne má, ale Tvá vůle se staň“. Tím, že jsem se mentálně vzdal toho, co jsem si přál „já“, odpoutal jsem se od žádané věci a osvobodil se. Nicméně, vždy mi to bylo dáno! Tím, že jsem závisel na skutečném zdroji Štěstí, bylo mi dopřáno druhotné štěstí ve světských věcech. Neosvícený člověk nemůže pochopit, že Bůh je oním pravým Dárcem všeho. Věří, že najde bezpečí a štěstí, když získá peníze, postavení nebo moc. Osvícený člověk ví, že bezpečí a štěstí lze najít jenom v Bohu.

Pasáž číslo 5

Nepíši na základě žádné jiné autority než svých vlastních metafyzických úvah, svých vlastních mystických zkušeností, svých vlastních studií a pozorování duchovních cest jiných lidí po celém světě – starověkých, středověkých i moderních. To, co popisuji, je to, co jsem já sám zažil. Kdyby nic jiného o tom nesvědčilo, přesnost mých výkladů, živost mých vět a opravdovost mých popisů naznačují přímou zkušenost. Kdybych neznal z osobní zkušenosti průběh, jaký toto hledání obvykle má, kdybych sám neprodělal jeho zdrcující temnotu a muka obětí, jeho matoucí úzkosti a mučivé výkyvy – stejně jako jeho oslňující osvícení a nezapomenutelné extáze, jeho žehnající milosti a uzdravující průzračný klid – což bych mohl o tom psát tak, jak jsem psal?

Pasáž číslo 6

Nechci mít nic společného s těmi, kteří se snaží mne zatáhnout do svých problémů či klepů, nebo do jakékoli jiné formy plýtvání časem, který tak zoufale potřebuji pro svou práci nebo osobní činnost. Nechci se nořit do aury jiných lidí. Jejich aury jsou jiné, než je ta moje a oni se v té své cítí dobře. Žádám jen, aby mi bylo dovoleno se těšit z té své, jejíž vytvoření trvalo tolik pozemských životů. Ty ostatní aury mají mnoho přívlastků, které mne jitří, které jsou hrubé pro můj temperament a mé zvyky. To vše není jen tím, že má osobní minulost je jiná než jejich, ale hlavně proto, že cvičení meditace a vnitřně-zevní práce na zjemňování vědomí a vkusu, získávání kultivovanosti a zlepšování charakteru způsobilo, že cítím, jako bych patřil téměř k jinému druhu – tak málo je těch, kteří se zajímají o stejné věci, těch, jejichž způsoby, řeč, zdvořilost a vnitřní klid prozrazují jejich skutečnou úroveň. A tak jsem nucen vyhledávat samotu, zamítat vtírání se do mého soukromí, žádat, abych byl ponechán sám sobě, abych se mohl těšit z trochy prostoru kolem sebe, když cestuji, večeřím v restauraci či odpočívám v parku. Duchovní doktrína jednoty s celým lidstvem mne nepřitahuje, nechť se snaží ji realizovat ti, jejichž vkusu odpovídá. Etická doktrína dobré vůle k celému lidstvu, ta mne přitahuje a já se snažím ji uskutečňovat. To lze však provádět, aniž by všechny ostatní aury byly na mne přilepeny. Musím se nejen řídit Shakespearovým výrokem, „Buď věrný sám sobě“, ale musím jít dále a být sám sebou. Ona náboženství a nauky, které nám říkají, že máme zničit ego, mi nevyhovují. Jestliže jsem však požádán, abych zničil tyranii ega, abych ho učinil služebníkem Nadjá, je samozřejmě mou povinností se pokusit to udělat. Nicméně to nepovažuji za totéž jako zničit svou individualitu.

Pasáž číslo 7 – PB odpovídá na dotazník

1) Bůh je Otcem nás všech.

2) Nejvyšším cílem člověka je nalézt své příbuzenství s Bohem.

3) Člověk je stvořením (dítětem) Boha.

4) Povinností člověka k Bohu je pochopit Jeho vůli a poslouchat ji.

5) Hřích je odchýlení se od vůle Boha.

6) Existoval historický sestup člověka ze stavu nevinnosti (nikoli dobrotivosti) do stavu znečistění. Člověk do tohoto stavu upadl v důsledku svého bažení po zkušenosti, a tak se dostal do fyzického a intelektuálního znečistění.

7) Utrpení je vůlí Boha, částečně aby člověka vychovávalo a částečně aby ho poučilo za jeho chyby. Ale vůlí Boha také je, aby se člověk radoval. Nevidíme člověka jenom trpět.

8) Nejvyšším dobrem pro člověka je poznat vůli Boha a řídit se jí, jeho největším zlem je zůstat v nevědomosti o ní.

9) Existuje Prozřetelnost, která se o nás všechny stará od samého počátku až do úplného konce.

Pasáž číslo 8

- Podle mého názoru existují dva typy UFO – existují talíře a existují lodě. Protože mám osobní zkušenost s obojím, talíři i loďmi, nemohu popřít jejich existenci...
- Nejbližší lidskému stupni inteligence přichází v úvahu opice, potom v sestupném pořadí je pes, kočka a slon.
- Uvědomil jsem si znovu prastaré ponaučení, které člověk nachází v každé zemi, že lidská přirozenost je v zásadě všude stejná, že se

věčně točí kolem trojúhelníku jáství, peněz, touhy – a to zejména sexuální touhy – a s ideologií jakožto čtvrtou dimenzí, která tento trojúhelník udržuje.

- Archeologové, provádějící vykopávky v Egyptě, objevili list papyrusové knihy – knihy Oxyrhyncha – která obsahuje osm Ježíšových výroků. Objevitelé označili pravděpodobné datum původu tohoto papyru kolem roku 200 po Kristu. Mezi těmito výroky stojí za povšimnutí jedna věta nápadné síly, která se pozoruhodně podobá stále opakovaným poselstvím starověkých filosofů. Ježíš pravil: „Království nebeské je ve vás a kdokoli pozná sebe, nalezne je.“
- Jediné duchovní cvičení, které je bezpečné, spolehlivé a povznášející, je takové, které nás vede blíže k Bohu.
- K psychoanalytické záležitosti zvané projekce – zrcadlení říkám toto: „Pravdou je, že zevní problémy, které člověka sužují, jsou ve skutečnosti projekcí problémů vnitřních, které se mu nepodařilo správně vyřešit v jeho srdci a v jeho mysli.“
- Náš neúspěch při budování hodnotné společnosti je v prvé řadě neúspěchem mravním. Ale dříve, než je možné provádět reformu mravní, je nutné provést reformu duchovní; ta je základem všech ostatních reforem. Je potřeba, aby se lidstvo probudilo a uvědomilo si, že je v životě vyšší účel než pouze lidský, který uspokojuje tělesné potřeby, a dokonce vyšší než intelektuální zvědavost (zvídavost). Tyto nižší účely jsou zcela správné na svém místě, ale netvoří samy plnou lidskou existenci. Třetí a

vyšší účel, pro který jsme postaveni na tuto zem, je nalézt své pravé Já, Duši, Boha.

- Když rozum stoupá ke svému nejčistšímu metafyzickému rozpětí, stává se neosobní a zušlechťuje člověka, ale když klesá do svých nejtemnějších materialistických hlubin, stává se spíše sobeckou vychytralostí a mění nejlepší lidské stránky v ty nejhorší.
- Skutečné zlo se objevuje jen v říši člověka, kde spojení lidského intelektu s živočišnou touhou vytváří tvory schopné takové špatnosti, jaké není schopné žádné zvíře. I když má každý živý tvor egoismus ve formě pudu sebezáchovy, jedině člověk přivedl sobectví do tak nebezpečného extrému pro celou společnost, protože jedině on používá intelektuální lstivosti. V rámci evoluce musela individuální bytost, aby se stala člověkem, vyvinout a rozvinout egoismus; avšak protože člověk není vrcholem evoluce, dalším krokem k překročení úrovně člověka je, že egoismus musí být zvládnut...
- Žáci nosili Paulovi Bruntonovi řezané květiny, ten je však nepřijal a jemně upozornil, že odmítá řezané květiny. Vysvětlil, že jejich život byl přerušen, a že nemá rád to, co umírá zásahem člověka. Avšak v roce 1975 mu jedna žákyně přinesla řezanou kytici růží, kterou opět nechtěl přijmout. Žákyně však skromně podotkla, že zahradník jí řekl, že některé květiny mají jediný účel – dávat krásu. Růže je taková květina, neboť květy nutno vždy ořezat, aby mohly vykvést další. Mistr se zamyslil a potvrdil, že má pravdu, růže přijmul a vložil do vázy.

- PB napsal závěrečnou řeč pro Chaplina do filmu Diktátor, kterou Chaplin ve filmu doslovně pronesl. Tato řeč zní: *„Já nechci být vládcem. To není můj úkol. Nechci nikomu vládnout ani nikoho dobývat. Chtěl bych pomoci všem, židům, nežidům, černým i bílým. My všichni si toužíme pomáhat navzájem. Lidé jsou takoví. Chceme žít štěstím těch druhých, ne jejich neštěstím. Nechceme se vzájemně nesnášet nebo sebou pohrdat. Na tomto světě je dostatek místa pro všechny. Země je bohatá a může uživit každého. Cesta životem může být svobodná a krásná, ale my jsme se na ní ztratili. Chamtivost otrávila naše duše, svět uvrhla do nenávisti, dovedla nás až k vraždění. Mechanizace nám přinesla bídu. Stroje, které nám dávají nadbytek, nás nechaly v nedostatku. Naše znalosti z nás udělaly cyniky, chytrost nás dovedla ke krutostem. Myslíme příliš a cítíme málo. Potřebujeme spíše lidskost než stroje. Spíše než chytrost potřebujeme laskavost a vlídnost. Bez těchto vlastností bude život násilný a vše bude ztraceno. Letadla a rozhlas nás vzájemně přiblížily. Tyto vynálezy se ze své podstaty dovolávají lidské dobroty, bratrství a jednoty mezi všemi lidmi. Můj hlas právě slyší milion mužů, žen a dětí, kteří žijí v zoufalství, a jsou obětí systému, který mučí a věznní nevinné lidi. Těm, kteří mě slyší, říkám: ‚Nezoufejte!‘ Naše dnešní neštěstí se zrodilo z chamtivosti, ze zahořklosti těch, kteří se bojí pokroku. Nenávist pomine, diktátoři zemřou a moc odebraná lidu, se lidu zase navrátí. Vojáci, neposlouchejte surovce, kteří vámi pohrdají a utlačují vás, kteří vám dik-*

tují, co máte dělat, co si myslet a co cítit. Cepují vás, zacházejí s vámi jako s dobytkem, dělají z vás potravu pro děla. Neustupujte těmto zvráceným lidem, kteří myslí a cítí jako stroje! Vy nejste ani stroje ani dobytek! Jste lidé! Ve svých srdcích chováte lásku ke všemu lidskému, nikoli nenávist. Nenávidí jen nemilovaní a zvrácení. Vojáci! Nebojujte za otroctví, ale za svobodu! V 17. kapitole Lukáše psáno jest: ‚Boží království je mezi vámi!' Ne, v jednom z vás nebo v některých, ale ve všech lidech! Ve vás! Vy, lidé, máte v rukou moc. Máte moc vytvářet štěstí! Máte moc učinit tento život svobodným a krásným, učinit z něj nádherné dobrodružství! Ve jménu demokracie, použijme tuto moc, spojme se! Bojujme za nový svět, za lepší svět, který dá všem šanci pracovat, budoucnost mladým, jistotu starým! Surovci těmito sliby získali moc. Ale jen lhali! Nevyplnili žádný ze svých slibů a ani nikdy nevyplní! Diktátoři osvobodili sami sebe, ale zotročují lid! Nyní bojujme za splnění těchto slibů! Bojujme za osvobození světa, za zrušení překážek mezi národy, za odstranění chamtivosti, nenávisti a nesnášenlivosti. Bojujme za rozumný svět, ve kterém nás věda a pokrok přivedou ke všeobecnému lidskému štěstí. Vojáci! Ve jménu demokracie, spojme se!"

Pasáž číslo 9

Existovala doba, kdy se Ramana Mahariši skutečně přede mnou objevoval, radil a rozmlouval se mnou. Smrt náš vztah neukončila, ani nezabránila našemu spojení. Mahariši stále existoval v mé mysli, v mém životě,

jako skutečná síla, bytost zbavená těla, ale v oněch dobách jasně přítomná. Pak jednoho večera, který nikdy nezapomenu, asi rok a čtvrt po jeho fyzickém odchodu, mi sdělil, že se musíme rozejít a že on zmizí z pole mého vědomí. A zmizel. Již jsem ho nikdy neviděl. Jestliže to byl jeho duch – jak jsem věřil – buď již nebyl schopen dále udržovat spojení s tímto světem – čemuž jsem nevěřil nebo ustoupil, protože další krok v mém vývoji tuto svobodu naléhavě vyžadoval, což se v budoucnu ukázalo jako pravý důvod. *(Poznámka: V roce 1981 PB o tomto „dalším kroku“ řekl více. Řekl, že zatímco vnitřní kontakt nebyl ve skutečnosti nikdy přerušen, nemohl to v oné době rozpoznat. Musel přestat hledat kontakt prostřednictvím jakéhokoli druhu představivosti a učit se rozpoznávat tuto přítomnost jako ryzí podstatu spíše než zosobněnou představu.)*